

ES-SEYYİD EŞ-ŞEYH ABDÜRRAHİM REYHAN (KS)

*Gül'den
Bülbüllere*

TASAVVUF SOHBETLERİ -3

Derleyen:
Ahmet SELÇUKLU

REYHAN KÜLTÜR VAKFI YAYINLARI

REYHAN KÜLTÜR VAKFI YAYINLARI - 2024
TASAVVUF SERİSİ NO: 3

GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ YENİ BASKI

ISBN: 978-605-61959-1-4 (Tk) 978-605-61959-2-1 (1. c)

Grafik tasarım/uygulama:
Ahmed Haşim Karakaya
Basım Tarihi: 24/04/2024
Basım Yeri: Ankara
Baskı: Özel Matbaası

REYHAN KÜLTÜR VAKFI
Mimaroba Mahallesi, Mustafa Kemal Bulvarı
Colorist Sitesi, B Blok, No: 4/1 d. 38
Büyüçekmece - İSTANBUL
Tel: 212. 584 20 21
Fax: 212. 584 00 14.
info@reyhanvakfi.org.tr

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sonsuz uzay boşluğu içinde binlerce gezegen... Birçoğu dünyadan çok daha büyük. Hepsi aynı tabiat kanunlarına göre, tek elden yönetiliyor.

Bu gezegenlerden birisi de dünya. Birbirine hiç benzemeyen milyarlarca canlı: Bitkiler, hayvanlar ve insanlar... Hepsi de aynı kanunlara göre doğuyor, görevini tamamlıyor ve ölüyor. Yerlerini yeniler alıyor. Yeniler de aynı kanunların dışına çıkamıyor.

Bu canlıların en gelişmiş olanı insan. Çünkü ona diğer canlılarda olmayan bir özellik bahşedilmiş: Akıl.

“Bilinmek, bulunmak murat edip insanı yaratmış” yüce Allah. “Gündüz ve gecenin ardarda gelişinde akıl sahipleri için nice hikmetler vardır” buyurmuş Kur’ân-ı Kerîm’de.

Akıl insana üstünlük kazandırıyor ama sorumluluk da yüklüyor: Allah’a kulluk.

Bu sadece ibadet demek değil. İbadet ihlasla yapılıyorsa, insana ancak, bu ilahî düzen içerisindeki, sorumluluklarını öğretir: Diğer canlılara karşı sorumludur. Diğer insanlara karşı sorumludur. Milletine karşı sorumludur. Ailesine karşı sorumludur. Kendisine karşı da sorumludur.

İnsan, sorumluluklarını yerine getirdiği ölçüde Allah’ın sevgisini kazanır.

Sevgi karşılıklıdır. Allah’ın bir insanı sevdiğinin göstergesi insanın da Allah’ı seviyor oluşudur. İnsanın Allah’ı sevdiğinin göstergesi de diğer insanlara yararlı olarak yaşamasıdır.

Diğer insanlara zararlı kişilere Allah’ın sevgisi yönelmez. Böyle kişilerin “Allah sevgisi” iddiasında bulunmaları ise boş hayalden başka bir şey değildir.

Din bunları anlatan âyet ve hadislerin bütünüdür.

Tasavvuf eğitimi almış insan meşru yoldan ve helâl kazanmaya dikkat eder. İşinde hile, sözünde yalan, davranışlarında riya olmaz. Başkalarını incitmeye özen gösterir. Başkalarından da kolay kolay incinmez. Affedici olur. İnsanlarla dininden taviz vermeksizin iyi geçinmeyi becerir.

Düşknlere, yetimlere, kimsesizlere yardımcı olur. Diğer insanlardan faydalanmak yerine, diğer insanlara faydalı olmaya çalışır. Tkettiğinden fazlasını üretir.

Din hükümlerden kendi nefesine uyan hükümler çıkarıp, dinin genel çizgisine aykırı düşmez. Bilakis, Allah ile gönül beraberliği içinde olabilmek için uğraşır.

İşte tasavvuf dilinde böyle yaşayışın adı Takva'dır. Takva üzere yaşayanların çoğaldığı cemiyet huzur içinde ilerler. Takvalı insanlar devlete, millete ve bütün insanlığa faydalı bir ömür sürerler. Onlar, iki dünyada seçilmişlerden olurlar. Bakınız yüce yaradan ne buyuruyor: "Gerçekten Allah, takva sahipleriyle beraberdir."

Derleyen

İÇİNDEKİLER

“Allah’a ve âhirete iman eden hayır konuşsun, hayır konuşamıyorsa sussun.”_Hadis-i Şerif	7
“Allah inananlara ve inananmayanlara rızkını veriyor.”.....	11
“Dünyada korkmayana âhirette korku var.”.....	14
“İnsanlar uykudadır.Ölünce dirilirler.”	21
“Ey insan! Kibirli olma.”	25
“Namaz kılmak önemli bir ameldir.”	30
“Allah’ın kulun ibâdetine ihtiyacı yok. Kul kendi görevini yapıyor.”.....	36
“Melekler bile Hazreti Osman’ın hayâsına gıpta ediyorlarmış.”	47
“Ey insan! Ben senin ayıplarını örtmüşem.”	49
“Allah, kulunu zulmetmek için halk etmemiş.”	60
“İki günü müsâvi olan zarardadır.”	65
“Sabır, ilmin başıdır.”.....	69
“Mürşid, müridin amel varlığını elinden alır.”	75
“İlim Allah’ı bilmektir.”.....	80
“Olduğunuz gibi görünün. Göründüğünüz gibi olun.”.....	90
“İnsanı yükselten tevâzudur.”	97
“Salih evlat, sadaka-i cariyedir.”.....	106
“Şöhrette afat vardır.”	117
“Emânete hiyanet etmek münâfıklıktır.”.....	128
“Çok zenginsin ama, fakir bir kimse gibi ol.”.....	132
“Evliyâullâh aynadır.”	142
“Herkesin kıyâmeti ölünce kopar.”	148
Allah: “İste ki vereyim.” buyuruyor.....	160
“Din nasihatle yaşar.”.....	172
“Mürşitsiz müşkül hallolmaz.”	178
“Amellerin en büyüğü sohbettir.”	182
“Bizim tarikatımız sohbet tarikatıdır.”	189
“Namaz, meşgûliyet dinlemez.”.....	194
“Velîleri Allah bilir. Peygamber Efendimiz bilir.”	198
“Allah yolunda canın, başın kıymeti olmaz.”	200
“Ey insan! Doğuştan ölünceye kadar ilim öğren.”	201
“İsraf haramdır.”.....	204
“Allah’ın sevdikleri kim?_Âşıklar.”	206
“Gönüllerde fetihlere ihtiyacımız var.”.....	208

Meded

Yâ Hazreti Abdurrahim Efendim

Reyhân'ül-Erzincânî kaddesallâhü teâlâ sırrehü'l-azîz

1404/1989 Hattat Yusuf el-Erzincânî

**“Allah’a ve âhirete iman eden hayır konuşsun,
hayır konuşamıyorsa sussun.”**

Hadis-i Şerif

Sohbet insanın kalbinden doğan bir ilimdir. İnsanı irşad eden sohbetir. Geçmişte bu kadar âlimler, medrese ilmi ile hoca ile irşad olamamışlar. Neticede bir meşâyih bulmuşlar. Satırda, hocada, medresede elde edemedikleri bir ilmi meşâyihden elde etmişler, meşâyih sohbetinden elde etmişler.

Anın dervişleri kalmaz gaflette

Çoklarını irşad eyler sohbette

Cemâlin gören kalır hayrette

“Şu kadar okudum. Şu kadar ilmim var.” demek benliktir. Perde oluyor. Onun için Şems geldi Mevlânâ’yı irşad etti. İlmi ona perde oluyordu. Peygamber Efendimiz de Cebrâil ile göklere çıktı. Gittiler, gittiler bir yere gelince Cebrâil dedi ki: “Ben daha öbür tarafa geçemem.”

Cebrâil kaldı orada. Peygamber Efendimiz çok gitti.

Hatta bir rivâyete göre Cebrâil gibi başka gelenler de oldu. Onların da hepsi kaldı orada. Sadece Peygamber Efendimiz bir pencereden içeriye geçti. Geçince Allah ile buluştu.

Bir gün Peygamber Efendimiz Cebrâil’e soruyor:

— Ey gardaşım, bu vahiyleri nereden alıp getiriyorsun?

Diyor ki:

— Yâ Resûlallâh, bir perdenin arkasından el uzanıyor, bana veriyor, alıp getiriyorum.

Diyor ki:

— O perdeyi kaldır bak, orada kim var?

Cebrâil kaldırıyor ki Resûlullâh Efendimiz. Diyor ki:

— Yâ Resûlallâh, senden alıyorum sana getiriyorum.

İşte efendiler, maneviyat bu, tarikat bu. Zâhirde de Peygamber Efendimiz’e beşer olarak gelmiştir. Nübüvveti zâhirdi. Nübüvvetin delili de Cebrâil’dir, vahiydir, Kur’an’dır. Ama tarikata geçince Allah ile Resûlullâh Efendimiz arasında ne Cebrâil var, ne harf var, ne savt var, hiçbir şey yok.

Murâdın teşrifi mi râctan vücûd-u âlemin gezdin

Zemîn ü âsûmânın nûru sensin yâ Resûlallâh

Peygamber Efendimiz’in Mirac yapmaktan maksadı, vücûd âlemini gezmesidir.

İsrâ Suresi’nde var. Mescid-i Haram’dan Mescid-i Aksâ’ya gitmesi bir gecede. Buna insan inanmazsa kâfir olur. Mirac’a inanmak ikidir.

- 1- Farz
- 2- Vacib

Mescid-i Aksâ'ya kadar gitmesine inanmak farzdır. Göklere yükselmesine inanmak vaciptir.

Vacibe inanmazsa kâfir olmaz. Ama müthiş azaba layık olur.

Cismî Mirac'ı yapmıştır Resûlullâh Efendimiz. Âyette sabittir. Bir defa yapmıştır. Ruhî Mirac'ın sayısı yok. Cismî Mirac'ında gezmiş olduğu yerleri ruhî Mirac'ında hep kendi kalbinde seyretmiş.

Bu bizim iyiliğimizden, bildiğimizden değil. Bu Allah'ın bir ihsanıdır. Allah bunu bize ihsan etmişse bunun kıymetini bilelim ki, Allah büyütsün.

Allah korusun. Bu tarikatta da insanın düşmesi, şaşması da vardır. Tâ ki velî sınıfına geçemedikten sonra düşmesi, şaşması var. Gider, gider, gider, bir noktada kalır. Orayı geçemezse eğer, gitmiş olduğu yerden aşağıya düşer. Bir insan yirmi katlı apartmana zahmetlerle çıkar. Bir anda aşağıya düşer. Burada çok dikkat etmek lazım. Bizim tarikatımız çok tez yol aldırır, çok kolaydır. Ama bir şeye çok dikkat edeceğiz. Bizde olan muhabbeti muhafaza edeceğiz. Mesela çok seri bir vâsitan var. On saatte gidilecek mesafeyi on dakikada gidiyor. Vâsita bozulursa yolda kalırsın.

İşte burada cezbe, mürşide olan muhabbet, mürşide olan bağlılık çok kısadır. Aynı zamanda seridir. Eğer muhafaza edemezsen bozulur, yolda kalırsın.

İtikatla yapılan ameller Allah indinde makbuldür.

*İşit Niyazi'nin sözün
Bir nesne örtmez Hak yüzün
Hak'tan ayan bir nesne yok
Gözsüzlere pinhân imiş*

Allah âşikâr. Ama gözsüzler göremez O'nu... Kim bu gözsüzler?

Cenâb-ı Hak: "*Sümmün bükmün ümyün fehüm lâ yağgılûn*" (Bakara, 25) buyuruyor.

Gözü olanlara kör diyor. Kulağı işitenlere sağır diyor. Aslında kör de değil, sağır da değil. Net görüyor, net işitiyor. Hatta çok anlayışlı, görüşlü, konuşkan. Ama bunlara kör diyor Cenâb-ı Hak. Niye?

"*Biz onların gözlerini kör, dillerini lâl ettik. Kulaklarını sağır halk ettik.*" buyuruyor.

Cenâb-ı Hak: "*Allah'a ve âhirete iman eden hayır konuşsun, hayır konuşmuyorsa sussun.*"

İnsanlar hayır konuşmuyorlar ki, şer konuşuyorlar. Maddiyattan konuşuyorlar, menfaatten konuşuyorlar. Var mıdır? Vardır. Aramak lazım, bulmak lazım. Her kimseyle teşrik-i mesai yapmak, insanı kurtarmaz.

Allah'a, âhirete iman eden; vaaz nasihat dinlesin, dinlemiyorsa kulaklarını tıkasın.

Allah'a, âhirete iman eden; hakkı batılı seçsin, seçemiyorsa gözlerini kapatsın.

Şimdi hepsi karışmış. Nasıl seçeceğiz? Haram-helâl, günah-sevap... Karanlıkta kalmışız. Nasıl çıkacağız? Kurtaracak kişiyi bulup elinden tutacağız.

*Cemî-i enbiyâ cümle sana hep ümmet oldular
Hüviyyet bâbının miftâhı sensin Yâ Resûlallâh*

Miftâh, anahtar demek. Hüviyyet; insanlara ferahlık, kurtuluş.

Kıyâmetin kopuşunda Allah'ın gazabı tecelli ettiği zaman, öyle bir dehşet var ki... Peygamberler; peygamberliklerini unutacaklar, ümmetlerini unutacaklar. Kendi nefislerini düşünecekler. Onlar kendilerinden korkacaklar ne olacak diye. Peygamber Efendimiz onlara da şefaata edecek. Onlara da şefaati haklıdır. O günde ancak Allah'ın karşısında Allah'a rica edecek Peygamber Efendimiz. Hiç kimse edemiyor.

Peygamber Efendimiz'in Allah'tan dilemesi ile. Şefaata onun hakkıdır. Diğer peygamberlerin üzerindeki gazap hafifleyecek. Gazap kalkacak. O zaman peygamberler yetki sahibi olacaklar. O zaman peygamberler kendilerini değil de ümmetlerini düşünecekler, ümmetlerini kurtarmaya çalışacaklar. Bidâyetinde ümmetleri yok akıllarında. Ümmetlerini, hiç kimseyi düşünmüyorlar. Nefislerini düşünüyorlar. Kendilerinden korkuyorlar. Onun için:

*Cemî-i enbiyâ cümle sana hep ümmet oldular
Hüviyyet bâbının miftâhı sensin Yâ Resûlallâh*

Allah'ın en büyük ihsanlarından birisi de bu derece şefaata hakkı olan Resûlullâh Efendimiz'e ümmet etmiş. Bu da bize verilen büyük ihsanlardan birisi. İtaat ümmetten de seçilmişiz. İtaat ümmet hangisi? Haramlardan kaçınıyor. Yasaklardan kaçınıyor. Zekâtını veriyor. Haccını yapıyor. Namazını kılıyor. Orucunu tutuyor, ibâdetlerini yapıyor. Hatta bu kimse hoca, vaaz da veriyor. Fakat tarikâtı inkâr ediyor, meşâyihî inkâr ediyor. Kurtulamaz.

Allah bize mürşitlerimizi, hak olan tarikâtımızı, Allah yolunda çalışanları tanıtmış. Biz de onların eteğine sarılmışız. Allah eteklerinden kaypıtmasın bizleri. Bunu her zaman isteyelim. Her duada:

“Yâ Rabbî, şeyhimizin eteğinden elimizi kaypıtma. Bütün talip olanları. Hayâlini gözümüzden, sevgisini gönlümüzden alma yâ Rabbî”

Tarikâtın nimetlerinin nihâyeti yok. Makamlarının da nihâyeti yoktur. Tarikattaki nurların, sırların, esrârların, nimetlerin, terakkinin, rütbelerin, makamların nihâyeti yoktur.

*Himmet-i evliyâ bize yâr iken
Şah-ı Nakşibendî ser-hünkâr iken*

Eskiden ülke padişahlarına hünkâr demişler. Ser-hünkâr ülke padişahlardan daha ileri gitmiş kişi. Çünkü evliyâullâh manevî padişah.

*Seyyid Tâhâ Sıbgatullâh var iken
“Gâbe gavseyn”e dek seyrânımız var*

Bir insan ne kadar yükselirse yükselsin, “Gâbe Gavseyn” makamına ulaşır mı? Ama oraya kadar seyrimiz vardır. “Gâbe Gavseyn” Peygamber Efendimiz'e verilen makamdır.

Ama Nakşibendî Efendimiz oraya gitmiş, oraya ulaşmış. Ve oraya kadar dört velî gitmiş ama onlar orada duramamışlar. İdare edememişler. Ağır gelmiş onlara. İnmişler aşağıya. Ama Nakşibendî Efendimiz orada kaldığı için, orayı idare ettiği için “reis-i evliyâ” seçilmiştir.

Oradan aşağıya inenin birisi Mansur. Zâhirdeki “*Ene'l-Hak*” demesi. Muhyiddin-i Arabî Hazretleri, Beyazıd-ı Bestâmî Hazretleri, Cüneyd Bağdadî Hazretleri'dir.

Muhyiddin-i Arabî: “*Sizin taptığınız benim ayağımın altında...*” demiş.

Zamanın ulemâsı bunlar için “küfre girdi” demişler, “katli vaciptir” demişler. Katletmişler. Onların zâhiren hükmüyle. Anlayamamışlar, sonradan anlamışlar, küfrünü kaldırmışlar. “*Biz önce anlayamamışız.*” demişler.

Mansur'un kanlarının “*Ene'l-Hak*” yazması bunu anlatmış.

Allah'ın “*Rahman*” sıfatı var. İnananlara ve inanmayanlara rızkını veriyor.

Allah inanmayanların rızkını kesmiyor. Onlara daha fazla rızık veriyor. Daha fazla sıhhat veriyor. Niçin? Onlar âhirette bir hak sahibi olmasınlar diye. Dünyayı istiyorlar, dünyayı veriyor.

Maddemiz aynı, babamız bir. Usta bir. Ayrı olan inanmak veya inanmamak.

“Allah inananlara ve inanmayanlara rızkını veriyor.”

Dabak derinin hammaddesini giderir de maddesini meydana getirir.

Sevdiği deriyi çok çiğner debbâğ

Dabaklar, derileri işlerken nice işlemlerden geçiriyorlar. Eziyorlar, kırıyorlar, ilaçlıyorlar. Hamlığı gideriyor.

Türlü türlü renklere boyar anı

Taşlara çalar tâ olunca dibâğ

Anlamak, yaşamak bu işte. Anlayıp yaşamayacaksa girmeseydi o zaman.

Gıyamazsan başa cana

Irak dur girme meydana

Bu meydanda nice başlar

Kesilir hiç soran olmaz

Terzi Baba Hazretleri'nin kıymetli bir halifesi varmış. Daha halife olmadan böyle mihnetle, meşakkatle işlemlerden geçmiş. Bir taraftan aşk, hararet bir taraftan da zâhir çileler. Muhabbetle dünya sorunları bir arada. İnsana kavga gelir. Orada da söylemiş:

Görün Sâlih bî-hemtâyı

Gezerken kûhu sahrâyı

Bî-hemtâ: Emsali insanlar. Asır, asır geliyorlar ya, her asırda bir nesil geçiyor. Kûhu Sahrâ: Dünya

Gönül buldu dilârâyı

Bu gavgayı n'eder yâ Hû

Bir Hâfız Rüştü varmış. Bir de Bâhı Baba varmış. Bir de Bayburtlu İrşâdî Baba varmış. Bu Hâfız Rüştü Efendi'de bir aşk olmuş. Mübârek demiş ki: “Ben sana gönül verdim ama. Yakta kebab mı et dedim.” Burası er meydana. Cefâdan kaçmayla kurtulamazsınız. Sakın kaçmayın.

Sanma ki âşık olan kaçır cevri ü cefâdan

Kaçıyorsak âşık değiliz.

Sofular cennette kaldı

Âşıklar didâra yetişti

Halbuki çok takvâ, çok ibâdet yapıyorlar. Ama onlar cennette kaldı diyor. Didardan mânâ, Allah'ın cemâlini âşıklar görüyor. Âşık isek her cefâyâ katlanacağız. Katlanamıyorsak âşık değiliz.

(Birisi soruyor): *Paşam derdi ki: “Bazıları nedense şuşullu olur.”*

— Şuşul ikidir. Bir isteyerek bir de istemeyerek. İsteddiği şuşul ona azap olur. İstemeyerek olan şuşul terakkiye vesile olur.

— *Efendim çocuklarım için şu şöyle olsun. Şunu şöyle yapısın diyorum. Ana olarak bekliyorum. O da dedikodu mu oluyor, konuşmuş mu oluyorum? Bilmiyorum ki...*

— Orada hakikat var. Ama ikaz da var. Onu onlardan bilme, Allah'tan bil. Mesela: “Yapma oğlum” diyorsun yapıyor yine, tesir etmiyor. Şöyle düşüneceksin: “Demek ki layık olsaydım hizmet ederdi” diye düşüneceksin.

— *Kendimi mi suçlayayım?*

— Tabii. “*Methe layık şeyhimiz var. Zemme layık nefsimiz var.*” Hürmet ederlerse râbitandan bileceksin. Hürmet etmezlerse nefsinden bileceksin. Herhalde kendilerinin nasipsizliği. Habire kendimizi de kötülemyelim. İnşaaallah himmet olur. Onlar da has olur.

(Başka bir soru): “*Efendim bugünkü devirde vahiy geliyor mu?*”

— Hayır, vahiy peygamberlere gelir. Cebrâil getirir. Fakat bir de vardır ki ilhamî olarak velîlere bildirilir. Aslında 124 bin peygamberin hepsine vahiy gelmemiştir. Sekiz tanesine gelmiştir. Diğerlerine uyur uyanıklık arasında ilhamî olarak bildirilmiştir. İlhamî olarak bildirilmek, ancak velîlerin hakkıdır, hocanın değil. Hocanın önünde yazı var. Okumuş onu öğrenmiş.

İlham: Hiç bilmediği halde bilmeyen bir kimsenin konuşması.

Bazı yanlış anlamalar var. Mesela: namazda “*uydum Şeyh Efendim'e...*” diyorlarmış. Bu olmaz. Bir cemaatte imam için “*Benim Şeyh Efendim kıldırıyor.*” denilebilir. Namazda “*ben uydum Şeyh Efendim'e*” demek olmaz. Çünkü o zaman insanın bir şey okumaması gerekir. Ama “*Şeyh Efendim imam, onunla beraber kılıyorum.*” der ve o namazın tatbikatını yapar. Kıyam var, kıraat var, rükû var, sücud var, tahiyat var. Bunları yapmazsan namaz olmaz ki... İnsan imama uyduğu zaman bile yine de “*Sübhanek*” ve “*Eûzü Besmele*”yi okuyor. Diğerlerini okumuyor. Ama imama uymadığı zaman farz olan kıraat var.

— *O zaman nasıl söylememiz lazım? “Uydum imama. Şeyhimle beraber mi”?*

— Şimdi bir cemaat hâlinde iken. Hanımlarla değil de.

— *Mesela tekkede namaz kılariken şeyhimizle beraber kıldığımızda.*

— O namazları hayâl edebilirsiniz. Düşünebilirsiniz. Ben namazı kılıyorum. Ama, Şeyh Efendim imam, onun arkasında kılıyorum.

— “*Şeyhim imam dersek*” olur mu?

— “*Şeyhimle beraber kılıyorum.*” Başka bir cemaat ile kıldığınızda “*uydum imama*” denilir. Tek kılındığı zaman “*uydum imama*” denilmez, “*uydum şeyhime*” denilmez. “*Şeyhimle beraber kılıyorum.*” diyeceksiniz. Namazın bütün emirlerini yerine getireceksiniz. Kıyam, kıraat vs. Şeyhim önümde ben de arkasında, Ona benzeterekten kılıyorum diye hayâl edeceksiniz. Makbul olan da bu.

— “*Efendim, şeyhim kılıyor*” diye kılırsak mahsuru var mı? *Evde yalnız kılariken kendimiz aradan çıksak olmaz mı?*”

— Şimdi bakınız, yanlış anlaşılmasın. Uydum imama deyince bir şey okuyamıyor. İmamla hareket yapıyor.

— *Hayır efendim, tek kılariken.*

— Başka bir cemaatle kılariken de ki: “*Bu cemaat bizim ihvanlarımız. İmam da Şeyh Efendimiz.*” Tek olduğun zamanda Şeyh Efendim'i hayâl ederekten, ona benzeterekten kılacaksın. Rükûsunu, secdesini, tahiyatını hepsini yerine getireceksin. Yalnız ne var? Şeyh Efendim önümde. Ben de arkasında namaz kılıyorum.” “*Uydum Şeyhime*” denmez. “*Uydum Şeyhi-*

me” dediğin zaman bir şey okuyamazsın. Zâhirde bir imam yok. Yatırıp kaldıracak kimse yok.

Anlayamıyorsunuz. Demek ki bu hayâl-i râbitayı anlayamıyorsunuz. Her şeyimizde hayâl var. Her amelini işlerken Şeyh Efendimiz’in amelini benzetmeye bak. Ve onu unutma. Namaz kıldığını gördünse ona benzetmeye çalış, benzetebildiğin kadar. Onun kalktığını hatırla, eğildiğini hatırla.

Bir de şu vardır: Bir hocanın vaazını dinlerken o vaaz size ters gelmiyorsa, dersiniz ki: “Şeyh Efendim konuşuyor.” Gözlerini yum, hocaya hiç bakma. Râbita yap, de ki: “Şeyh Efendim konuşuyor.” Bir de şu var: Tarikata dil uzatıyorsa, onu nasıl dinlersiniz? Kalkar kaçarsınız.

— *Efendim şöyle olabilir mi: Müridin gönlüne göre zâhir vaiz hocası bile olsa, öyle bir râbitaya sahip müridse, Efendim oradan konuşuyor, oradaki ihtiyacı, oradaki cemaate verilecek bilgileri. Öyle dinleyebilir mi?*

— O sadece o mürid içindir. Başkasına diyemez. Başkasına kabul ettiremez onu.

— *Bizim birçok müftü olan, vaiz olan ihvanlarımız var. Onları zâhir kişiler dinliyorlar. “Bu hocayı muhakkak tanımak istiyoruz.” diyorlar. Ben bakıyorum ki: O hoca bizim müridimiz, ihvanımız. O zaman diyorum ki “O hocayı size istediğiniz şekilde sohbet ettiren onun mürşididir. Onu o kadar çok beğenmişsiniz. İşte onu orada bizim mürşidimizin velâyeti konuşturuyor.” Tekrar: “Mutlaka tanımak istiyoruz.” diyorlar. Bu şekilde de oluyor Efendim.*

— Hâce-i Ahrâr Efendimiz zamanında, Derviş Ahmet isminde bir tanesi, vaiz bu kişi. Ama şeyhi başka bir zat, ondan müsaade almış. Bir camide vaaz etmiş, orada cemaat çoğalmış. Başka bir camiye gitmiş. Sonra Taşkent’te en büyük camide vaaz etmeye başlamış. Nasıl olmuşsa kendi Şeyh Efendisi bunun vaaz ettiği haberini almış. Ve “vaaz etme” dediği zaman bir daha vaaz edememiş.

Tasavvuf bu. İnsanları konuşturmak, konuşturmamak... Bir şey konuşmuyor. Cemaat dağılmış başından. Kendi şeyhine gidememiş. Gelmiş Ubeydullah Ahrâr Hazretleri’ne. Ağlayarak söylemiş. O da acımış, ona, demiş ki: “Git şu küçük mescidde vaaz et.” demiş. Yine cemaat artmaya başlamış. Daha büyüğüne gitmişler. Derken bu halka duyulmuş: “Derviş Ahmed’in vaaz yetkisini Şeyh Efendisi elinden almış. Ama yine Ubeydullah Hazretleri’nin emri ile bu vaaza başlamış.” diye.

Bir gün bu Derviş Ahmet büyük bir cemaate vaaz ederken, Ubeydullah Hazretleri gitmiş camiye. Cemaat dinlerken o da dinlemiş. Bu vaaz sırasında Maişetullahtan bahsetmiş. Daha ağır konulardan bahsetmiş, “Bu vaazı kimse yapamaz.” demiş. Kendisinden bilmiş onu. Ubeydullah Hazretleri de orada; cübbesini kafasına, kulaklarına kapatmış. Daha da konuşmamış. Farkına varmış, kapanmış ayaklarına özür dilemiş. “Affet beni” demiş. “Bir daha kendinden bilme, kendine kibir getirme.” demiş Ubeydullah Hazretleri.

Bunlar olabilir. Ama bu zamanda kim bilecek bunu, kim farkına varacak onun?

— *“Bu zamanda da var Efendim. Hanımlar: “Bu hocaya beylerimizi götüreceğiz.” diyorlar. Ve de hoca ihvanımız.”*

— Eğer bu konuşan ihvan ise kendisi konuşmaz. “Beni bir konuşturan var.” der. Bu bir himmettir demesi lazım.

“Dünyada korkmayana âhirette korku var.”

Bir insan sevmiş olduğu bir şeyi yediği zaman ona safa verir. Sevmiş olduğu bir şeyi giyerse ondan da safa duyar. Ama burada nefsimizin arzusuna uydurmasın. Nefsimizin arzularının peşinden koşturmasın. Nefsin arzuları Allah'ın dilemesine ters düşüyor.

Nefis zevki çok istiyor. İbadet de ağır geliyor. Amel de ağır geliyor. Şeytana uyuyor. Bir insan kime uyarsa onun peşinden gider. Şeytan ikidir: bir surî, bir de mânevî. Surî şeytan dışardan vesvese veren, surî şeytan bizim öz nefsimiz. Çünkü şeytan senin aklına bir arzu getirir. Şeytanın tabancası yok. Açıkça “seni vuracağım” demiyor. Senin nefsinin arzusu. O günahı işleme! Niye işliyorsun? Demek ki Allah'ın gazabından korkmuyorsun, korksan işlemeyeceksin.

Allah dünyada da gazap ediyor. O kadar gençler var. Hasta oluyorlar, felç oluyorlar. Çok gençler var ki kanser oluyorlar. Öyle hastalıklar var ki psikolojik diyorlar. Yani bir vesveseye tutuluyorlar. Bu kadar trafik kazâsından gidenler de var. İşte burada Allah, gazabını dünyada da insanlara gösteriyor. Ama Cenâb-ı Hak ne buyuruyor?

“Kulum Bana itaat ederse, Ben onu yed-i kudretimle muhafaza ederim.”

Cenâb-ı Allah itaat edeni muhafaza ediyor. İtaat etmeyeni muhafaza etmez. Peki niye müşrikleri muhafaza ediyor? Onlar ilm-i ezelde dünyayı istediler. Allah ruhları halk edince iki secde emretti. O iki secdeyi yapan olmuş. İki secdeyi yapmayan olmuş. İki secdenin birisini yapıp diğerini yapmayan olmuş.

İki secdeyi yapmayanlar kâfirler.

İki secde yapanlar Müslüman geliyor, Müslüman yaşıyor, Müslüman ölüyor.

Secdenin birisini yapmış, birisini yapmamış. Onlar kimler? Müslüman gelmiş, Müslüman yaşamış. Gençliğinde çok namaz kılmış, ibâdet yapmış. Allah korusun, sonra terk etmiş. Kötü yollara sapmış. Kim bunlar? Müslüman olarak geliyor, Müslüman olarak yaşıyor, kâfir olarak gidiyor.

Bir de var ki birinci secdeyi yapmamışlar, ikinci secdeyi yapmışlar. Kim bunlar? Kâfirden dönüyorlar. Mesela Almanya'da, Amerika'da oluyor. Bu sefer gittiğimizde de Hristiyanlardan ders alanlar oldu.

Evet, bizim burada elimizdeki delilimiz: Allah bizi birinci secdeyi yapanlardan etmiş. Ama ikinci secdeyi yapmış mıyız, yapmamış mıyız bilmiyoruz. Onun havfını çekeceğiz. Onun korkusunu çekeceğiz.

Dünyada korku duyana âhirette korku olmaz. Demek ki şu halde biz iki secdeyi yapmayanlardan değiliz. İki secdeyi yapanlardan mıyız bilmiyoruz, garanti değil. Ama bu iki secdenin birisini yapmışız. Müslüman olarak

gelmişiz, inanmışız, ikinciye yapmış mıyız, bilmiyoruz, onun da korkusunu çekeceğiz. Öyle ise, inancımız ne ise yılmızı, ayımızı, günümüzü aralıksız yaşayalım.

Sonradan yaşayalım dersek olmuyor. Gençlik gidiyor, zaman yetmiyor. Sadece gençlikte değil. Orta yaşlılıkta 40-50 yaş arasına gelmiş, ameli yok. “Yapacağım daha.” diyor. Gençler, gençliğinizi zayı etmeyin. Gençlik insan için en büyük nimettir. En büyük devlettir. En büyük sıhhattir.

Ey birâder üç meslekten korkulur

Biri ilim, biri ayrılık, biri ölüm

Ayrılık nedir? Allah’tan ayrılık. Dünyada sevdiğinden ayrılmaktan da korkulur. Korksa ne olacak? Yine ayrılacak. Esas ayrılık âhiret ayrılığı. Ondan korkmak lazım.

Gençler için ne vardır? İlim, gençlik, varlık.

İlmin de değeri gençlikte. Genç iken bir şeyler öğreniyor. İhtiyarladıktan sonra öğrenebiliyor mu?

Evvela gençlik, ondan sonra ilim, ondan sonra amel. Varlık da gençlikte. İnsan ilmi de ameli de âhireti de gençlikte kazanıyor.

Ne demek ‘hele yapacağım’, ‘hele yapacağım’ demek? Bugün geçti, yarın yapacağım; bu sene gitti, bir dahaki sene yapacağım. Bu da nefisten olur. Hayır olsun, şer olsun. “Daha şer işlemeyeceğim.” der, yine işler. “Bu sefer günah işlemeyeceğim.” der, yine işler. Allah’tan korkmak lazım. Havf duymak lazım. Allah’ın emri böyle.

Dünyada korkmayana âhirette korku var. Ama biz dünyada neden korkacağız? Allah’ın gazabından korkacağız. Allah bize bir belâ verir, bundan korkacağız. Veriyor işte iptilalar, bundan korkacağız. Kabir azabı verir, bundan korkacağız. Kıyâmetin dehşetinden korkacağız. Sonra cehennemden korkacağız. Çok korkacağız. Bunlardan korkacağız ki çaresine bakalım. Bunun için de bütün günahlarını terk et, yasaklardan kaç. Tesettürünü yap. Kâfirin günahı, sevabı olmaz. Doğru cehenneme gider ve azabı ağır olur.

Bazıları diyor ki: “Örtüneceğim ama benim mesleğimden dolayı, çevremden dolayı arkadaşlarım beni kınarlar.” diyorlar. Ne demek lazım ona: Sen Allah’ın kulu isen, rızkını vereni biliyorsan, ona göre hareket et. Hadi onlar seni horladılar. Sıhhatini mi alırlar elinden, rızkını mı keserler? Öyle ise sana rızkını verenin, sıhhat verenin hoşuna gidene işle.

Bu zamanda hanımların en büyük kusuru açık olmaları. Sonra hanımların erkek kıyafeti taşımaları. Hanımlara erkek kıyafeti haramdır. Erkeklerle de hanım kıyafeti haramdır. Açık-saçık yerlere gidiyorlar. Veya gençlerden fakülteyi bitirmiş, liseyi bitirmiş, erkek arkadaşları var. Hiç erkekten arkadaş olur mu? Gençlerden arkadaşı olmayı kınıyorlarmış. Evet, ayık olalım, gaflette kalmayalım. Gaflet uykusundan uyanın.

Peygamber Efendimiz’e kıyâmeti sormuşlar. Her sorana kıyâmetin belli tarihini söylememiş. Kıyâmet yaklaşmıştır. Şu belirtiler demiştir. O belirtilere göre de ulemâya göre kıyâmetin on tane alâmetinden bir buçuğu kalmıştır. Nedir bunlar? Birisi iman, yarısı da Kur’an, çünkü Kur’an tamamen kalkmış değil. Fakat hükmü de tamamen işlenmiyor. Hak olanlar bazı yerlerde uygulanıyor, bazı yerlerde uygulanmıyor. Demek ki bir tek iman

var. İman da şöyledir ki: (bu arada belirteyim, ben de Müslümanlığımdan korkuyorum. Ben de Müslümanlığımdan şüpheleniyorum. Ben bile Müslüman'ım diyemiyorum. Bu kadar cemaatin sorumluluğu üzerimde. Tamamen tatbikatını yapamıyorum. Yerine getiremiyorum diye).

İslâm fetvâ yolu değildir, takvâ yoludur. Fetvâyı yaşayan verir. Takvâyı yaşayamıyoruz ama bizlere müjdeler var.

Fesat ümmet zamanını yaşıyoruz. Günah işliyorlar. Bilmeyerek işliyorlar. Şer işleyen çok. Fesat ümmet bunlar. Haram yiyen çok. Fesat ümmettir bunlar. Haram nedir? Faiz ve rüşvet. Faiz de haram. Rüşvet de haram. Esnafta bile var. Mademki banka ile iş yapıyor. Ziraatçıde de var. Bir de insanlar sadece kendi menfaatlerini düşünüyorlar.

Bizlere fesat ümmet zamanında olduğumuz için müjdeler var. Fakat yine de emin olmayacağız. Emin olmak Allah'ın gazabından korkmamaktır. İbadet ve amel ise Allah'a yaklaşmak ve Allah'tan korkmaktır. Nebîlerden sonra, en çok velîler Allah'a yaklaşmışlardır. Yemelerinde, içmelerinde, hareketlerinde her an Allah'tan korkarak hareket ederler. Velîler bir de müritlerinin havfını çekerler. Çünkü mürit masumdur. Mürşid, mesuldur. Velîler müridinden mesuldür.

Mürit kimseden mesul değildir. Ancak kendisinden mesuldür. Bu sorumluluk ruh için böyle. Zâhirde mürit kendisinden mesuldür.

Yunus aleyhisselam, ateşten bulutları görünce kaçtı. Allah onu balığa yutturdu. Kaçmaması gerekiyordu. Fakat bu da onun terakkisine sebep oldu.

Nuh aleyhisselam, oğlunun kolundan sürükleyerek gemiye bindirmek istedi. O da suda boğulunca: "Yâ Rabbî, sen benim ehlimi kaybetmeyecektin (öyle söz vermiştin)!" deyince tenkit duyuyor Allah'tan: "Ya Nuh! O senin oğlun ama ehlin değil." Ve o da ondan dolayı 'kusur işledim' diye çok ağlıyor. Niye? İnsanlar suya gark oldu ya, ona rızâ göstermiş. Rıza göstermemesi lazımdı.

Peygamber Efendimiz'e çok zulmettiler. Allah, onlara azap melekleri gönderdi. Peygamber Efendimiz meleklerle "durun, azap etmeyin" diye yalvarıyordu. "Benim için onlar acı çekmesinler. Bana bağışla." diye yalvardı.

Evet, dünyada korku duyana âhirette korku yok. Hiçbir zaman emin olmayacağız. Niye emin oluyoruz? İşte, 'oruç tuttum, namaz kıldım' demek, bunlar emindir. Ama bunları görmezsen "ben kulluğumu yapamıyorum" diye düşünürsün.

*Çürüklerin hep sağ olur
Zehrin kamu bal yağ olur
Dağlar yemişli bağ olur
Cümle cihan hep nur olur*

Kimmiş bu râbîta sahibi? Râbîtası olanın çürükleri sağlam olur. Zehri bal olur. Dağlar bağ olur. Dağda ne olur? Taş olur. Taştan başka bir şey olmaz. Râbîta sahibine dağ da aynı bağ gibidir. Bağda neler olur? Meyveler olur; güller var, yeşillikler var.

Çürüklerin sağlam olması ne demek? Layığı ile yapılamayan amelleri sağlam eder. Sahibine teslim eder. Zehirleri nasıl yok eder? Bütün meşak-

katlere, hastalıklara, zararlara, çileye hepsine sabreder. Zehrin bal olması bu. Salih Baba da şöyle buyuruyor:

*Olunca râbita Sâlih pîrine
Mugaylanlıkları gülşen eder şeyh*

Mugaylan: İnsanları yırtan çalılıklar, içerisine girilemeyen çalılar. Çalılıklar gülşen olur. Bir mürid râbita edince çalılıklar gülşen olur. Gönlümüzdeki çalılıklar nedir: dertlerimiz, acılarımız, sızılarımız; düşüncelerimiz, zararımız, hastalığımız. Hepsî, râbita edince çalı iken gül olur.

*Bir anda eyledi irşad Sâlih'i
Edip benliğinden âzad Sâlih'i
Kılıp râbitayla mu'tad Sâlih'i
Dil şehrin ravza-i cinân eyledi*

Kalb-î râbitayla her kim devamlı râbita yaparsa, onun kalbi ravza-ı cinan. Dil Şehri kalptir. Niçin? Nasıl şehirlerde amirler var. Ankara başşehir, Başbakan burada. Dil şehri kalp, dil oradan konuşuyor. Ravza-i Cinân nedir? Cennet bahçesi. Diğer taraftan da Resûlullâh Efendimiz'in kalbi.

Bir anda eyledi irşad Sâlih'i

Peki ama niye herkes bir anda irşad edilmiyor? Pîr-i Sâmi Hazretleri'nin kırk bin müridi varmış. Bir tek Salih'e vurmuş. Bu da velâyetinin büyüklüğünü belirtmiş, ruhu terakkî etmiş. Çünkü Salih hiçbir şey bilmeyen mürit imiş; tahsili yok, ilmi yok, bedeni arızalı, sakat imiş, bir tarafı çalık. Ama sanatkârımış. O zamanda av tüfekleri yaparmış.

İşte, Pîr-i Sâmi Hazretleri "Salih söyle..." demiş O da söylemiş. Nerden söylemiş? Allah'ın kudretlerinden söylemiş. Başkaları ne kadar âlim olursa olsunlar. Salih kadar bilememişler.

Çok âlim bir kişi Salih'le karşılaşıncaya hayret etmiş.

— "Ne kadar âlim!" demiş. Etrafındakiler:

— "Efendim, o ümmî" demişler.

— "Nasıl olur?"

— "Efendim mürşidi var" demişler.

— "Ha! Evet. Onun mürşidinin büyüklüğü onu söyletiyor."

Evet insanların kalbi bir anda da açılır. Bir saatte de açılır, bir günde de açılır. Bir ayda da açılır. Bir yılda da açılır. On yılda da açılır. Kırk yılda da açılır. Kırk yılda açılmayınca bir daha açılmaz.

Bir de var ki açılanı bilirler mi? Bilirler, bilmezler. Bilseler de bildiremezler. Bildiklerini bildirmek yasaktır. Peki bilmeyecekler mi? Neyi bilecekler? Râbitayı bilecekler.

Râbitanın esası bu zâhirde gördüğümüz cisim değil. Eğer ona inandıksa yaşantımızla, amelimizle, kıyafetimizle onu delil edineceğiz, örnek alacağız. Velâyetine inanmak lazım. Velâyetine inanan görecektir, görmeden ölmez.

*Sermaye bu yolda heman
Teslim ol şeyhine inan
Sıdk ile Allah'a dayan
Gör ne ihsanlar var sana*

*Bulam dersen eğer ayn-ı îmânı
Çalış ki olasıñ şeyhinde fânî*

Rumuzlu bu kelâm. Çalış ki şeyhinde olasıñ fani ne demek? Onu o kadar sev, o kadar sev ki onun sevgisi, seni için-için ihâta etsin. O zaman sen kendini göremezsin, onu görürsün. Ama bu aşikâr olur. Ama kapalı geçiyor, eğer bu zamanda, onun manevî yüzünü görürsek ne yemek yeriz ne konuşuruz ne de içeriz. Onun için kapatmışlar. Müridi hâlden haberdar etmiyorlar. Eskiden, bu halde olduğu zaman herkes biliyordu. Ona kimse dokunmuyordu, hoş görüyorlardı. Ama şimdi böyle kimseyi doktora götürüyorlar. Doktor bir şey anlamıyor, veriyor hapı, iğneyi. Ediyor dert sahibi. Atlatanlar, geçiştirenler de oluyor.

Çok âlim bir tanesi, Şemseddin Ruci Hazretleri. Gitmiş, bir Şeyh Efendi'den ders almış. Onda bir cezbe hâli meydana gelmiş. Cezbe gelince kendisini kaybediyor. Annesinin, babasının bir tanesi imiş. Şeyhinin bir süre hizmetini gördükten sonra izin almış. Annesinin babasının yanına gelmiş. Annesine demiş ki:

— Anne bende böyle bir hâl tecelli ederse, sakın korkma. Fakat bu halde iken kaç vakit namazımı geçirirsem, ona dikkat et. Sonra kazâ edeyim.

Bunu konuşurken yine kendinden geçmiş. O sırada nurlar ihâta ediyor. Bir insanda Allah'ın nurları tecelli ederse, deryaya düşmüş bir taş gibi olur. Bir taşı atarsın deryaya, taş bir daha görünmez. Bir insanda Allah'ın nurlarından hangisi tecelli ederse kendisinden geçer. Ama o nur ondan kalkacak ki kendisine gelecek, ayılacak. İşte râbîta nuru onu ihâta etmiş. Râbîta müridi, tefekkür müridi, huzur müridi vardır. Tefekkür müridi Şeyh Efendisi'ni çok sever. Allah'tan çok sever desek anlayamazlar, küfre giderler, sebep oluruz. Halbuki Şeyh Efendisi'ni çok seviyor ama Allah'la beraber seviyor. Şeyh Efendisi'ni çok seviyor, yani: “Medet yâ Hazreti Pîr!” diyor. Veya: “Destûr yâ Hazreti Pîr!” diyor.

Şeyh Efendisi'nden istiyor, Şeyh Efendisi'ne veriyor. Bu hakır. Cenâb-ı Hak; bütün insanları, hayvanları, denizde, karada, havada, karıncadan tut file kadar, hepsinin rızkını halk eden Allah. Ama “Kâsım'ül-Erzâk” isminde bir meleğe bu vazifeyi vermiş. Hepsini o tanzim ediyor.

Şeyhini çok sevince râbîta nuru ondan tecelli eder. O tecelli ettiği zaman insan çok mülayim olur, uysal olur. İnsanları çok sever. Çok mert olur. Hiçbir şey düşünmez. Bunun diğer şekli kabız hâli olur. İncitici, kırıcı, acıdan ölecekmiş gibi hüsn-ü tamahı olur. Bunların biri azalır, birisi çoğalır. Ne zamanki makam olursa bunlar gelip gidiyor. Azalıp çoğalıyor. Bu kabız hâlini azaltmaya bakalım. Basit hâlini çoğaltalım. Ayık olmak lazım. Bu nur râbîtadan geliyor. Bu arada bir de nefis var. Alacağımızı, vereceğimizi düşündüğümüz zaman, onlarla ilgilenince râbîta çıkar. Tutmak için meşgul olmamız lazım. Kabız hâli gelirse onu atmak için râbîtasına sığınmak lazım. İşte bu kabız hâli sırasında mürit var ki râbîtasına sığınır, mürit var ki Resûlullâh'a sığınır, mürit var ki Allah'a sığınır. Hiçbirisinin de farkı yok.

O mürit râbîtasına sığınıyor. “Sihhat ver. Güç ver. Fakirlikten kurtar. Nefsimin huylarından kurtar.” diye Şeyh Efendisi'nden istiyorsa esmâ nuru ile idare ediliyor. Esmâ nuru da Allah'ındır.

Bir de var ki bu hâllerinde Resûlullâh Efendimiz'den istiyor. Ona yalvarıyor. O da bilsin ki sıfat nuru ile idare ediliyor. O da Allah'ın nuru. Esmâ nuru Allah'ın isimlerinin nuru. Sıfat nuru Allah'ın sekiz sıfatının nuru.

Yunus Emre râbitadan söylemediği için kolay anlaşılmadı.

Ete kemiğe büründüm

Yunus diye göründüm

Kelâmları ruhtan söyledi.

Salih Baba, Efendisi'nin varlığını kendisinde görüyor. O da Allah'ın varlığı olarak anlaşılıyor. Râbitadan söylüyor. Râbitada cismî bir yakınlık var, cismî bir yakınlık olunca daha kolay anlaşılıyor.

Hülâsa-yı kelâm, tarikat ilminin dört şartı vardır. Dört şartını elde etmeye bakın. Nefisten kurtulmak istiyorsanız; şeytandan, vesveseden kurtulmak istiyorsanız; ruhunuzu makamına ulaştırmak istiyorsanız, bu dört şartı yaşayacaksınız.

Pîrim İskender olup Yecüc seddim bağladı

Görmedim böyle cihangir Sâmi-i Mevlâ gibi

Tarikatın dört şartı var. Şeriatın da dört şartı var: Edille-i şeriyye. Bu olmazsa zaten tarikat olmaz. *Kitap, Sünnet, İcma, Kıyas*.

Farz, Vacip, Sünnet, Müstehap. Bunlar cisimde, cesette. Bunlar olacak ki cisim temizlensin, arınsın.

Ey taharetten habersiz

Râbita bilmez habis

Tahareti olmayanın vücudu pistir, kalbi de temizleyen Râbitadır.

Kalbimizdeki pislik nedir? Kin, haset, kibir veya namazda, ibâdetde gön-lümüze gelen arzular. Bunlar pis oluyor. Hatta o kalp put hanedir. Bu Allah'ın emridir. Kalbinizde neyi besliyorsunuz, o sizin mabudunuzdur. Lüks daire istiyor, evladını seviyor. Makam istiyor. Fabrika istiyor. Bu istekler hep kalpten gelir. Kalbi put hanedir. Pis etmiştir kalbini. Bunları temizleyen ne olur? Râbita. Çünkü râbita sevgisi bir kalpte olursa bunlar olmaz. Niçin râbita? Çünkü râbitayı Allah için seviyoruz da ondan. Diğerlerini nefsi için seviyor. Onlar puttur. Allah için sevilenler put olmaz.

Demek cesedi temizlemek için edille-i şeriyyeyi yaşayacağız. Ama yaşayamıyoruz. Sebebi nedir? Sebebi:

1- Zevk

2- İsrâf

3- Faiz

4- Rüşvet

Bu dört şeyden dolayı Kitap, Sünnet, İcma, Kıyas'ı yaşayamıyoruz.

Bir lokma haram olursa, kırk günlük ibâdeti kabul olmaz. Bunlar büyük sorunlar. Bunları ayıklamak lazım. Bunları belirtmek lazım. Bunlardan kopmak lazım. Kaçınmak lazım. Demek ki şeriatdaki eksiklerimiz bunlar oluyor.

Tarikata gelince: Bunlar eksik olursa tarikatta hiç yerimiz yok. Geçemiyoruz. Nasıl bir insan ilkokulu bitirmeden ortaokula kaydedilmez ise...

İlkokulu bitirecek, diplomayı alacak, ortaokula başlayacak. Demek ki şariat tamamen tamamlanacak ki tarikat olsun.

Râbıta demek Allah'ın ipine sarılmaktır. Gerçekte ip yoktur. Bu sevgidir.

Allah: *Sevdiklerimi seviniz ki, Ben'i sevesiniz.*" buyuruyor. *Sadıklarla olun.*" buyuruyor.

Sadıklar Allah'a yaklaşanlar, Allah'ın dostları. Râbıtaya sevgiyi çoğaltmak için onu insanlardan farklı göreceğiz. Onun cismine değil de ruhuna inanacağız. Onun ruhu çok yüksektir. Nasıl yüksektir? Yüce Allah'tır.

Bu sırdan bilmeyip kılan inadı

Sucûd eylemeyen şeytan değil mi

Şeytan insanlardaki ruhu bilemedi. Hz. Âdem'e üflenen ruhu bilemedi. Secde etmedi. İnat etti. Merdut oldu. Allah onu lanetledi.

Nefahtü fihi min rûhî

Bu âyet kime geldi? Sana bana geldi. Öyle ise niye isyan ediyorsun? Ezelde 'belâ' dedik. Şimdi niye isyan?

"Nefahtü fihi min rûhî" hitabı

Olunan suret-i insan değil mi

**“İnsanlar uykudadır.
Ölünce dirilirler.”**

*Bedensiz bir güzel gördüm efendim
İlikten damardan kandan içerû*

İlik, damar nerede? Duvarda var mı? Yok. Hayvanda düşünemeyiz. Hayvanda ruh yok ki. Hayvanda manevî diriliş yok. Öyle ise:

*Bedensiz bir güzel gördüm efendim
İlikten damardan kandan içerû
Neyi görmüş? Ruhunu görmüş.
Cânân illerinden sordum efendim
Bir can vardır gizli candan içerû*

*Gül bülbülü gördü çıktı kabından
Bülbüller uyandı kalktı hâbından
Pervâneler geçti ateş bâbından
Azmeyledi gülistândan içerû*

Burada da bir rumuz var. Çünkü bülbül gülü bekliyor ki kabından çıksın da görsün. Halbuki bülbülün bütün ah u feryadı gülün kabında. Ve onun başını bekliyor ki nasıl çıkıp da açacak diye. Hikmet-i ilahî işte o gülün tam çıkacağı zaman bülbüle bir anlık bir gaflet geliyor. Sonra gözünü açıyor ki “vay ben bunu niçin göremedim” diye ağlıyor. Öyle ise: *Gül bülbülü gördü çıktı kabından.*

Tam ters geliyor. Burada gülden mânâ evliyâullâhın velâyeti, ruhu. Bülbülden mânâ müridin ruhu. Evliyâullâh ruhunu müridine gösteriyor. Gösterince, o zaman onun ruhu da gafletten uyanıyor.

*Geçmeyenler bilmez çarh u çemberi
İçmeyenler bilmez âb-ı kevseri
Bir gece Pîrim'den aldım haberi
Mekân vardır, lâmekândan içerû*

Lâ: Yok. Olmayan, mekândan içeri bir mekân var. Ne olabilir o mekân? Bu mekânlar hep görünüyor. Ama hepsi yok olacak. Fakat oradan bir mekân görünecek.

Bütün bu mükevvenat, eşya yok iken Allah var idi. Ama Allah'ın varlığı düşünülemez. Mekân da düşünülemez. Var yok olunca, o oluyor. Ama bilemeyen bildiremez. Bilen de bildiremez.

Allah hepimizden razı olsun. Allah hulusunuzun bârını, meyvesini yedirsin. Allah dünya ile aldatmasın. Allah nefse şeytana uydurmasın. Allah gayemizi bildirsin. Cenâb-ı Hak gayemize ulaşmak için kolaylıklar ihsan

etsin. Gayemiz kulluktur. Kulun bir şeyi olmaz. Kulun hiçbir şeyi olmaz. Hepsini Allah'a teslim etmek lazım. Malımızı, canımızı...

Bir kimse "Ben çalıştım, ben kazandım." derse, Allah'ın verdiğini inkâr eder. Bu kadar insanlar gece gündüz çırpınıyorlar zengin olmak için. Niye olamıyorlar? Eğer kendileri kazanıyorlarsa niye olamıyorlar? Kâr-zarar Allah'tandır. Kâr ile mal artar, zarar ile eksilir. Demek ki veren Allah, alan Allah. Allah vermeyince insan bir şey elde edemez.

"İnsanlar uykudadır. Ölünce dirilirler."

O kötü amelleri, ölünce, vahşi bir hayvan gibi kötü bir surette karşısına çıkar. Ne tarafa dönse o taraftan önüne geçer. Öyle ise şimdiden bunun çaresine bakmak lazım.

Can bedende iken kıl buna çare

Canın bedende iken bunun çaresine bak. O derdin senin? Sende olan noksanlık nedir? İsyân veyahut gâflet. Günah işleyenler de noksanlık yapıyorlar. Onları büyük noksanlık, büyük zarardalar.

Onun için Peygamber Efendimiz: *"İki günü müsavi olan zarardadır."* buyuruyorlar. Farklı olacak ki zararda olmayalım. Mesela, bugün kazandın yüz bin. Yarın yüz on bin kazanmalısın. Her günkü kârın bir öncekinden fazla olacak ki zarardan kurtulasın. Ama bu rumuzludur. Bunun rumuzunu ancak ehli çözer. Biz çözemeyiz.

Şöyle: Farz ameller eksilmez, artmaz, nafîle ibâdetle yaklaşılr Allah'a. Nafîle ibâdetlerde bu artma vardır.

Nafîle ibâdetler: Namaz kılmak, oruç tutmak, Kur'an okumak, Allah'ı zikretmek.

İnsan nafîle ibâdetleri artırdığı zaman bugün biraz artırır. Yarın biraz daha artırır. Günü doldurur. Günün süresini de uzatamayız. Böylece günün süresi müsavi olur. Müsavilikten kurtaramayız. Ancak Allah'a olan aşkın sonu yoktur. Allah'a olan korkunun sonu yoktur. Biz ne kadar korku duysak. Bir milyon insanın, bir milyar insanın korkusunu duyamayız. Bir velinin çektiği korku ile beraber olamayız. Eğer korku çekmek onları aşağı düşürseydi "fi-hata" olurdu. Mademki yukarı çekiyor "alâ-hata" oluyor. O halde korku çekmek onları yükseltir. Onların ulaşmış olduğu makamın havfidir. Onların üzerine verilen vazifenin havfidir.

Bakınız, Necmettin Kübra Hazretleri düşmüş aşağı makama. Ulaşmış olduğu makamı idare edememiş. Mansur yine öyle. Nakşibendî Efendimiz o makamda kalmış. O makama ulaşan evliyâullâhlardan sadece Nakşibendî Efendimiz kalmış.

Zâhirdeki eksiklikleri: Necmettin Kübra Hazretleri insanlara vereceği nazarı bir kediye, bir rivâyete göre de köpeğe vermiş, onun için makamını idare edememiş. Aşağıya inmiş. Kübreviye Tarikatı vardır. Onun reisi, kurucusu, silsilede geçiyor ya: *"Nakşibendiyyeti ve'l Kâdiriyyeti ve's Sühreverdiyyeti ve'l Kübreviyyeti ve'l Çeştiyye."*

Nakşibendî Efendimiz bu beş tarikatın kurucularından da feyiz almış. Diğerlerinden yani Abdülkadir Geylânî Hazretleri, Sühreverdî Hazretleri, Necmettin Kübrâ Hazretleri, Ahmed-i Çeşti Hazretleri'nin hepsinden muhabbet almış. Bu dört ervah da buna hizmet görmüş. Nakşibendî

Efendimiz'in ölümünden sonra "Ene'l-Hak" davaları olmamış. Ondan önce olmuştur.

Pîr-i Sâmi Hazretleri, Pîr-i Tâgî Hazretleri'ne hizmet gördüğü zaman, mübareğin irşadı bir sene bile sürmemiş. Pîr-i Sâmi Hazretleri âlimmiş de. Darü'l-Ünyan isminde o zamanın fakültesini bitirmiş. Hem rüştiye mekteplerine muallimlik yaparmış hem de medrese hocalarına hocalık yaparmış. Erzincan'da o zaman Terzi Baba'nın kolundan ders almamış. Kadirî kolundan Hacı Saffet Efendi var, ondan da almamış, âlimmiş. Fakat sohbetlerine gidirmiş.

Neyse, Erzurum'a gitmiş. Erzurum Müftüsü'nün önüne iki diplomayı da koymuş: "Bana görev verin." demiş. Müftü: "Hocam biraz gezin dolaşın aklımıza gelsin." demiş.

O da çarşıyı gezerken, türbeye rastlıyor, Habib Baba Türbesi var. Oraya bir Fatiha okumuş, ziyaretini yapmış. Oradan bir ses gelmiş ona: "Nurşin! Nurşin!" demiş.

Oradan geliyor müftünün yanına. "Bu Nurşin neresi?" diye soruyor?

Cevap: "Nurşin, Bitlis'in kasabası. Hocam orada boş yer var. Gel seni gönderelim oraya." Bir rivâyet böyle.

Fakat Horasan Müftüsü'nden dinlediğim de şu oldu: Pîr-i Sâmi Hazretleri Erzurum'a gitmiş, Hacı Ahmet Efendi ile tanışmış. Pîr-i Tâgî Hazretleri'nin bir halifesi de o. Orada çalışmak, ders almak istemiş, vermemiş. Bakmış ki irşadı yakın. Almış götürmüş Pîr-i Tâgî Hazretleri'ne. O da bir sene dolmadan icazetini vermiş. Sonra dedikodu olmuş. Bakmış ki ihvanın sistemi bozuluyor. Molla Kasım isminde bir tanesi varmış. Ona demiş ki:

— Hocayı al git Gavs'ın türbesine. Ne görürsen gel söyle.

Almış gitmiş. Türbeye râbıta yapmışlar. Bakmışlar ki, orada divan kurulmuş. Bütün ervâh geldi oraya. Resûlullâh Efendimiz'in ervâhı da geldi oraya. Bir tanesi tekmil verdi.

— Hocayı getirin, demişler.

— Hocanın başına tacı koyun, demiş.

Kürsünün üzerinde, tacı koymuşlar.

— Kılıcı beline bağlayın.

Bağlamışlar.

— Asayı eline verin.

Vermişler. Dönüp gelmişler ve anlatmış:

— Paşam ben böyle gördüm.

O da dönüp demiş ki:

— Daha itiraz yapmayın. Hoca bize tam geldi. Fenerini almış, gazını koymuş, biz de bir ateş çaktık.

Şimdi Hoca Halife olmuş gidiyor. Pîr-i Tâgî Hazretleri mübârek, halifesini yolcu ediyor. Ata bindirmiş. Atın yularını tutmuş. Bu da dikkatlerini çekmiş. Niye böyle yapıyor diye?

Pîr-i Sâmi Hazretleri de mübârek, onun böyle yapmasından başındaki sarıgını sarmış boynuna. Başını eğerek tutmuş öyle. İşte harfsiz, savsız konuşma bu.

Yolcu ettikten sonra sormuşlar.

— Seydâ hiç görülmemiş bir şey. Bir meşâyih bir müridini bu şekilde yolcu etsin?

Demiş ki:

— Öyle yapmasam hiç nisbet koymuyordu. Hepsini götürüyordu.

Merak edenler hocaya sormuşlar?

— Hoca sen niye öyle yaptın?

— Pîr-i Tâgî Hazretleri bana öyle iltifatta bulundu. Ama ben utandım. Hicâbımdan başka bir çare bulamadım. Başımdan sarığı çıkarıp, boynuma doladım. Dedim ki: “Ben bu kapının köpeğiyim.”

Evet. Allah bir kuluna verirse kimin oğlu, kimin kızı sorulmaz. Hepsi onun kulu ama âlimden zâlim, zâlimden âlim. Ama azınlıktadır.

Çünkü: “*Her şey aslına rücû eder.*” fermanı vardır.

“Ey insan! Kibirli olma.”

Bir Müslüman'ın, bir insanın mürşidi olmazsa şeytan onu amel varlığına düşürüyor. Firavun, niçin tanrılık davasına düşmüş? Şeytan ona şöyle demiş: “Sen insan değilsin. Sen beşer değilsin. Sen hiç hastalanmıyorsun. Ne başın ağrıyor? Ne dişin ağrıyor. Sen ihtiyarlamazsın da.”

Bir rivâyete göre çok uzun süre yaşamış. Hiç yaşlanmamış. Ağzının içerisinde otuz iki dişinin bir tanesine bir zarar gelmemiş.

Peygamber Efendimiz Mirac yaptığı zaman yükseldi Allah'a gitti. Cenâb-ı Hak:

— “Habibim, Bana hediye ne getirdin?” diye sordu.

— Yâ Rabbî, Sen ganîsin, ben fakirim. Fakirlikle geldim. Yokluğumla geldim. Zengin Sensin, fakir benim. Sen ihsan sahibisin, muhtaç benim.

Allah'ın o kadar hoşuna gitti ki:

— Yâ Habîbim! Bana çok makbul bir hediye getirdin.”

Onun için:

Kişi noksanını bilmek gibi irfan olamaz

Hanımlarda da vardır. Beylerde de vardır. Görülüyor. Giyinmesinden, yürümesinden belli oluyor. Sanki krallık sahibi, o kadar kibirli, o kadar gururlu. Halbuki onların hiç kurtulacağı yoktur.

Neden?

Allah buyuruyor ki: “Her kim Allah için alçalırsa, biz onu yükseltiriz. Her kim tekebbür sahibi olursa onu da hakir, yoksul yaparız.”

Onun için Müslüman'ın en büyük ameli tevâzudur. Tarikatlı olsun veya olmasın en büyük amel tevâzudur.

İbrahim Hakkı Hazretleri buyurmuş ki:

Her gördüğün Hızır bil

Her geceyi Kadir bil

Fırsatı ganimet bil

Görelim Mevlâ neyler

Neylerse güzel eyler

Diyor ki: Ey insan! Gururlu, kibirli olma. Herkesi de kendinden üstün gör. Herkesi kendinden yüksek gör.

Evet Hızır da Allah'ın kulu ama âb-ı hayat suyu içmiş. Kıyâmete kadar ölüm yok. Allah tarafından yetkilidir. Her daralana yetişir. Suda boğulacaksa, ateşte yanıyorsa, kurtarılacaksa veya bir trafik kazasından kurtarılacaksa Hızır aleyhisselam yetişir. Allah onu yetiştirir. Ama, mürşidi olmayanlar içindir bu. Mürşidi olanların Hızır'ı mürşididir.

Müridin bir tanesi bir camide temizlik yapıyormuş. Hızır aleyhisselam geçmiş karşısına. Demiş:

- Bak yüzüme.
 — Benim bakacak yüzüm var.
 — Ben Hızır'ım.
 — Benim Hızır'ım da var.
 — Senin şeyhine feyiz veren benim.

Demiş:

- “Ben feyzimi şeyhimden alırım.”

Ne yaptıysa çaresiz, onu yüzüne baktıramamış.

Şöyle bir ifadede bulunmuş, şöyle ki: “Allah bir sözdedir. Bir yüzdendir iki göz.”

Benim ancak sözüm Allah'tır. Zikrim Allah'tır. Ama iki gözüm de bir yüzdendir. Ben bir yüze bakarım. İki yüze bakmam.

*Şöyle ki Allah'tır sözü
 Bir yüzdendir iki gözü
 Yandı, tutuştu bu özü*

Buradaki anlam “Her gördüğünü Hızır bil.” Tarikattaki maksat mahviyete düşmektir. Tarikat bilmek değil, düşmek. Tasavvuf bilmek değil, bitmektir. Bildiklerin bitecek. Eğer bildiklerin bitti ise sana Cenâb-ı Hak bilmediklerini öğretecek, senin bildiklerin sana Hak'tan daha hayırlı değil. Hak'tan hayırlı bildiklerini bildiren Allah.

Cenâb-ı Hak ne buyuruyor: “Herkes bildiğinin âlimidir. Herkes bildiği ile amel ederse, bilmediklerini biz Azimüşşan ona öğretiriz.”

Burada iki anlam var. Zâhirde mürşidi olmayanların anlamı başka, tasavvufta mürşidi olanların anlamı başkadır. Zâhir: Şeriattır, cesededir.

Bâtın: Tarikattır, ruhadır. Ruha olduğu için görünmez. Gören söylemez. Söylese bilinmez. Onun için:

*Derûnun derdini her yerde açma
 Var ise gevherin meydana saçma
 Ki her suyu hayattır diye içme*

Esrâr: Sır olan bir şey. Sırlarını açma diyor. Cevherin var onu da saçma. Fakat su nedir? Güzel amelin ve hayâllerin veya cezbeli hâllerin. Cezbe sahipleri. Bu kelâm onlarıdır.

“O cevherini saçma kaparlar. Elinden alırlar.” Nedir o? Allah sevgisi, Allah aşkı. Onu gizle, taşıma.

*Köpürüp kapağını atma derviş
 Sabreyle pişip kemale eriş*

Mevlânâ: “Hamdım, yandım, piştim.” demiş. Pişince olgunlaşıyor. Ama pişmediği zaman hamlık var. Sabret ki pişesin. Sende bir ateş var. Seni yakıyorsa, sabret ki pişesin. Piştikten sonra daha sende bir şey kalmaz.

Evet cezbe muhalif değiliz. Bizi cezbe aldığı zaman annemden başka kimse yanımda kalmıyordu. Hepsi kaçırıyordu. Hanım bile yanımdan kaçardı. Kardeşler, bacılar hep kaçıyorlardı. Bir de gözlerimi açıyordum ki başım annemin dizinde. Tavuğun başını kesip bırakınca nasıl çırpınırsa öyle bir cezbe vardı.

Cezbe de bir varlıktır. Ondan da geçmek lazım. Cezbe aşktan doğuyor. Muhabbetten doğuyor. İnsanın kalbinde olan aşkı kalbi almıyor, taşıyor. Onu taşırmamak lazım ki kalbi genişlesin. Evet cezbe aşktan geliyor. Ama aşkın sınırı yok.

*Bu aşk bir bahr-i ummandır
Buna haddi kenar olmaz
Delilim sırrı Kur'an'dır
Bunu bilende ar olmaz*

Aşkın derinliği de bilinmez. Kenarı da bilinmez. Kur'an'daki sır nedir? Koskoca Kur'an 6666 âyet, 114 sure; onda bir esrâr var. 6666 âyeti insan okur, Kur'an'ın sırrını anlayamaz. Ne hoca anlayabilir ne hacı anlayabilir ne hafız anlayabilir. Ancak aşka dūçâr olanlar Kur'an'ın sırrını anlar.

*Dâireyiz hem kudümüz cismimiz neydir bizim
Aşk u sevdâdır gıdâmız bağrımız meydir bizim
Virdimiz ism-i Celâl'dir kalbimiz Hay'dır bizim
Zikrimiz ihfâ durur esrâr-ı Kur'an bizdedir*

Biz Nakşîyiz, hatme okumak için daire kuruluyor. Daire kurulup da zikre başladığımız zaman bizim azalarımız zikreder.

Kudüm ne demek? Kadirilerin zikir aleti. Kudümle zikir yapıyorlar. Ney ne demek? Mevlevilerin zikir aleti.

Diyor ki: Bizde kudüme ve ney'e lüzum yok. Biz daire yaptığımız zaman bizim cismimiz sedâ verir. Harekete gelir, sedâ duyarız. Kudüm sesi, ney sesi. Yani vücudumuz zikir aleti olur diyor.

Bizim virdimiz *Allah! Allah! Allah!* diyerek kalbimiz diriltir. "Hay" demek: Allah'ı zikreden kalp diri. Zikretmeyen kalp ölü.

*Teveccüh olunca her bir ihvâna
Mürde kalplerimiz gelirler câna*

Teveccüh ruhadır. Hatmede senin ruhun teveccüh görüyor. Hatmeye çok önem vermek lazım. Benim nimetim buradadır. Gafletim de burada gidecek. Anâsır-ı zıddiyetin de burada değişir. Bütün makamları burada elde edeceksin. Benliğinden burada kurtulacaksın. Kalp gözün de burada açılacak.

Zengin bir adam zamanın birinde hacca gidiyormuş. Onun da fakir bir komşusu varmış. demiş ki: "Ben de sizinle hacca geleyim."

O da şöyle düşünmüş: "Parası yok. Sağlığı yerinde değil. Bu bize yük olur." diye düşünmüş. Onu atlatmış. Başından savmış. Kendisi de arkadaşları ile hacca gitmişler. Orada tavaf yaparlarken adamı tavafta görmüşler. Hayret etmiş. "Bu adam nasıl gelmiş?" demiş. Çölleri nasıl geçti? Vâsıtası yoktu. Parası yoktu. Biz bu kadar gücümüzle, meşakkatimizle ancak gelebildik.

— 'Nasıl geldin?' diye sormuş.

— Allah müsaade etti, geldim.

— Peki hacca geldin, haccı yaptın ama vesîka alabildin mi?

— 'Ne vesîkası?' diye sormuş.

— Hac yapanlara vesîka veriliyor. Haccı kabul oldu mu, olmadı mı diye.

— Bana vermediler, demiş.

Oradan dönmüş adam. Gelmiş Kâbe'de ağlamış.

— Yâ Rabbi ver benim vesîkamı.

O elini açması sırasında bir nur gelmiş. Nurun içerisinde yeşil bir kart var. Kartta yazıyor ki: “Haccın kabul oldu.” Sevinerekten gelmiş.

— Aldın mı vesîkanı? demişler.

— Aldım, demiş.

— Hayır, öyle bir şey yok. Biz yalan söyledik.

O da çıkarıp gösterince.

— ‘Eyvâh! Bizim zenginliğimiz de haccımız da bu’ diye pişman olmuşlar.

İşte burada:

*Dâireyiz hem kudümüz cismimiz neydir bizim
Aşk u sevdâdır gıdâmız bağrımız meydır bizim
Virdimiz ism-i Celâl'dir kalbimiz Hay'dır bizim
Zikrimiz ihfâ durur esrâr-ı Kur'an bizdedir*

Sırrımız ihlas ile onun esrârı bizim. Zikrimiz gizlidir ama, onun esrârı bizde. Halbuki Kur'an Allah'ın varlığını, birliğini, sıfatlarını, azametlerini, kudretlerini bildiriyor, bunlardan bahsediyor.

Allah'ın ilmi var. Eşyayı ilmi ile ihâta etmiş. Onu bildiriyor. Kudretini bildiriyor. Sekiz sıfatı var. Sıfatlarının tecelliyâtını bildiriyor. Allah'ın dilemesi var, “ol” dedi, diledi oldu.

Bunlardan bahseden Cenâb-ı Hak: “*Kulum Ben sana şah damarından yakınım.*” buyuruyor.

Bunu anlayanlar, bilenler Allah'ı ararlar. Âfakta ararlar. Şu ameli yapayım, bu ameli yapayım derler. Haktır, doğrudur bunlar. Fakat âfakta arayanlar bulamamışlar. Ne zaman ki onların kalplerinde Allah sevgisi doğmuşsa kalp açılmış. Kalp açılınca hazine meydana çıkmış.

Cenâb-ı Hak: “*Biz gizli hazine idik. Aşikâr olmak için insanları halk ettik.*” buyuruyor.

Bu gizli hazine nerede? İnsanların kalbinde, o kalp açılırsa hazine meydana çıkar. O kalbi kim açar?

Mübârek Paşam Hazretleri buyurdu ki:

— Bana deseler ki: Kimin kulusun?

— Pîrimin.

— Kimin ümmetisin?

— Pîrimin.

— Pîrime kurban olayım.

Mürşit gerektir bildire Hakk'ı sana hakke'l-yakîn

*Her kim ki şeyhini hak bilmedi Hakkı dahi bilmez
Yok eylemeyen varını maksuduna ermez.*

Bu eşya Allah'a mir'attır. Kime? Velîlere. Kime? Hakikate geçenlere... Mir'at demek eşya ayna oluyor. İnsanların varlığını gösteriyor.

Onun için buyuruyor:

Ekseri nakşında kaldı görmedi nakkâşını

Bunlar nelerdir? İlim, ibâdet sahipleri. Âmennâ ve saddaknâ.

Bir de nakışı inkâr edenler var. İsim ve cisim taşıyan ne görüyorsanız, karada, havada, denizde... Bunlar Allah'ın varlığına inananlar için. Öyle ise nakış bu işte. Bunları göremeyenler nakışta kalmışlar. Ne zamanki eşya gözünden silinirse, gönlünden silinirse nakkaş belli olur. Ama evvela kendi varlığı perde. Kendi varlığı da gözünden gönlünden silinse ki, gerçek meydana çıksa. Çünkü insanın kendi varlığıdır, diğer varlıkları gören. Kendi varlığı yok olunca hakiki varlık görünür. Hakiki varlık da Allah'tır.

Zikrimiz ihfa durur esrâr-ı Kur'an bizdedir

Kur'an'ın esrârı bizdedir. Bütün Kur'an'ı okur, manasını anlar.

"Kulum, Ben sana şah damarından yakınum."

Bunun anlamı nedir? Nasıl olacak? Bilemez.

Mah cemâl'in perdesiz görmek diler aşıklar

Bu perde ne? Evliyâullâha bu yüz perdedir. Bu yüzün arkasında bir yüz daha var. Zaten onu görsek, işte o Allah'ın nuru. Allah'ın sıfatı. O görünmeyen yüz Allah'ın sıfatı, Allah'ın yüzü dersek günah olur. Allah'ın sıfatı kulda da tecelli ediyor. Ama Allah'ın sıfatı derya, kulun sıfatı katre. Milyarlarca katre o deryadan ayrılrsa o derya azalır mı?

Allah'ta hayat var.

Allah ilim sahibidir.

Semi: Allah'ın işitmesi vardır. Bizim işitmemiz cüz'i. Salondakini işitiyoruz.

Basar: Görme. Bizim görmemiz ancak salondadır. Salonun içini görürüz. Allah'ın görmesi nasıl? Karanlık gecede, kara kayanın üzerindeki karıncanın hem yürüdüğünü görüyor hem ayağının sesini işitiyor. Ama kulda Allah'ın sıfatı tecelli eder mi? Eder.

Kul sultan olur vara vara

Yunus Emre onun için demiş ki:

Kapında kul var sultandan içeri

Kuldan mânâ, cesedi. Ruhtan mânâ da onun ruhu. Allah'a ulaşmış. Allah'ın sıfatları onda tecelli etmiş. O zaman insan cüz'iden külliye geçiyor. Katre, derya oluyor. Katre: bir damla su, toplanan su. Derya: okyanus, büyük deniz. Bu kadar yağmurlar, karlar yağıyor, nehirlerle karışıyor. Hiç deryayı taşıyor mu? Aslında katreler de deryadan geliyor. Nehirler de deryadan geliyor. Deryayı azaltıyor mu?

Salih Baba ne buyuruyor?

Şeyhim güneştir

Ben onun zerresiyim

Bir mürit meşâyihinden nasıl bahsedebilir? Meşâyih bir güneş gibi.

Zerre nedir? Her tarafı kapalı kapı. Fakat bir tarafından ufacık bir delik olsa, güneş ışığı oradan girer. Öyle ise ben şeyhimden nasıl bahsedebilirim? Niçin? O Allah'ın rahmetine ulaşmış. Ne buyuruyor:

Seni katre iken umman eder şeyh

Bu sadece erkeklere değil, hanımlara da vardır. Hanımlardan da tecelliye görenler var. Bu cezbe nereden geliyor? Ruhta ayrılık yok. Hanımın ruhuna Allah ne ihsan ederse, erkeğin ruhuna da onu ihsan eder.

“Namaz kılmak önemli bir ameldir.”

Nafile ibâdetler çok. Nafile ibâdetlerin hepsini yapmış olsa insan, 24 saatte yine bitiremez. Her tarikat, kendilerine nafile ibâdet seçmiş almışlar. Bizimkiler de evvabin namazını seçmişler almışlar. Teheccüd namazını seçmişler almışlar. Hatme seçmişler almışlar. Beş bin zikir yapmayı emretmişler. Beş bini bulacak. Beş binden sonrası arzuya bağlı. Beş binden sonrasını ya kendisi arzu eder çeker insan veyahut da müşşidinden bir işaret alır, öylece artırır. Bu işaret de herkese değil.

Ruhun yolu “sultanî zikir” olmak. Bin ders çekmekle de sultanî zikir olur. Ruh o zaman vehbî olur. Yetmiş bin de çekiyorlar. Sultanî zikir olmuyorsa, kalbi açılmıyorsa ilaveler veriyorlar, işte yüz tane “Lâ ilâhe illallâh” çekeceksin. Yüz elli salavat-ı şerif çekeceksin diyerek ilaveler yaparlar. Fakat bin çekerek de sultanî zikir olunabilir. Niçin bu? Ekseri, cezbeli olanlara zikir az verilir.

Ubeydullâh Ahrâr Hazretleri’nden zuhur etmiş. Nakşibendî Efendimiz’in halifelerinden Yakub-i Çerhî Hazretleri en sonraya kalmış. Gençmiş, sonraya kalmış. Ubeydullâh Ahrâr Hazretleri de bütün doğu illerini - Semerkant, Buhara, Azerbaycan, Maverâünnehir’i- hep gezmiş. Taşkent, memleketi zaten. Müşşit aramış, aramış ama doğuğtan zikri tammış. Daha zikre ne ihtiyacı var? Annesinden doğup dünyaya gelmiş, annesinin memesini emmemiş. Kırk günden sonra tutmuş. Üç yaşından itibaren kemâl sahibi olacağı, velî olacağı belli oluyordu. Hareketlerinden, konuşmasından kerâmetler belli oluyordu. Yedi yaşında okula gitti. Okulun derslerini bitiremedi, yarıda kaldı. Yarıda kalmış ama en ağır dinî meseleler ona intikal ediyormuş. O zamanın âlimleri çözemiyormuş veyahut da çelişkileri oluyormuş: “Şu şöyledir. Bu böyledir.” diye. Ona intikal edince “*Getirin kitabı.*” diyormuş, izah ediyormuş. Müşkülli de halloluyormuş. İşte çok gezmiş dolaşmış, çok meşâyihlerle de bir dostluğu olmuş. Onlara hizmet etmiş.

Yedi yaşında okula giderken bir çamuru geçerken ayakkabısı çamurda kalmış. Çamurdan ayakkabısını çıkarırken meşgul olmuş. İçinde bir boşluk görmüş. Başını doğrulttuğu zaman çift süren amcayı görmüş. Kendisini suçlamış: “Bu amca çok meşakkatli iş görüyor, Allah’ı unutmuyor. Sen niçin unuttun?” diye. Kendi kendini dövmüş. Öyle dövmüş ki yüzünden parmaklarının izi bir hafta gitmemiş. On iki yaşına girince diyor ki: “Anladım ki bu hâl sadece bende imiş.” İnsanlarda gaflet varmış. O yaşa kadar insanlar yerken, içerken, konuşurken, uyurken Allah’ı hiç unutmaz zannedermiş. Okumaya gidememiş, yarıda bırakmış. Meşâyihlerle beraber olmayı istemiş. En çok da Nizamettin Hâmuş Hazretleri ile maceraları olmuş. Neticede manevî gücü onu yenmiş. Bir de en büyük ameli şu imiş: şehirli olsun köylü olsun, zengin olsun, fakir olsun, ameli olsun veya

olmasın, kim olursa olsun garip bir kimseyi görünce, onu götürürmüş, ona ya yemek yedirirmiş ya da bir ikram yaparmış, ondan dua istermiş.

Bir gün köylünün bir tanesi merkebi ile beraber gelmiş. Zâhire satmış, boş kaplarını atmış gidiyormuş. Onun yanından geçmiş. O da nasılsa fark edememiş. Biraz yaklaşmış, bakmış ki gidiyor. Orada kendi kendine bir kusur görmüş. Bağırarak yaklaşmış. Demiş ki:

— Şehire her gelene bir ikram etmek amelim. Sana bir şey ikram edeceğim, demiş. O da demiş ki:

— Beni yolundan alıkoyma.

— Peki, öyle ise bana dua et.

O adam da ayık adammış demek ki. Şöyle söylemiş:

— Ben işitmişim ki, Türk meşâyihleri dermiş ki: “Her gördüğünü Hızır bil. Her geceyi Kadir bil.” Sen onların amelini mi işliyorsun?

Ellerini havaya kaldırmış -kendisi zaten Türk-:

— Allah muradını versin, demiş.

Duası tutmuş. Kalb gözü açılmış.

İşte ne zaman ki Yakub-i Çerhî Hazretleri’ni bulmuş. Bunu irşad etmiş. Ama çok selahiyetli irşad etmiş.

1- “Cezbe yoluyla sen müritlerini Allah’a götürürsün.” demiş.

2- “Nef’i isbat”la-Zikir”le götürürsün.” demiş.

4- “Şuğlu bâtınla da götürürsün.” demiş.

Bizim ders kitabımızda yapacağımız ameller yazılmış. Bunlar emirdir. Bunlardan fazlası yapılmaz, diye bir şey yok. Bunlar emir. Bunlardan fazla yapacaksın yap. Yapma demezler. Çünkü amele mâni olmazlar.

Yani müridin kendindedir. Bu ameli işleyip işlememek. Şimdi nedir bu? Çok karşılaşıyor bu durumlarla. Örnek:

Çankırı yolunda bir köy var. Oraya uğradık. Öğle ve ikindi namazını kıldık. Bir camide hoca vaaz ediyordu. İmamı da ihvan genç. Bunun babası da hoca imiş, emekli olmuş. Oğluna misafir gelmiş, oğlunu soğutmuş, oğlu hatmeye de oturmuyor.

Babası: “Bunlar yanlış yapıyorlar. Kazâ namazı kılmıyorlar da nafîle namaz kılıyorlar. Kazâ namazı yok diyorlar.” demiş.

Bir bunun için, diğeri de şu: “Boy abdesti almakla günahlar hep dökülür, yok olur.” Babası buna da itiraz etmiş. Böylelikle oğlunu -bizden soğutmuş-caydırmış.

Cemaat çok fazla idi. Biz sohbetimize başladık. Mihraptan geldi önüme, şunu sordu: “Siz kazâ namazı kılmayın, kazâ namazı ödendi diye söylüyorsunuz.” dedi. Fırladı gitti.

“Evet.” dedim ama izah edecektim ona. Diyecektim ki: “Kazâ namazı kıl demezler ama kılma da demezler.”

Diğer husus nedir?

Cenâb-ı Hak: “Kulumun amelini niyetine göre kabul ederim.” buyuruyor.

Bir mürit de halis bir niyetle günahlarından temizlenmek için boy abdestini alıyorsa... Namaz kılmamak da bir günah. Allah'ın emirleri tutulmazsa isyandır. Yasakları işlemek de yine isyandır.

Birisi Allah'ın emirlerini tutmuyor, günah işliyor. Diğeri de yasakları işliyor. Yine günah. Allah'ın emirleri tutulmazsa isyandır. Yasakları işlenirse yine isyandır.

Namaz kılmak önemli bir ameldir. Çünkü namaz her türlü musibetten insanı geri alır. Bir de vardır ki; namazı kılıyor ama küfürattan kurtulmuyor.

Namaz, namazı inanarak kılanlar içindir. İnsanları her kötülükten geri alır. Ama namazı alet etmişse, maddiyât-menfaat için yapıyorsa onun hiçbir kötü huyunu değiştirmez. Namaz insanları her bir kötülükten geri alır. Demek ki namaz kılmamak günah. İçki içmek, kumar oynamak, büyük günah.

Namaz ibâdetlerin başı. Şimdi biz bunlara kazâyı kılma demiyoruz. Fakat kazâyı kıl da demiyoruz. Muhayyer bırakılmış ama evvabin namazı ile teheccüd namazı emir.

Kazâyı kılın veya kılmayın diye yazılmış mı? Hayır.

Bizim tarikattan ders almış bir kimse hocanın vaazını dinliyor. Hocalar da haklı. Bursa'da da biz böyle bir şeyle karşılaştık. Bana gizli söyledi. Cemaatin içerisinde değil.

— Kazâ namazı kılmayın, diyormuşsunuz.

— *Hocam büyüklerimizin emirleri böyle.*

— Ama zâhirden bir âyet var: “Namazınızı kazâ edin.”

— *Âyete itiraz etmiyoruz. Size de itiraz etmiyoruz. Ama bir boy abdesti var. Büyüklerimiz: “Boy abdestini inanarak alırsanız kazâ namazından da kurtulursunuz.” buyuruyorlar. Bir de: “Güçleştirmeyiniz, kolaylaştırınız.” diye bir emir var.*

Adama “kazâ kılacaksın” dersek, altından çıkamaz, zaten kendisi kılarsa kılma denilmez. Kazâyı kılacaksın deyince on tanesi girer, doksan tanesi girmez.

Şimdi hoca vaaz ediyor diyor ki: “Kazâsı olan nafile namaz kılamaz.” Doğrudur. Mürşidi olmayan, tarikati olmayanlar içindir.

Büyüklerimiz sana “boy abdestini halis niyetle al” diyorlar. Niçin? Temizlenmek için. İnanarak aldınsa diyor ki sana: “Senin kazân da kalmadı.” Bu meşâyihinin sözüne inandıysa kazânı kılma. Yok hocanın sözü geçerli ise senin için, kazanı kıl.

Bakın şimdi: Haşa Allah'a sığınırım. Tarikata giren müridin kul hakkı da beni bulur. Zâhir emirde de vardır. Böyle bir adamın kul hakkı varmış üzerinde, kul hakkını ödeyememiş. Kul hakkı ile gitmiş.

Allah: “*Her günahla gelin. Kul hakkı ile gelmeyin.*” diyor.

Adamın üzerine kul hakkı geçmiş, adamda ödeyememiş geçmiş gitmiş. Veyahut da bir adam sonradan Müslüman olmuş. İslâm'ı yaşamadan geçmiş, gitmiş. Sonradan bunun günah olduğunu anlamış. Ödemeye de gücü yok. Ödeyemiyor veya hak sahibi gitmiş, bulamıyor. Ondaki sonra da Allah'a tam kulluğunu yapmış. Onun havfını çekmiş, yalvarmış. Cenneti kazanmış. Dönmüş tövbe etmiş, nedâmet duymuş.

Hak sahipleri de ölmüş. Bu adam da öldü gitti. Ama orada gelip isteyecektir. Allah o hakkını isteyene cennette bir makam gösterecek. Orayı görünce diyecek ki: “Yâ Rabbî, onu kime vereceksin?”

Cenâb-ı Allah: “Bir kulumun bir kulumda hakkı olursa, karşılığında bunu vereceğim.”

— “Ben burayı sevdim.”

— “Geç gir cennete.”

Zâhirde bu da var. Evet, şüphe yok ki meşâyih huzurunda istiğfar eden, ahd-i misâkı tazeliyor. Tarikata giren bir kimsenin anadan yeni doğmuş gibi günahı kalmıyor.

Buhâra’da mezar taşlarında 3 yaşında, 5 yaşında, 10 yaşında diye yazılıyormuş. Adamın birisi bunları okuyunca şaşırmiş: “Bunlar böyle genç mi ölüyorlar?” diye.

Oranın yerli ahalisinden birisine sormuş:

— “Sen bu yazılardan ne anladın? Baksana 3 yaşında, 5 yaşında...”

— “Onlar tarikata girdikten sonraki yaşları. Tarikattan önceki ömrü ömür saymıyoruz.”

Şimdi, ben de size söyleyeyim: Ben de 65 yaşındayım. On altı sene Şeyh Efendim’le beraberdik. Onu sayıyorum. Öbürlerini saymıyorum.

Kelâm-ı kibarda bunlar zikredilmiş. Kelâm-ı kibar âyet ve hadis mealindedir. Ama idrak edemiyorlar.

*Yek nazar eylese arif-i billah
Aslı kemhâreyi mücevher eyler*

Bunun manası nedir? Allah’tan ayık olan, arif-i billah olan, bir bakışta kara taşı mücevher yapar. Veliler için bu kara taş müridin kalbidir. Kirlenmiş, sertleşmiş...

İşte onun için Mevlânâ: “*Ne olursan ol, gel...*” demiş.

Seni hayvan iken insan eder şeyh

Muhakkak ve muhakkak inanın ki, ameli olmayan insan hayvan sıfatında. Ne kadar yaşamış? 60 yaşında ve ameli yok. Hayvan sıfatında. Anlaması da güç, anlatması da güç. Rabb’imizin lütfuna, keremine şükürler olsun. Rabb’ımızın nimetine şükredersek daha büyük ihstanda bulunacak. Şükürün anlamı acziyettir. İdrak eden için bundan da tatlı zevkli bir şey yoktur. Bunu da Allah ihsan ediyor. Babadan miras kalmıyor. Çarşıdan da satın alınmıyor. Allah muhabbetini zengine de veriyor. Fakire de veriyor. Verdiğine veriyor. Âlime de veriyor, ümmiye de veriyor. Ağasına da veriyor, kölesine de veriyor. Onun için:

*Muhabbetten Muhammed oldu hasıl
Muhammed’siz muhabbetten ne hasıl*

Mir’at-ı Muhammed’den Allah görünür. Allah, sevgisinden Peygamber Efendimiz’i var etti.

Resûlullâh Efendimiz’i bulamayan Allah’ı bulamaz. Tasavvufî kelâmdır. Bunu ancak ehl-i tasavvuf, ehl-i aşk anlar.

Elburz, Hz. Âdem'in cesedine su döktü diye ona deli demişler. Demiştir ki: "Hz. Âdem'in cesedini Cenâb-ı Hak topraktan yaptı. Ona can vermemiştir. Cesedine su döktüm de onun için Elburz dediler bana."

Bu nedir? Biz anlayamayız da. Anlayacağımız şu olur: Âdem Babamız'ın cesedini Allah topraktan yapmış. Bir rivâyet 40 sene yağmur yağdırmış. Meşakkat yağmuru, kendi ruhu yok. Elburz'un ruhu da yok daha o sırada. Salih Baba buyuruyor:

*Cennette iken dâne için dâme tutuldum
Âhir gezerek Kâbe-i Ulyâ'yı da bildim*

'Cennette idim. Bir tek taneyi yedim. Atıldım cennetten dolana dolana geldim.'

Rahat oturun. Rahatsız oturursanız gönlünüzü meşgul eder. Çünkü vücudun bütün yükünü kalp çekiyor. Gönlünüzü başka şeyle meşgul etmeyin. Allah ile meşgul edin. Dizlerinizi ağrıtmayın, gönlünüzü meşgul eder. Bir de geçmişte gelecekte, iyi-kötü neler olmuşsa atalım gönlümüzden.

Bize göre efdal-i zikir, kalbi Allah ile meşgul etmek. Allah'tan başka düşüncemiz olmasın. Lafza-i Celâl kalpte yazılmış. Onu canlandırmak lazım. Karanlık yerdeki cisimler görünmez. Işık yanınca görünür. Kalpte yazılı olan Lafza-i Celâl de nurlanınca görünür.

Cenâb-ı Allah: "*Kulum Ben sana şah damarından daha yakınım.*" buyuruyor.

Kur'an'ın sırrı bizdedir. Sabah namazlarının peşinden Esmâ-i hüsnâ'yı okurlar. Okumakta fayda var, yarar var. Esmâ-i hüsnâ ne demek?

Esmâ: İsim. Hüsnâ: Güzel.

1001 isminin içinden seçilmiş olan isimler (99 isim).

Kelâm-ı Kibar'da geçer. "*Benim dersim doksan dokuz*" diye. Yani doksan dokuz esmâ ile zikir yapmış.

*Dilim söyler doğru lisan
Demesinler buna noksan
Benim dersim tamam doksan
Dokuz esmâdan almışam*

Ama bu herkes için değil. Nasıl Nakşibendî Efendimiz: "Efdal-i zikir '*Lâ ilahe illallah*' ama bize göre değil." demiştir.

Tamam bunu okuyorlar, ama bizim dersimize başka bir şey katılmaz. Yani dersimiz esnasında başka bir şey yapılmaz.

Kur'an da bir zikirdir. Fakat huzur sahibine Kur'an zikir sayılmıyor. Peygamber Efendimiz niye Hıra Dağı'na gidiyormuş? Gözüne bir şey dokunmasın. Kulağına bir ses gelmesin diye.

Onun için, huzur sahibi olanlar büyük kârda oldukları için kalbi Allah'la meşgul ederler. Marifetullâh da budur işte.

Marifetullâh: Hak ile meşgul olmak. Marifetullâh en yüksek makam yani Allah'la meşgul olmak. Böyle bir kimseye Kur'an okumaktansa Allah'tan başka bir şeyi düşünmemek daha efdal. Ama Kur'an'ı da yine okuyacak.

Bizde de sabah namazından sonra “Yasin” öğleden sonra “Âmenerresûlu”, ikindiden sonra “Amme”, yatsıdan sonra “Tebâreke” okunacak. Ama kısaltılmış, bu zamanın insanına kolaylık olsun diye.

Öğleyin niye “Amenerresûlu” okunuyor? Onu herkes bildiği için. Yoksa başka bir sure de okunabilir.

Bir de hatmenin sonunda “Elemneşrahleke” okunuyor ya, burada da herhangi bir sure okunabilir. Yalnız cemaatimizde “Elemneşrahleke” suresini bilmeyenler var, öğrensinler. Bilenler de eksiklerini tamamlasınlar.

Onun için ehl-i zikre Kur’an okumak da bir zikirdir. Bunun haricinde de “kalbi Allah ile meşgul edin” demişler. Kur’an’dan yazıyı okurken gözün kayar. Kalbindeki zikri dağıtır. Dalga verir. Oraya gönlünü vereceksin. Oraya bakacaksın, harfine bakacaksın, satırına bakacaksın. Kendini vermezsen okuyamazsın. Gözün açık olunca da gönül oraya kayar. Gönül sahiplerine, kalbî zikir olanlara ‘Lafza-i Celâl’den başka hiçbir zikir efdal olamaz. Bunu yanlış anlıyorlar, yanlış algılıyorlar. Zâhir emirleri de yerine getirecek. Zâhir emirlere de uyacak. Eksiklik bırakmayacak, zâhir şeriatta. Bâtında ise Allah’tan başka bir arzusu olmayacak. Daima kalbini Allah’la meşgul edecek.

**“Allah’ın kulun ibâdetine ihtiyacı yok.
Kul kendi görevini yapıyor.”**

Nakşibendî Efendimiz’in çok halifeleri vardı. Birisi de Muhammed Pârisâ Hazretleri idi. Pârisâ: genç demek, civan demek.

Bir gün Nakşibendî Efendimiz evinde otururken Muhammed Pârisâ, on sekiz yaşında, kapıya gelmiş. Kapıyı çalmış. Hizmetçilerine demiş ki:

— Çık bakayım kapıda kim var?

Görevli gelmiş demiş ki:

— Bir pârisâ yani bir genç var.

— Sen pârisâ imişsin demiş.

Bu Pârisâ ismi oradan kalmış. Onu çok seviyormuş. Bu yol, yokluk yolu. Nakşibendî Efendimiz reis-i evliyâdır. Ne kadar evliyâ varsa hepsinin başıdır. Böyle iken Muhammed Pârisâ’nın ayaklarının altına yüzünü iki defa koymuş.

Birisinde çamur karıyorlarmış, yaz mevsimi.

— Evleri yıkın, demiş.

Yıkılmışlar. Yazlığa göre ev yapıyorlarmış. Sonbahar gelince de kışlığa göre yapıyorlarmış. Bir gün ihvanlar demişler ki:

— Efendim yazın yazlıkta oturalım kışın kışlıkta oturalım. Evleri yıkıp yapmayalım.

— Size hizmet olsun diye, demiş.

Hizmet de üç çeşittir:

1- Bedenî hizmet.

2- Mal ile hizmet.

3- Hem mal hem beden ile hizmet.

Bedenen hizmet daha makbul oluyor.

— Hizmet göresiniz. Himmet alamız yoksa benim sizin çalışmanıza ihtiyacım yok, demiş.

Orada bir küfe varmış. Ona taşları doldurmuş. Taşımış ve demiş ki:

— Bizim sizin çalışmalarınıza ihtiyacımız yok.

Yine bir yaz mevsiminde; ustalar tutulmuş, çamurlar karılmış, evler yapılıyor. Nakşibendî Efendimiz de biraz istirahat edeyim demiş. Herkes de istirahate çekilmiş. Muhammed Pârisâ Hazretleri de çamur kararken küreği döşüne dayamış, kendinden geçmiş. Nakşibendî Efendimiz dolaşmış bakmış ki herkes istirahatte. O ayakları çamurun içerisinde. Kürek döşünde kendinden geçmiş vaziyette. Hemen ayaklarına yüzünü koymuş.

— Yâ Rabbî, bu çamurlu ayaklar hürmetine Bahaddin’e rahmet et.

Demek ki: Allah'ın en hoşuna giden şey: acziyetimizi bilmek, mahviyete düşmek. Allah bundan razı oluyor. Cenâb-ı Allah eğer amelden razı olsaydı, üç yüz sene ibâdet yapan Baura imansız gitmezdi. Bu kadar ibâdet yapıyor da niçin imansız gidiyor? Çünkü ibâdet bir emirdir. Emir yerine gelecek. Yoksa Allah'ın ibâdete ihtiyacı yoktur. İbadet varlığı Allah'ın hiç hoşuna gitmez. Resûlullâh Efendimiz'den sonra Allah İbrahim aleyhisselam'ı çok seviyordu. Ona da "Dostum" dedi. Manası: çok sevmek demektir.

Onun da en büyük ameli misafir ağırlaması idi. Misafirsiz yemek yemezmiş. Bir defasında Allah misafir yollamadığı için üç gün orucunu bozmuyor. İçinden de geçiriyor. Acaba benim gibi oruç tutan var mı? diye.

Allah'ın sırlarına hikmetlerine akıl, güç yetmez.

Bütün peygamberler içerisinde en çok Peygamber Efendimiz'i sevmiş.

İbrahim Peygamber'e de "Dostum" demiş. Buna rağmen "üç gün oruç tuttum" demesi olmadı. Çünkü Allah'ın ibâdete ihtiyacı yok. İbadetimize güvenmeyeceğiz.

Belen isminde bir âbid. Filistin'de. O da imansız gitmiş. Yine 200 sene Suriye çölünde ibâdet yapan bir âbid.

Silsilede üçüncü okunan büyüğümüz Selmân-ı Fârisî Hazretleri. Birincisi Resûlullâh Efendimiz. İkincisi Sıddîk-ı Ekber Efendimiz. Selmân Hazretleri üç yüz küsür sene yaşamış.

Resûlullâh Efendimiz'in nispeti, nuru, feyzi bunlardan geliyor bize. Resûlullâh Efendimiz'e geldiği zaman üç yüz yaşında imiş. Resûlullâh Efendimiz'den de sonraya kaldı. O zaman eski insanlar çok yaşıyorlarmış. İşte o zaman dünya ile hiç alakası olmayan bir âbid. 200 sene ibâdet yapan bu âbidin gönlüne gelmiş ki: "Ben cenneti kazanmışımdır." Bu hâl Allah'ın hoşuna gitmemiş. Allah onu hemen imtihana tâbi tutmuş ve ona Allah doktor suretinde bir melek gönderiyor: "Git filan kuluma. Onun dişine bir ağrı ver." diyor. Daha melek ona yaklaşmadan âbidin dişi ağrımaya başlıyor. Amansız bir ağrı. Dayanamıyor. Yuvarlanıyor çöllerde. Ağlıyor, bağıriyor.

Meleğe de diyor ki:

— O seni doktor görünce benim bu dişimi al, kurtar der sana. 200 senelik amelini almadan onun dişini çekme.

Doktor geliyor âbide selam veriyor. Ama o hiç yüzüne bakmıyor. Doktor soruyor:

— Âbid niye böyle yapıyorsun sen?

— Sen doktor musun?

— Evet, diş doktoruyum, diyor.

— Tamam işte, benim dişlerim ağrıyor. Beni kurtar.

— Peki paran var mı? demiş.

— Ben parayı nerden bulayım.

— Öyle ise amelini ver.

— Peki vereyim, demiş.

— Ne kadar amelin var?

— 200 senelik amelim var.

— Ver 200 senelik amelini, seni kurtarayım, demiş. Âbid:

— Hayır olmaz. Bir diş ağrısına 200 senelik amel verilir mi?

— Verirsen kurtarırım.

— Yoksa çekip giderim, diyor ve gidiyor. Ağrısından duramıyor, peşinden bağıyor:

— Aman doktor bey gel, diyor.

— Bu 200 seneyi bölelim. Yüz senesi senin olsun. Yüz senesi de benim.

— Hayır olmaz. Bir senelik amelden bile geçmem. 200 seneyi de istiyorum, diyor. Diyor ki:

— 50 senelik amelimi olsun bana bırak.

Hayır deyince, ağrıya dayanamıyor. Rızâ oluyor.

— Al, al! diyor. 200 senelik amelim senin olsun. Çek dişimi, diyor. Dişini çekiyor.

— Peki âbid, sen cenneti bekliyordun. Nerde kaldı? Ancak bir dişin 200 senelik ibâdetini karşıladı.

Demek ki Hadis-i Şerif'te buyuruyor ki:

“Kişi ameli ile cennete giremez. Ancak, Allah'ın fazl-ı tevfiği, kişinin mertliği kişiyi cennete sokar.”

Yani Allah bir kuluna amel bahşedecek. Bahşetmezse, amelle kazanamaz.

Allah bizi yoktan var etmiş. Sıhhati veren O. Rızkı veren O. Bizim geçgündüz bütün ibâdetimiz vermiş olduğu rızkın karşılığı mıdır? Değil. Sıhhatin karşılığı mıdır? Değil.

Ama Allah cenneti kuluna verecek. Kimlere verecek? Mertlere verecek. Mertlik de çeşitlidir:

— Amelen mertlik.

— Mâlen mertlik.

— Can ile mertlik.

Candan mertlik ancak kime olabilir? Allah'a olabilir. Başka kimseye olmaz. Çünkü bu canı O vermiştir. O'na vermek lazım, vermesek de zaten alacak. Ama ölmeden evvel ölüm var. Allah böyle buyuruyor:

“Kulum, ölmeden evvel öl.”

Eğer O almadan önce biz canımızı O'na verirsek en büyük mertlik de bu. Peki, verince ruhumuz mu çıkar? Hayır, nefsimiz ıslah olur. Nefsimiz ölür. Nefsi çıkınca insanların nefesi olurmuş. İnsanların bu nefesi var ya hem zikirdir hem de küfürdür. Bir insan bu nefesleri boşuna harcıyorsa münkirdir. Boşuna harcamazsa zikir olur. Nefes “Ha” ile girer “Ha” ile çıkar.

“Hay” ise Allah'ın esas zatının ismidir. Sıfatlarının ismi değil. Allah'ın 1001 ismi, sıfatlarının ismidir. Zatının ismi ise “Lafza-i Celâl”in “Ha”sıdır.

Lafza-i Celâl de üç harf var:

“Elif”: Allah'a işaret.

“Lam”: Allah'ı tarif etmeye işaret.

“Ha”: Allah’ın gaip te olan görünmeyen zâtının ismi “Ha”dır. O da nefestir. “Ha” ile girer “Ha” ile çıkar. Onsuz hiçbir şeyde hayat yoktur. (“Lâm”ın üzerindeki şedde Allah’ı mübâlağaya işaretler.)

Soru:

— Efendim, cinler de mi zikrediyorlar?

— Evet. Tabii. Bir ibâdet etmek var. Allah’ın emirlerini tutmak var. Bir de zikir var.

İbadet de zikirdir. Namaz kılmak da zikir. Oruç tutmak zikir. Allah’ın emirleri bunlar. Bunların hepsi zikir ama zikrin en hülâsası kalpten Allah’ı unutmamak. İnsan kalpten Allah’ı unutmamakla namaz kılmayacak mı? Kılacak. Oruç tutmayacak mı? Tutacak. Zâhirdeki ibâdetleri yine yapacak. Zâhir emirler cesede emredilmiştir. Zikir de kalbe emredilmiştir.

Soru:

— Efendim, tarikat eğitiminde melekî sığata geçiyor müridler. Onların zikirleri de meleklerin zikirleri gibi oluyor mu?

Cevap:

— Meleklerinkinden üstün oluyor. Çünkü melek aşağıda kalıyor. Melek zaten Allah’ın sıfat nurundan halk edilmiş. Meleklerin hayatları da zikir, sıhhatleri de zikir. Gıdaları zikir. Uykuları yok. Uykuları da zikir, yemeleri de zikir, içmeleri de zikir. Hastalık yok onlarda. Ölmek yok onlarda. Ama insan melekî sığata geçince onlardan üstün oluyor.

Soru:

— Efendim şimdi buyurdunuz: “Allah’ın kulun ibâdetine ihtiyacı yok. Kul kendi görevini yapıyor.” Ama Allah’ın velî kulları var. Onlar da bulunduğu beldeyi temizlemiyorlar mı? Zikirleri ile, nefes alışverişleri ile, onlarınki ibâdetten farklılık gösteriyor.

Cevap:

— İbadet başka, zikir başka. İbadet âbidlerindir. Zikir de velîlerindir. Hz. Ali Efendimiz mevtaları yıkarmış. Peygamber Efendimiz’in emri: “*İlim şehriyem ben. Kapısı da Ali’dir.*” Böyle olduğu halde Hz. Ali Efendimiz mevtaları yıkarmış. Abuzer isminde bir tanesi vefat edince Hz. Ali Efendimiz yıkamaya gitmek istemiş de Peygamber Efendimiz men etmiş. “*Yâ Ali. O ehl-i zikirdir. Ehl-i zikrin hâminden ehl-i zikir anlar. Onu Selman yıkasın.*” demiş. Ehl-i ibâdet başka, ehl-i zikir başka. Zaten ibâdetten geçmeyen ehl-i zikir olamıyor. Kim ki ibâdetten geçmezse ehl-i zikir olamaz. Ehl-i zikir Allah’ı hiç unutmuyor. Allah’la beraber. Ama ibâdet perde oluyor. Bütün amellerinden geçecek ki perde kalksın. Bu düşmeler, şaşmalar, aldanmalar âbidlerde olur, velîlerde olmaz.

Pîr-i Sâmi Hazretleri’nin ikinci halifesi Hacı Abdurrahman Efendi, vefat etmişti. Mübârek Paşam Hazretleri onun taziyesine gidelim diye buyurdular. Gittik. Öğleyi kıldık. İkinci namazında onun tekkesinde idik. Kısa günler. Hacı Abdurrahman Efendi, dedemle ihvan kardeş. Babamla da medrese arkadaşı. Çok da âlimmiş, Orada yine dedemin bacanağı varmış. Hacı Hafız Efendi o köyün eşraflarından. Çok akıllı, çok âlim. Sözü sohbeti belli. Ulemâ ile meşâyihlerle dostluğu olmuş, sohbeti düzgün olan bir zat. Bir de Pîr-i Sâmi Hazretleri’nin torunu Reşit Bey var, nahiye müdürü. O da orada.

Gittik oraya. Pîr-i Sâmi Hazretleri'nin torununa öyle hürmet gösteriyor ki Mübârek Paşam Hazretleri onların yanında büzüldü, büzüldü, büzüldü. O sırada Hacı Hafız Efendi sohbet ediyor.

— “Dede Efendi bilir. Dede Efendi bir şey mi buyuruyor?” diyor. O da:

— “Hayır ben dinlemeye geldim.” diyor. O sırada Hacı Hafız Efendi bir evliyâdan bahsederek: “Sonradan imansız gitti.” dedi. O sırada Mübârek tahammül edemedi.

— “Haşa!.. Hacı Efendi. O yanlış. Evet çok âbidler imansız gitmişlerdi. Evliyâullâh Hak ile Hak olmuştur. Nasıl imansız gider. Evliyâullâhta gaflet kalmamıştır ki. Gafletten dolayı kusur işlesin de imansız gitsin, yanlıştır.” dedi.

Evet işte öyle. Âbid başka, ehl-i zikir, ehl-i huzur başka. Âbid çok ibâdet yapar ama ehl-i zikir olamaz. Bütün ibâdet varlığını yok etmedikten sonra ehl-i zikir olamaz. Onlar perdedir ona. Tabii ibâdet de Allah'ın emridir. Zikir de Allah'ın emri.

Cenâb-ı Hak “*Beni çok zikredin.*” buyuruyor.

Bu âyetin tefsiridir. Gerçekte çok zikreden kimdir? Gönül sahibidir. Gönüldeki zikrin sayısı olmaz. Ağızdaki zikrin sayısı var. Sabahtan akşama kadar *Allah! Allah!* dese dil ile sayısı belli olur. Ama gönüldeki zikrin sayısı belli olmaz, çünkü mükevvenâta ne halk etti ise hepsinin bir hakikati var. Onlar canlanıyor. Hepsi orada zikir yapıyor. Onun için bir evliyâullâh bütün mahlukatın nefesinin adedince zikir yapıyor. Gönül sahipleri:

“*Ebrârların sevaptır diye yaptıkları ibâdetten mukarrebîn kaçır.*” buyururlar.

Şimdi burada anlaşılır ki, ebrâr namaz kılıyor da mukarrebîn kılmıyor. Ebrâr oruç tutuyor da mukarrebîn tutmuyor. Hayır, öyle değil, sevabından kaçarlar. Amelden değil sevabından kaçarlar. Ebrâr orucu tutar, ondan ne kadar sevap bekler. Mukarrebîn orucu tutar, “Ben bu orucu layıkı ile tutamadım.” diye korkusunu çeker. Her amel böyledir. Ebrâr her işlemiş olduğu amelden bir sevap bekler. Mukarrebîn ne kadar amel işlese yine bir sevap beklemez. İşte tasavvuftaki kelâm budur.

“*Ameli güzel işle, işlememiş gibi ol.*” emri var.

Emir tutulacak. Sonra şeriat, tarikat değişiyor. Bir yerde birleşiyor. Bir yerde de birleşmiyor. Zâhirde ibâdette birleşiyor. Şeriatı olan da namaz kılıyor. Tarikatı olan da namaz kılıyor. Velisi de kılıyor, nebisi de kılıyor, tarikatı olan da namaz kılıyor, kâmilî de kılıyor, avamı da kılıyor. Ama maneviyata gelince değişiyor. Zâhirin anlayamadığını onlar anlarlar. Onların anladığını zâhir anlamaz, bilmez. Zâhir farz olan ibâdeti yapınca cenneti kazanır. Ama mukarrebîn diyor ki: “Kulun ameli ne olacak? Allah kabul ederse eder, etmezse ne olacak?” diyor. Allah'ın karşısına varlıkla çıkılmıyor, Peygamber Efendimiz yoklukla çıktı.

Nefs-i emmârede gurur, kin, haset, kibir, bunların hepsi yüzde yüz küfür. Ama nefs-i levvâmede yarıya düşüyor, tam temizlenmemiş oluyor. Mülhimede azalıyor. Mütmainde temizleniyor.

Mütmainde velî sınıfına geçiyor ki insan, onda kin de kalmaz, gazap da kalmaz, gurur da kalmaz, haset de kalmaz. O zaman temizlenir.

Soru:

— Efendim, *Âdab* kitabında hangi peygamberlerin hangi renk nuru taşıdığını yazıyor. Resûlullâh Efendimiz'in yeşil renk nur taşıdığını yazıyor. Allah-u Teâlâ'nın zatının nurundan orada bahsetmemiş. Siz de bir teveccüh sohbetinizde buyuruyorsunuz ki: "Şeytanın nuru kırmızı-turuncu renkte." diye.

Cevap:

— Hayır, kızıl-sarı. Şeytanın nuru kızıl-sarı. Tasavvufta *Reşahat* kitabında yazar. Allah'ın her türlü nuru vardır. Siyah nuru da vardır. Kırmızısı var, siyahı var, yeşili var, beyazı var. Yalnız kızıl ve sarı nura aldanmayın. Şeytanın olabilir. O da nur gösteriyor ya, şeytana Allah yetki vermiş. O da nur gösteriyor. Yalnız, kızıl nura, sarı nura aldanmayın. Şeytanın olabilir.

Beyazıd-ı Bestâmî Hazretleri'nin zamanında Ramazan imiş. Sahrada sohbetleri bitmiş, istirahatte imişler. Vakitleri yaklaşmış, iftarı bekliyorlar. O sırada şeytan havada bir nur göstermiş. Havada bir köşkte nur ile beraber görünmüş. demiş ki:

— Ey kullarım! Ben sizden razı oldum. Yiyin oruçlarınızı.

Hepsi duymuşlar. Tam o anda Beyazıd-ı Bestâmî Hazretleri:

— "Sakın yemeyin. O Şeytan'dır." demiş. Şeytan kaybolmuş gitmiş. Demişler ki:

— Efendim siz onun Şeytan olduğunu nereden bildiniz?

Buyurmuş ki:

— Şeytan olduğunu anladık. Çünkü mekân gösterdi. Bir de sesi tek cihetten geldi.

Hak ses altı cihetten gelir. Hak ses mekân göstermez. Allah mekân göstermez. Sesin geldiği yer bilindi ve kendisi görüldü.

Şeş ciheti baştan başa kaplamış

Gelir her taraftan hû-yi muhabbet

Bu nedir? Zikir, Zikirten mânâ Allah'ın nuru. Allah'ı unutmamak. Allah'ı unutmayan Allah'ın nuruna gark oluyor.

Şeş cihet: altı cihet. Taban, tavan, ön, arka, sağ, sol. Altı cihetten gelirse ses haktır. Tek yönlü gelirse inanmayın. Aldanmayın.

Nurlara gelince Peygamber Efendimiz yeşili çok severmiş. Allah'ın bütün nurları onda tecelli etmiş. Sadece yeşil mi? Siyahı, kırmızısı, beyazı, yeşili hepsi tecelli etmiş. Nurlar Allah'ın nuru ise Peygamber Efendimiz'de hepsi toplanmış. Velîlere de taksim edilmiş. Peygamber Efendimiz'in nurunu velîler yok iken nebîler taşımış. Nebîlerden sonra velîler taşımış.

124.000 peygamber gelmiş, geçmiş. 124.000 peygamberi 70 seneye bölsük. Her aralığa 1000 civarında peygamber. Ne yapar? $70+70=140$, $140+140=280$ demek ki burada aynı zamanda gelenlerle her asırda 2500 peygamber geçmiş oluyor. Bu nur hangisinde imiş? Hepsinde imiş. Resûlullâh'ın nuru hepsine taksim olmuş.

Resûlullâh Efendimiz'de hepsi tamamlanmış tümlenmiş. Peygamber Efendimiz'den sonra bu nur, bu sefer de velîlere taksim edilmiş. Her asırda bu kadar velî var. Hangisi? Hepsi varis-i enbiyâ. Ama nedir? Peygamber Efendimiz'in nuru hepsinde vuku bulmuştur. Şimdi Peygamber Efendimiz büyük bir ayna. Onda Allah'ın nurları görünüyor. Büyük aynanın karşısındaki görünen bir şey. Bir milyon aynayı karşısında tutunca hepsinde görünür. Resûlullâh Efendimiz yeşili sevdi. Bazı tarikatlar bu rengi kullanmaya özen gösterirler. Bizim büyüklerimiz de: "Yeşile nasıl basalım, yeşili nasıl kullanalım?" diye itina ederlerdi.

Allah cennetini kuluna verecek. Mert kuluna verecek. Mertlikte çeşitli oluyor:

- Amelen mertlik var.
- Bedenen mertlik var.
- Can ile mertlik var.

Bunlar müsâvi değiller.

Amelen mert olana göre bedenen mert olan daha kıymetli oluyor. Mal mertliğinden daha üstün olan amel mertliği. Ondan daha üstün olan beden mertliği. Ondan daha üstün olan can mertliği. "Candan mertlik olmaz." derler. Olacak. Can verilmeden canan bulunmaz. Canan için canını verecek. Canan nedir? Canların geldiği yer. Orası için verecek ki oraya ulaşsın. Bu Allah'ın emridir.

"Kulum, ver Beni de al Beni" diyor.

Can mertliği nerede olur? Allah için verilir can. Mal varlığı olan bir kimse fakire malından verir. Bir de amel zenginliği olanlar var. Bu ameli ne için işliyor? Eşi için, dostu için, Müslümanlar için. *"Yâ Rabbî, onlar cennete gitmeyecekse ben de gitmem."* diyor.

Bir de beden mertliği vardır. Düşkünleri, fakirleri korumak için bedeninden mertlik eder. Çok kıymetli azasını Allah yolunda mertlik yapar. Bir de can mertliği vardır! En kıymetlisi de budur.

Hulefâ-i Râşidîn: Dört halife. Bunları birbirinden ayırt etmeyeceğiz. Dördüne de sevgimiz müsâvi olacak. Cenâb-ı Hak da Resûlullâh Efendimiz'e mübârekler için dört yârim diyor. Her birisinin hususiyetleri var. Allah bile Sıddîk-ı Ekber Efendimiz'in sadâkatini, çok doğru olduğunu söylüyor. Gökteki meleklerle onu övüyor, methediyor. Bir seferinde Allah-u Teâlâ diyor ki:

"Habîbim, söyle ki: Ben Sıddîk kulumdan râzıyım. O da benden râzı mı?"

Hz. Ömer'in de adâletini methediyor. Hz. Osman'ın da hayasını methediyor.

Resûlullâh Efendimiz, ashabın hiçbirisine ayağa kalkmamış. Hz. Osman gelince kalkarmış. Niçin? Melekler kalktığı için kalkarmış. Melekler bile Hz. Osman'ın hayâsına gıpta ediyorlarmış.

Hz. Ali Efendimiz'in de mertliğini, sehâvetini methediyormuş. Halbuki kendisi fakir.

Kâfirin bir tanesinin sevgilisi varmış, Mecnun gibi, Ferhat gibi çok âşık olmuş. Ona demişler ki: “Ebu Talib’in oğlu Ali’nin başını getirirsen sana kızımızı veririz.”

Hz. Ali Efendimiz’in pehlivanlığı var. Herkes biliyor. Adamı öyle bir âşk sarmış ki, ağladığı zaman gözlerinden yaşlar sel gibi akıyor. Gitmiş, Medine-i Münevvere’ye yaklaşmış. “Ya öleceğim ya bu ızdıraptan kurtulacağım.” diyor. Hz. Ali Efendimiz’e rast gelmiş. Hz. Ali Efendimiz onu o halde görünce çok acımış.

— “Nedir senin bu hâlin?” diye sormuş.

O da derdini anlatmış.

— “Ebu Talib’in oğlu Ali’nin başını götürürsem sevgilimi verecekler.” demiş. Ali Efendimiz ona o kadar acımış ki başını önüne koymuş.

— “Kes bu başı, istedikleri bu.”

Kâfir şaşırmış, o anda Allah o kâfirin gönlünü döndermiş.

— “Yâ Ali, ben Müslüman olacağım.” demiş.

Evet, amelden mertlik var, maldan mertlik var. Maldan daha üstün olan amel mertliği. Amelden daha üstün olan beden mertliği. Beden mertliğinden daha üstün olan can mertliği. Ancak Allah için olur. Ama çok kıymetli olduğu için veremezsin. Zaten vermesen de Allah o canı alacak. Verirse merttir, vermezse fakirdir. Canı Allah verir, Allah alır. Ama o almadan vermek lazım. Kendini ateşe atacak değil, ama varlığından kurtulacak. Terk-i can olacak.

Terk-i dünya, terk-i cisim, terk-i ukba, terk-i can.

Başını top eyleyip gir vahdetin meydânına

Kıl gazâyı Kerbelâ gir kendi nefsin kanına

Kerbelâ gazâsı niçin burada zikrediliyor? Çünkü Kerbelâ gazâsı geçmişte ve gelecekte, bütün ehl-i imana büyük acı duyurmuş.

Salih Baba ne buyurmuş?

Kerbelâ’dan eksik olmaz nâremiz

Sanki kendisi de karışmış gibi nâre vuruyor. Bu nâre nedir? Can, cezbe. Bütün ehl-i âşk var ya Allah aşkına dûcâr olanlar bu acıyı çekerler, duyarlar.

Onun için: “*Kerbelâ’dan eksik olmaz nâremiz*” diyor.

Ehl-i âşk olmayanlar bilmezler. Anlayamazlar.

Kerbelâ vakası bütün ehl-i imana acı duyuracak. Geçmişte ve gelecekte demek ki nefesine kıyanlar Kerbelâ vakasını işliyorlar.

Seyri kıl uşşâk-ı Mevlâ nice kıyar canına

Seyret. Seyret ki bak. Uşşâk-ı Mevlâ: Allah’ın aşıkları. Nasıl kıyıyorlar canlarına!

Terk-i can etmektir ancak âşk-ı sevdâdan garaz

Nasıl kıyıyorlar canlarına! Allah için her arzudan geçmişler. Manevî arzulardan geçmişler.

Makamdan, mevkiden, ilimden, mallarından, evlat sevgisinden, hepsinden geçmişler, canlarından da geçmişler.

Terk-i can oluyorlar. Terk-i can olmayan cananı bulamıyor.

Allah da: “*Kulum ver Beni de al Beni...*” buyuruyor.

Allah hepinizden razı olsun. Allah sizi cennet hûrisi etsin. Cennette büyük annelerinize komşu etsin. Cenneti kazandıktan sonra hanım, erkek hepsi bir oluyor. Hanımlık-erkeklik nefislerde, ruhlarda yok.

Cennet ruh âlemi. Cehennem de ruh âlemi. Cenâb-ı Hak hanımları zâhirde; akılda, dinde, mirasta noksan halk etmiş ama zulmetmemiştir. Allah zulmetmez. Bir taraftan bir eksiklik verirse, öbür taraftan o eksikliğin karşısında ikramda bulunur. Hanımın bir ameli, erkeğin yüz ameline karşılıktır.

Râbia Adeviye Validemiz çok hac yapmış. Hasan Basri Hazretleri de o zamanın büyük evliyâullâhı. O da elli üç hac yapmış.

Bir sefer tavafta beraber bulunmuşlar. Tavafta iken Râbia Adeviye Validemiz hastalanmış. Kadın hastalığı olmuş. Orada o hastalığından dolayı bir Âh (etmiş)!..

Bu âhı Hasan Basri Hazretleri görmüş.

Erişti göklere hem dūd-ı âhım sen safâ geldin

Göklere dumanlı âh!.. O âhı görmüş Hasan Basri Hazretleri. Demiş ki:

— “Yâ Rabia, 53 tane kabul olmuş haccım var. Bunların hepsinin sevabını sana vereyim. O âhın sevabını ver bana.” Demiş ki:

— “Yâ şeyh, sen o âhın nereye gittiğini gördün. Ben görmedim, veremem.” demiş.

Hasan Basri Hazretleri'nin 53 haccı olmuş. Râbia Validemizin durumu da Allah'ın emri olduğu halde, bir âh çekmiş. O âh 53 hac sevabından fazla olmuş.

Yalnız burada büyüklerimiz buyuruyorlar ki:

“Kadınlar bal mumu misâli, ateşi görünce erirler. Soğuğu görünce donarlar. Yani ilimden, amelden, nasihatten noksanlarsa tez dinden çıkarlar. Nasihat dinleyince de tez imana gelirler.”

Bunun anlamı bu. Mum misâli. Siz de soğuğa çıkmayın. Sıcaktan ayrılmayın, donarsınız.

Beni candan usandırdı

Cefâdan yâr usanmaz mı

Yardan mânâ: Allah.

Diyor ki: Bana o kadar cefâ verdi ki, beni canımdan usandırdı. Bu tabii şikâyetten değil.

Allah:

“Biz belâların büyüğünü peygamberlere verdik. Küçüğünü de velîlere verdik.”

Yani bu rumuzludur.

Beni candan usandırdı

Cefâdan yâr usanmaz mı

Yâr olunca şikâyet olmaz. Yâr'dan yardım gelir insanlara. Ama Yâr'ın yardımı bana hep cefâ oldu. Ne zaman bu cefâlar safâya dönecek? Sen cefâdan geç. Usanmadan geç de ondan sonra.

Felekler yandı âhımdan

Muradım şem'i yanmaz mı

Salih Baba da daha açık söylüyor:

Ruz u şeb eylerem âh ile vâhı,

Âhıma bir sebep kaldı mı dahi

Gece-gündüz âhım vâhım var ama. Buna bir sebep kaldı mı? Bu âh, âh niye bitmiyor? Sebep nedir? Buyuruyor ki:

Erişti göklere hem dūd-ı âhım sen safa geldin

Âhım göklere ulaştı. Evet. Demek ki âh çok kıymetli. Âhın ne olduğunu biz bilemiyoruz. Âh çok kıymetli.

Bir sayha eylersem tutuşur eflâk

Sayha: Nara. Cezbe ile bağırma.

Gâh olur ehl-i cehennem yakaram bu âlemi

Ceset nasıl dünyaya geldikten sonra büyüyorsa. Ruhun büyümesi de tarikata girdikten sonra oluyor. Ruh büyüyorsa kalp de büyüyecek ki âlemler sığsın.

Biz buraya geldikse hasta olduğumuzu bileceğiz. Bizim burada hastalığımız kusurumuz, günahımız, noksanlığımızdır. Bunu bildikse onlar bizi arar bulurlar.

Vâris-i Ahmed olar can derdinin dermânıdır

Her marîzin derdine göre verirler şerbeti

Marîz: Hasta. Her hastalığın ilacı vardır. Biz de hasta olduğumuzu bilelim. Hastalığımızdan muhtaç, fakir, günahkârız. Noksanımız çok. Allah'a karşı kulluk görevimizi yapamıyoruz. Ümmetlikte makbul olamıyoruz. Peygamber Efendimiz'e olan noksanlığımız çok. Meşâyihimize olan noksanlığımız da çok.

Meşâyihimize: "Ben seni Şeyh Efendiliğe kabul ettim." diyoruz. Kabul ettinse O'nun rengine boyan, O'nun bütün yaşantılarını yaşa ki kabul etmiş olasin. Bunları yapamadığımız için eksikliğimiz, noksanlığımız bunlar.

Kusur için ne buyuruyor:

Ayağın kesme babından

Kusur işleyince onlara layık mürid olamıyoruz. Ama kusurum çok diye kapıdan ayağını kesme. Gel bu amellere: Teveccüh'e, hatmeye, sohbete gel.

Teveccüh'ün sonuna kadar gözünüzü açmayın. Kalbinizi muhafaza edin. Teveccüh'ün sonunda bütün bu saflar gezilir. Sırtlara el vurulur. Bittikten sonra bir aşır okunur. Herkes bir Fatiha okur, gözlerini açar.

Burada kalb-i selim olmak çok önemli. Kalbinizdeki önemli konuları ve düşünceleri atın. Eğer sevmediğiniz bir insan varsa, düşünce tarzımız şöyle olsun: Sen o insanı sevmiyorsun. Sözü hoşuna gitmiyor. Hareketi hoşuna gitmiyor. Dersin ki: "Belki Şeyh Efendi'nin yanında bu benden daha kıymetli. Belki Allah'ın indinde bu daha kıymetlidir. Belki Resûlullâh

Efendimiz'e bu daha fazla yaklaşmıştır." Öyle ise yüzünü ayaklarının altına koy. O zaman kalbin böylece boşalır, temizlenir.

Bir de şu vardır. Zâhir şeriatda da vardır. Hocalar daima vaaz, nasihatlerinde söylerler:

Bir Müslüman genç, bir ihtiyar Müslüman'ı gördüğü zaman ondan istimat talep etmesi gerekiyormuş. Nasıl?

— "Bu da senin kulun. Ben de Sen'in kulunam. O benden evvel Sen'i tanıdı. Sana ibâdet etti. Amel işledi sana yaklaştı. Bense daha seni yeni tanıdım. Amelim yok ki sana yaklaşayım. Onun işlemiş olduğu amellerin senin yanında değeri var. Onun için beni ona bağışla. Kusurlarımı bağışla yâ Rabbî. Benim de bundan sonra kötülüklerime fırsat verme yâ Rabbî. Gençliğimi senin yolunda harcamamı nasip et yâ Rabbî." demekle bir tevâzu oluyor.

Bir yaşlı kimse de amel işleyen bir genci gördüğü zaman ne diyecek?

— "Yâ Rabbî, ben çok yaşadım. Ama sana kulluğumu işleyemedim. Bu genç günah kazanmadan sana yönelmiş ibâdet yapıyor. Bunun gençliğine, makbul olan ibâdetlerine benim günahlarımı bağışla." demesi lazım.

Gencin ibâdeti Allah indinde çok makbul.

Şimdi burada otuz senelik ihvan var. Daha belki otuz seneden de fazla olan ihvan var. Bir de yeni ihvan var.

Tarikatımızda incelikler var. Nakşibendî Efendimiz'in amelleri... Nakşibendî Efendimiz emsâlini geçmiş. Ona kavuşan yok. Reis-i evliyâ seçilmiş olduğu halde, bir ihvan kardeşine o kadar hizmet ediyor ki. Niye ediyor? O ihvan kardeşimiz bir gün evvel gelmiş, tarikata girmiş de onun için. Hürmeti de nedir? Yolda ondan önce gitmiyormuş. Akarsuda abdest alıyormuş, o da onun aşağı tarafına geçiyormuş abdest almaya. Bu kadar hürmet yapıyormuş.

Bizim tarikatımız askeriyedir. Bir gün evvel girene bir gün sonra girenin itaat etmek mecburiyeti vardır.

İkinci ameli de şu:

Bir büyük cemaate sohbet ederken dışardan gelen birisi duymuş Nakşibendî Efendimiz'in namını. Uzaktan gelmiş. Cemaatin içerisine girmiş ama hangisi bilememiş. Çünkü mübârek o kadar çok tevâzu içerisinde bulunuyormuş ki...

**“Melekler bile
Hazreti Osman’ın hayâsına gıpta ediyorlarmış.”**

Gelibolu Yarımadası’nda Yazıcıoğulları yaşadılar. Muhammed Efendi Hazretleri, Ahmet Efendi Hazretleri. İki kardeş.

Bir tarafı karaya bağlı, üç tarafı su; bir tarafı Çanakkale Boğazı, Çanakkale Savaşı’nın olduğu yer. Bu savaş yerlerini hep müze yapmışlar. Halka gösteriyorlar. Orada Seyit Onbaşı isminde bir onbaşının heykelini yapmışlar. Silah gemisini o batırmış. Bir tane mermi kalmış, daha da yok. Mermiyi topun ağzına götüren alet varmış. O alet bozulmuş. Gemi de karaya yanaşacak. İşte bu onbaşı “Bismillâh yâ Allah!” demiş. Mermiyi almış. Topun ağzına koymuş. O bir tek mermi gitmiş gemiye, gemiyi parçalamış. Çanakkale Savaşı’nın kazanılmasında önemli bir başarı göstermiş Seyit Onbaşı.

Demek ki muhakkak maneviyat sahibi idi.

Yani ehl-i aşktandı. Yani tasavvuf ehli idi. Tasavvuf ehline bunlar kolaydır, basittir. Tasavvuf ehline Allah bir güç veriyor. Beşerî olmayan bir gücü veriyor. Yani Allah’ın gücü onda tecelli ediyor. Onlar değil gemiyi batırmak dağı da koparırlar o hâlinde, o zamanında.

Evet, Allah hepinizden razı olsun; Allah aşkınızı muhabbetinizi artırsın, Allah ihmallikten, tembellikten bütün Müslümanları korusun. Hususiyle cemaatimizi korusun.

İhmallik, tembellik bizim için iyi değildir. Felakettir. Felakete uğratır.

Peygamber Efendimiz: “*Yâ Rabbî! İhmallikten de tembellikten de sana sığınırım.*” buyurmuşlar.

Halbuki o ne ihmalcı ne de tembel. İnsin, cinnin, meleklerin hepsinden daha gayretli, daha cesaretli. Bütün küfür üzerine yürüyor da göz kırpmıyor. Korkak olur mu? Sözünden de caymıyor. Tembel olur mu? Hayır.

Mübârek zaten 63 yıl yaşadı. Kırk yaşında nübüvvet geldi ona. Bir zaman yetim, bir zaman fakir. Kırk yaşında nübüvvet geldi. Kırk üç yaşında tebliğ başladı.

Bütün ömrü boyunca çok cefâlar çekmiş. Çok meşakkatler görmüş. Ama yine de yılmamış. Yine de gözünü kırpmamış. Allah’ın emrini yerine getirmiş. Niye:

“*Yâ Rabbî; korkaklıktan, ihmallikten sana sığınırım.*” buyuruyor.

“*Yâ Rabbî, bir saat beni nefsim ile baş başa bırakma.*” demiş.

Bu duaları sana bana yapmış.

“*Ey ümmetim, siz de böyle sığının!*”

Sığınmak demek itaat etmektir Allah’a.

Gül’den Bülbüller’e de yazılmıştır:

Bir yaşlı, dağ yolundan ilerlerken dualar okuduğu halde yuvarlanıyor. Genç birisi ise oradan geçerken şarkı söyleyerek geçiyor. Ehlullâhtan bir zât ise bu olayın sebebini Allah-u Teâlâ'ya soruyor.

Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

“Kulum sen beni zikret. Ben de seni zikredeyim.”

Kul Allah'ı zikrederse Allah da kulunu muhafaza eder. Yoksa Allah, *kulum, kulum* diye zikredecek değil.

Ayrıca:

“Kulum bana itaat ederse, onu yed-i kudretimle muhafaza ederim.”

Yaşlı kulu için diyor ki: *“O beni geniş zamanlarda zikretmedi ki ben onu kolay geçireyim.”*

“Genç ise beni her an zikrediyordu. Ondan kolayca geçirdim.”

Bizim de burada desturumuz olmazsa, medetimizin kıymeti olmaz. Geniş zamanlarımızda “Destur yâ Hazreti Pîr” de! Mademki bir büyük karşısındasın. Ondan bir izin al. Ondan müsaade almak bir edep değil midir? Veya bir büyük karşısındasınız. Paldır küldür gidecek misiniz? “Müsaade eder misiniz efendim, gidebilir miyim? Müsaade eder misiniz oturayım? Veya müsaade eder misiniz şu işi göreyim?” dersiniz.

Her zaman “Bismillâh Destur” diyerek hareket edeceğiz ki her işimiz kolay olsun. “Bismillâh” diyerek Allah'ın ismini anacağız ki her iş bizim için kolay olsun, feyizli olsun, nûr olsun.

Geniş zamanlarımızda “Bismillâh, desturumuz” olursa dar zamanda “Medet yâ Hazreti Pîr” dediğimiz zaman, “Bismillâh Hazreti Pîr” dediğimiz zaman manevî bir el sana uzanır.

El odur ki, zehiri panzehir eder. “Destur”un, “medet”in anlamı budur. Geniş zamanlarımızda unutmayacağız.

**“Ey insan!
Ben senin ayıplarını örtmüşem.”**

Ne buyurmuş kelâm-ı kibârda:

*Aşkın odu yüreğimde
Neler eyler neler eyler
Bugün ben bir dertli gördüm
Bu derdimden haber söyle*

*Gelin ey dertliler gelin
Bu derdimden siz de alın
Dertli bilir dertli hâlin
Ya dertsizler burda neyler*

Yani aşka dûcâr olan kimse bilir âşığın hâlini. Aşk olmayan bir kimse onun yüzüne güler. Bu deli olmuş der. Aşk insanlarda en büyük bir nimettir. En büyük nimete ulaştırır insanları aşk. Çünkü aşkı olmayan bir insan Allah’ı bulamaz. “Allah’ı seviyorum.” der. “Allah’ı buluyorum.” der. “Allah’ı biliyorum.” der. Ne sevgisi yeterli ne bulması yeterli ne de bilmesi yeterli. Ancak aşk insanlara Allah’ı hakke’l-yakîn bildirir. Aşk insanlara Allah’ı hakke’l-yakîn buldurur. Aşk insanlara Allah’ı hakke’l-yakîn sevdirebilir.

Peygamber Efendimiz’e Cebrâil (as) vahiy getiriyordu. O vahiy ona kâfi değil miydi? Okuyabilirdi âyetleri, onlarla amel işleyebilirdi. Kur’an-ı Kerîm’in anlaşılmayan bir tarafı var. Zâhiri var, bâtını var. Zâhirini bütün halka anlattı, bildirdi. Bâtınını kendisi yaşadı. Neydi: İlim ile Allah bililir. Amel ile Allah bulunur. Aşk ile Allah görülür.

Ne yaptı? Kırk gün Nur Dağı’nda kendisini hapsetti. Taşın içerisinde ayakta durursa başı taşa değer. Başını eğecek ki durabilsin. Kırk gün Allah’ı zikretti. Vermiş Allah’a kendisini. “Gözüme canlı bir şey görünmesin, kulağıma hiçbir şey gelmesin” diye gitti. Bir böceğin çabalaması bile gözüme görünmesin. Bir sineğin çabalaması bile gözüme görünmesin. Burada kırk gün kaldıktan sonra Miraç ona emroldu.

Mevlid-i Şerif’te ne buyuruluyor?

Gel Habîbim sana âşık olmuşam

Bir de buyuruyor ki:

*Gece gündüz durmayıp isteyû
Ne ola ki görsem Cemâl’in deyû*

“Ey Habîbim! Gece-gündüz durmadan benim Cemâlimi görmeyi istiyordun. İşte geldin, gördün. Sen bana âşıkısın, ben de sana âşık oldum.”

Çünkü Cenâb-ı Hak Resûlullâh’ı muhabbetinden yarattı.

“Habîbim, ben seni muhabbetimden yarattım. Sevdim yarattım, övdüm yarattım.”

Öyle ise bizde ne var? Bizim Miraç yapmamız nasıl olacak?

Bizim Miraç yapmamız şöyle olacak:

Çok çektim ise iftirâk

Kalmadı gönümde merâk

Aşkım bana oldu Burâk

“İlimim Burak oldu?” demiyor. “Amelim Burak oldu.” demiyor. Fakat ilimsiz amelsiz olmaz. İlimle amelle gidilmeyen yere aşkla gidiliyor. Bir kısmı da ilimle amelle gidiyor.

Çünkü ilim bilmek, amel yaklaşmak. İnsan bir şeyi bilecek ki onun sâ'yında bulunsun. Onun yolunu arasın. Ona ulaşma çarelerine baksın.

Bilinecek Allah.

Bulunacak Allah.

Görülecek Allah.

Gösterecek aşktır.

Çünkü ilim, amel perdedir. Kendi ilmi kendisinin perdesidir. “Ben biliyorum” demesi perdesidir.

Onun için Hz. Mevlânâ'yı Hz. Şems gelmiş irşad etmiş. Nasıl irşad etmiş? Bunun aslı şudur. Çok rivâyetler var ama hakikati şudur:

Hz. Şems'in hocaları vardı. Meşâyihlerde de tebliğ memuru var, irşad memuru var. Kutup var, gavs var. Hz. Şems'in hocası gavs imiş, kutbu'l-aktab imiş. Onun müridlerinden irşad memurları varmış. Her tarafa gidip irşad ettiren görevli.

Hz. Şems gibi çok memurları varmış. Onlara sohbet ederken buyurmuş ki:

— Konya Müftüsü Mevlânâ'nın irşad zamanı geldi. Kim gidip onu ilimden geçirecek. İlimi perdeledi onu. Gitti gitti. Orada kaldı. Onun ilmini kim elinden alacak ki irşad olsun?

O zaman Hz. Şems:

— “Ben gideyim Efendim.” demiş.

'Ben gideyim' demesinden dolayı mübârek bunu cezalandırmış. Sükûtta dursaymış yine onu gönderecekmış. Sağlam gönderecekmış. 'Ben giderim' dediği için “Başlı gide, başsız gelesin.” demiş. Cezalandırmış. Hz. Mevlânâ'yı irşad etmiş. Baş da gitmiş. Ve başını kesmişler. Gövdesi ile başını kapmış gitmiş. Olur mu? Âmennâ ve saddaknâ.

Çok daha yakın zamanda olan bir olay daha vardır:

Gavs'ın (Sıbgatullâh Arvâsî) üç tane halifesi varmış: Birisi Abdurrahman Tâgî, biri Abdurrahman Meczub, biri de Molla Hülâfî. Bunlar büyük âlimler.

Olay Gavs'ın tecelli anında oluyor. Gavs demiş ki:

— Şimdi sizin bu an dilekeleriniz kabul olacak. Ne istiyorsunuz? Bunlara icâzet verilecek.

Ama henüz istekleri belli değil.

Molla Hülâfî demiş ki:

— Ben şehit olarak gitmek istiyorum. Şehâdete erinceye kadar bu aşk benden kesilmesin.

— Peki, kabul.

Abdurrahman-ı Meczub:

— Ben de ölene kadar bu vecd hâlinde kurtulmayayım.

Cezbede kendisini kaybediyor. Vecd hâlinde kendisinden geçiyor.

— Peki, seninki de kabul.

Abdurrahman Tâgî Hazretleri'ne sorulduğunda o da:

— Kıyâmete kadar benim ailemden şeriat-tarikat ilmi eksik olmasın diyor.

— Seninki de kabul.

Buyurmuş ki: “En iyisini sen istedin.” Bugün hâlâ Nurşin’de tarikat ilmi ve tekke devam ediyor. Ehl-i ilim orada. Meşâyihler yine orada çok. Bu Molla Hülâfi 93 Harbi’nde tek başına Rus ordusu ile savaşmış. Ruslardan bir alay süvari öldürmüş. Şehit olmuş. Cesedi de kaybolmuş.

Bir insan hakikaten, hanım olsun, erkek olsun. Yaşlanmış da günah-sevap, helâl-haram bilmiyor. Veyahut da biliyor da işlememiş. Ameli yok, günahı çok, isyanı çok. Hiç alını da secde etmemiş. Fakat inanarak bir mürşidin gider elinden tutar, eğer ona biat ederse, istiğfâr yapar, ikrâr ederse ahd-i misâkı tazeliyor. İlm-i ezelde bir ahd-i misâk var. Bizim için şu ahd-i misâk nedir?

Allah mükevvenâtta hiçbir şeyi halk etmeden -ne yerler ne gökler ne cennet ne cehennem ne ins ne cin hiçbir şey yok iken- insanların ruhunu halk etti. Ruhlara sordu:

— “*Elestü bi Rabbiküm.*” “Ben sizin Rabb’ımız değil miyim?”

Bu ruhlardan “*belâ*” diyen olmuş, demeyen olmuş. “Belâ” demeyenler küfürde kalıyorlar. Onlar Allah’a da inanmıyorlar. Kitap’a da inanmıyorlar. Günaha-sevaba da inanmıyorlar. Onlar hiç sualsiz cehenneme gidiyorlar. Ama “*belâ*” diyenler inanmış olarak dünyaya geliyorlar. İncancını yaşayanlar kurtuluyor. İncancını yaşamayanlar kurtulmuyor.

Bir insan inanmış veya inanmamış, 60-70 yaşına girmiş de hiçbir ameli yok. Günah işlemiş. İşte, Allah hidâyet ederse, gönlünde bir inanç doğdu-rursa, bu insanlar da anlarlar. Neyi anlarlar?

“Ben bu günahlarımı nasıl öderim? Bu günahlarımdan nasıl kurtulurum?” Allah idrak ettirir. Der ki “Ben bir Allah dostu bulayım. Onun Allah’a sözü geçer. Kabul edilirim.” diye düşünür.

Cenâb-ı Hak: “*Öyle bir ağızla dua ediniz ki, günah işlememiş olsun.*” buyuruyor.

İsteyin benden. İsteyin ama günah işlememiş ağızla olsun.

Öyle ise ben bir Allah dostu bulursam, huzurunda tevbe edersem, Allah tevbemi kabul eder, günahlarımı da bağışlar.

Bir insan ne kadar isyankâr olursa olsun. Yeter ki tevbesi olsun. İçinde acı duysun. “Aman yâ Rabbî, ben günahkârım ama, sen affedicisin, beni de affet.” demesi lazım.

Tevbe edenler var. Bir zamanlar günah işlemişler, bırakmışlar. Namaza başlamışlar. Fakat içlerinde acı duymuyorlar. Bir ferahlık var. Öyle değil. Bir mürşide gidip de tevbe etmek başka. Mürşit ne yapar biliyor musunuz? Geçmişteki günahlarını gözünün önüne döker. O da ağlamaya başlar, Şeyh-i San’a bir meşâyihmiş. O bile yaptığı bir hatadan dolayı ömrü boyu ağlamış. Salih Baba buyuruyor:

Çektiğim derdi belâyı Şeyhi San'â çekmedi

İbrahim aleyhisselam da ağlamış. Niçin ağlamış? Allah'a karşı bir kusuru olmuş da onun için. Ama onun kusuru bizim kusurlarımız gibi değil. Biz emirlerini tutmuyoruz. Veya yasaklarından kaçmıyoruz.

Bir körpe çocuk gibi. “Beni Rabb'im yedirir, Rabb'im içirir, Rabb'im giydirir” dediği halde “Hasta olurum.” demesi hata oldu. “Rabb'im hasta ediyor.” demesi gerekirdi. O zaman noksanlık olmayacaktı.

“Rabb'im hasta eder. Rabb'im şifamı verir.” demesi gerekiyordu. Sonradan fark edince “Ben mi hasta olurum?” demiş, ağlamaya başlamış.

Evliyâullâh ummân deryâsı gibi deryâdır. Kürre-i arzda onun kalbi kara parçası gibi büyüktür. Biz meşâyihimizi seviyoruz da o bizi sevmiyor mu? Sevgi karşılıklıdır. Zaten biz onu sevmezsek o bizi sevmez. Mümkün değil. Meşâyih bizi sevecek ki sevileceğiz. Sevecek ki gönlünde yaşatacak. Seviyecek ki gönlüne girilecek. Onun gönlüne girmezsek himmet alamayız. Himmet olunca ne olur? Acır, acıdığı zaman ne olur?

Resûlullâh Efendimiz ne demiş? “*Gel kızım Fâtıma, gir abamın altına.*” demiş. Fâtımatü'z-Zehrâ validemiz zaten seyyid-i nisâ. Ama yine de Resûlullâh Efendimiz'in ona bir acıması, bir merhameti olmuş.

Cübbesinin altına almış. O orada iken Hasan Efendimiz gelmiş.

— “Gel Hasan, sen de gel.” demiş. Sonra Hüseyin Efendimiz geldi.

— “Gel, sen de gel Hüseyin.” dedi. Sonra Hz. Ali geldi.

— “Yâ Ali, sen de gel.” dedi.

Bunların hepsinin başı Fâtımatü'z-Zehrâ validemiz. Resûlullâh Efendimiz'in önce ona merhameti coşmuş. Onu almış. Aslında onu cübbesinin altına değil, nübüvvetine almış. Mademki diğerleri oğulları. Onun için onları da almış. Hz. Ali Efendimiz'i de almış. Bunlar olmuşlar Âl-i Abâ (aba ehli) olmuşlar. Yani çok kıymet kazanmışlar.

Ömür sermayesin verdim hebâya

Mukarrib olmadım Âl-i Abâya

Mukarrib: Yaklaşamadım.

İnsan eğer ömrünü boşa geçirirse Âl-i Abâ'ya yaklaşamaz. Ameli ile ahlâkı ile onlara yaklaşacak. Onlara yaklaşmak Allah'ın nurlarına ulaşmaktır. Allah'ın cemâlini görmektir. Allah'ın rızâsını kazanmaktır. Onlarla cennette komşu olmaktır. Cennette komşu olmak, her gün Allah'ın cemâlini görmek. Ne ile bunlara yaklaşacağız? Güzel ahlâkımızla, güzel kıyafetimizle, güzel amellerimizle yaklaşacağız. Kıyafetimizde sünnete uymazsak, onlara yaklaşamayız. Ahlâkımız sünnete uymazsa onlara yaklaşamayız. Ticaretlerimiz, alacağımız, vereceğimiz, her şeyimizin onlara uyması lazım. Eğer bunlara yaklaşamazsak kendimize yazık ederiz. Kahrederiz kendi kendimizi. Çünkü Allah en büyük nimeti onlara yapacak. Ama nasıl yaklaşacağız?

Hz. Ali Efendimiz'in bir ismi de *Elâ*, bir ismi de *Haydar*, bir ismi de *Aslan*, birisi de *Murtaza*. Bu *Elâ* ismi sadece ona verilmedi. Bütün evliyâullâha verildi. Bütün veliler o isme sahiptirler. Onun için işte o isme yaklaşmak, evliyâullâha yaklaşmak Hz. Ali Efendimiz'e yaklaşmak oluyor. Ehl-i Bey'te yaklaşmak. Çünkü velilerin çoğu Ehl-i Bey'ten gelmişlerdir. Ehl-i Bey'ten olmayanlar da Ehl-i Bey'te tâbi olmuşlardır. Velî olunca

hepsi Hz. Ali Efendimiz'in velâyetine tâbi olmuşlardır. Velîler cem'ül-cem, tek vücutlar. Velîlerde ayrılık yok. Ayrılık insanlarda, müritlerde. Müritler irâde sahibidirler. İrade sahibi oldukları için ayrılık vardır. Velîler kurtulmuşlar. Onlarda ayrılık yok.

Zâhir şeriatte herkesin kârı da kendisinin, kazancı da kendisinin. Kendi kazancınla bir iş yaptın. Hayır yaptınsa senin, kâr yaptınsa senin. Herkesin hayrı-şerri kendisinin. Kazancı maddî-manevî kendisinin. Amelde olsun, ticarete olsun kendisinin. Tarikatta bu yok. Herkes kazandığını yerse abdallar ne yiyecek?

Çünkü abdallar hiçbir kâr sahibi değiller, kazanç sahibi değiller. İşte tarikatta seninki benim, benimki senin. Eşitlik var. Burada eksikliğimiz çok.

İhvanlar birbirlerini istemiyorlar, birbirlerini sevmiyorlar, birbirlerini irdeliyorlar. İhvan ihvanın ayıbını örtecek, ihvan ihvanı sevecek, ihvan ihvanı koruyacak, kayıracak. "Ona kötülük gelmesin, bana gelsin. Onu zem etmesinler, beni zem etsinler. Ona zarar vermesinler, bana zarar versinler. Ona gelmesin yâ Rabbî hastalık bana gelsin." diyecek.

Tarikatta eşitlik var. Seninki benim, benimki senin. Yani sana gelen zararı bana gelmiş gibi bileceğiz. Sana gelmiş kârı bana gelmiş gibi bileceğiz. Zaten İslâm'da takvâ da bu. Bunu ancak Vakt-i Saâdet'te sahâbe yaşamış. Ondan sonra yaşayamamışlar. Ama ihvan yaşar, ihvansa yaşayacak bunu. Tarikatı anlamışsa tarikatta ayrılık gayrılık yok. Tarikatta eşitlik var. Seninki benim, benimki senin. Hakikate geçince ne sen var ne de ben var. Ne seninki var ne benimki var. Hepsi Allah'ın.

Hakikate geçince sen de yok, ben de yok. Seninki de yok, benimki de yok. Hepsi Allah'ın. Tecelliden görünen Allah'ın kudretidir.

Evet, çok dikkatli olun. Birbirinizi sevmemezlik, istememezlik yapmayın, büyük kusurdur.

En büyük hüner de birbirlerinizi sevmek. Birbirine saygı göstermek. Birbirinizin ayıbını örtmek. Cenâb-ı Hakk'ın "Settâr" diye sıfatı var. Ayıpları Allah setrediyor.

Setreder hem ayıbını halk içre rüsvay eylemez

Cenâb-ı Allah diyor ki:

"Ey insan! Ben senin ayıplarını örtmüşem."

Biz ayıplarımızı bilemiyoruz. Yalvarmasını bilemiyoruz.

Türlü nimetler verir lâıyk değilsem de ben

Gönderir mîmârını tez tez bu dil-i vîrânıma

Çok nimetler, yani şekil şekil, tat tat nimetler vermiş. Yemek, giyinme için verilen nimetler değil. Esas nimetler sağlıktır. Gözümüzün görmesi, kulağımızın işitmesi, dilimizin konuşması. Elimizin sağlam olup da herhangi bir ihtiyacımızı gidermesi. Ayağımızın da o ihtiyacımız nerede ise gidip getirmesi. Mademki biz beşeriz; yeme, içme, tatma gibi duygularımız var. Arzularımız var. Bunlar nimet değil mi?

Türlü nimetler verir, layık değilsem de ben

Gönderir mîmârını tez tez bu dil-i vîrânıma

Bu dil-i vîrân: Kalb, gönül.

Viran olmuş kalbini imar eder. İmar edeni gönderiyorsun. Viran olmuş kalbimi imar ediyor.

Bu da nedir? Âyette sabit. Cenâb-ı Hak buyuruyor:

“Günde 70 defa bir kulunun kalbine nazar ederim. Bu nazardan kim haberdâr olursa, kim celbederse, cennetim hazırdır. Gelsin girsin”

Aşere-i mübeşşere var, cennetle müjdelenen.

Bu 70 defa nazarı kim celbeder? Kim 24 saat hiç Allah'ı unutmuyorsa o celbeder. Bu bir andır gelir, geçer; hangi saatte olacağı belli olmaz. Hangi dakika değil. Hangi saniyede olacağı belli değil. Hangi anda hangi ortamda bilinmiyor. Ancak 24 saat ayık olacaksın ki 70 defa nazarını celbedebilesin. Cennetle de müjdelenmiş olasın.

Gelen mimar kim? Râbita. Râbita nuru. Râbita nuru senin kalbini imar eder. O nur gelince karanlıklar çıkar. Bu karanlıklar nedir? Senin arzuların. Dünya arzuları. Hepsini atar.

Allah'ın sıfat nuru kimde tecelli ederse -o anda, kim olursa olsun- su da boğmaz, ateş de yakmaz, kılıç da kesmez.

Mansur'u asmışlar. “Ene'l-Hak” demiş, asmışlar. Fakat Beyazıd-ı Bestâmî Hazretlerini hiçbir kılıç kesmedi.

Mansur “Ene'l-Hak” demiş. “Ben Allah'ım” demiş.

Beyazıd-ı Bestâmî Hazretleri ne demiş?

“Leyse fi cübbeti sivallâh.” “Benim cübbemin altında Allah'tan başka kimse yoktur.” demiş.

Mansur'u asmışlar, ama Beyazıd-ı Bestâmî Hazretleri'ni asamamışlar, kesememişler. Bu bir defa söylemiş. “Sen böyle konuşuyorsun.” denilince:

— “Bir daha öyle konuşunca beni kesin. Katledin, katlim vacibdir.” demiş.

Bir daha söylediği zaman o zamanın kesici silahlarının hepsini kullanmışlar. Hiçbiri kesmemiş, bırakmışlar. Kendisine daha sonra söylemişler:

— “Sen yine dedin.”

— “Niye kesmediniz?”

— “Efendim, hiçbir şey tesir etmedi.”

— “Bir iğne getirin bana.” demiş.

İğneyi parmağına batırmış, parmağından kan çıkmış. Demiş:

— “Niye kılıç kesmedi, silah batmadı diyorsunuz. Bakın parmağımdan kan çıktı.”

— “Efendim, kesmedi.”

— “Öyle ise o zaman Beyazıd yoktu. Bu sözler de Beyazıd'ın değildi. Eğer Beyazıd olsaydı, söz de Beyazıd'ın olsaydı, kılıç keserdi silah batardı. Şimdi Beyazıd meydanda. Varlığımdan da haberdarım ben.”

İnsanlarda Allah'ın sıfat nuru tecelli ederse o andaki insana hiçbir şey tesir etmez.

“Allah-u nûrun” nûru

Sende kılmış zuhûru

Cismin tecellî Tûr'u

Gönlün me'vâda sâkî

Allah'ın nurundan bir nur sende tecelli etmiş. O zaman senin cismin tecelli Tûr'u olmuş.

Tecelli Tûr'u nedir? Hz. Musâ:

— “Yâ Rabbî! Cemâlini göreyim.” dedi.

Allah:

— “Sen benim cemâlimi görmeye dayanamazsın. Dağa bak. Ben dağa nurumu göstereyim de sen de gör.” dedi.

Bir de bakmış. Dağ yerinde yok. Parçalanmış gidiyor.

Ama o dağdan mânâ, Hz. Musâ'nın varlığı idi, kendi irâdesi idi.

Gören ve görünen ol can değil mi?

Allah'a şükür Allah bizi Müslüman halk etmiş. Zamanımızda şimdi ehl-i kitap var, ama ehl-i sünnet az. Ehl-i sünnet olmazsa sadece kitap insanı kurtarmaz, Kitap'a inanmak imandandır. Yine bu zamanımızda Sünnet'in çoğunu işlemiyorsak da azını işliyoruz. Hiç Sünnet işlemeyenler var. Bunlar kurtulamazlar.

Bir de şundan korkalım: Evet, Sünnet'e inanmışız ama Sünnetlerin yerini şimdi bid'atler dolduruyor. Bid'atler almış. Sünnet nedir?

Yemede-içmede, almada-vermede, ticarete, ibâdette, yaşantıda Resûlul-lâh'a ve ashabına uymak. Şimdi bunlara uyulmuyor. İnsanlar kaybetmişler.

Bid'atler neler? Resûlullâh ve sahabede görülmeyenler. Resûlullâh'tan sonra icat edilen şeyler. Mümkün olduğu kadar bid'atten sakıyalım. Anladığımız kadar, bildiğimiz kadar Sünnetleri işleyelim. Nasıl seçeceğiz bunları?

- Bid'at-ı hasene
- Bid'at-ı seyyie vardır.

Yani bu zamanımızda bu bid'atlerin bazıları sevap tarafına gidiyor. Bazıları günah tarafına gidiyor.

Bir alet hayra da kullanılıyor, şerre de kullanılıyor.

Televizyon girer, koltuk girer. Bunda bid'at-ı hasene de olur, bid'at-ı seyyie de olur.

Bid'at-ı seyyie nasıl olur? Mesela koltuğa oturur, içki içer veya sehpayı da önüne koyar, kumar oynar. Bu günahtır. Ama buraya oturur da önüne Kur'an'ı açar okursa veyahut da “Buraya oturayım da rahatça Allah'ı zikrederim. Allah'a şükrederim. Kur'an okuyayım, vaaz edeyim, sohbet edeyim.” derse olabilir. Zamanımızda bunlar oluyor.

Kendimizden bir misâl verelim: Burada oturduk. Sohbet ediyorduk. Cemaat hepsi dizlerinin üzerine kalkıyorlar ki bizi görsünler. Cemaatin ekserisi vaazı, nasihatı görerek edinmek ister. Görelim diye çabalamaları bir yorgunluk oluyor, çetinlik oluyor. Bir tanesi diğerinin önünü kesiyor. Onun için burada tahtadan bir şey çattık. Üzerine oturduk ki, görsünler diye. Bu koltuğu onlar getirdiler. Bu benim isteğim değil, bu benim arzum değil. Ben aslında burada oturunca rahat edemiyorum. Kendi odamda yerde minderde oturuyorum, ama böyle icap ediyor. Öyle ise bu bid'at-ı hasene oluyor.

Niçin? Bu kadar cemaate biz burada hitap ediyoruz, konuşuyoruz. Neyi konuşuyoruz? Bühtan mı ediyoruz? Mâlâyâni mi konuşuyoruz? Allah'tan, Resûlullâh'tan, ibâdetten konuşuyoruz. Öyle ise şimdi bu bid'at-ı hasene yani sevap yönüne giden bir şey. Biz bunları nasıl seçeceğiz?

Bu kelâm nasıl buyurulmuş?

*Bırak bu mâsivâ ile hevâyı
Pîr-i Sâmi gibi bul reh-nümâyı
Delîl eyle o zâtı evliyâyı
Bu berzâh âlemin geçmek dilersen
Bekâ gülşânına geçmek dilersen*

Diyor ki: Bu dünyanın zevkini bırak, bunlar seni aldatır. Ancak sana doğru yolu göstereni bul. Doğru yolu gösteren kim? Meşâyih. Meşâyihlerdir, şeyhlerdir. Onlar Allah yolunda delillerdir. Allah'tan geldik, Allah'a gideceğiz. Ama onlarsız, Allah'a gidemeyiz. Nasıl gideceğiz?

Zâhirde Kitap-Sünnet var ama şimdi Kitap'ı da kendilerine uydurmuşlar. Sünnet'i de kendilerine uydurmuşlar. Çok ehl-i kitabı kendilerine uydurmuşlar. Kitap'tan mânâ âlimler. İlimleri ile amel işlemiyorlar. Âlim çok ama ilmi ile amel yok.

Allah: “*Şüphe yok ki biz bilmediklerini onlara bildiririz.*” buyuruyor.

Kimler bunlar? Veliler. Herkes bildiğinin âlimi.

“*Herkes bildiği ile amel ederse, bilmediklerini biz Azimüşşân onlara öğretiriz.*” buyuruyor.

Bunun delili de peygamberlere inen kitaplar, semavî kitaplardır. Bazı peygamberlere vahiy gelmemiş, kitap inmemiş, melek gelmemiş. Onlar görevlerini nasıl yapmışlar? Allah onlara ilhamî bildirmiş. Allah onların gönüllerine doğdurmuş. Onun için velilere de ilhamî olarak bildirilir.

Allah: “*Bilmediklerini biz Azimüşşân onlara bildiririz.*” buyuruyor.

Öyle ise bu zamanda Sünnetlerin yerini bid'atler almış ise... Bunları ulemâ bid'at-ı seyyi'e, bid'at-ı hasene diye ikiye ayırıyor, hayra giden bid'at, şerre giden bid'at.

Bir radyo, bir televizyon bid'attır tabii ki. Burada ulemâ da ikiye ayrılmış. Televizyon günahdır diyorlar. Bunu diyen çok azınlıktır. Ulemânın çoğunluğu bu zamanda bu gereklidir, diyorlar. Hem de lazımdır. Niçin?

Peygamber Efendimiz zamanında dini tebliğ ettiği zaman, Peygamber Efendimiz'e inananlar 39 kişi idiler. Gizli amel yapıyorlardı, gizli namaz kılıyorlardı, gizlice ezan okuyorlardı, kâfirler duymasınlar diye. Hz. Ömer Müslümanların 39'uncusu. O ne zaman Müslüman oldu ise, İslâm da âşikâr oldu. Ama bunu Resûlullâh, Allah'tan diledi. “Yâ Rabbî, sen bu iki Ömer'in birisi ile bu dini yücelt!” İki Ömer'in birisi Ömer bin Hattab, biri de Ömer bin Hişam. Ömer bin Hişam: Ebu Cehil. Ömer bin Hattab: Hz. Ömer. Bunların ikisi de Mekke-i Mükerrerme'de sayılı insanlardı. Ömer bin Hişam çok zenginmiş. Ömer bin Hattab da gözü çok ateşli. Ölümünden yılmayan birisi. Hatta Hicret emri geldiği zaman:

— “Herkes bildiği yerlere gitsinler, burayı boşaltım.” dedi.

— “Yâ Resûlallâh biz seni nasıl bırakalım?”

— “Beni Allah'a bırakın, siz gidin. Beni Allah'a bırakın da siz gidin. Hepimiz birden çıkacak olursak, savaş olur, çıkamayız, ölürüz, öldürürüz. Nerede tanıdıklarımız varsa, özellikle Medine'de Müslümanlar çoğaldı, oralara yerleşin.”

Böylece gizli gidiyorlar. Birer, ikişer, üçer gizli gidiyorlar. Hz. Ömer çekti kılıcını:

— “Ben gidiyorum. Çocuğunu yetim bırakacak, hanımını dul bırakacak olan çıksın karşıma!”

Hiç kimse çıkmadı.

— “Yâ Resûlallâh, niye yerin altında ezan okutuyorsunuz siz?”

— “Ya Ömer kâfirler taşıyorlar.”

Ezanı da Hz. Bilal okuyor.

— “Yâ Resûlallâh, Sen emret Bilal çıksın dışarda okusun. Bakayım o taşıyanlar kimler?”

Emrediyor, çıkıyor dışarda okuyor. Etraftan herkes taşları toplayıp geliyorlar. Hz. Ömer’i duyunca taşları döküp gidiyorlar.

Namazı kılıyorlar. Yine yerin altında.

— “Yâ Resûlallâh, niye onlar âşikâr puta tapıyorlar da biz Allah’a tapığımız halde yerin altındayız. Kâbe’ye gidelim.”

— “Yâ Ömer, koymuyorlar.”

— “Yâ Resûlallâh, Sen emret de ben koydururum.”

Bu cemaat 39 kişi Kâbe’ye girerken yine müşrikler taşları, sopaları aldılar koşular. Hz. Ömer’i görünce geri çekildiler. Esas konu şu: Yerin altında ezan okunurken yerin üstüne çıktılar.

Bir gün de Hz. Ömer buyurdu ki:

— “Yâ Bilal yüksekere çık da oku ki, sesin uzaklara gitsin.”

Mekke’de Bilal-i Habeşi’nin ezan okuduğu bir makam vardı. Taştan bir dağ vardı. Orada mescidi vardı. 78’de gittiğimizde biz de oraya çıktık. Orası merdivenden çıkar gibi. Taşları düzeltmişler. Tırmana tırmana çıkmışlar. Minare gibi yüksek.

— “Yâ Bilal, yükseğe çık, sesin uzaklara duyulsun.” buyurmuştur.

Şimdi burada ulemânın bir kısmı da diyor ki: “Mademki Resûlullâh ‘Yâ Bilal, çık yükseğe sesin uzaklara gitsin.’ dedi. O halde hoparlörle ezan okunması bid’at-ı hasenedir. Ama bunlar zamana göre, anlayışa göre.

Bugün televizyon hacısında da var, hocasında da var, hiç olmayan yoktur. Çok azdan az kişi televizyona muhalefet ediyor. Halbuki televizyon bir alettir. Şimdi insanlara ses ve görüntü ancak televizyonla yayınlıyor. Ses, radyo ile yayınlıyor. Niçin?

İlim olmazsa cihanda

İnsanlar kalır yayada

Bugün en büyük camilere gidiyorsunuz, bakıyorsunuz ki hoca duvarlara vaaz ediyor, çok kimse yok. Ta ki ezanı ne zaman duyarlarsa gelip namazı kılıyorlar. Ama televizyonu seyrediyor. Televizyon da güzel bir şey görse ondan bir şey alacak. Bugün Müslümanlar çalışıyorlar, çabalıyorlar. Televizyondan kanallar almak istiyorlar. Alırlarsa İslâm’ı ancak böyle yayacaklar. Başka türlü olamaz, başka türlü yayamazlar. Demek ki bu alet hayra da yarıyor, şerre de yarıyor. Sen evindeki televizyonu açınca, kötü şeyleri dinlersen tabii günahdır. Ama açınca bir hocanın vaazını dinlersen, bir hafızın Kur’an’ını dinlersen o zaman günah olmaz. Onun için, Müslümanların bir eteğe sarılması lazım, bir dala sarılması lazım. Bir türkü söylerler:

*Bu dünyada eteğine sarılan
Âhirette sorgu sual olmazmış*

Burada çok güzel, çok büyük bir hakikat var. Bu kimin eteği? Evliyâul-lâhın eteği. Eteğine sarılmak; evliyâullâhı sevmek, onunla dost olmak, onun yaptığıı yapmak, onun işlediğini işlemek, ondan ayrılmamak, onunla beraber olmak. Bu Allah'ın emri.

Hz. Mevlânâ ne demiş? *“Ne olursan ol. Gel!”* demiş.

Oraya giden “ud” çalıyormuş. Orayı görünce ne yapmış? Udunu bırakmış. Saz çalıyormuş, sazını bırakmış. Ne çalıyorlarsa çalsınlar oraya gidince Hz. Mevlânâ nasıl bir nazar etti ise, gelen her şeyini bırakıyor. Hz. Mevlânâ da görünen çalğı aletlerinin anlamı budur. Yanlış anlaşılmasın.

Soru:

— Efendim, semâzenler için de bir dedikodu söylediler, ziyaretine gittiğimizizde.

— Nasıl?

— Semâzenler için yani Mevlânâ zamanında dönenler için çok kötü şeyler söylediler. Turistlere rehber olan kişi tercüme olarak söylüyordu. Yabancı dille söyledikleri için bizim çocuklar anladılar. Onları dövmeye yürüdüler. Mevlânâ'yı bu derece yanlış tanıtıyorlar.

— Mevlânâ'nın semâsı haktır, dönmesi haktır.

— Semâzenlerin de dönüşü herhâlde haktır, değil mi Efendim, özellikle o zamanki semâzenlerin?

— Yine haktır. Çünkü taklidini yapıyorlar. O hakikatini yapmış. Çünkü o semâ yaptığı zaman havaya çıkıyordu. Yerde değil havada. Ama sadece Mevlânâ havada dönüyormuş. Fakat burada onu havaya nisbet çekiyor. Aşk, muhabbet çekiyor. O zaman kendisini kaybediyor. Kendisi yok, gayr-i ihtiyari tecelliden olan bir hâl. Çıkıyor, havada dönüyor. İşte onun için diyor ki: “Bir daha bende öyle bir hâl gördüğünüz zaman, bu tabaklara vurun, ses çıkarın ki, ben şuurumu toplayayım da havaya çıkmayayım.”

O kendisine mahsus olan bir hâl imiş. Ama değiştirmişler.

Abdülkadir Geylânî Hazretleri de buyurmuş ki: “Bir testiye tak tak tak vurun ki havaya çıkmayayım.”

Ama sonradan “def” ilave etmişler. Bir şeyler ilave etmişler. Onunla zikirlerini yapmaya başlamışlar. Ama zikirleri haktır. Niye? Çünkü ne zaman ki insan her duymuş olduğu sesi zikir duyarsa, o zaman bunlar yasak değildir. Onlara yasak değildir.

Kâmile her eşya olmuştur evrât

Bunlarda bir aşk var, bir saygıları var, bir sevgileri var. Bunlar büyük insanlar. Ama buraya bid'atler girmiş. Onların zamanlarındaki usulü değiştirmişler. Ama yine de:

Küllî boş değildir aşka düşenler

Salih Baba ne buyurmuş:

Def ile dümbelekle zikredenler

Hüdâ'dan eylemezler mi hicâbı

O'nun için onlar öyle. Mevlânâ: *“Ne olursan ol, gel.”* demiş.

Seni hayvan iken insan eder şeyh

Bunu zâhir anlayamıyor. Biz anlamıyız, kabullenmişiz. Niçin?

Yek nazar eylese ârif-i billâh

Aslı kemhâreyi mücevher eyler

Buyuruyor ki: Allah'tan ayık olanlar. Bir bakışta kara taşı mücevher, altın yaparlar. Ama evliyâullâha Cenâb-ı Hak kerâmetini gizli kılmış.

Çok yakın zamanda -İbrahim Hakkı Hazretleri'nin zamanında- olmuş. Azîzân Hazretleri çok fakirmiş. Bazı meşâyihler çok zengin olur, bazıları fakir olur. Azîzân Hazretleri çok büyük tasarruf sahibi. Ubeydullâh Hazretleri de zengin imiş. Peygamberlerde de olmuş. İbrahim aleyhisselam Hazretleri çok zengin. İsa aleyhisselam da çok fakir.

İşte, İbrahim Hakkı Hazretlerinin dergâhında oluyor. Simya ilmi, bakırı altın ediyorlarmış. Gelen misafirler bakmışlar, dergâhı fakir görmüşler. Yemişler, içmişler, mutfağa gitmişler. Aşçıya demişler ki: Ver, biz bu kazanı altın yapacağız. Neyse almışlar; dövmüşler, cilalamışlar, çalışmışlar. Neyse altın etmişler. Kazanı altın etmişler, sabah olmuş. Çorba pişirecek kazan yok. Mesele Şeyh Efendi'ye intikal etmiş.

Yapanlar Şeyh Efendi'ye övünmüşler:

— Efendim, dergâhınıza bir hediye oldu. Bir hizmetimiz oldu.

— Nedir bu olan?

— Efendim, bakır kazanı altın yaptık.

— Bize altına lüzum yok. Bize kazan lazım. Bu ihvan çorbasını ne ile içecek? Siz o altını yine kazan yapın.

Ama onlar çalışmışlar, çabalamışlar. Altını bakır kazan edememişler.

Demişler:

— Efendim bu altının bir tanesi yüz tane kazan olur.

— Hayır bize altının lüzumu yok. Bize kazan lazım

Bakır kazanı tekrar yapamamışlar.

— “Gelin bakalım.” demiş. “Bismillâh, yâ Allah!” demiş. Toprağı eline almış. Altınlar yere dökülmeye başlamış. Bunu görünce:

— Efendim mademki bu marifet sizde var da niçin bu tekke bu kadar fakir? Buyurmuş ki:

— Allah bu nefesi bize verdi ki kararmış, sertleşmiş, kalpleri yumuşatalım. Kazan gibi kararmış kalpleri parlatalım, onun için.

Yek nazâr eylese ârif-i billâh

Aslı kemhâreyi mücevher eyler

Demek Allah'tan ayık olan bir nazar ederse, kara taşa bir bakarsa onu mücevherât gibi yakar. Kalpleri mücevher gibi yakıyorlar. Kararmış kalpleri silip altın gibi ediyorlar. Taş gibi sertleşmiş kalpleri, mum gibi ediyorlar. Bunların marifetleri, hünerleri budur.

Bizim tarikatımıza yaşlı bir insan geliyor. Hiç ibâdeti, ameli yok. İnana-raktan gelmişse onu kabul ediyorlar.

Ona diyorlar ki: Bir boy abdesti al. Günahlarından temizlenmen için. O da inanmışsa tamamdır. Anadan doğma gibi olur.

“Allah, kulunu zulmetmek için halk etmemiş.”

*“Allah-u nûrun” nûru
Sende kılmış zuhûru
Cismîn tecellî Tûr’u*

Evliyâullâh’ın cesedi tecelli Tûr’udur.

Çünkü Hz. Musâ tecelli Tûr’unu dağda gördü. Allah öyle emretti: “Yâ Musâ, sen Beni göremezsın, dağa bak.” Musâ baktığı anda tecelliyi gösterdi. Dağ parça parça parçalandı. Burada ne var?

Dağdan mânâ Hz. Musâ’nın vücudu, cesedi. Dağ ortadan kalkınca, ruhu ile Allah’ı görmüş.

Cesedin arzuları: Yeme, giyinme, çok istekleri var. Ruhun da bir isteği var. Nedir? Nurdur. Esmâ nûru. Sıfat nûru. Zât nûru.

Evet Allah’a inanmışsak, Âmentü’ye de inanmışsak, inancımızı göstermeliyiz.

Cenâb-ı Hak ne buyuruyor?

“Olduğunuz gibi görünün, görüldüğünüz gibi olun.”

İçin dışın bir olacak ki olduğun gibi görünesin. Görüldüğün gibi olasin. Görüldüğün nedir? Zâhir cismîn. Ağzından çıkan. İçinle dışın bir olacak. Kalbinle dilin bir olacak.

Eğer olduğu gibi görünmezse, görüldüğü gibi olmazsa, münâfık oluyor. Münâfık, kâfirden daha şiddetli. Münâfık şudur: Zâhiren inanmış oluyor. İkrarı var, tasdiki yok. Vakt-i Saâdet’te Resûlullâh Efendimiz’in ashabının içerisinde bunlar varmış. Zâhirde Peygamber Efendimiz’in nübüvvetine inanmışlar. Sohbetinde bulunuyorlar. Arkasında namaz kılıyorlar. Beraber savaflara gidiyorlar. Ama içten inanmamışlar. İçten sevmiyorlar. Buğuz ediyorlar.

Ehl-i küfürün zaten içi de bir, dışı da bir. Onlar aşikâr putlara tapıyorlar.

İnceden incedir olunmaz hisâb

Çok hikmet var kün-fekândan içerû

İtikatla amel birleşirse kurtulur, birleşmezse kurtulamaz. Bir insanın musalla taşında, kabire konulmadan gelen cemaate “Bu ehl-i sünnettir.” dedirtebilmesi çok önemlidir, kurtuluştur. Büyük şehirlerde hoca da bilmiyor bu insanın ehl-i Sünnet’ten olup olmadığını. Hoca bilmiş olsa demesi lazım.

Vakt-i Saâdet’te malları, canları korunsun diye gösterişi için namaz kılmışlar, sohbetine gitmişler.

Bir insanın Allah’a, peygambere inancı yok, Müslüman bir çevrenin içerisinde yaşıyor, namaz kılıyor. Niye kılıyor? Maddî menfaat için kılıyor.

Bir insanın hiç ateş görmemesi için itikatla amel birleşecek. Ehl-i Sünnet âlimlerinin ittifak kararı budur. İtikat nedir? İnancını amelle işlemesidir. Bunu bir tek Allah bilir. Bir de yaşayan bilir. Sen ibâdeti ameli yapıyorsun ama niçin yapıyorsun?

Burada da Allah'a şükür bizi inananlardan halk etmiş. Mademki inananlar cehennemden çıkabiliyorsa, biz de çıkarız demeyelim. Kendimize bir ferahlık vermeyelim. Azaptan korkalım. Bir insan dünya ateşinde elini bir dakika tutamaz. Bu dünya ateşi cehennemden gelmiştir. Hadis-i Şerif'te böyle buyuruluyor:

Cehennemdeki o ateş, o od... Dünyaya gelen ateş oradan gelmiştir. İtikat ve amel bizi ateşten kurtaracak. İtikatı var, ameli yok, ateşe gider. Ameli var, itikadı yok, o da ateşe girer, çıkmaz da.

*Her kim dedi lâ ilâhe illallâh
Ebed kalmaz cehennemde*

Yalnız burada Allah'ın azabından, gazabından korkmanız lazım. Bu dünyadaki ateş cehennemden gelmiş. Ama Cenâb-ı Allah bu odu yetmiş defa rahmet deryasına batırmış. Sonra dünyaya getirmiş. Dünyadaki ateşin yetmiş misli daha yükseği cehennemdeki ateş. İnanmak lazım. Şimdiden bunların gereğini yapmak lazım. Yoksa sadece "ben Müslümanım" demekle, "yaşıyorum" demekle olmaz.

Kimi kandıracağız? Sen beni kandırırsın, ben seni kandırırım. Allah kanmaz. Muhakkak ve muhakkak itikatla amel bir olacak. Hâşâ bizim bu cemaatimiz değil.

Münâfiklara yatsı ve sabah namazı çetin gelir. Resûlullâh Efendimiz şöyle buyurmuş:

"Münâfiklara yatsı namazı ve sabah namazı çetin gelir."

Hoca ezan okurken ne diyor?

"Hayya'l elfelâh" (Kurtuluşa gelin. Felâha gelin.) diyor. Bunu hiç duyan yok, düşünen yok. O desin "ben şöyleyim, ben böyleyim." Onun demesi ile olmuyor.

Allah'a şükür, çok şükür, bin şükür. Rabb'ımızın lütfuna, keremine, ihsanına çok şükür. Kardeşler şurada altmış-yetmiş sene ömrümüz var. Daha fazla yaşayacağımıza bir delilimiz mi var? Bu kadar gençler ölüyorlar. Hadi, yaşayalım da 70 sene olsun, 75 yaşasın, 80 yaşasın. Bu 80'in 15 yaşına kadar günahsız yaşantı. Geriye kalan kısımda ibâdet ve amelsiz yaşanılmaması için gayretimiz olacak.

Velilerin kelâmı:

*Hiç kuluna zulmeder mi Mevlâ'sı
Kulun çektiği kendi cezası*

Allah kulunu zulmetmek için halk etmemiş. Allah bütün mükevvenâtı halk etti. Ama ruh taşıyan sadece insanlar. Diğer canlılarda ruh yok. Evet, bir canları var, bir de cesetleri var. Onların canları zikirdir. Aslında hiçbir hayvan yok ki Allah'ı zikretmesin. Gaflet insanlardadır. Ama gafleti insan atabiliyorsa o zaman kıymetlidir. Eğer insan gaflette ise hayvan ondan daha kıymetli. Niçin? Hayvanın isyanı yok. Günahı yok. Hayvan görevini yapıyor. Nedir görevi?

*Bu sırdan bilmeyip kılan inâdı
Sücûd eylemeyen şeytân değil mi
Sır nedir?*

Cenâb-ı Allah: “Ben kendi ruhumdan ruh üfledim.” buyuruyor.

Bu üflediği ruhu şeytan bilmedi. Secde yapmadı. Bu ruhtan şeytan anlamadı. İnat etti. Allah onu reddetti. İnsandan başka bütün canlılar görevlerini yapıyorlar.

Bizi niye halk etmiş Allah? İtaat edelim diye. Onların (hayvanların) dünyada iken görevleri bitiyor. Onlara daha görev yok. Ama bizim hem dünyada görevimiz var hem âhirette görevimiz var. Dünyada görevimiz. Âhirette de mükâfatımız-cezamımız var. Onun için:

*Hiç kuluna zulmeder mi Mevlâ'sı
Kulun çektiği kendi cezası*

Allah kulunu zulmetmek için halk etmemiş. Çünkü dilemiş, halk etmiş. Hatta bir emri vardır:

“Ben dilesem bütün isyan edenleri yok ederim. İtaat eden halk ederim.”

Peki, niye hep itaat eden halk etmemiş de isyan edenleri de halk etmiş? Onu da sormaya hakkımız yoktur.

Musâ Kelimullâh peygamber olduğu halde bir defaya mahsus olarak: “Yâ Rabbî, Sen bu buzağıya can vermeseydin, Senin kulların Senin yoluna girerdi.” demesini Allah tenkit etti, azarladı.

“Yâ Kelîmim! Sen, benim hikmetlerime karışma. Sen memursun, memuriyetini işle.”

Sâmirî isminde bir kişi; Hz. Musâ Kelimullâh Tûr-i Sinâ'ya gittiği zaman altınları, gümüşleri, ziynet eşyalarını eritti, bir buzağı yaptı. Vücudu başka renk; ayakları, dişleri başka renk, mücevherât. Allah ona can verdi. Can verince insanlara: “Gelin bu bizim Rabb'imiz” dedi. Musâ Kelimullâh Tûr-i Sinâ'ya gittiği zaman kardeşine de peygamberlik gelmişti. O da vekillik yapıyordu. Çünkü halka Tevrat'ı öğretiyordu, eğitimsiz bırakılmamaları için. Tûr-i Sinâ'ya gidince iki-üç günde gelemiyordu.

Kardeşi feryat etti: “Durun. Tevrat'ın sahibi Musâ'dır. Bu dinin sahibi Musâ'dır. Buzağıya tapmayın.”

Buzağıya secde yaptılar. Hz. Musâ geldiğinde baktı ki gönülleri kaymış buzağıya. Mübârek kızıyor, kardeşi Harun aleyhisselam'ın sakalına yapıyor. Zaten celâlliymiş, mübârek:

“Ey annemin oğlu sen niçin bunları bıraktın da buzağıya taptılar?”

Sallıyor sakalını. Kardeşi ağladı:

“Niçin beni suçluyorsun? Ben çok feryat ettim bunlara. Dinlemediler beni.”

O zaman Hz. Musâ sızlanıyor:

“Yâ Rabbî, bu buzağıya can vermeseydin bunlar ona tapmazlardı.” diye.

Cenâb-ı Hak da:

“Yâ Musâ sen benim hikmetlerime karışma. Sen memursun, memuriyetini işle.” diyor.

Allah'ın celâl sıfatı var, cemâl sıfatı var. Celâl sıfatı olmasaydı küfür olmazdı. Küfür olmasaydı cehennem olmazdı, azap olmazdı.

Cemâl sıfatı da şudur ki: Mademki insanları Allah kıymetli halk etmiş, insanlar için bu mükevvenâtta bulunanlar çifttir. Çift olanın da zıddiyeti vardır. Çift olan zıddiyetlerden mesela: Gece Allah'ın celâl sıfatından tecelli eder. Gündüz Allah'ın cemâl sıfatından tecelli eder. Gece olmasaydı, gündüzün kıymeti olmazdı. Karanlık olmasaydı, aydınlığın kıymeti bilinmezdi. Acı olmasaydı, tatlının kıymeti bilinmezdi. Hastalık olmasaydı, sağlığın kıymeti bilinmezdi. Bunlar hep insanlar içindir. Yararlıdır da zararlıdır da. Biz zararlısına talip olmayalım, yararlısına talip olalım.

Hâşâ, estağfirullâh bir insan, içki içiyor. Diyor ki: Allah halk etti işliyorum. Hayır, Allah işletmedi. Allah halk etmeseydi, camiye gidemezdin. Peki, bunun ayrımı, seçimi nasıl olacak? Allah sana akıl, fikir vermiş, akıl vermiş ki senin için yararlıyı, zararlıyı bilesin. Delilerden Allah sormuyor. İrade vermiş ki o yararlı şeyleri elde edebilesin. Zararlı şeylerden kaçınabilesin. Mademki Allah'a inandınsa... Bunlar inananlar için, inanmayanlara sözümüz yok zaten, Allah seni inananlardan halk etmişse aklını, irâdeni inanarak kullan. İnancın nedir? Günahı sevabı seçmendir. İnanmak değil. Ayırmak var, hayrı, şerri. Günaha-sevaba inanmışsın. İnanmak değil, tasnif etmek var. Helâle-harama inanmışsın. İnanmak değil, tasnif etmek var. Eğer irâdenle hayrı, şerri seçmiyorsan cehennem yolundasın. Bildiğin halde ateşe gidiyorsun, gitme! Niye gidiyorsun? Gitme! Seni zorla iten yok. Evet, doğru. Allah ona fırsat vermezse gidemez. Burada hayır amel işleyene bakalım. Allah kuvvet vermezse o da işleyemez. Fırsat vermezse işleyemez. Gayret vermezse işleyemez. Allah cenneti, cehennemi niçin halk etmiş? Burada Allah'ın celâline, cemâline inanmak lazım. İşte, bütün bu ayrım celâlinde, cemâlinde tecelli ediyor. Ama bunu sen istiyorsun. Allah da halk ediyor.

Allah hepinizden razı olsun. Cenâb-ı Hak taklid-i imanda koymasın. Taklid-i imandan tahkik-i imana (bilerek, inanarak) geçmeyi nasip etsin.

Gümansız iman yaşamak... İman ile güman bir arada olmaz derler. İman varsa güman yok, güman varsa iman yok. Güman nedir? Tereddüt. Olur mu? Olmaz mı? Var mı? Yok mu?

İman nedir? Olur diye hüküm vermek. Vardır diye hüküm vermek. Niye hüküm vereceğiz? "Allah vardır" diye hüküm vereceğiz. Göreceğiz. İmanla güman bir arada olmaz. Allah'a şükür. Allah'ın bir lütfu olmuş bu cemaatimize. Bu cemaat seçkin, seçilmiştir. Nerden seçilmiştir? Küfürden seçilmiştir. Küfürden seçilenlerden seçilmiştir, seçilenlerden de seçilmiştir.

Bir seçkinlik, Allah bizi Müslüman halk etmiş. Rabbi'l-âlemîn, sadece Rabbi'l-müslimîn değildir. İnanan inanmayan bütün âlemin Rabb'ısı. Bu insanları Cenâb-ı Hak bir maddeden halk etmiş. Bir babadan halk etmiş. Üstadı da birdir. Hâlıkı birdir. İnananları halk eden Allah'la inanmayanları halk eden Allah başka değildir.

Usta bir, yapıcısı bir, baba bir, madde bir. Ruh üflenmiş. Burada iltifat ruha olmuştur. Ruhu da biz bilemeyiz. İlm-i ezeliyi Allah hiç kimseye bildirmemiş. Velilere değil, nebilere bile bildirmemiş. İlm-i ezeli, Allah'ın kendi zâtına ait bir ilimdir. Allah evvel olduğunu kendisi bilmiş. Kimseye

bildirmemiş. Âhir, sonunun olmadığını kendisi bilmiş, kimseye bildirmemiş. Yalnız zâhir de (görünenler) benim diyor, bâtın da (görünmeyenler) benim diyor. İşte burada aldanıyoruz. İşte, burayı anlayamıyoruz. Evet.

Biz Allah'ın ezeli olduğuna inandık. Ruhları Allah ezelde halk etmiş. O zaman "belâ" diyen olmuş, "belâ" demeyen olmuş. Bizim ruhumuz "belâ" demiş. Mademki inanarak geldik. Küfür ile iman orada ayrılıyor. "Belâ" diyenler de demeyenlerden ne zaman ayrılıyor? Hz. Âdem'in gelişi ile beraber ayrılıyor.

Bu dünyaya ilk defa Hz. Âdem geldi. Cenâb-ı Hak onu topraktan halk etti. Ona ruh üfledi. Hz. Âdem'e can geldi. Can geldikten sonra cennette yaşadı. Sonra dünyaya indi. Eğer o, cennette kalsaydı bu insanlar da cennette kalırdı. O zaman küfür-iman olmazdı. Cehennem de olmazdı. Mademki Allah cenneti halk etmiş. Cehennem kâfirlerin mülkü, cennet de müminlerin mülkü.

Bize ikinci bir ihsan nasıl olmuş? İlm-i ezeli "belâ" diyen ruhların içerisinde seçilmişiz. Ne olmuş? Tâ Hz. Âdem'den dünyanın sonuna kadar gelmiş geçmiş 124.000 peygambere inananlar imanda, inanmayanlar küfürde. Onlardan seçilmişiz. Bizler Peygamber Efendimiz'e ümmet olmuştuk. Değil biz, bütün peygamberler bile Peygamber Efendimiz'e ümmet olmak istediler, Allah'a yalvardılar: "Yâ Rabbî, biz peygamber olmayalım, Habîbine ümmet olalım." dediler.

Çünkü şefaât onlara olacak, çünkü O "Rahmeten li'l-âlemîn". Âlemlerin rahmet gücü olarak Allah onu halk etmiş. Peygamberlere de o şefaât edecek. Allah'ın öyle bir gazabı olacak ki herkes kendi derdinde olacak. Peygamberin, peygamberliği aklına bile gelmeyecek.

*Cemî-i enbiyâ cümle sana hep ümmet oldular
Hüviyyet bâbının miiftâhı sensin yâ Resûlallah*

Bu kelâm buyurulmuş. Ama bir hakikatı var. Nedir?

"Habîbim! Seni halk etmeseydim bu mükevvenâtı halk etmezdim"

Onun için bizi seçmiş. Peygamberine ümmet etmiş. Ona ümmet etmiş ama inananlar ümmeti, inanmayanlar ümmeti değil. On kişi cennetlikle tebşîr edildi. On kişi de cehennemlikle ihtar edildi. Kimler bunlar? On kişi Aşere-i Mübeşşere, dört halife dahil.

“İki günü müsâvi olan zarardadır.”

*Sermaye bu yolda hemân
Teslim ol şeyhine inan*

Şeyh Efendimiz'in sohbetleri vardı:

Bir meşâyihin iki tane müridi varmış. Meşâyih de Rafizîymiş. Öyle inanmışlar, öyle hizmet yapıyorlarmış ki halk: “Buna inanmayın, buna aldanmayın.” diye ikazda bulunuyormuş. Namaz kılmıyor, abdesti yok, bunun ne alâkası var şeyhlikle. Cevap:

“Biz bundan daha iyi şeyhi nerede bulacağız?”

“Hani namaz kılmıyor?”

“Hayır, o namazı Ravzâ-ı Mutahhara'da kılıyor.” demişler.

Böyle inanmışlar. Böyle hizmet etmişler. Bir de başlarını eşiğe koymuşlar.

*Yüzün hâk et meşâyih kapusunda
Yeter Salih yeter uslana gel gel*

Yüzün hâk et: “Meşâyih eşiğinde toprak ol.” diyor. Çiğnesinler.

Onlar ise öyle inanmışlar, bekliyorlar. Bir gün bunların keşifleri açılmış. Kalp gözleri açılınca, insan, şeyhinin suretini görecek. Nasıl görecek? Abdesti, namazı olmayan bir insanı nasıl görürler. İnsan suretinde göremezler, hayvan suretinde görürler. Ama bunlar öyle inandıkları için öyle hizmet görmüşler ki, öyle çalışmışlar ki, yetişmelerine sebep olmuş.

Böyle iken yatarken horul horul uyuyor. Gece yarısı oluyor. Peygamber Efendimiz geliyor onun evine. Ayağını tepikliyor: “Kalk ulan edepsiz. Yanındaki dervişlerden utan! Onların kalp gözleri açılınca senin ne mal olduğunu bilecekler” demiş. “Kalk tevbekâr ol. Gusül abdesti al. Namaza başla. Ben seni günahlarından geçireceğim.” demiş.

Rafizî olan mürşit bir uyanmış ki evin içi nurla dolmuş. Leğen getiriyorlar, su getiriyorlar, abdest alıyorlar. “Haydi sabah namazı kılıyoruz.” denince bir de bakıyorlar ki hakikaten Ravza-i Mutahhara. Medine-i Münevvere'de, Ravza-i Mutahhara'dalar. Şeyh Efendileri ile gelmişler, namaz kılıyorlar. Sabahleyin daha önce kendilerine “Bu Rafizî'nin peşinden niçin gidiyorsunuz?” diyenlere, dervişler diyorlar ki:

“Biz size söylemiştik. O Ravza-ı Mutahhara'da namaz kılıyor, diye. Bugün bizi de götürdü. Biz de orada namaz kıldık.” diyorlar.

Erzincan'da Ciminli Baba diye birisi türemiş. Ezberi çok iyi imiş. Terzi Baba'nın vekili olan Hacı Halil Efendi'nin de müridi imiş. Hacı Halil Efendi de çok âlim bir kimse imiş. Hakikaten çalışmış. Onda da bir hâller tecelli etmiş. Ondan da bir varlığa düşmüş, geçememiş. Şeyhine de arz etmemiş

durumunu. Zaten bu aldananlar ondan aldanıyorlar. Terakkî satanlar ondan satıyorlar.

Yine mâruf, Ağlar Baba vardır. O da Terzi Baba'nın halifesinin halifesi. Onun da bir müridi varmış: Hulusi Baba. Ona daha halifelik verilmeden şeyhliğini ilan etmiş. "Ben ondan da üstünüm, ondan da üstünüm." diye düşünmüş, "Ben müşidimi de geçtim. Daha o bana müşitlik yapamaz." demiş. Bir vartaya düşmüş. Oradan geçememiş. Tabii o zaman sapıtıyorlar.

O da namaz kılmazmış. Kerâmet göstermeye çalışmış. Onun müridlerinden birisi vardı. Ama o namazlı, abdestli. Bazı şeyler görmüş. Tahminim cin taifesinden, bana gizli söylerdi: "Baba Hazretleri namaz kılmazdı. Ama zâhirde onun namazını kim görecek?" Ciminli Baba namaz kılmıyor. "Siz onun namaz kıldığını nerde göreceksiniz?"

Salihâ bir kimseye yol alduran ihlâsıdır

Biz kerâmeti insanlara verdik. Taşa, ağaca değil. Taştan ağaçtan istimdâd talep ediyorlar. Allah veriyor veya çalıya, ağaca çaput bağlıyorlar. Hastalığı geçiriyor. Burada ağaç mı geçirdi?

Cenâb-ı Hak "*Kulum nasıl zannederse ben öyle halk ederim.*" buyuruyor.

Tabii ki onların zanları bâtil ama yine halk eden Allah. Niçin? Sadece Müslümanların Allah'ı değil, inananların Allah'ı değil, onların da Allah'ı. Onların da isteklerini Cenâb-ı Allah yerine getiriyor. Ama dünyada, onların arzu ettikleri dünyadadır. Âhirette yok.

Bir meşâyihin müritleri çok çalışmışlar. Kalp gözleri açılmış, bakmışlar ki Levh-i Mahfuz'da şeyh efendilerini şâki görmüşler. Çok müteessir olmuşlar. Bir zaman gizlemişler. Sonra söylemişler:

— "Efendim, biz sizi Levh-i Mahfuz'da şâki gördük." demişler.

— "Oğlum siz daha yeni mi gördünüz? Ben o yazıyı kırk senedir görüyorum. Ama gidecek başka kapımız yok. Umarım ki Allah şâkiyi de saîd yazar. Dua edelim de Allah çevirsin." Dua etmişler. Bakmışlar ki şâki saîd olmuş.

Malumunuz, mümin gelip kâfir gidiyor. Kâfir gelip mümin olabilir. İnsan ömrü boyunca 60-70 yıl küfrü yaşar. Bakarsınız ki ömrüne bir sene kala, Müslüman olur. Küfürden kurtulur, gider cennete. Hadis-i Şerif'te de öyle:

"Kulum bana itaat ede ede cennete yaklaşır."

Çünkü itaat yolu, cennet yolu... İtaat nedir? Kur'an'a inanan, Kur'an'ın yasaklarından kaçan, Sünnet'i işleyen. Kitap'ı, Sünnet'i yaşamayan itaat etmiyor, isyan ediyor.

Şeriat nedir? Allah'ın emirleri tutulacak, yasaklarından kaçılacaktır.

Tarikatta ise bunlar yapıldıktan sonra Allah çok sevilecek. Anneden, babadan, makamdan, mevkiden evlattan hepsinden çok Allah sevilecek, Allah çok zikredilecek.

Âyette sabittir: "*Fezkurullâhe zikren kesîrâ.*"

Kesîr, sayısız. Çok zikredin. Rakam vermiyor. Ama bu çok zikretmek, bizlerde olmaz. İrade sahibinde olmaz. Tarikatı anlamış, yaşamış, hakikate geçmişse zikrin çoğunluğu onlardadır.

Bir de ne diyor? Güzel ahlâk sahibi ol. Çirkin huylardan kurtul.

- Nazar Der Kadem.
- Hûş Der Dem.
- Halvet Der Encümen.
- Sefer Der Vatan.

Tarikattaki şartlar bunlar.

Hûş der dem:

Nefesinden ayık olmak. Onun için boş nefeslerini değiştir. Ayık ol, haberin olsun. Yani nasıl? Alırken Allah, verirken Allah. Bunu insan çarşıda satılmaz ki alsın. Babasından miras da kalmaz. Çalışmak ve sa'y ile elde edilir.

Nazar Der Kadem:

Yüzüne bakma, ayaklarının önüne bak. Bugünkü devirde olmayacak bir şey. Ayağının önüne bakarken ya araba çığner ya bir yere çarpılırsın.

Fakat yine de olacak. Yasak olan şeylere bakma. Mesela: Affedersiniz, sokaklardaki açık, çıplak hanımlar. Bunlardan kurtaramıyoruz. Ama bir kere yolunuzu seçmek için bakarız. Ama ikinci defa bakarsak bu göz zinasıdır. Burada sen günah işliyorsun. Nasıl terakkî edeceksin sen?

Sefer der Vatan:

Bir meşâyih bulmak için çıkacaksın. Ama kendi muhitinde varsa icabetmiyor. Hatta bir demir ayakkabı alacaksın, onlar yıpranana kadar mürşidini arayacaksın.

Halvet der Encümen:

Burada çok sır var, esrâr var. Kendini halvete çek. Halbuki bizim tarikatımız halvet tarikatı değil. Bizdeki halvet nedir? Halktan kaçmak değil. Ahlâk-ı zemîmelerden kaçmaktır. Biz bunları bilmeyiz. Ama terakkî ettirmeyen, bilinen beş şey var. Mesela: Kin, gazap, haset, gurur, kibir; hiddetinden dolayı insanlara vurmak, kırmak, incitmek.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“Benim ümmetimin hayırlısı eliyle, diliyle insanları incitmeyen. Benim ümmetimin şerlisi, eliyle, diliyle insanları inciten.”

Bir insan olur, eliyle, diliyle insanları incitmezse, hayırlı olur. Bir de hayırlısının hayırlısı vardır. Bunun için kin, olmayacak. Hani kimseyi incitmiyorsun. Bir de kimseden incinmeyeceksin. Sen iyi niyetlisin. İnsanlara hiç zararın dokunmuyor. Fakat insanlardan sana geliyor. Onu da bağışlayacaksın. Ona kin etmeyeceksin.

Demek ki gazap, kin, gurur, kibir, haset bize zarar veriyor. Bunlardan kurtulursak, zarardan da kurtuluruz.

Cenâb-ı Hak: *“İnsanlar zarardadır.”* buyuruyor.

Peygamber Efendimiz, zararı nasıl açıklıyor:

“İki günü müsâvi olan zarardadır.” diyor.

Bu ticarete değil, ameldedir. Bu 79 ahlâk-i zemîmeler zarardır. Her birisi bir teşkilattır. Bu 79 ahlâki zemîmeden kurtulanlar hakikate ulaşırlar. Bu kadar ahlâk-ı zemîmeden insan sadece şeriatla kurtulamaz. Tarikatsız atılamaz ahlâk-i zemîmeler. Bir zararlı ağaç vardır. Birisini kesersin. Ama kökünden yine çıkar. Başını, dallarını keserler. Kökünden yine çıkar. Kökünü sökmek

lazım ki bir daha çıkmasın, insanın kâmil olması için kin, gazap, gurur, kökünden sökülecek. Bir kimseden zarar görüyorsun. Ona kin tutmayacaksın.

Gazap: Kimseyi kırıp incitmeyeceksin ki gazabından kurtulmuş olasin.

Haset: Herkesin varlığını, sağlığını isteyeceksin ki hasetin olmasın.

Kibir: Kendini beğenmeyeceksin ki kibirli olmayasın.

Gurur: Kendinin asaletinden, marifetinden, maharetinden, güzelliğinden, sıhhatinden dolayı gurur olmasın ki bu duygudan da kurtulasın.

Tarikatı anlamış yaşamışsa, mürşidinin duasını almışsa, mürşidinin himmetini almışsa, bunlardan kurtulmak kolaydır. Bunlar kökünden sökülür, atılır. Bir daha dal çıkarmaz.

İyiliğe karşı iyiliği genelde herkes yapar. Gayrimüslimler de yapar. Ama kötülüğe iyilik insanların kârı değil, âriflerin kârıdır.

Resûlullâh Efendimiz Hz. Ali Efendimiz'e sormuş.

— “Yâ Ali, sen birisine iyilik yaparsan, o da sana kötülük yaparsa ne yaparsın?”

— “Yine iyilik yaparım, Yâ Resûlallâh.” demiş.

— “Sen yine iyilik yaptın. O yine kötülük yaparsa, ne yaparsın?”

— “Yine iyilik yaparım, Yâ Resûlallâh.”

— “Sen iyilik yapıyorsun, o kötülük yapıyor...”

— “Onu utandırana kadar iyilik yaparım.”

Kâmil insan, kâmil diyoruz ama, sözünü söylüyoruz. Kâmil insan odur ki onda kin kalmamıştır. Onu seven de bir, döğen de bir.

Kin, gurur, kibir, gazap, haset Allah'ın nuruna perdedir. Allah'ın nuruna engeldir. O kalpte Allah'ın nuru tecelli etmez. Niçin? Bunlar kalbi meşgul eder de ondan.

Hasette ne var? “Rabbenâ, rabbenâ hep bana.” Hep bana, varlık da benim olsun, sağlık da benim olsun, ilim de benim olsun, amel de benim olsun. Bunlar var iken o kalp temizlenmemiştir. O kalpte Allah'ın nuru tecellî etmez.

“Sabır, ilmin başıdır.”

Dünyada korku duymayanın âhirette korkusu vardır.

Kabir azabı, kıyâmetin dehşetleri, vahşetleri, cehennem azabı... Ve daha çok korkular bizi ne yapar? Bütün kötülüklerden geri alır. Günahlardan ve isyan etmekten alıkoyar.

Bir korku da vardır ki: İnsan fakir olacağından korkar, hasta olacağından korkar, cabbar birisinden korkar, düşmandan korkar. Âfat-ı semâviyeden, malından, canından korkar. Korkuyor ve Allah imtihan ediyor.

“Korku ile imtihan ederiz. Mallarının, canlarının, sevenlerinin azalması ile de imtihan ederiz.”

Mal ne ile azalıyor? Zararla. Mal ne ile artıyor? Kârla. Zarar da Allah’tan geliyor. Allah onunla da imtihan ediyor. Demek ki kâr gelince de Müslüman sevinmesin, onu da Allah’tan bilsin.

Sevenlerin azalması. Mesela, bir ziraatçi tohum ekıyor, tarlasını sürüyor. Mahsul alacağı zaman Allah ona bir afat veriyor, mahsul alamıyor. Onunla da imtihan etmiş oluyor.

Bir de canlarının azalması. Bu ne demek? Herkesin bir tane canı var, iki tane değil ki. Haneden bir kimsenin azalması ile imtihan ediyor. Onlardan bir tanesi ölürse, hane halkı azalır. Haktır. Onunla da imtihan ediyor.

Bu olay ölene haktır. Kalanlara musibettir. Onun için Peygamber Efendimiz bağıarak, çırpınarak ağlamayı yasaklamış fakat oğlunu kendisi yıkamış. Yıkarken gözlerinden yaş gelmiş. 7 yaşında imiş Hz. İbrahim. Demişler ki:

— “Yâ Resûlallâh. Sen bizi ağlamaktan men ettin. Ama sen de ağladın.”

— “Ben sizi ağlamaktan men etmedim. Aşırılıktan men ettim.” demiş.

Yumuşak kalpten, merhametli olanın kalbinden yaş gelir, yüreği katı olanın gözünden yaş gelmez. Cenâb-ı Hak buyuruyor;

“Sabrederlerse bizim onlara ikramımız olacak.”

Demek ki bir evde ölü de olsa bağırmak, çağırarak yasaktır. İslâm’da o da yasaktır.

Nakşibendî Efendimiz zamanında, başka bir meşâyih vefat etmiş. Bir müridi ile beraber o meşâyihin cenazesinde bulunmuş. Bakmış ki çok ağlıyorlar, bağıyorlar. Meşâyihin de müthiş bir azabı varmış. Onun o hâlini mübârek görüyor. Nakşibendî Efendimiz o yanındaki müridine demiş ki: “Ben ölünce ölümün nasıl olduğunu size göstereyim. Siz de sakın bunlar gibi yapmayın.”

Bu mürid bu sözü aklına koymuş. Küpe etmiş, kulağına takmış. Mübârek Nakşibendî Efendimiz hastalığında gelenlerin hepsi ile konuşuyor. Neşeli, keyifli, herkese ayrı ayrı iltifatlarda bulunuyor. İki tane Alaaddin isimli

müridi varmış. Birisi Alaaddîn Attar -damadı-, diğeri Alaaddîn Gücdüvanî. Alaaddin Gücdüvanî'ye "Âlâ" dermiş. Bu gelmiş hastalığında.

Âlâ demiş. "Sofrayı indir. Taam ye."

O da indiriyor, bir iki lokma alıyor. O mübareğin hastalığından zaten isteği yok. Emrine muhalefet etmedi. İki lokma aldı, kaldırdı. Yine bir gözünü açtı.

— "Âlâ, sofrayı indir. Taam ye." dedi.

Yine gözlerini yumdu. Bir iki lokma aldı, kaldırdı. Üçüncü defa yine açtı.

— "Âlâ. Sofrayı indir. Taam ye. Taamı iyi yemek lazım. İş de iyi işlemek lazım." demiş. İşte, orada mübareğin vefatı da olmuş.

Önceden beri "size nasıl ölüneceğini göstereceğim" dediği müridi bakıyor ki: Ellerini kaldırmış dua ederek, süzülerek ruhunu teslim ediyor.

İşte, bunu göstermiş. "*Ben ölünce ölüm nasıl oluyor? Size gösteririm. Siz de bunlar gibi çılgınlık yapmayın.*"

İnsanın evinden ölü çıkınca üzüdür. Kedisi, köpeği bile ölse üzüntü duyuyor. Ölen kimsenin, annesi, babası hepsi acı duyuyorlar. Allah onları da imtihan ediyor.

"*Canlarının azalması ile de imtihan ederim.*"

"*Sabrederlerse bizim onlara ikramımız olacak.*"

Sabretmek nedir? Bağırmmamak, çağırmmamak vs. Eğer susmazsa imtihanı veremiyor. Salih Baba buyurmuş ki:

*Bu kesret âlemin seyrân eyledim
Sabırdan bir büyük kâr bulamadım
Gezdim çâr-kûşeyi devrân eyledim
Sabırdan bir büyük kâr bulamadım*

Çünkü sabır her şeyi kolaylaştırır. İnsanları her nimete ulaştırır. Sabır, her kötülükten uzaklaştırır. Her kötülüğü kolaylaştırır. İnsanlar her nimete sabırla ulaşır. Sabır nedir? Allah'tan gelenlere razı olmak, şikâyetçi olmamak.

Rızâya inkiyâd eyle otur sabrın otağında

Sabırdan bil garaz her bir belâyâ hâmil olmaktır

'Eşeddü'l-belâ' var ya Cenâb-ı Hak bunu dünyada iken veriyor. Müslümanlara veriyor. Kâfirlere değil, kaçsak da kurtulamayız. Sabredersek kârımız var.

İnkiyâd eyle: Boyun eğ, razı ol.

Hâmil: Taşımak. Her belâyı taşımak.

Sabır ilmin başıdır. İlim istersen sabret, ilim sabırla değerini bulur. Sabırsız ilim maddiyata harcanır. Dünyaya harcanır. Sabrederse bir insan, kârı olur. İlmîni maddiyata harcamaz. Zenginlik istersen kanaat et. Bir de atasözü var: "İnsanların gözünü bir avuç toprak doyurur. Başkası doyurmaz."

Ölürse bir avuç toprak gözünü doyurur. Yoksa doyurmaz. Ne kadar zengin olsa daha fazla zengin olmak ister. Zengin oldukça daha çok zengin olmak ister. Zengin oldukça daha çok zengin olmak ister. Onun için zenginlik kanaattir. Kanaat eden zengin, kanaat etmeyen zengin değil.

Kanaatin de anlamı Őu: Esasen bizim kaybımız da burada, kanaat edemiyoruz. Allah'ın verdiđine razı olmuyoruz. Burada zararımız oluyor, kaybımız oluyor. Bu zamanda zenginler var, fakirler var. Ama fakirden fakir, fakirden daha fakir var. Fakirler műsavi deđil, zenginler de műsavi deđiller. Zengin, zenginden zengin. Ne zamanki insan aŐsa, yiyeceđi bir Őeyi yoksa fakir odur. Fakirlik aŐlık, Őıplaklıktır. Yiyecek bir Őey bulamıyorsa, giyecek bir Őey bulamıyorsa, fakir odur. Bűyle olmayan fakir deđil. Ondan daha fakiri var. Ondan daha fakiri var. Bu zamanda űyle bir fakir de yoktur. Burada fakirlik, zevkini yerine getiremiyor, ona fakir deniliyor. Bir baksın aŐađıya kendinden fakiri var, yukarı bakarsa kanaat edemez, aŐađıya bakarsa kanaat eder. Kanaatin anlamı da budur. Őimdi bunlar olmuyor. İnsanlar yarıŐtalar, hakikaten yarıŐtalar. Zenginler yarıŐtalar, fakirler koŐmaktalar. Zenginler birbirini geŐmek istiyorlar, fakirler de koŐarak onlara kavuŐmak istiyorlar. İŐte, biz bűyle olmayalım. Bizim cemaatimiz bűyle olmasın.

Sel gibi olup giden bu insanları durduracak ancak Cenâb-ı Hak'tır, Allah'tır. Ama tabii Allah her Şeyi sebeplerle halk ediyor. Sel gibi nereye gidiyorlar? İŐrafa gidiyorlar. İŐraftan kurtaramıyorlar kendilerini.

İŐlâm'da israf da haram.

Zevk de haramdır. Zevke dalmış gidiyorlar. Kim bunlar? Zevk sahibi olanlar. Zenginler de var. Fakirin derdi de zevke dalamıyor ya odur.

İŐraf zenginde de var, fakirde de var. Yenilen, giyilen bir Şey atılırsa israftır. Kullanılıyorsa israf değildir. Elbise temiz olsun, yamalı olsun.

İŐlâm'da yemek seŐilerek yenilmez. Yenilecek bir Őeyin eđrisi, yamuđu olur, hamı olur, olgun deđildir. Ufađı var, irisi var. Ama kűtű deđildir, hastır. Alıyor meyveyi seŐiyor atıyor; yemeđi piŐiriyor, yarısını yiyor, yarısını gűtűrűp Őűpe dűkűyor, israf bunlar.

Dikkat edin! İŐraftan sakının. Bizim en ziyade kaybımız odur. Meyveyi űnűműze getirince ufađını, berelisini űnce yiyelim. İŐrileri kalırsa onları sonra yersiniz, atmazsınız. Őatlađı olur, bir yerde eziđi olur. Hani ŐűrűmemiŐ. Bunlar atılmaz. Renksiz de olabiliyor, yamuk da oluyor, bunları atmayın. Yemek yerken de ekmeđin ufak parŐalarını ye, bűyűđűnű kaldır. İŐki-űç tabak yemek geldi, hepsini bulaŐtırma, bir tanesini ye doy. Diđerlerini artık yapıp atma. Tabakta yemek bırakma. Tabađın dibini sıyırmak sűnnettir.

Műbârek Őeyh Efendimiz yaŐlandı, sofraya eğilemiyordu. Parmağını ıslatarak ekmeğ kırıntılarını parmağı ile alırdı.

Devlet Su İŐleri'nde muhaŐip birisi vardı. Erzurum'da oturuyordu. Sabah kahvaltısında, kahvaltı yaparken dűkűlen ekmeđleri hemen topluyordu. Yakın zamanda zengin oldu. 3-5 sene iŐinde zengin oldu.

Cenâb-ı Hak'ın emridir:

“Ben kuluma vermiş olduğum nimetin kıymetini bilirse artırırım.”

Yenen bir Şey, yenilen bir Şey kıymeti bilirse Allah artırır.

“Bilmezse elinden alırım.”

Őűnkű nimete hűrmet var. İnsan nimetinin műnkiri olmayacak. Bizde fikir, zikir, Őűkűr var. Mademki bu yola girdik. Yolumuz tarikattır.

Tarikat, Allah'a giden yoldur. űyle ise bu yolda nasıl yűrűyeceđiz, bu yolda nasıl gideceđiz, nasıl bitireceđiz? Őűkűr, fikir, zikirle.

Şükür nedir? Bütün nimetlere şükretmesi lazım. Maddî ve manevî nimetlere şükredecek.

Maddî nimetler: Yenilenler, giyilenler.

Manevî nimetler: İmanı, ameli, nimetin kıymetini bilmek; şükretmek, şükretmezse nimetin münkiri oluyor.

Fikir de insanları doğru yoldan, Allah yolundan kaydırmaz. Tarîk-i müstakîm, sağlam bir yol: Kitap, Sünnet. Yol nedir? İnsanın yaşadığı ömür, onun yolculuğudur. Kitap'ı, Sünnet'i yaşamak için bir de fikir var. Eğer her sözünü düşünmeden konuşursa Kitap'a, Sünnet'e aykırı olan odur. Niçin? Çünkü şeytan bize vesvese veriyor ya. Şeytan aklımıza getiriyor. Bir de nefsin arzuları var. Gayrimeşru olan arzular Allah'ın yasakları. Onları nefis istiyor. İsteddiği için de işliyor. Meşru olan arzular, Allah'ın emri hududunda olan arzular.

Bir de melek halk etmiş Cenâb-ı Hak insanlar için. Bu melekler iki tane: Birisi sağ omuzunda, diğeri sol omuzunda. Sağ omuzundaki melek onun hayırlarını, güzel işlerini, güzel sözlerini, güzel amellerini yazıyor. Sol omuzundaki çirkin sözlerini, çirkin işlerini ve günahlarını yazıyor. İnsan bunlara inanmazsa Müslüman olamaz. Bunlar Âmentü'nün altı şartında var:

- 1- Allah'a inanmak (Âmentü billâhi)
- 2- Meleklerle inanmak (Ve melâiketihî)
- 3- Kitaplara inanmak (Ve kütübihî)
- 4- Peygamberlere inanmak (Ve resulihî)
- 5- Âhirete inanmak (Ve'l yevmi'l âhiri)
- 6- Kadere, hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmak (Ve bi'l kaderi hayrihi ve şerrihi minallâhi teâlâ)

Allah'a inandık, ama nasıl inandık? Kitap inmeseydi, Allah'ı bilmezdik. Kitap'ı kim getirdi? Melek getirdi. İşte bizim için yararlıları, zararlıları Allah, Kitap'ında bildirmiş. O Kitap'ta bildirmiş. Her insanın iki tane muhafaza melekleri var. İnsanın en ufak günahı dahi olsa yazılır. En ufak hayrı dahi olsa deftere yazılır. Kim yazıyor? Büyük küçük bütün hayırları sağ melek yazıyor.

İşte, bir insan konuşmaya başlayacağı zaman düşünecek. Neyi düşünecek? Söyleyeceği söz şeytandan mıdır, Rahman'dan mıdır?

Söyleyeceği söz garazlı söyleniyorsa şeytandandır. Kendi menfaati için söylüyorsa yine şeytandandır.

Konuşacağı söz kendi menfaati değil, halkın menfaati içinse, halka zarar vermiyorsa, o zaman söylesin. Kimseye zarar vermiyorsa, o işi işlesin. Buna fikir, tefekkür etmek diyoruz. Bu şekilde hareket edersek doğru yoldan kaymayız.

Bir de zikir vardır ki Allah'ı hiç unutmamak. Daima zikir yapmak. Tabii ki biz şimdi öyle değiliz. Ama bulunursak oluruz. Sa'y eden Allah'ın fazl u tevfikine ulaşır. İnsanlar, Allah'a zikirle yaklaşırlar. Ne zaman ki insan, yerken, içerken, alırken, verirken Allah'ı unutmaz; o zaman Allah'a ulaşmış olur.

"Fezkurallâhe zikren kesîrâ" Cenâb-ı Hak: *"Beni çok zikredin."* demiş.

Mübtedide bir rakam vardır. Şu kadar zikir yapmış diye. Her şey sa'ya bağlı sa'ysız olmuyor. Yalnız bir şey var ki sa'y ile elde edilmez. O da ancak insanlar kendi varlığından kurtulunca olur. Amelinden, ilminden hepsinden geçecek. Fakat 'geçtim' demesi de onda varlık oluyor. 'Kazandım' demesi onda varlık olur. 'Kazandığımdan da geçtim' demesi varlık olur. Onun için matlub azamettedir, sa'ysız olmaz.

Matlub: insanın isteğidir. Ama bu istek dünyevî istekler değil, nefsin istekleri değil. Nefsin isteklerine insan ulaşır.

Cenâb-ı Hak: "*Talebenâ, vecedenâ*" (İste vereyim).

Dünya isteklerini elde etmek için çalışmak, çabalamak lazım. Ama her çalışan çabalıyor isteğine arzusuna ulaşamıyor. Fakat bir arzu var insanlarda, insan onu bilse, ona çabalasa, onu elde edecek. Bu da nedir?

"*İlmi dileyene veririm. Malı dilediğime veririm.*"

Çok insanlar zengin olmak istiyorlar. Ama hepsi olamıyorlar. Ama insanlar ilim tahsil etmek isterlerse yaparlar. Peki, niye yapamıyorlar? Kaçıyor, isteği yok. Yani okul yarıda iken okuldan kaçıyor. Kaçmak istek midir? Değil. İstek: Kaçmamaktır. Ama zenginlikten hiç kimse kaçmıyor. Ama zengin olamıyorlar. Fakat ilimden kaçmayanlar ilim sahibi olurlar.

Kâr, zarar Allah'tan. İki esnafı düşünelim. Eşit sermaye ile başlıyorlar. İkisi de aynı işi yapıyorlar. Birisi zengin oluyor, birisi de kaybediyor. Tabii birine Allah kâr veriyor, diğerine zarar veriyor. Kârla artıyor, zararlarla azalıyor. "*Ve bi'l kaderi, hayrihi ve şerrihi*" emri fermanı da var.

Kâr, zenginlik hayıra, fakirlik de şerre. Fakirlik şer görünür insana ama Allah'tan geliyor. Her ikisi de insana Allah'tan geliyor.

İşte, zikrimiz çok olacak. Sa'yımız olacak, iki adımdan birisinde Allah'ı unuttuğumuz zaman, orada nedâmet duyacağız, pişmanlık duyacağız. Onun kendimize büyük bir kusur, büyük bir zarar olduğunu bileceğiz ki ondan kurtulalım. Bizim gafletimizin büyük bir zarar olduğunu bileceğiz. Bundan kaçacağız. Bu da nedir? Bütün ihvanlar şikâyetçi. Biz söylüyoruz, ama anlamıyorlar. Niye şikâyetçi?

"*Ve bi'l kaderi, hayrihi ve şerrihi*" fermanını anlayamıyoruz. Bir taraftan da Allah için farz olan cihatı yani cihat yapmasını bilemiyorlar. Bugün yine kaç tanesi söyledi. Bir bunaltıdan bahsediyorlar. Kuru bunaltıdan şikâyetçiler. Bunun üç sebebi olabilir:

- 1- Evham olabilir.
- 2- Cin alâmeti olabilir.
- 3- Bir de eğer hakikaten tarikata girmiş yaşıyorsa kabz hâli olabilir.

Müridde kabz hâli, bast hâli oluyor. Mürid hâl sahibi, makam sahibi değil ki. Ne zaman makam sahibi olursa, kabz hâlinde kurtulur. Hâl ise gelip giden irâdesinin dışında olan bir şeyler.

Mürid hâli, fikri, ameli ile terakki eder. Fiiliyatı, ameli irâdesine bağlanmış. Hâl, irâdenin dışında. Hâl, ise istemeyerekten onun üzerine gelen şeyler, sıkıntılar, bunaltılar, her türlü şeyler geliyor. İşte, bu kabz hâlidir. Ondan kurtulmak için Allah'a yalvaracağız. Cihad farzdır.

Kabz hâli nedir? Allah'ı unutması veya râbitasını unutması. Birden aklına gelir. "Eyvah, ben ne yaptım?" der, kendinde büyük bir zarar ve kusur gibi görür yalvarırsa azaltır, birden bıçak gibi kesip atamaz, azaltır. Kabz hâlinin gelmesi nedir? Müridin korkuya düşmesi. Havf ise, korku ise insanda takvâlıktır. Havfa düşen Allah'a çok sığınır. Allah istiyor bunu. Bast hâlinin gelmesinde ise müridin şükretmesi. Her ikisi de zikir oluyor. Allah'ı unutmuyor. Şükrediyor, Allah'ı unutmuyor.

Öyle çalışalım ki zikrin kesîrini elde edelim. Çok zikretmeyi kazanalım.

Allah hepinizden razı olsun.

Allah gafillerden etmesin.

Allah gaflete düşürmesin.

Gafil kim?

Gafil Allah'ı unutan.

Gafil günah işleyen.

Gafil günahı, haramı seçmeyen.

Gafil hayrı-şerri seçmeyen.

Bir de var ki ayıklara karşı, biz de gafiliz.

Zikirin de en hülasası kalpten Allah'ı unutmamak.

Bir kimse evinden çıkıp bir yere gidecek. Yola çıkmadan hesaplayacak, on dakikalık bu yolda, kendisine belirli yerler tesbit edecek. Mesela elektrik direği, süper market, otobüs durağı. İşte, o belli yerlere kadar Allah diyeceğim. Her yüz metrede belli bir nokta var.

Adımlarımı attıkça Allah Allah diyeceğim. Bunlarda çok büyük yarar var. İnsan gafleti atmak için direnecek. Onda bir ayıklık meydana gelecek. Bu sefer de Allah'ı unutamaz. Zikir gayreti onda alışkanlık oluşturur. Marifet Allah'ı unutmamak.

“Mürşid, müridin amel varlığını elinden alır.”

Nakşibendî Efendimiz bir yere davete gittiği zaman ya tavuk keserlermiş veya hindi keserlermiş. Getirin bakayım, dermiş. Zayıfsa kabul etmezmiş. Götürün bunu kesmeyin, dermiş.

Velîlerin bir konuşması vardır ki harfsiz, sessiz. Gözlerini yumarlar birbirleri ile konuşurlar. İkisi de ilim sahibi olacak ki konuşabilsinler.

Noksan sıfatlar nedir? Halk edilen, var edilen. Kemâl sıfat var eden. Görünmeyen bir şey akla gelmez. Cenâb-ı Hak, görünmeyenleri bize Kitap’ında bildirmiş. Ama hayâl edemiyoruz. Mesela melekler... Cisimleri nasıldır, görüntüleri nasıldır, bilemiyoruz. Cenâb-ı Hak Kitap’ında bildirmiş.

Bize deryâ-yı vahdetten haberler söyleyen gelsin

Hakikat güllerin görüp bizi mest eyleyen gelsin

Hakikat gülü, evliyâullâhta vardır. Bütün kelâmlarda geçiyor. Evliyâullâh’tan bahsediliyor. Zâhirdeki gülü de Cenâb-ı Hak Peygamber Efendimiz’in terinden halk etmiş. Bir de Peygamber Efendimiz’in vechinin terinden halk edilen ervâh var. Yüzünün terinden. Öyle ise ervâh velâyet sahibi. Evliyâullâhta göremediğimiz, bilmediğimiz bir şey varsa, işte hakikat gülü odur.

Hakikat güllerini kim görür? Ancak hakikate dâhil olanlar görür. Hakikate kim dâhil olur? Tarikatı yaşayan dâhil olur? Tarikatı olmayanlar hakikate dâhil olamazlar. Hakikat güllerini göremezler.

Mest olmak iki türlüdür:

1- Nefsanî mest olmak. Alkollü içkilerle. Bunu Cenâb-ı Hak men etmiş.

2- Allah sevgisi ile. Allah aşkı ile ruhta da bir mestlik oluyor. Onda da bir keyif, bir zevk meydana geliyor. Bunu ifade ediyor.

Hakikat güllerini kim görür? Evliyâullâhın velâyetini gören görür. Evliyâullâhın cesedinin içinde bir cisim vardır. Onu gören görüyor.

Ayrıca velîlerin de hakikat güllerini görmesi vardır.

Bilmem neden terk eylemiş

Cânân ilini ilini

Gülün görmüş lâl eylemiş

Şirin dilini dilini

Öyle bir nimet ki ilini terk edip gidiyor. Bu değil. Dünyayı terk edip gidiyor. O da değil.

Memleketini terk edip gidiyor. Bu da değil. Cismini terk edip gidiyor. İşte bu. Ne terk ediyor? Ruh, cisimden çıkıyor. Dilini lâl eylemiş. O ceset perde bize. Hakikati göstermiyor. Bizim ruhumuzu görecektir ceset perdeliyor, göstermiyor.

Bilmem neden terk eylemiş

*Cânân ilini ilini
Gülün görmüş lâl eylemiş
Şirin dilini dilini*

Gülden mânâ, bir mürid. Râbita-yı nakş-i cemâlinde görünce her şeyi terk eder. Her şeyi yok eder.

*Bize deryâyı vahdetten haberler söyleyen gelsin
Hakikat güllerin görüp bizi mesteyleyen gelsin
Ne bilsin hâl-i aşkı mekteb-i irfâna girmezse
Bu meydân-ı muhabbettir başın top eyleyen gelsin*

Hâl-i aşkı nasıl anlasın? Mekteb-i irfana girecek ki, o zaman aşkı da bilsin. Aşkın ahvalini de bilsin.

Mekteb-i aşk: Gönlünü dolduran, gönlünde tecelli eden Allah sevgisi. Gönlünde tecelli eden Allah'ın nûru.

Ne bilsin hâl-i aşkı mekteb-i irfâna girmezse

İnsanların her şeyi satacağı meydanlar vardır. Göstermek için de meydana çıkar. Güreşçiler de meydana geliyor.

Başını top eyleyen kimler? Allah sevgisi ile meydana giriyor. Bir meydan ki başından, canından geçiyor.

Başını top eyleyen gelsin demek, başın kesilmesidir. Başından, canından geçmiştir. Nerede? Muhabbet meydanında.

Muhabbet meydanı: Allah sevgisi, Resûlullâh sevgisi.

*Boyandı kana dil şehri
Kuruldu Kerbelâ cengi*

Dil şehri: gönül.

Aşk insanları yakar. Ciğerlerini de kavurur.

*Yürek kanı şarâb oldu ciğer yandı kebâp oldu
Gönül şehri harâb oldu seni arayı arayı*

Boyandı kana dil şehri: Onda öyle bir sevgi var ki o sevgi için her şeyi yok etmiş.

Bu kelâmlarda çok manalar var, çok hakikatler var. Aşka düşen insanlar bunları yaşamışlar. Nerede? İç âleminde.

Güneş bizi aydınlatır, ışık verir. Önüne bulut gelirse ışık kesilir. Bizim gönlümüzü de Allah sevgisi nurlandırır. Eğer gönlümüze de Allah'tan başka sevgiler dolarsa; güneşin önüne gelmiş bulut gibi kalbimizin nuru kesilir.

Velîde Allah'ın sıfatları tecellî edince onu kılıç kesmez, ateş yakmaz, iğne batmaz.

*Varlık dağın delmeyen
Ağlar iken gülmeyen
Şeyhini Hak bilmeyen
Düşer hüsrâna sâkî*

Hüsrân: Zarar.

Kur'an-ı Kerim'de Cenâb-ı Hak: "İnsanlar hüsranda, zararda." buyuyor.

Şeyhini Hak bilmeyen mahviyete düşemez, yokluğa düşemez; ilim varlığına düşer. Mürşidi olan zarara uğramaz.

Bazı çocuklar vardır. Küçükken bir şeyler alıyorlar, satıyorlar, para kazanıyorlar. Ama o kazandığı parayı zayi ediyorlar, kıymetini bilmiyorlar.

Bir baba evladının her gün kazandığı parayı elinden alsa, biriktirse, sıkıverse, değerlendirmiş olur. Eğer elinden almazsa, her gün kazandığını çocuk harcar, elinde bir şey kalmaz. Bunun gibi, mürşidi olanların amelini mürşit eline vurur, elinden alır. Onu amel yokluğuna düşürür. Onun için:

*Kapısına varanlar olur şâd
Bilir nefsi ile Rabb'ısını olur irşâd*

*Her kim ki tuttu destini
Soyundu varlık postunu
Buldu hakikat dostunu
Bildi bu dünya fânidir*

Her kim ki evliyâullâhın elinden tutarsa varlık postunu atar. Bir başka kelâm:

*Gelin ey yâr-ı sâdıklar
Bu meydânı muhabbettir*

Siz yâr-ı sâdıksınız. Bilin iyice ve birbirinize sahip olun. Buraya gelmenizi, bu sevginizi muhabbetinizi, bu amellerinizi de kendinizden bilmeyin. Bunun Allah'ın lütfu, ihsanı olduğunu bilin. Pirlerimizin himmeti olduğunu bilin. Nimetinizin kıymetini bilirsiniz. Yoksa elinizden alırlar. Niye buyrulmuş ki:

*Gâh ahdine vefâsını gösterir
Gâh Salih'e safâsını gösterir
Gâh şiddetle cefâsını gösterir
Yaklaştıkça yârin köyü muhabbet*

Yârdan mânâ meşâyihdir. Köyünden mânâ da onun velâyetine yaklaşmak. Zâhirde de bir çocuk ne yaparsa yapsın cezâ giymiyor. Bir mürid de fenâfişseyh olmamışsa onun ruhu masumdur. Nefsi değil, ruhu masum.

Ama fenâfişseyh olması için nefis mâni burada. Nefsin terbiyesi bir debbağın deriyi terbiye etmesine benzer. Debbağ deriyi dövmeden ıslah olur mu? Olmaz. Nefis de işkenceyi görmeden ıslah olmaz.

Sevdiği deriyi çok çığner debbağ

Sen bir râbıta sahibisin. Sana bütün gelen nimetleri, zahmetleri, meşakkatleri, övülmeleri, sevlmeleri râbıtandan bileceksin ki terakkî edesin.

Zâhirimiz şeriat. Şeriatımıza da çok dikkat edeceğiz. Mürit; cismi ile şeriatla, akli, ruhu ile tarikatta, sırrı ile vuslatta olacak.

Şeriatı tamam olmayan, tarikata ayak bile basamaz. Şeriatı tamam olacak ki tarikata geçebilsin.

Hızır, Hz. Musâ bir peygamber. Cenâb-ı Allah onu Hızır'a gönderdi. "Sana harfî-kitabı olmayan bir ilim var öğretsin." dedi.

"Benim ümmetimin velîleri Benî İsrail peygamberlerinin derecelerindedir." buyuruyor. Neden?

Allah, Abdülhâlik'in (Gücdüvânî) bulunduğu yere Hızır Aleyhisselam'ı gönderiyor. Neden böyle oldu? Hz. Musâ'nın "Benden daha âlim kimse olmadı." demesi Allah'ın hoşuna gitmedi. Onu o kadar zahmetlere, meşakkatlere koşturdu. Abdülhâlik ne yapmış? Gece, gündüz yalvarmış. "Bu harfsiz, sessiz ilmin ehli kimdir? Sen bunu bana rast getir." diye gece, gündüz yalvarmış. Allah Hızır aleyhisselam'ı göndermiş, Hızır aleyhisselam onu yetiştirmiş. Onun mürşidi Hızır aleyhisselam, evinde, bahçesinde nere olursa orada bulup yetiştiriyor. Sohbet ediyor. Öyle yetiştiriyor ki, tayy-i mekân, gayb-ı ricâl makamına ulaştırıyor. Onu Yusuf-u Hemedânî Hazretleri'ne götürüyor. Her yönü ile mükemmel olduğu halde diyor ki: "Belki zâhirinde eksikliği olabilir, yetiştir, sonra da icâzetini ver." diyor.

O kadar büyük bir âlim, Allah'a sığınmış. Hızır aleyhisselam'ı ona yollamış. Onu yetiştirmiş ki çok ileriye gitmiş.

Mürşidin emirleri, farz ibâdetler gibidir. Mesela bir günde sekiz saat ibâdet yapmamız gerekir. Tarikatımıza göre günlük dersimiz bir saat ibâdeti, beş vakit namazımız beş saat ibâdeti, etti altı saat. Teheccüd namazı bir saat ibâdeti karşılıyor. Geriye kalan bir saat ise hatmemizle tamamlanıyor. Fakat hatme hanımlara haftada bir gün emredilmiş. O da emirle olduğu için her gün sekiz saate tamamlanmış gibi sayılıyor.

Allah'a şükür. Bizim tarikatımız Nakşî tarikatı. Nakşî tarikat diye niye söyleniyor? Yani, Allah sevgisi kalbimize nakış gibi işleniyor. Onun için Nakşî deniliyor. Bu tarikata "Nakşî" ismi nereden konulmuş?

Nakşibendî Efendimiz Hazretleri zâhirdeki mürşidinden zikir talimi almamış. Zâhir mürşidi kimdir?

Emir Külâl Hazretleri. Ona çok hizmet etmiş. Himmet almış ama, ondan zikir almamış. Çünkü Emir Külâl Hazretleri "Lâ ilâhe illallâh" çekerek cehri zikir yapıyormuş. Başını sağa sola çeviriyormuş. Nakşibendî Efendimiz sohbetlerini dinliyormuş. Çünkü Emir Külâl Hazretleri Evlâd-ı Resul, sefâlette kerâmetini gösteren bir kimse. Büyük bir evliyâ. İşte onun sadece sohbetlerini dinliyor. Nakşibendî Efendimiz, Abdülhâlik Gücdüvânî Hazretleri'nin revhâniyetinden almış. Onlar birbirlerini zâhirde görmemişler.

Emir Külâl Hazretleri sohbet yapıyor. Nakşibendî Efendimiz hizmetini yapıyor, himmetini alıyor. Onu çok severmiş, Emir Külâl Hazretleri. Ama ihvanlar haset ediyorlar. Niye haset ediyorlar? Bir yönde onlar da haklı.

Bizde mesela, icabetse, Şeyh Efendimiz sohbet ediyor. Sohbeti dinliyoruz, hatmeden kalkıp gidiyoruz. İşte müritler gelip "ya Şeyh Efendimiz'in sohbetini dinleme veya zikire katıl" diyorlar. Mübârek buyuruyor ki: "Ben sizin zikrinizi inkâr etmem. Hak'tır. Ama sizin yaptığımız gibi yapmam."

Nakşibendî Efendimiz, Emir Külâl Hazretleri'nin tekkesinde o zamanda kullanılan testiler, küpler, çömlekler yapıyor. Toprakta yapıyorlar, karıyorlar. Toprağını getirenler ayrı, çamuru yapan ayrı, şekil verenler ayrı. Bir taraftan yapıyor bir taraftan fırında pişiriliyor. Fırını her gün yakarlarmış. Güveçleri, çömlekleri koyarlarmış, sabaha kadar pişirmiş. Sabahleyin alırlarmış. Fırını her gün bir derviş yakıyormuş. Bir gün Nakşibendî Efendimiz'e demişler ki: "Bugün sıra sende. Fırını yakacaksın."

Fırının bir yanma saati var. Vakit geçmiş. Yine yakmamış. Daha vakit geçmiş yine yakmamış. Tabii, bunu sevenler var, sevmeyenler var.

Sevmeyenler, “Fırını yakmazsa, çömllekler pişmez, sabahleyin ne yapacağız, Şeyh Efendimiz kızar.” diyorlar.

“Kardeşim siz karışmayın. Sabahleyin güneş doğarken pişmiş olarak alacaksınız.” demiş.

Onda olan harâret fırını kızdırmış, çömllekleri pişirmiş.

Sabahleyin fırını açıyorlar ki altın gibi olmuş çömllekler, üzerinde “Lâ ilâhe illallâh” yazıyor. Bir türlü bakamıyorlar. Gözlerini kamaştırıyor. Çömllekleri antika olarak saklıyorlar.

Bundan dolayı da Nakşibendî Efendimiz’e bu isim veriliyor. Nakış nakış çömllek çıktığı için.

Hâcegân ismi de Hızır aleyhisselam’dan geliyor.

Bizim tarikatımızın başlangıcı Sıddık-ı Ekber Efendimiz’den geliyor. Bizim bu zikrimizi Resûlullâh Efendimiz, Sıddık-ı Ekber Efendimiz’e Hiçret sırasında mağarada vermiş.

“İlim Allah’ı bilmektir.”

Hidâyet, Allah’ın iman nasip etmesidir. Allah bir kulunu inananlardan halk etmişse ona hidâyet olmuştur. Bunu zâyi etmeyelim. Onun kıymetini bilelim. Onun çok büyük bir nimet olduğunu bilelim. Kârını da elde edelim. Kârı nedir? Kemâldir. Kemâl nedir? Olgunlaşmak. Malumunuz, sebze olsun, meyve olsun, olgunlaşınca tadını alıyor, şeklini alıyor, rengini alıyor. Olgunlaşmıyorsa ne tadını alıyor ne şeklini alıyor ne de rengini alıyor.

İnsanların da canında renk var, tad var, şekil var. Tabii bu insanlardaki tad, renk, şekil görünmez.

Görünen ne olabilir? Eğer insanlara zararı olmazsa, o görünebilir.

Bu durum gayrimüslimlerde de var. Zararlı insanlar var. Hatta Hz. Mevlâna’nın buyurması:

“*Mecûsî isen de gel. Hristiyan isen de gel. Bin defa tevbe ettin, tevbeni bozdunsa da gel.*”

En sonunda ne diyor? “*Ne olursan ol, yine gel!*”

Bunu böyle söylemiştir. İnsanları İslâm’a çağırmıştır. Bunu bütün dünya devletleri, ecnebiler de kabulleniyorlar. Ama bunu yanlış tasavvur ediyorlar. Mevlânâ “insana seslenmiş” diyorlar. Ama insanın da ne olduğunu bilmezler onlar. İnsan hakkı derler ama sadece insan hakkı mı, kul hakkı var. Allah’a karşı olan görevi var. Akrabaya karşı olan görevi var. İlmi olacak, ameli olacak, güçlü olacak. İnsanların hakkı, hududu budur.

Cenâb-ı Hak “*İnsanları halk ettik ki bizi mabut bilsinler.*” buyuruyor.

Bizi zikretsinler, bize şükretsinler, bizi fikretsinler. Bir insan ki bunları yapmazsa insan sayılmaz.

Şöyle düşünüyorlar: “*İnsanlar fende ilerliyorlar ya, insanlara zararlı değiller, insanlara yararlılar. İnsanlık bunda.*” diyorlar.

Böyle bir insan ancak ehlileşmiş bir hayvan gibi olur.

Bir kurdu veya bir yırtıcı hayvanı düşünelim. Affedersiniz, küçükken alıp ehlileştiriyorlar, onun zararlı tarafı gidiyor. Gidiyor ama hayvanlığını kaybetti mi? Yine kurt, yine kurt. Yalnız ehlileşti. Halbuki insanlar zararsız olursa, insanlık o zaman oluşur.

Dünyaya geldim gitmeye

İlim ile hilm yetmeye

Aşk ile can seyretmeye

Bunlar Türkçe, burada anlaşılmayacak taraf neresi?

Aşk ile can seyretmeye

Rumuzlu olan tarafı burası. Rumuzunu bilenler var. Bize açıklıyorlar. Zaten bu rumuzu bilmeselerdi, açıklamaları, biz buraya toplanmazdık. Bu şuur bizi buraya topladı. Yoksa camiler var, hocalar var, vaizler var, ibâdet yerleri var.

Vaiz insanları irşad ettirmiyor. Ama kötü ahlâklarından geçiriyor. Tasavvufa girmezsen olgunlaşamazsın. Kâmil bir insan olmak için hakikate ulaşacaksın. Her hakikate ulaşanlar, marifete ulaşamıyorlar. Hakikate ulaşan her insan kâmil insandır. Kâmil insanlardan seçilen marifete ulaşır. Kâmillerin seçilenleri kâmil-mükemmil olur.

Kâmil: yetişmiş olan. Kâmil mükemmil: hem yetişmiş hem yetiştirmiş. Fakat kâmil yetiştiremiyor. Arasında dağlar gibi fark var.

Kâmil mükemmil: hem yetişmiş hem yetiştiriyor.

Dünyaya geldim gitmeye

İlm ile hilm yetmeye

Allah bize akıl vermiş. İncancımız da var. Âhirete inanmayanlar, kâfirler için sadece maddiyat var. Her şey onlar için madde. Onlar: “Yok olunur. Tekrar var olunmaz.” diyorlar. Her inananın hayrı-şerri kabullenmesi lazım.

Dünyaya geldim gitmeye

Niye gelmiş? Niye gidiyor?

İlm ile hilm yetmeye

İlimden mânâ nedir? Allah'ı bilmektir. Allah'a itaat etmektir. Kim Rabb'ısını biliyorsa, kim Rabb'ısına itaat ediyorsa o güzelleşiyor. Kim Rabb'ısına itaat ediyorsa insan odur; bilmezse itaat etmezse insan sayılmıyor. Mademki bu insanları Allah, bilinmesi için halk etmişse bilecekler. Burada bilmeyenler âhirette bilecekler. Ama âhirette bilmeleri kurtuluş değil. Dünyada bilmeleri kurtuluştur. Cenâb-ı Hakk'ın ilmüne güç yetmez.

“Biz bilsinler diye insanları halk ettik.” buyuruyorsa, bilmek mecburiyeti vardır. Şimdi diyeceksiniz ki:

— Madem öyle ise niçin Allah'ı tanımayanlar var?

— Onlar da bilecekler.

Kelâmda ne buyurulmuş:

Ey zühd ile veren bana tebşîre-i cennet

Biz münkir-i Mevlâ değiliz nâra ne minnet

Bu ibâdet edenlere. Cennet için amel işleyenlere.

Diyor ki: Ey züht, takvâ sahibi. Beni niçin cennetle müjdeliyorsun? Ben ibâdetimi cennet için yapmıyorum. Beni cehennemle niye korkutuyorsun? Ben Allah'ı inkâr edenlerden değilim.

Âşık olanın maksûdu matlûbesi rü'yet

Âşık: Allah'ı sevendir. Kim Allah'ı seven?

Mal, evlat, makam, mevki, ilim, amel... Bunların hepsinden geçen. Hiçbir arzu olmaz onda. Evlattan çok sevdiğimiz bir şey var mı? Evlattan da geçecek. Sevmeyecek mi? Sevecek, ama “Bu bana emânettir. Emânetle hıyânetlik olmaz. Allah'ın emri.” diye düşünecek.

Bir hane reisi, hanımından da mesul, çocuğundan da mesul, malından da mesul. Hepsinin bir hakkı vardır. Hepsinin hakkını vermek lazım.

Hepsinin hakkını ancak Allah'a itaat etmekle verebilir. Hepsinden fazla Allah'ı seveceksin.

Hepsini de Allah için seveceksin. Evladını mı seviyorsun, emânettir. Emânete saygı vardır. Zaten sevilirse saygı gösterilir. Sevilmezse saygı gösterilmez. Bir de seviliyor, saygı gösterilmiyor. Sayılıyor, sevgi gösterilmiyor. Bu da var.

Bir insan bir şeyi Allah için sevmişse, kâr da gelse sevecek, zarar da gelse sevecek ki o zaman sevmiş olur.

Sevdim seni seydâ-yı cihân hayır ve şerde

Seydâ! Bizde seyyid deniliyor. Şafilere, kürt ıstılahınca seydâ deniliyor. Meşâyihlere, büyüklere onlar seydâ diyorlar.

Âşık olanın ciğeri yanar da pişer de

Âşık ise ciğer yanacak da pişecek de... Âşıkların ciğeri dünyada iken yanar, pişer.

Seni ben bilirim ey cân ne cevher madenindensin

Seni ben bilirim ey şâh ne cevher madenindensin

Anâsır sâye-bânındır gezersin zîr ü bâlâyı

Ben senin ne kadar kıymetli olduğunu biliyorum. Semayı da gezersin. Zemini de gezersin.

Sâye-bân'ın bir anlamı da çadır. Anasır: Vücut.

Senin vücudun bir çadır. Bir örtü gibi örtmüş. Neyi örtmüş? Ruhunu örtmüş. Herkeste bir ruh var. Ama büyüklerin ruhu yükselmiş. Allah'a gidiş yolunu bitirmiş. Allah'tan gelen ruh Allah'a ulaşmış.

Ruh Allah'tan bir vâsita ile gelmiştir. Bir vâsita dersek de Allah'tan iki vâsita ile gelir. Bir cisminin gelişi var. Bir de ruhunun gelişi var. Annenin babanın evlenmesi ile ceset oluşuyor. Ama bir çocuk dört aylık olunca onda can oluşuyor. Allah ona ruh üflüyor. İki vâsita ile geliyor. Ama görünen birisi, bilinen birisi. Ruh biliniyor ama görünmüyor. Görünmeyen bir şeye de herkes inanmıyor.

Allah da görünmüyor. İnananlar da göremiyor. İnanmayanlar zaten inanmıyor. Görünen, bilinen Allah'tan geldik. Bir vâsita ile geldik. Vâsita annemiz, babamız.

Allah'a gidilir. Nasıl gidilir? Her ölen Allah'a mı gidiyor? Kâfirler de ölüyorlar. Onlar Allah'a mı gidiyor? Hayır hayır, Allah ulvîdir. Allah'ın nârı var, nûru var. Onlar Allah'ın gazabına düçâr oluyor. Karanlıklara düşüyor, derinliklere iniyor.

Kitap'ın, âyetin bildirdiğine göre gelişimiz de ikidir. Gidişimiz de ikidir.

Gelişimiz iki: Allah cesedi topraktan halk etmiş, inananı, inanmayı, zengini, fakiri, cahili, bilgilisi... Hepsi topraktan halk edilmiştir. Ceset maddedir. Maddedir ama kıymetli madde var, kıymetsiz madde var. Bir yerden çıkan madeni düşündüğümüz zaman, altın da bir maden, kömür de bir maden. Altının kömüre nazaran ne kadar bir kıymeti var? İnsanlarda ya altın gibi cennetin ziyneti olacak ya da kömür gibi cehennem ateşi olacak. Bu Allah'tan iki gelişi bilemiyoruz. Ahmet'ten, Mehmet'ten doğdu. Artık itaat etsin, isyan etsin. Nasıl ise öldü gitti. Âlim olan nasıl gelip gittiğini

biliyor. Onun için farklı oluyor. Sade cesedi geldi diye düşünmüyor. Ruhu da biliyor. Ruh çok kıymetli. Çok kıymetli bir şey. Affedersiniz düşmüş nefse, düşmüş pisliğe. O ruh pisliği taşıyamaz. Pislikten kurtulacak temizlenecek ki o zaman ruh kıymetini taşıyın. Ama pisliğin içerisinde onu taşıyamaz.

Evet Allah'tan geliş iki. Bu iki geliş hepsi yapıyor.

İki gidişi hepsi gidemiyor. Bir kısmı cehenneme gidiyor. Allah cenneti kazananlara cemâlini gösterecek. Nûrunu gösterecek. Cennet de bölüm bölüm. Cenneti isteyenler cennette kalacak, cennetin süsü var. Zevki safası var. Cennetten de geçmek lazım. Cennetten geçmeyen Allah'ın cemâlini göremeyecek. Cennet haktır. Allah cennetini methediyor. Cehennem de haktır. Kur'an'a inanan bunu bilir.

*Ey zühd ile veren bana tebşîre-i cennet
Biz münkir-i Mevlâ değiliz nâra ne minnet*

Ey vaaz, nasihat eden hoca! Bana niye cenneti methediyorsun? Ben cennet için kulluğumu yapmıyorum. Niye cehennem ile beni korkutuyorsun? Ben münkir değilim. Allah'ı inkâr edenlerden değilim. Ben Allah'ı seviyorum. Niçin seviyorum? Cemâlini göstere bana diye. Cemâlini göstere de cehenneme koysun. Allah'ın cemâlini göreni cehennem yakar mı?

Koca ateş neden İbrahim aleyhisselam'ı yakmadı?

Allah'a gidiş de iki:

Bir var ki, zengini, delisi, akıllısı cismi ile gider. Toprağa girer, o cesedi toprak eritir. Her şey aslına rücu eder. Her şeyin aslı topraktır. Toprağa iniyor.

Ruhun da gelmiş olduğu bir yer var. Orayı bilmek lazım, orası için çırpınmak lazım ki oraya gidebilsin. Allah'a gitmek için bütün arzularından geçecek. Dünya, âhiret, cennet arzusundan. Hepsinden geçecek. Bir kere dünyayı terk etmeyen âhireti kazanamaz. Mümkün değil, bunların ikisi de âlemdir. Dünya da bir âlem, âhiret de bir âlem. Bu insanlar dünyadan geçiyorlar, âhirette kalıyorlar.

Dünyaya niye gelmiş insanlar? Gitmek için, ilim sahibi olmak için. İlim Allah'ı bilmektir. Allah'ı bilen güzelleşiyor. Ama bir de aşk ile can seyretmek var. Allah aşkı, kulun bir miraç vâsıtasıdır.

Çünkü Peygamber Efendimiz Miraç'a bir vâsıta ile gitti. Ne ile gitti? Burak'la gitti. Burak'la nereye kadar gitti? Bir makama kadar gitti. Orada Burak da kaldı. Cebrâil de kaldı. Gidemediler. Ama Peygamberimiz daha çok gitti.

Tarikat demek: Bir mürşide gidip onu tanımak. Bir mürşide gönül vermek. Mürşidi sevmek. Mürşidi saymak. Onun duasını almak.

Bir şeyhi tanımayan gafil sayılıyor.

Eğer himmet erişmezse sana bir şeyhi kâminden

Şeyh: Bilen insan.

Mürşidi olmayanlar karanlıkta. Bir şeyhi bilecekler. Bildiğini de tatbik edecekler ki kemâl sahibi olsunlar.

Adûlar yıktılar seddin ne yatarsın gâfil insan

Ey insan, sen bir evliyâullâhın, mürşid-i kâmilin himmetine muhtaçsın. Eğer onun himmeti sana ulaşmazsa, adûlar senin seddini yıkarlar. Seni öldürürler, asarlar, keserler. Fakat evliyâullâhın himmeti sana öyle bir set ki hiçbir top, tüfek bunu yıkamaz.

*“Men aref” sırrına vâkıf olmuşam
Nefsim ile hem Rabb’ımı bilmişem
Mutmainne kalasına girmişem
Gayrette bir metîn hisarımız var*

Çok metin, çok kuvvetli bir hisar içerisindeyiz. Bu da ne imiş? Mutmainne kalesi. Mutmainne kalesine insan nasıl geçebilir? Nefs-i mutmainne’ye insan nasıl ulaşabilir? Mürşitsiz ulaşılmaz. Tarikatsız, mürşitsiz ulaşılmaz. Amelle, ibâdetle, ilimle mutmainne kalesine kadar giderler, içeri giremezler. Mutmainne kalesi ne demek? Nefsinden emin olacak. Nefsinden daha ona zarar gelmeyecek. Diyeceksin ki “benim nefsimden bana zarar gelmiyor”. Geliyor, geliyor...

“Benim kârım olsun da ona zarar olursa olsun.” diyorsan, en büyük zarar nefsinden geliyor.

Ne zaman ki: “Zarar da gelsin, hastalık da gelsin, dövün beni. Yeter ki komşuma, akrabama bir şey olmasın.” dersen “onlara gelecek bana gelsin” dersen o zaman mutmainne kalesinden eminsin, yoksa nefisten başka türlü emin olamazsın.

Resûlullâh Efendimiz buyurmuş:

— *“Vallahi mümin olamaz, vallahi mümin olamaz, vallahi mümin olamaz.”*

— *“Kim Yâ Resûlallâh?”*

— *“Komşusu aç, kendisi tok.”*

— *“Kim Yâ Resûlallâh?”*

— *“Kendisi kârında, başkasının zararını isteyen mümin olamaz.”*

Evet. Biz anlayamıyoruz, bilemiyoruz. Anlamış olsak, bilmiş olsak, hep bir vücut oluruz. Bu insanlar hep bir vücut gibidirler.

Diyeceksiniz ki: “Kâfirlerle nasıl bir vücut gibi olunur?”

Senin vücudunda da çok temiz yerlerin var, çok pis yerlerin de var, çok adi yerlerin de var. Ama nedir? Nefsin çok adidir, onu adi göreceksin. Ruhun da çok ulvidir. Nefsini çok adi göreceksin. Cismen alçalmayınca ruhen yükselemezsin. Ama bu alçalma Allah için olacak. Gösteriş için olmayacak. Desinler için olmayacak, menfaat için değil, şöhret için değil.

Firâkı yâr ile âh u enîn ol

Âh u enîn: Ağla, sızla. Yâr: Çok sevilen.

Niye seviliyor? Yardım geliyor. Nasıl bir yardım? Dünyada senin evin yokmuş ev almış. Paran yokmuş para vermiş. Bunlar değil. Yardım seni nârdan kurtaran. Yanmak sadece ateşte yanmak değil. İnsan çok sevdiğinden, canından fazla sevdiğinden ayrılınca, ateşten şiddetli bir azabı vardır.

İnsanlar zenginliği niçin istiyor? Temiz yemek, temiz giyinmek, zahmet çekmemek için istiyor. Fakat Mecnun ne yapmış? Yıllar boyunca yememiş, içmemiş, uyumamış. Dağlarda ‘Leyla, Leyla’ demiş, ağlamış, gezmiş. Sonunda Leyla’nın aşkı onu ihâta etmiş. Mecnun kendisini kaybetmiş,

kendisini de ‘Leyla’ görmüş. Eşyayı, taşları, ağaçları hep ‘Leyla’ görmüş. Kendisinden geçmiş. Hareketsiz kalmış. Kuşlar onun başında yuva yapmışlar.

*Mecnûn ’u görün n ’etti Leylâ ’daki âh ile
Ferhad da Şîrîn için gör neyledi dağ ile
Her birisi bağlandı bir âhenîn bağ ile*

Âh: Aşırı arzu.

Avın haram yolu vardır, helâl yolu vardır. Bir insanın yiyeceği var, içeceği var, ihtiyacı yok. Bu durum karşısında takvâca haram da değilse helâl de değildir. Kime helâldir?

Mesela, evinde çocuğu çocuğu var, yiyecek bir şeyi yok. Onlara et alıp yediremiyor. Bunlar da et tatmış olsunlar diye ara sıra gider avlar getirir. Bunlara izin verilmiştir. Yoksa zengin et alıp yedirebilecek durumdadır, onlara yasaktır.

Nimetimiz büyük, kıymetini bilelim ki, aşkımızı alalım. Bilmezsek elimizden alır. Bakıyorsunuz ki bidâyetinde bir aşk var, sarmış onu, çok güzel, insan gıpta ediyor. Bir de bakıyorsunuz ki sönmüş. Aşkı kalmamış. Ama bu sönme ikidir. Birisi olmasın da birisi olsun.

Bir sönme var ki, o aşkı sindiriyor içerisine. Bir sönme de var ki kaybediyor.

Allah: “Ben kuluma bir nimet veririm, kıymetini bilirse büyütürüm yoksa elinden alırım.” buyuruyor.

En büyük nimet aşktır.

Bazı cezbelilerin sonu gelmiyor, onlar şöhretine gidiyor. Şöhrette afat oluyor yani yok oluyor. Bu nasıl oluyor? Ona çok kıymet veriyor. Ondan kendisinde bir gurur duyuyor, ona rağbet veriyor. Cezbeye düşen kendisi rağbet etmesin başkası rağbet versin. Cezbeden geçmek lazım, cezbeyi sindirmek lazım. Cezbeli insan cezbeden geçemezse kalbi büyümez. Şimdi su bardağının bir su alma kapasitesi var. Bir damla fazla koysanız taşacak. Senin koyacak suyun bol ise bardağı değiştir. Büyük bardak al. Suyu da çok koy. Çünkü bardaktaki su taşar, taşınca sahibi var, o kızar.

Bu muhabbet sana Allah ’tan gelir

Bütün aşkın, bütün ilmin, bütün merhametin, adaletin de kaynağı Hz. Resûlullâh’tır. Meşâyih ondan alıyor, bize veriyor. Meşâyihimiz de doğru Resûlullâh Efendimiz’den almaz. Şeyh Efendisinden, şeyh efendisi şeyh efendisinden... Ulaşır muhabbet Resûlullâh Efendimiz’e.

Mübârek, Paşam Hazretleri böyle buyururdu: Saati gösterirdi. Bu saat Resûlullâh Efendimiz, zincirin bu halkası senin mürşidindir. Bu zincir halkaları da silsile. Hep birbirine ulamalı. Şimdi bu halkaya dokununca bu saat oynar. Halkaya dokunmazsan saat oynamaz. Bu halkaya gelecek olan ısı veya ışık birbirine geçiyorsa. Cereyan da temas edince geçiyor ya.

Soru:

— Efendim doğrudan doğruya Peygamber Efendimiz’e râbita yapılırsa olur mu?

Cevap:

— Olmaz! O zaman bütün evliyâ inkâr edilmiş olur. Bu kadar üveysî var. Mesela bir insan üveysî ise. Bakarsınız ki, bahçede bile Abdülkâdir Geylanî Hazretleri'nin ruhundan, revhâniyetinden ona feyiz gelir, bir emir gelir. Veya Nakşibendî Efendimiz'den gelir. Ama yine de zâhirde bir mürşide gönderiyor. Çünkü ilimsiz, emirsiz olmuyor. Onların emri gizli, kapalı. Sen şimdi söylesen ki:

— Ben Nakşibendî Efendimiz'den ders aldım.

Bu delil midir? Hayır, ama zâhirde belli bir kimseden emir alırsan bu delildir.

Soru:

— Mürşide muhabbet hazmedilince azalır. Veya öbür türlü azalır buyurdunuz. Fenâfişseyh'ten fenâfirresul'e geçince azalır mı?

Cevap:

— Şimdi orayı herkes anlayamaz. Çünkü burada mübtedî var, müntehî yok. Var ise de kim olduğu bilinmez. Bir tane müntehî varsa yüz tane mübtedî var. Bir tane müntehî bundan yararlanır ama yüz tane mübtedî zarar görür. Çünkü mübtedînin nimet kapısı mürşididir. Ne zaman geçiyorsa o zaman iş değişiyor.

— Öyle de olsa onu oraya geçiren de mürşidi değil mi?

— Evet tabii. Bu da sünnet oluyor. Resûlullâh Efendimiz'in Sıddîk-ı Ekber Efendimiz'e ayrıca bir sohbeti oluyormuş. Hatta Sıddîk Ekber Efendimiz'e sohbet yaparken diğer halifeler gelince sohbeti değiştirmiş. Yani ona olan sohbeti diğerleri hazmedemiyormuş. Anlayamıyormuş. Onun için sohbet var ki halk içinde, sohbet var ki hulk içinde. Özel sohbet vardır. Genel sohbet vardır.

Salih Baba ne demiş?

Gayrı da değil, aynı da değil ol buna ağâh

Zaten ne söylemişse râbitaya söylemiştir. Râbitadan söylemiştir.

Mübârek Paşam buyururdu ki: “Mübtedî âleminde yani irâde sahibinde bir müridin her nimeti râbitasında mevcut. Bütün irâdesi ile ona teslim olması lazım.”

Mürid üçe ayrılıyor.

- Göz müridi,
- Gönül müridi,
- Ruh müridi.

Bir de:

- Râbita müridi,
- Tefekkür müridi,
- Huzur müridi.

Göz müridi kerâmetle geliyor. Onun sonu gelmiyor.

Gönül müridi sevmiş de gelmiş. Noksanlık da görse yine ondan kopamıyor. Yine seviyor.

Sevdim seni terk eylemenin çâresi yoktur

Bir de:

- Tesbih müridi,
- Himmet müridi,
- Hizmet müridi var.

1- Râbîta müridi: Ruhü esmâ nurundan idare ediliyor. Her zaman şeyhini söylemek istiyor. Yine Allah'ı zikrediyor. Ama:

*Bir yerde ki gül yoktur o gülşâneye varmam
Hem sohbeti pîr olmadığı hâneye varmam*

Râbîta müridi râbîtasına içten bağlıdır. “Ben şeyhimi Allah’tan çok seviyorum.” diyemez, onun elinde değil ki o anda bir hâl. Normalde tesbih çekerken “Şeyhim, şeyhim...” demiyor. Fakat hayâlinde şeyhi. Zaten Allah'ı hayâl edemiyor, olmaz. Allah hayâl edilmez, şeyh hayâl edilir. Allah'ı hayâl küfürdür.

2- Tefekkür müridi ise o bir zaman sonra Resûlullâh Efendimiz’e bağlanır, şeyhini yine seviyor. İtaat ediyor ama Resûlullâh Efendimiz’i çok seviyor.

3- Huzur müridinde nübüvvet nuru gidiyor. Zat nuru geliyor. Allah’ın zat nuru ile idare ediliyor.

Müridin terakkisinde üçü de aynıdır. Hiç fark etmez.

Şimdi burayı hakikaten ne kadar söyleniyorsa idrak edemiyoruz.

Meşâyih Allah için sevilir. Hiçbir sebep yok. Râbîtasını unutmadığı müddetçe Allah'ı unutmuyor. Unutmamak için de hayâl vardır. Hayâl olmazsa unuttur.

Mesela, buradan kalktık. Ankara’ya gideceksin. Ankara’ya kadar ben Allah'ı zikredeceğim demekle edemezsin. Şeyhim önde gidiyor ben de peşinden. Ayaklarını da Allah Allah sayarak gideceksin. Oraya kadar bir sınır koyacaksın. Desen ki: “Hiçbir şeye bakmayacağım. Şu ağaca kadar Allah, Allah diyeceğim.” Veya bir arabaya bindin. Arabanın motorunun sesini Allah, Allah sesi olarak dinle. Ama “Ben buradan gideceğim yerin sonuna kadar dinleyeceğim” demek de olmaz. Araya bir başka şey girebilir. Tekrar niyetini alırsın. Veya bir memursun, evrak yazacaksın. Her evraka başlarken “sayfanın sonuna kadar Allah, Allah diyeceğim” diye niyet edersin. Başka işleri de yaparken “şu işin şu kadarını Allah, Allah diye yapacağım” diye düşünürsün. Ama râbîtayla beraber olursa Allah'ı unutmazsın. Bir taraftan o işini yaparsın, bir taraftan da şeyhin hayâlinde.

Sanki yanlış veya eksik yaparsan şeyhin tarafından suçlanacakmış gibi düşüneceksin.

Bir de çok sevilen bir şey unutulmaz. Allah anlamak yaşamak nasip etsin.

Tarikatların zikirleri hafî ve cehrî olur.

Bizim tarikatımızda en önemli belirti ilk andan itibaren muhabbetin verilmesidir.

Bir de halvette muhabbete ulaşmakla, kesrette muhabbete ulaşmak çok farklıdır.

Bu hususta bir hikâye vardır. Ahmed-i Bîcan Efendi’nin *Ahmediye* isimli kitabında yazıyor.

İki kardeş varmış. Birisi dağda çobanmış. Diğeri de şehrin merkezinde kundura yaparmış. Çoban dağda çobanlığını yaparken orada kerâmete ulaşmış. Kerâmetini kardeşine göstermek için sütü küleğe sağmış. Tülbende dökmüş, getirmiş kardeşine. Tülbent sütü akıtan bir bez. Kış mevsimi hava da soğuk. Gelmiş kardeşinin yanına.

“Selamünaleyküm. Kardeş sana süt getirdim.” demiş. Oraya duvara asmış. Biraz sonra güzel bir hanım gelmiş. Kolunu döşüne getirince bileğini görmüş. Çoban bakmış, şehvet hâli belirmiş kendisinde. Oradan süt akmaya başlamış. Kerâmeti bozulmuş. Kardeşi: “Ne yaptın kardeş? Sütün aktı kendine sahip ol!”

Hanım gitmiş. Süt akıp bitmiş.

“Bak bana! Ninem de dağın başında kerâmete ulaşır.”

Salih Baba:

Kesretten varıp vahdete

Mir'at olunduk hazrete

Kesretten vahdete ulaşan bozulmaz. Halvetten vahdete ulaşan halvetten çıkınca bozulabilir.

Uzlet tarikatı da iki türlüdür: Bir vardır ki “insanlar iyi niyetli değiller” diyerek uzlete çekilir. Bu türlü mü makbul değil. Ama “Benim bu nefsim, bu insanlarla beraber olmaya layık değil. Nereye gitsem kavga çıkarıyorum. En güzeli kendimi hapsedeyim.” derse, “Bu insanları rahatsız etmeyeyim” diye düşünürse, böylesi makbuldür.

Bir de riyâzet tarikatları var: Yiyecek yemiyorlar, ölmeyecek kadar çok az bir şey yiyorlar. Maksat nefislerini ıslah etmek. Bizde böyle değil. Bizde nefsin terbiyesi râbîta ile oluyor.

Hazret-i Pîrim delîlimdir hâlîlimdir benim

Dil sarâyı ravza-i beyt-i celîlimdir benim

Âna teslîm ettiğim nefis-i zelîlimdir benim

İnkıyâd ettim bıçağa uymuşam İsmâil'e

Nasıl ki İsmail aleyhisselam babasına teslim olmuşsa, bir mürid de mürşidine öyle teslim olacak.

Kader nedir? Allah'ın dilemesi.

İrade nedir? Kulun dilemesi.

Cüz'i irâde yok olduktan sonra insanda ne kalıyor? Birleşiyor.

Âşk anındur, âşık oldur, maşûk ol

Ahir andan ana varır cümle yol

Kendini kendi göre kendi bile

Bâkisin eydemez gelmez dile

Mansur dile getirmiş de zâhir onu cezalandırmış.

Lokmân'im ol gel derdime dermân et

Cellâdım ol ya katlime fermân et

İsmâil'in olam götür kurbân et

Şeyhim şeyhim sultân şeyhim

Sensin dertlerime dermân şeyhim

Uzlet tarikatı var. Riyâzet tarikatı var.

Mübârek Gavs'ın zamanında, riyâzet tarikatında riyâzet yapmakla, bir müridin keşfi açılmamış. Gelmiş Gavs-ı Âzam'a mürid olmuş. Sonra şeyhi ile tebliğe çıkmış. Meşâyihler için tebliğ sünnettir. Kırk günde kırk köyü gezmişler. Gittikleri köylerde tandırda pişen kuzu etleri geliyormuş. O sırada etin yumuşak yerlerini koparıp, koparıp: “Ye Abdurrahman, ye Abdurrahman.” diyormuş.

Gavs: “Yıllardır et yemedin, ye.” diyormuş.

Kırk günden sonra teveccüh yapmış. Keşfi açılmış, o zaman: “Eyvah! demiş; yıllar boyu et yemedim, aç durdum, boşunaymış.” Bizde râbîta çok önemlidir. Her ne yersek yiyelim râbîta ile yersek bize mâni değildir.

“Yiyiniz, içiniz, israf etmeyiniz.”

Yeter ki râbîta ile yiyelim. Bir de önüne ne gelirse onu ye, sen arzu etme.

“Bana şunu pişirin, şunu getirin.” demeyin. Helâlinden olmasına dikkat ederek, hanımın sofraya ne getiriyorsa ne pişiriyorsa onu ye, râbîtayla yemeye dikkat et.

Bir de ev reisi olarak, onlara her bir şeyden tattıracaksınız, mahrum bırakmayacaksınız.

**“Olduğunuz gibi görünün.
Göründüğünüz gibi olun.”**

Dünyayı çok seversek yediğimiz, içtiğimiz nâr oluyor.

Ne çok yedin bu zehirli gıdâyı

Erenler elinden iç bir bâdeyi

Ta'mir et öteyi yık bu odayı

Harâb et kalmasın taş üstünde taş

Ey dünyayı çok seven insan. Çok seviyorsun dünyayı. Amelin yok, günahın çok. Helâl-haram bilmiyorsun. Dünyayı çok sevenleri dünya zehirler.

Eren: Yetişen, ulaşan.

Neye yetişeceğiz, neye ulaşacağız? Allah'a yetişmeye çalışacağız. Allah'a ermek için, Allah'a yaklaşmak için geldik biz dünyaya. Yaklaşınca ne olur? Çok mutlu oluruz. Yaklaşmazsak ne olur? Ebedî karanlıkta kalırız. Çok darlıklarda, mihnetlerde, karanlıklarda kalırız. Şimdiden çaresini düşünmek lazım.

Burada oturuyorsun. Şu dağın başında kıymetli bir şey var. O gelmiyor buraya sen gidip alacaksın. Dağın başı. Bunun için tırmanacaksın. Biraz dınleneceksin. Az bir zahmete katlanırsan ebedî onunla beraber kalırsın. Eğer “ben oraya çıkamam, tırmanamam” dersen, ebedî bir perişanlığa düşersin. Dünya da müminin, âhiret de müminin. Dünyaya gelmiş ki âhireti kazanmak için. Âhireti kazanamazsa eğer, dünyası da yok oldu gitti.

Kur'an-ı Kerim'de ne buyuruluyor:

“Onların gözleri kör, onların dilleri lâl, onların kulakları sağır.”

Her köyün bir merkezi vardır. Merkezden ilçelere ve köylere yollar vardır. Bir kimse köyünden merkeze gidecek bir yakın yol olduğu halde o yolu bilmiyorsa veya dağın etrafını dolanarak ulaşacak veya dağı delmiş olsa dolaşmayacak.

Varlık dağını delmeyen

Ağlar iken gülmeyen

Şeyhini Hak bilmeyen

İşte senin nimetin dağın arkasında. Dağı delemiyorsun ki geçesin. Koca dağı dolanacaksın. Sen delemiyorsun ama bir delen var. Bu delen kimdir? Evliyâullâhtır.

Varlığım dağını deldi açtı vuslat râhını

Dost göründü her taraftan aynıma Leylâ gibi

Dosttan mânâ Allah, varlığı dağdır. Dağdan bir yer açılırsa hem görünür hem de gider alır. Allah ile kendisi arasında benliğidir. Sen bu benliği kaldıramazsın. Bir mürşide teslim et ki kaldırsın. Onun için Nakşîler en kısa yoldan Allah'a gidecektir.

Annemiz babamız bizi dünyaya getirmeden önce arş-ı âlâda idik, ulvî âlemden geldik.

Ey yükseklerin yükseği bizi mahrum eyleme:

*Mademki cân sendedir
Cürüm isyân bendedir*

Bu can bende olduğu müddetçe ben cürüm, isyan işliyorum. Ama senin lütfun artıktır.

*Benim günahım çoktur
Haddi hesabı yoktur
Senin lütfun artıktır
Bizi mahrum eyleme*

Şu anda ders alanların içerisinde “ben günah işlemedim” diyenler varsa tevbe etsinler. “Tövbe yâ Rabbî, çok günah işlemişim. Bilerek bilmeyerek. Affet yâ Rabbî.”

Bu günahattan kurtulmak için boy abdesti alacağız. Boy abdestini hâlis bir niyetle, günahlardan temizlenmek için alırsınız.

Akşam evinizde, evinizin halkı büyük-küçük kimse kalmaz. Herkes yatar. Sizin de her işiniz biter. Yatmaya sıra gelince, günahlardan temizlenmek için, boy abdesti alırsınız. Su döktükçe azalarınızdan, “günahlarınız siyah çamur akıyor gibi akıyor” niyeti ile boy abdestinizi alırsınız. Konuşmadan iki rekât namaz kılarırsınız. “Niyet ettim Allah rızâsı için tövbe namazı kılmaya” iki rekatlı sünneti kılar gibi kıılır. Sabah namazının sünnetini hatırıma getirin. Veya öğlen namazının son sünneti gibi kılarırsınız. Selam verdikten sonra kiblede hiç ayrılmazsınız. Dua yerine yirmi beş defa *Estağfirullâh* okursunuz. Gözleriniz yumuk olarak. Gözlerinizi açmadan beş tane Fatiha okursunuz. Öğrenenler öğrendikleri gibi Fatihaların teker teker hîbesini yaparlar. Öğrenemeyenler de toplu hibe yaparlar. Çünkü bazı insanlar tez ezberliyor. Bazısı ezberleyemiyor. Ama beş Fatiha hîbesi kolay ezberlenemiyor. Zaman istiyor. Beş Fatiha beş makama hibe edilmiyor. Bir Fatiha üç-dört makama hibe ediliyor. 20-25 makam ediyor. O da zaman istiyor. Öğrenenler öğrendikleri gibi bağış yaparlar. Öğrenemeyenler toplu bağış yaparlar: “Yâ Rabbî, bizim bu okumuş olduğumuz Fatihalardan hasıl olan sevabı, -bizim bu günahkârın ismi Abdürrahim, Abdurrahman değil- Abdürrahim nereye nasıl hibe ediyorsa, ben de oraya öylece hibe ettim.” dersiniz. Fakat Fatihaların makamlarını öğrenmeye çalışın. Çünkü her gün günlük derslerimizin başında da okunacak.

Evet. Bundan sonra hayâlî bir râbıta yapacaksınız. Şeyh Efendimiz’i hayâl edeceksiniz. Uzun boylu, beyaz sakallı, nur yüzlü bir zat. İsmi Musâ Dede. Karşımızda, kaşlarımızın hizasında bir altın kürsü üzerine oturmuş. Siz de önüne diz çöküp oturmuşunuz. Ben nasıl size tarikatı tarif ettimse o da size tarikatı tarif ediyor. Dinliyorsunuz. Şimdi bizi gördünüz. Dinlediniz ama Şeyh Efendimiz uzun boylu, beyaz sakallı. Yalnız o beyaz görüntüdür. İnsan görmediği bir şeyi hayâl edemez. O zaman biz de hayâlinize gelecek olursak “Şeyh Efendimiz bu surette görünüyor” diye düşünürsünüz. Hiç fark etmez.

Hayâl-i râbitâyı da yaptıktan sonra konuşmadan yatarsınız. Uyuyana kadar konuşmazsınız. Uyuduğunuz zaman tamam. Bu amel bir defa işleniyor. Tarikatımıza girmiş oluyorsunuz. Anlayabildiniz mi? Şimdi bir daha tekrarlıyorum:

Biz Nakşibendî tarikatındanız, Nakşibendî tarikatının Hâlidî kolundanız. Hâlidî kolunda boy abdesti var. Boy abdesti almadan tarikata girilmiyor. Boy abdesti alınmadan ders tazelenmiyor.

1- Boy abdesti.

2- Konuşmadan iki rekât namaz kılarırsınız. “Niyet ettim Allah rızâsı için tövbe namazı kılmaya.” Sabah namazının sünneti nasıl kılınıyorsa öyle kılarırsınız.

3- Hiçbir dua okumadan dua yerine kıbleden ayrılmadan yirmi beş defa istiğfâr okuyacaksınız. Beş Fatiha okuyacaksınız. Bilenler teker teker, öğrenemeyenler toplu başış yapacak.

4- Şeyh Efendimiz’i hayâl edip, gözlerinizi açmadan konuşmadan yatıp uyumak.

Uyandıktan sonra serbestsiniz.

Siz bu ameli yaptınız, uyudunuz. Evde çocuk vardı, on dakika sonra uyandı. Ağladı, uyandınız veya kuş öttü. Veya araba geçti uyandınız. Serbestsiniz. Burası tamam şimdi.

Bir de şunu ifade edeyim. Burada küçük çocuklar var. Namaz farz olmamışsa boy abdesti almazlar. Onların dersleri (100) istiğfâr, 3 Fatiha bir de râbita.

Onların haricinde bu ders alanların içerisinde öğrenciler varsa onlar da bin (1000) ders yaparlar. Fazla yapmazlar. Diğerleri binden başlar ama beş bine alışa alışa çıkar.

Yeni ders alanlar böyle.

Tazeleyenler de beş bine çıkmamışlarsa çıksınlar. Tazeleyenler içerisinde önceden beş bin yapıyor. Fazla yapmak istiyor o da boy abdestinden, tövbe namazından sonra yedi bin yapar. Yedi bin yapan da fazla yapacağım diyor-sa dokuz bin yapar.

Talebenin haricinde herkes beş bine çıkacak. Talebe okulu bitirdikten sonra o da beş bine çıkar. Kimseye danışmadan beş bine çıkarsınız. Bu bir kolaylık olsun. Çünkü ilk başlangıçta beş bin dersi kırk dakika sürüyor. Bu da size çetin gelebilir. Bin ders on beş dakikayı geçmez. Bin ders ile hem dersinizi yükseltirsiniz hem de alışırsınız.

“Habîbim! Seni sevmeyen beni sevemez, Seni bilmeyen beni bilemez.”

“Habîbim! Seni gören beni görür, Seni göremeyen beni göremez.”

Hız. Ali Efendimiz ne demiş? “Görmediğim Allah’a ben secde yapmam.”

Allah: “Görünmeyen de benim. Görünen de benim.” buyuruyor.

İlimden maksat Allah’ı bilmektir. Bir de Allah’ı bulmaktır. Bilmek başka. Bulmak başkadır.

Sen bir şeyi duymuşsun, işitmişsin. Nerede? Almanya’da. Nerede? İstanbul’da. O İstanbul’daki duyduğun, işittiğin buraya gelmiyor. Sen gideceksin oraya. Gidersin oraya, bilmiş olduğun şeyin kapısına ulaşırsın. Kapı kilitli,

kapı açılmazsa sen o içerdekini elde edemezsin. Allah'ı ilme'l-yakîn bilenler biliyorlar. Mesafe bırakıyorlar. Ayne'l-yakîn bilenler yaklaşıyor. Hakke'l-yakîn bilenler birleşiyor. Bir insan Allah'ı hakke'l-yakîn biliyorsa bilen bilinde yok oluyor. Bilinen bilende var oluyor.

Evliyâullâh için Hak gizli değil. Bizler için gizlidir.

Tarikatta şartlar var: Müşâhede, murâkabe, muvâzene. Bunlar olmazsa tarikâtı anlamış, yaşamış değildir.

Şariat da böyledir: Müşâhede, murâkabe, muvâzene. Şeriattaki müşâhede: Allah'a inanmak. İnanmak var. Göremiyor. Ama tarikatta hem inanır hem de görür. Tarikatta müritte hâl tecelli edince kendi gördüğünün şahidi olur. Yani gâipte görünmeyen Allah'a, görüyormuş gibi inanıyor ve yine göremiyor. Müşâhedesini, ne zaman ki irâdesinden kurtulursa inanıp da göremediğine kendisi şahit olur, görür.

Tarikattaki müşâhede: Görür. Allah her yerde hâzır ve nâzır. Benim her hareketimden Allah haberdar. Allah'a karşı çirkin hareketi niçin yapayım? Çirkin sözü niçin söyleyeyim?

Zaten müptedîden müntehîye geçiyorsa inandığına şahit oluyor.

Yüz sene içerisinde bir büyük âlim geliyor ya. Müceddid. İşte Hz. Mevlânâ, bu yüz senede bir gelen âlim.

Yüz sene içerisinde Mevlânâ gibi bir âlim gelmemiş. Ondan sonra da gelen olmamış. Belki evvelinde var, ama Hz. Mevlânâ'dan sonra Hz. Mevlânâ gibi bir âlim gelmemiş.

Şems-i Tebrizî İran'dan gelmiş, Hz. Mevlânâ'yı irşat etmiş. Nasıl irşat etmiş? Hz. Mevlânâ'nın aklını almış, irâdesini almış, onu çocuk gibi etmiş. Yatırmış, kaldırmış, koşturmuş, hep günah işliyormuş gibi göstermiş. Halkın gözünden düşürmüş. Aslında günah işlememiş ama, öyle göstermiş.

Bunlar hakikat olan şeyler. Kur'an'da geçer. Süleyman Peygamber Belkıs'ın köşkünü bir göz çırpıda getirdi.

Belkıs kim? Bir ülke melikesi, çok zengin bir ülkenin padişahı. Öyle bir ülkenin padişahı ki Süleyman aleyhisselam defalarca dünyada gezmiş, dolanmış, bu şehre, bu ülkeye rastlamamış. Ama Hüdhüd isminde bir kuş varmış. Bu kuş onun habercisi. Her kuşa bir görev veriyor. Hüdhüd'e de her gün görev veriyor. Bu kuş çok ufak, çok hareketli. Böyle dalgalı uçar. İnsan ne kadar onu avlamak istese, ona bir türlü isabet ettirememiş, dalgalı uçtuğu için. Çok da yola dayanıklı bir kuş, çok da akıllı. Her gün ona görev veriyor. Yapmam demek yok.

“Hüdhüd! Şu istikamete kadar git, bana gelince haber ver.”

Boş dönmezmiş. Uzun yola, açlığa, susuzluğa dayandığı için bulana kadar gidermiş. Dönünce mutlaka haber verirmiş. Bir gün Süleyman aleyhisselam kuşları yine huzurunda topluyor. Bakıyor, Hüdhüd'ü göremiyor. Görev verecek.

- “Nerede Hüdhüd?”

- “Yok.”

Aramışlar yok. Sormuşlar yok, yok. Mübârek celâllenmiş:

- “Niye vazifesinde ihmal gösterdi? Nereye gitti? Bu bizden izinsiz gitti. Eğer bir hayırlı haber getirirse affederim.” diyor.

Hüdhüd de bu uzun ayrılığın kendisine bir suç olduğunu anlıyor. Diyor ki, ben bu suç ile gidersem benim başımı koparacak.

Daha karşısına çıkar çıkmaz:

— “Sultanım, sana bir hayırlı haber getiriyorum.” diyor.

Mübârek:

— “Gel kurtuldun.” diyor.

Geliyor ve Belkıs’ı o haber veriyor. Çok zengin bir ülke. Fakat ateşe tapıyorlar, Mecusî. Askeri de çok saygı gösteriyormuş. O da çok akıllı bir kız. Çok verimli bir memleket, halkı zengin. Ama padişahları kız. Süleyman aleyhisselam bu sefer ona mektup yazıyor. Mektup Kur’an’da var. Belkıs’ı İslâm’a davet ediyor. Belkıs akıllı bir kız, akıllı bir insan, İslâm’ı kabul ediyor. Ama milletine güvenemiyor, halkından korkuyor. Halkına diyor ki:

— “Bakın mektup gelmiş. Bizi dine davet ediyor. Biz bu dini kabul edelim mi? Yoksa savaş mı açalım?”

— “Hayır!” diyorlar.

— “Ama bu çok kuvvetli bir peygamber. Nerelere gittiyse fethetti. Bunlarla savaşıyor gücümüz yok. Kırılmak istemiyorsanız biz bu dini kabul edelim.”

Neyse mektubun cevabını yazıyorlar. Minnet etmeseler de anlamak istiyorlar. Bir de Süleyman aleyhisselam’a hediye gönderiyorlar. Altın külçe gönderiyorlar. Parayla arayı düzeltmek istiyorlar.

Cebrâil geliyor. Belkıs’ın hediyesini çürütmek için. Süleyman Aleyhisselam emrediyor. Cinleri harekete getiriyor. Altınları, hazineleri ufalayıp getiriyorlar. Altınları eritip kerpiç döküyorlar.

Külçeyi getiren utancından hediyeği çıkarıp veremiyor. O sırada hepsi huzurdalar.

Diyor ki onları teslim almadan önce:

— “Belkıs’ın köşkünü kim buraya getirecek?”

Cinler:

— “Ben getiririm, ben getiririm.” diyor. Çok hareketliler.

Birisi diyor, “Bir saatte getiririm.” Öbürü diyor, “yarım saatte getiririm.”

On dakikada, bir dakikada... Birisi de diyor ki:

— “Sen yerinden inip oturana kadar getiririm.”

Buna razı oluyor Süleyman Peygamber. Yerinden inmek istiyor. Veziri sağ tarafında imiş. Elini dizine koyuyor.

— “Sultanım zahmet çekme. Gözünü çırp.” diyor. Gözünü yumup açtığında bakıyor ki Belkıs’ın köşkü gelmiş oraya.

Şimdi, zâhir ulemâ buna inanmamazlık edemez. Diyorlar ki:

Belkıs Allah’ın sevgili kulu idi. Allah orada yok etti, burada halk etti, âmennâ. Allah alîmdir. Ama burada öyle değil.

Eliyle getirmiştir, elini uzatıp alıp getirmiştir.

İşte Cenâb-ı Hak: *“O velî kullarımın uzanan eli benim elimdir.”* buyuruyor.

Evet. Bizde de silsile-i şerif okuduğu zaman bütün o Şeyh Efendilerimizin revhâniyetleri burayı teşrif eder. Onların ruhları gelir. Ruhlarından da istimdât talep edin. Ne gibi çetin işleriniz varsa zâhirde, bâtında, kolaylaşması için. Günahlarımızın affı, noksanlarımızın tamamlanması için. Zarardan, ziyandan, kazâdan, tehlikeden korunmak için, onların duaları bize bir kalkandır. Bize siperdir onların duaları, himmetleri. Fakat biz de himmet dileyeceğiz. İstemeden olmaz.

Allah’a şükür biz inanmışız.

“Eşhedü enlâ ilâhe illallâh! Ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve rasûluhü.”

Dilimiz söylüyor. Ama laklakayı lisanda kalmamış, kalbe insin.

Münâfık olmayalım. Münâfık ne demek? İnanmış görünüyor. Ama inanamamış. Münâfıklığın üç alâmeti var.

Cenâb-ı Hak: *“Olduğunuz gibi görünün. Göründüğünüz gibi olun.”* buyuruyor.

Zâhirde Müslüman görünüyor. Ama görüldüğü gibi değil.

Olduğu gibi de görünemiyor. Münâfıkların üç alâmeti var. Peygamber Efendimiz vakt-i Saâdet’te münâfıklardan çok söz edermiş. Bütün sahâbe dinliyor. Cemaat devamlı olarak sohbe katılıyor. Ama kimin münâfık olduğu bilinmiyor. Sahâbeleri düşünceden kurtarmak için buyurmuş ki: Münâfığın üç alâmeti var. O sıfatta olanlar bilirler:

1- Kim emânete hıyânetlik ediyorsa. Bir emânet bırakmışsınız, muhafaza etmiyor. Kirletiyor, paslandırıyor.

2- Verdiği sözden dönüyorsa.

3- Yalan söylüyor. Yalanına inandırmak için bir de yemin ediyorsa.

“Bir de münâfıklara sabah namazı ile yatsı namazı çetin gelir.” buyurmuştur.

Münâfık olmaktan kurtulmak istiyorsanız, sabah namazlarını kaçırmayın. Sohbet etmek, muhabbet etmek çok güzel. Her gün yaparsın, yaparsın. Sohbet süre uzayıp da yatınca sabah namazına kalkamazsan, gece boyunca yapmış olduğun sohbet, yapmış olduğun ibâdet sabah namazını ödemez. Demek ki kâr işleyeyim derken zarar işliyor.

Yoldan gelmiş olur, yorgundur yatınca uyanamaz. Arada tek-tük olabilir. Her zaman gereken vakitte yatmayıp da sabah namazına kalkmamak. Bundan korkun, bundan kaçının. Öyle ise erken yatıp erken kalkmak efdâl. Geceler kısa. Bekleyip de kılıp yatıyorum desenez bile uygun olanı vaktinde kılmak.

İbadetlerin en efdâli:

1- Anneye babaya yapılan itaat ile

2- Vaktinde edâ edilen namaz.

Demek ki insanlar gece sohbet etse de yatsı namazının süresini uzatsa olmaz. Yatsı namazını vaktinde kılsın. Sohbetine devam etsin.

İmâm-ı Âzam ne yaparmış? Mübârek hiç gece yatmazmış. Yatsı abdesti ile sabah namazını kılarmış. Sen de böyle yapabiliyorsan eğer çok güzel. Nur üstüne nur. Aksi halde, bütün geceyi uykusuz geçersen kıymeti yok. Bir sabah namazını ödemez.

Evet ihvanlar! Biz bunun farkındayız, bu sohbet size. Geç vakte kadar sohbet yapıyorsunuz. Sabah namazını kaçıyorsunuz.

Sonra gece yarısına kadar lânet yağarmış. Gece yarısından sonra nûr inermiş. Onu da ayık olanlar almış.

Gece yarısından sonra yatıp da kalkmak. Koyun tabiatlı olur insan.

Gecenin yarısına kadar yatmayıp da yarısından sonra yatmak köpek tabiatlı.

Köpek gece boyunca yatmaz, uyumaz. Sabah ezanı okunacağı zaman yatar uyur.

Ama koyun öyle değil, erkenden uyur, sabah uyanır.

“İnsanı yükselten tevâzudur.”

Allah muhabbetinizi artırsın. Allah aşkınızı artırsın. Allah razı olsun.

Bir zaman gösterdin yevmü'l-hisâbı

Bu hesap yevmü'l-kıyâmet'te de vardır. Tasavvuf ehlinin mihnetlerinden, meşakkatlerinden, azaplarından, külfetlerinden herkes geçemez. Kişi hasta olabilir, fakir olabilir, zilleti olabilir.

Hastalık, fakirlik, zillet sadece sebeplerden değil, sebepsiz de olabilir. Sebep: Bir hastalığa yakalanmış. Izdıraplı bir hastalığa yakalanmış, derdini çekiyor. Maişet darlığı var, çok fakir düşmüş. Bundan da azap duyuyor. Bir de zillet var. Malından, evladından, akrabasından, iş yerinden, makamından huzursuz. Bunların hiçbirisi olmadan da olabilir mi? Olur. Nasıl olur? Dünyadan hiç zevk almaz. Ne yemesinden zevk alır ne makamından ne mevkisinden. Ne bir safası var. Amel fakirliğine düşer. Gönül azabına düşer. Gönül azabı nedir? Başka bir kelâmda açıklanıyor:

Görün Salih bîhemtâyı gezerken kûh-i sahrâyı

Gönül buldu dilârâyı bu gavgâyı neder yâ Hû

Dilârâ: Gönülü sevgisi ile dolduran sevgili. Gönül aradığını buldu. Gönül neyi bulur? Gönülü sadece ne tatmin eder?

Cenâb-ı Hak: “Sizin kalbinizi ancak zikrullah doyurur.” buyuruyor.

Zikrullâhı tadan bir insan ister ki kalbini zikrullâhla doyursun. Başka bir şey girmesin. Hiçbir düşüncesi olmasın.

İşte ne olmuş? Onda da gönül azabı var. Hasta değil, fakir değil. Hiçbir taraftan huzursuzluğu yok. Ama ister ki gönlünü daima Allah ile meşgul etsin. Oraya başka bir şey girmesin. Bu kavga odur.

Yeter ettin bu Salih'e itâbı

Yani konuştun, konuşturdun, azarladın, azarlattın.

Bir zaman gösterdin yevmül-hisâbı

Zâhirde “yevmü'l-beter” fermanı var ya, yevmü'l-beteri yaşıyoruz. Ama bilemiyoruz. O (Salih Baba) bilmiş.

Ancak kimler bilir? Tamamı ile dünyayı gönlünden çıkarmış. Dünya ile ilgili hiçbir arzusu yok. Onlar kim? Dünyayı seven, dünyada arzusu olan. Makam mevkide arzusu olan. Bunların kendinden haberi olmaz.

Yevmül-beter nedir? Asır, asrı tutmayacak; nesil nesli tutmayacak. Asır, asır değişecek; nesil, nesil değişecek.

Bu nübüvvet zamanının hem meşâyihî hem ulemâsı. Sahabe değil ta-biinden. Hz. Ali Efendimiz'in dizinin dibinde yetişmiş, Ondan okumuş, o yetiştirmiş. Zâhir ve bâtin ilmini ondan öğrenmiş. O zaman insanlar ona çok hürmet ediyorlarmış. Toplanmışlar, başına gelmişler. Demişler ki:

— “Yâ Şeyh sen sahabeyi gördün, biz görmedik. Sen onlardan bize bahset. Söyle onlar nasıldır?”

O da şöyle cevap vermiş:

— “Ben onlardan size nasıl bahsedeyim! Siz onları görseydiniz, onlara deli derdiniz, akıllı demezdiniz. Onlar sizi görselerdi, onlar da sizin Müslüman olduğunuza inanmazlardı.”

Onlar takvâda yaşamışlar. Birbirlerinin mallarını kendi malları gibi bilmişler. Canlarını kendi canları gibi bilmişler. Ondandır maddiyat girmiş. Maddiyat girince daha onu yaşayamamışlar. Herkes kendi menfaatini düşünmüş.

Tasavvufu anlayan, yaşayan için. Anlamayan yaşamayan için değil. Yevmü'l-hisâb ki kişi hiçbir şeyden zevk almaz. Başka bir kelâm:

*Ne bir zevk ü hâlâvet var
Ne bir zikr ü ibâdet var
Ne bir an istirâhat var
Bu esrâr-ı nemî-dânem*

Yevmül-hisâb: Ruh, manevî hâlleri görüyor. Tâ ki kabir hesaplarını da görüyor. Kıyâmetteki hesaplarını da görüyor. İç âleminde geçiyor. İşte “Mûtû kable ente mûtû” sırrına mazhar olmak için.

Şimdi arz eylersin Ümmü'l-kitâbı

Salih söylemeye başlamış. Kırk gün olmuş, kırk gün söylemiş. Şeriatı, tarikati, hakikati, marifeti... Hepsini zikretmiş. Cümle olarak. “Yeter Salih, kes!” demiş. Daha Salih konuşmamış.

Hazret-i Şeyhimden giymişem tâcı

Bu tâc zikir tâcı.

“Ved-Duhâ” yüzü “vel-leyli” saçı

Bu tâc zikir tâcıdır. Yoksa meşâyihde padişahlardaki gibi tâc olmaz.

Ama bir de manevî padişahlar var. Manevî padişahlığa da zikir ile ulaşırlar. Onların ruhları yükselir, maneviyat padişahı olurlar.

Şeyhinin yüzünde ‘Duhâ’ güneşinin ışığı görülüyor. Ziyâsı görülüyor.

Duha güneşi: Kuşluk vakti güneşin en parlak zamanı oluyor. Yüzünde öyle bir nur var. Saçında da siyahlığı var.

Olmak isteyenler fırka-i nâci

Ziyâret eylesin pîrlerimizi

Peygamber Efendimiz’in emri var. Ümmetim 73 fırka olacak. Bir tanesi fırka-i nâci, 72’si fırka-i nâr. Fakat fırka-i nâci olmak için pîrlerimizi ziyaret etsinler.

Cenâb-ı Hak: “Sâdıklarla beraber olun.” buyuruyor.

Dünyada sâdıklarla beraber olursanız, âhirette de onlarla beraber olursunuz. Kurtuluş burada işte.

Velîlerimize inansınlar, sevsinler, tasdik etsinler. Onlarla beraber olsunlar ki, Fırka-i Nâci olabilsinler.

Ama şimdi Müslümanlar ayrılmışlar. Tefrika çıkmış, ayrılmışlar. Fırka-i Nâciye davasındalar. Ama bu söz ile olmaz ki. Söz ile olmaz, öz ile olur.

Her kim ki şahsi menfaati için makam, mevkii gözetiyorsa veya makam, mevkiye ulaşmışsa, her kim ki şahsi menfaati için konuşuyorsa, karşısında-kine garezen konuşuyorsa, onlar Fırka-i Nâcîye olamaz. Sözü de Allah için, işi de Allah için, ameli de Allah için, hizmeti de Allah için olacak ki, Fırka-i Nâcîye olabilsin. İnsanlarda makam mevki bir varlık. Geçemez, amel de bir varlık, geçemez.

Allah'ın emri: *“Her kim ki Allah için alçalırsa, Biz onu yükseltiriz, her kim ki kibir sahibi ise onu da fakir, yoksul yaparız.”*

Her kim ki düşmedi ayağa, çıkmadı başa

Mübârek Hz. Ömer'ül-Fârûk Hazretleri, Şam fethedilince Şam'a gidiyor. Kölesi ile beraber gidiyor. Binekleri bir tane. Bir tane deve varmış. Mübârek kölesine diyor ki:

— “Medine'den hareket ettik, gidiyoruz. Şam'a varıncaya kadar arkadaşsınız. Bu deveye sırayla bineceğiz. Beş saat ben bineceğim, beş saat sen bineceksin. Beş saat de ben bineceğim. Böyle böyle gideceğiz.”

— Neyse gidiyorlar. Şam'a girecekleri zaman köleye geliyor sıra. Köle ısrar etmiş.

— “Efendim sen bir halifesin. Şam'a giriyoruz. Tanıyan var, tanımayan var. Deveye siz binin.” demiş. Mübârek:

— “Hayır, olmaz. Allah'a karşı olamaz çünkü sıra senin.” demiş.

Şam'a giriyorlar. Köle, devenin üzerinde. Halife yerde. Şam halkı karşılamak için bekliyor. Hepsini kölenin elini öpmeye girişiyorlar. Köle işaret ederek söylüyor:

— “Halife ben değilim. Halife odur.”

Bu zamanda bunu tatbik etmek kolay değil ama hiç değilse gönülden yapalım.

Bir kimse makam, mevki sahibi olmuş. Kendisini yüksek görmemesi lazım. Bir amel işliyorsa kendisini yüksek görmemesi lazım.

Tevâzu! Tevâzu! İnsanı yükselten tevâzudur. Kendisini herkesten aşağı tutmaktır. Zaten nefsinin bilen o kendisini herkesten aşağı göremiyorsa nefsinin bilemiyor. Nefsinin bilemeyen Rabb'ısını bilemiyor. Nefsinin bilen Rabb'ısını bilir.

Kapısına gelenler olur irşâd

Bilir nefsi ile Rabbini olur şâd

Buradaki irşâdın manası kalbin açılmasıdır. Kalb açılırsa, kalbin sırrı çıkar ortaya. *“Küntü kenzen mahfiyyen”* olur.

“Ben gizli hazine idim. Bilinmek murat ettim.”

“Ben yerlere, göklere sığmam. Mümin kululumun kalbine sığarım.”

Ama Allah'ı hiç unutmayacak ki Allah onun kalbinde olsun.

Hakikat, rûhun yükselmesidir. Yükseltecek olan nedir? Ameldir. Ameli yoksa alçaltıyor. İnsan bir seviyede kalmaz. Dünyaya gelişte seviyesi birdir. 15 yaşından sonra mükellef oluyor. Cennette hep huriler oluyor.

Huri: Hanımların balığ olmadan ölenleri. İsterse Hristiyan olsun Putpe-rest olsun Mecusi olsun.

Gılman: Bu da baliğ olmadan önce ölen erkek. Fakat bunlar cenneti kazanıyorlar ama cennete diğer gelenlere hizmetçidirler.

On beş yaşından sonra yükselme ve alçalma başlıyor. İnsan ameli ile yükselir ve alçalır. Alçalır, alçalır. Aşağıya düşer, düşer. Ne kadar halkiyet varsa hepsinden aşağıya düşer.

Allah'ın halkiyeti üçe ayrılır:

- 1- Cemâdât,
- 2- Nebâtât,
- 3- Mahlûkât.

Bunların hepsi yok olacak. Bir daha var olmayacak. Ama insan yok olmuyor. İnsanı Allah tekrar halk edecek, diriltecek. Eğer cenneti kazanmışsa bütün halkiyetin üstünüdür. Cenâb-ı Hakk'ın zatından sonra ne kadar halkiyeti varsa hepsinin üstünüdür. Cehennemi kazanırsa bütün mahlukatın aşağısıdır. En kötü hayvan, hayvanların en aşağısı, hınzırdır. Onun derisini debbağ kabul etmiyor. Bütün hayvanların, kedinin, köpeğin, tilkinin, canavarın hatta yılanın derisini debbağ kabul ediyor. Hınzırın derisini kabul etmiyor. İşte hınzırdan daha aşağıdır cehenneme düşmüşse.

Mübârek Beyazıd-ı Bestâmî Hazretleri, onun kadar genç yaşında velî olan olmamış. Velâyette yükselmiş. Bazı velîler vehbî oluyor, kesbî değil. Ama azınlıktadır. Ekseriyetle kesbîdir velîler.

Vehbî olanlar doğuştan bellidir. Konuştuğundan, hareketinden, zeki olmasından, sözlerinden, velî olacağı bellidir.

Mesela, Abdülkadir Geylânî Hazretleri, yedi yaşında imiş. Bakmış ki bir amca çift sürüyor. O da heveslenmiş. Demiş ki:

— “Amca ver şu çifti, ver ben götüreyim.” demiş.

Amca vermiş çifti beraber tutuyorlar. Gidiyorlar. Öküz dönmüş:

— “Ey Abdülkadir kendine gel!” demiş.

— “Allah seni çift için mi halk etti?” demiş.

Öküzden bu lafı işitince ağlayarak eve koşuyor. Annesine söylüyor. Annesi de ayık bir hanımmış. Anlıyor bunu. Bağdat'a ilim tahsiline gönderiyor. Bağdat'a giden bir kervanın yanına katıyor. Kırk tane lirayı gömleğinin iç kısmına, dış yüzü ile astarının arasına, koltuğunun alt kısmına gelecek yerine diyor: “Haydi oğlum git.” diyor. Kervanla gönderiyor.

Yolda giderlerken bir eşkıya muhitinden geçiyorlar. Eşkıyalar bunları çeviriyorlar. Götürüp bağlıyorlar. Soyuyorlar. Bu da onların içerisinde. Eşkıyaların başı çocuğu görünce bakıyor ki çok sevimli.

— “Çocuk senin neyin var?” diyor. Çocuk:

— “Benim de kırk tane liram var” diyor.

Fakat annesi onu hazırlayıp gönderirken:

— “Oğlum, sana vasiyetim şu: Sakın yalan söylemeyeceksin. Yalan söylersen sütümü helâl etmem.” demiş.

Evet, eşkıyalar, hepsinin üstünü soyup mallarını aldıktan sonra çocuğun yanına geliyorlar.

— “Ey çocuk demek senin kırk tane liran var, nerededir, bunlar?” diyorlar.

— “Koltuğumun altında.” diyor.

Soyuyorlar bakıyorlar. Gerçekten orada. Eşkiyalar:

— “Behey çocuk, senden bu liraları kimse ummazdı, bilmezdi. Niçin söyledin?” demiş.

— “Ben gidiyorum Bağdat’a ilim tahsiline. Annem beni bu kervana kattı, gönderdi. Ama bana ‘sakın yalan söyleme’ diye vasiyet etti. Ben de onun için yalan söylemedim. Yok desem yalan olacak.” deyince eşkiya reisi birden ayılıyor:

— “Bu çocuk kendi helâl malı için bile bize yalan söylemedi. Vah! Vah! bizim bu hâlimiz ne olacak?” diyor.

— “Çocuk! Ben artık bu meslekten vazgeçtim. Sen benim için duacı ol. Allah’tan affımı dile.” demiş. Mahiyetindekilere demiş ki:

— “Ben artık bu mesleği işlemeyeceğim.” Onlar da:

— “Sen yanlış yolda iken biz seninle beraber idik. Şimdi doğru yolda niçin senden ayrılalım, beraberiz.” demişler. Orayı terk etmişler. Daha önce kimsenin geçemediği o bölge emin bir bölge olmuş.

Beyazıd-ı Bestâmî Hazretleri de çocukluğunda kerâmetlerini gösteriyormuş. Şeyh Şiblî Hazretleri’nin sohbetine gider devam edermiş. Şeyh Şiblî Hazretleri’nin de bir sözü var. Hiç evlenmemiş. Ona sormuşlar ki:

— “Niye evlenmedin?”

Şöyle bir ifade de bulunmuş:

— “Dediler niçin evlenmedin, sen.

Dedim kendim balığ olmadım ben.

Veliliğe varınca balığ oldum.”

Bu da nedir? Manevî durum. Manevî durum ancak o zaman yaşanır. O da ancak kırk yaşında olur. Bakınız, mesela zâhirde, beşeriyette buluş çağı 15 yaşındır. Velâyetin, ruhun buluş çağı ise kırk yaşındır. Zâhirde bir insan hayırdan, şerden mükelleftir. Fakat, hayır-şer, günah-sevap... Kırk yaşında bir ayrılması olur. Kırk yaşında ayrılabilir. Niçin? Çünkü insanların gençlik çağı kırk yaşına kadar. Altmış yaşına kadar orta çağ. Altmış yaşında ihtiyarlık çağıdır. Vücut da kırk yaşına kadar gelişiyor. Kırk yaşında duraklama yapıyor. Altmış yaşından sonra gerileme başlıyor.

Eğer bir insan kırk yaşında da amele başlamazsa çetin olur.

Zamanımızda gençlerde bir uyanma var. Bir dönüş var. Allah’a şükür. Birbirlerini getiriyorlar. Hep birbirlerine aşı yapıyorlar, çoğalıyorlar. Ama bir kısım gençlerde olurmuş “Daha yaparım!” dermiş. Bu tip gençler de diğer arkadaşına “Gel arkadaşım, sen daha gençsin. Biraz ye, iç dünyada safa sür...” diyor. Zevk, safa amele manidir. Bu gençlerde, gençliğin vermiş olduğu duygudur. Veya arkadaşısı ona bu tavsiyede bulunuyor. Bunlar doğru değil. Bu kadar gençler ölüyor. Bunların ihtiyar olacaklarına senedi var mı? Ya ölür giderse? Amel üzerinde iken ölürse imânı yüzde doksan garantidir. Amelsiz öldü ise imânı yüzde doksan tehlikededir. Çünkü niçin? Amel Allah’ın emri. Resûlullâh’ın emridir.

“Amel imânın muhafazası.”

İmânı muhafaza eden amel. Amel olmazsa iman muhafaza edilmez. İşte şudur ki: Velîler insanlardan seçilmişlerdir. Bir kelâm var:

Seçtikleri oldu nebî

Sevdikleri oldu velî

Nebîler daha önce seçilmişler. Nebî olarak geldiler. Velîler dünyaya geldikten sonra çalışmaları ile kazanmaları için velî oluyorlar. Bunların içerisinde de kesbî değil de vehbî olanlar var ki, onların velî olduğu belli oluyor. Beyazıd-ı Bestâmî Hazretleri böyle imiş. Şiblî Hazretleri'nin sohbetlerine devam edermiş. Küçükten bile belli olsa yine de ona bir üstad lazım. Yunus Emre'nin buyurduğu gibi:

Niceleri gittiler mürşid arayı

Arayanlar buldu derde devâyı

Bin kez okur isen aktan karayı

Bir kâmil mürşide varmasan olmaz

Bin sene medrese ilmi okusan yine bir mürşide ihtiyaç var. Ama nasıl? Yetişmiş bir mürşide, seni de yetiştirecek bir mürşide ihtiyacın var.

Gel gardaş gidelim göle

Nice aşıkların bağırını dele

Cebrâil delildir Ahmet'e bile

Bir kâmil mürşide varmazsan olmaz

Evet, Beyazıd-ı Bestâmî Hazretleri, çok akıllı, çok dürüst. Artık parmakla gösteriliyor. Güzel ahlâkları, güzel fiil ile. Şiblî Hazretleri'nin sohbetlerine devam edermiş.

Sakin şöhret kazanmayın. Şöhrette afat vardır. İşte, mürşit odur ki: Bir insanın şanını, şöhretini kırsın. İlmîni, amelîni, her maharetini elinden alsın. Bakınız. Şems, o kadar ilim ve amel sahibi Mevlânâ'yı ne yaptı?

İlmiyle insanlara sevilmiş, övülmüş, itibar kazanmış Mevlânâ'ya öyle hareketler yaptırdı ki... Gerçi Mevlânâ o hareketleri irâdesi ile yapmadı. Mevlânâ oldu cansız alet. Yatırıyor, kaldırıyor, konuşturuyor. Tasavvuf öyledir. Evliyâullâhın tasarrufuna kapılan kişi cereyana kapılmış gibidir. Halk onu o kadar sevmişken, o kadar kıymet vermişken, halkın gözünden öyle düşürdü ki... Tâ Tebriz'den geldi onu irşâd etmeye. Umumiyetle mürid meşâyihini arayacak. Ama bazı anlarda da bazı insanlarda da meşâyih müridini arayıp buluyor. Kendini yetiştirmede, öyle bir safhaya gelmiş ki ilmi ve amelî ile halktan seçilmiş. Yükselmiş, yükselmiş, seçilmiş. Orada tıkanmış kalmış. Daha gidemiyor.

Bakınız:

Gönülden perde-i hicâb açıldı

İlm-i ledünnîden bezm içildi

Cümle esmâ birbirinden seçildi

Herbiri bir günâ elvân eyledi

Meğer hâb-ı gafletteydim uyandım

Cümle esmâlardan renge boyandım

Bâb-ı müsemâda kaldım dayandım

Azalârim âh u figân eyledi

Bu nedir? 1001 esmânın nurundan geçer. Sıfat nurunda dayanır, kalır. Bu makamdan bir makama geçirecek birisi lazım.

İşte Mevlânâ, esmâ nurundan geçmiş. Sıfat nuruna ulaşamamış. Onu Şems gelmiş ulaştırmış. Esmâlardan geçmezse, cisimlerden geçmezse, sıfat nuruna ulaşamaz.

Allah'ın üç nuru var: Esmâ nuru var, sıfat nuru var, zât nuru var. Esmâ nuru isimlerden tecelli eder.

Sıfat nuru cisimlerden tecelli eder. Cenâb-ı Hakk'ın sıfat nuru cisim olarak her ne olursa olsun hepsinden tecelli eder. Cisim olarak ister canlı olsun ister cansız olsun insandan, hayvandan, ottan, ağaçtan, taştan, hepsinden tecelli eder. Bakınız kelâm-ı kibarda:

*Bihamdillâh kâmu vârim sen oldun
Her eşyada talep-kârım sen oldun
Neye baksam seni anda görürüm
Bu mânâda medetkârım sen oldun*

Bu nurların tecellileri farklıdır. Mesela şu anda saat on. Saatin bulunduğu yerdeki tecelli eden nurla, salonun dört duvarı ile beraber, kirişler, tavan hepsinden tecelli eden nur bir olabilir mi? Esmâ nuru, 1001 isminin nuru. Sıfat nuru, 8 sıfatının nuru. Zât nuru, doğrudan Zât'ının nuru.

Önce esmâ nuru ile kalp büyür. Sonra sıfat nuruna geçer. Büyümezse geçemez. Esmâ nuru ile kalp nasıl büyür? Cenâb-ı Hak ne buyurmuş?

“Beni kalbinizden gizli zikredin.”

Allah'ın zâtına mahsus olan ismi: Lafza-i Celâl'dir. 1001 isminin içerisinde zâtının ki Lafza-i Celâl. Bâtın ulemâ onu şu şekilde haber veriyor:

Gaibte olan görünmeyen ismi, Lafza-i Celâl'dir. Lafza-i Celâl'deki *elif lam* Allah'ı tarife işaretler. Allah'ın zâtına mahsus olan *ha* harfi var. O da Lafza-i Celâl'in ahiresinde yazılıdır. Bu kelime Kur'an yazısında üç harften (elif lam ha) meydana gelmiş.

Bundan ayık olan ârif oluyor. Ondan ayık olan Rabb'ından ayık oluyor. Tek bir nefesi Allah'ı anmadan olursa ârif sayılmıyor.

Bunları Allah bizim için halk etmiş. Bunlar da sa'yımız olursa Allah'ın da fazl u tevfiği olursa, birleşebilir, elde edebiliriz. Sadece kulun sa'yı ile elde edilmez. Bu sa'y ile insan nimetin kapısına gidiyor. Burada nimet; apartman, araba, köşk, fabrika, mücevherât değil. Nimet, sadece dünyada cennetin nimetlerini kazanmak değil.

Kulun nimeti nedir? Allah'tan gelen ruhunu Allah'a ulaştırdı ise nimeti odur. Bu da çok kolaydır, çok da çetindir. Bu nimeti Allah kulu için halk etmiş, Allah kulu için çetin bir şey halk etmemiştir.

Çetinlik kulun tembelliğinde, ihmalliğindedir. Allah tembelleri de ihmalcileri de sevmez. Sen sevmediğin kimseye bir şey verir misin? Vermezsin. Sevdiğine de her şeyini teslim edersin. Allah kuluna yapamayacağı bir şeyi emretmemiştir. Kulun yapamaması, ancak ihmalliktir, tembelliktir. Kul sa'yı ile Allah'ın kapısına gider. Allah'ın fazl u tevfiği ona ulaşır. Kişi ameli ile cennete girmez. Kişi nasıl cennete girer?

Allah'ın fazl u tevfiği ve kişinin mertliği onu cennete sokar. Mertliğin sınırı yoktur. Bu mertlik kalbinde. Cesedinden de mertlik, canından da mertlik.

Dört halife, bunlar tabii seçkinler.

Sahabeler hep müsâvi mi?

Sahabe: Peygamber Efendimiz'in yüzünü görenler; sohbetini, mübârek yüzünü, mucizelerini görenler. Bunlar inanmayanlar değil. İnanmayanlar küfre gittiler.

Sahabenin içerisinde ensar farklı. Ensardan farklı olan muhacir. Ensar niçin farklı? Mallarını, canlarını feda ettiler. Muhacirlerin de onlardan farklı olması, mallarını, evlatlarını, ailelerini bırakıp geldiler. Muhacirin içerisinde Bedir Muharebesi'ne, Uhud Muharebesi'ne katılanlar da onlardan farklı.

Onlardan da farklı olanlar var. Aşere-i mübeşşere var, on kişi. Cennet ile müjdelendi. Bunların içerisinde de Hulefâ-i Raşidîn var. Bunların içerisinde de seçilen Sıddîk-ı Ekber Efendimiz. Onun için Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

“Bütün ehl-i imânın imânını terazinin bir gözüne koysalar yâr-ı gârım Ebubekir'in imânını da bir gözüne koysalar, hepsinden ağır basar.”

Ama dört halifenin de hepsinin bir özelliği var. Dördü de halife, tabii müsâviler. Ama bunlarda olan hassalar vardır. Birinde olan diğerinden farklıdır? Nedir?

Sıddîk Ekber Efendimiz, hepsinden daha sadâkatli imiş. Allah onun sadâkatini övüyor.

Sıddîk-ı Ekber Efendimiz'in sadâkati ile Cenâb-ı Hak semâvât halkına övünüyor, meleklerle övünüyor. *“Benim böyle sâdik kulum var”* diye övünüyor. Resûlullâh'a da bildiriyor.

Hz. Ömer'in adâleti. Adâleti var da, sadâkati yok mu? Var.

Her insan bir cisim taşıyor. Bu cisimde dört madde var. Fakat bu dört madde her insanda müsâvi değil.

Bazı insanda ateş fazladır. Bazı insanda amelde tembellik vardır. Su, hava, ateş, toprak. Ceset bunlardan halk edilmiş. Bunların birisi olmazsa insan yaşayamaz.

Vücut gösteren su ile toprak. Hava ile ateş göstermez. Ama vücudu ısıtan bir ateş var. O ateş de bir sınırdadır. Ateş sınırdan aşağı da düşse insanı öldürür, yukarı da çıksa insanı öldürür.

Bir de teneffüs var. Havadır insanı yaşatan. Ama görünmez.

Bu dört madde her insanda mevcuttur.

Ateşi fazla olan insan şerli oluyor. Kavga yapmak için bahane aramış.

Suyu galip olan da insanları birbirine düşürüyor.

Toprağı galip olan tembel.

Havası fazla olan da kendini beğenmiş

İşte, Hulefâ-i Raşidîn'de de Sıddîk-ı Ekber Efendimiz'in sadâkati daha üstün oluyor. En evvel Peygamber Efendimiz'e inanan o oldu. Peygamber Efendimiz'le tebliğe gidiyorlar. Tebliğde taş yağması yapıyor müşrikler. Taş yağmur gibi geliyor. Peygamber Efendimiz'in etrafında pervane gibi dönü-

yor. Taş sağına geliyor, sağına sığıyor. Taş soluna geliyor, soluna sığıyor. Arkadan gelirse arkasına sığıyor. Önden gelirse önüne sığıyor.

“Niçin böyle yapıyorsun?” diye soruyor Peygamber Efendimiz. O da?

“Yâ Resûlallâh, bu taşlar banadır.” diyor.

Peygamber Efendimiz bir yara almış Hz. Ebubekir yüz yara almış.

Hz. Osman’ın da edebi, hayâsı, terbiyesi. Melekler dâhi, noksan sıfattan beri oldukları halde Hz. Osman Zinnûreyn Hazretleri’nin edebine, hayâsına gıpta ediyorlar.

Hz. Ali Efendimiz bütün varlığını Peygamber Efendimiz’e adıyor. Halbuki Hz. Ali Efendimiz varlıklı bir kimse değil, yiyecek bir şey bulamıyor. Kullanacak bir şeyi de yok. Bir tek seccâdesi var. Hasır veya seccade. Ona sarılıp namaz kılıyor.

Bir sefer Cebrâil (as)’e Peygamber Efendimiz sormuş:

— “Yâr-ı gârım sen bu sıfatta hiç gelmezdin. Bu nedir?”

Demiş ki:

— “Yâ Resûlallâh. Senin yâr-ı gârım Ebubekir. Bütün malını Allah yoluna, Resûlullâh yoluna yok etti. Giyecek bir şey bulamadı. Namaz kılmak için böyle bir hurma lifine sarıldı. Cenâb-ı Hakk’ın çok hoşuna gitti. Emretti meleklerle. Hepsini bu kıyafete soktu.”

Bu dört halifenin hepsinde aynı özellikler var ama Sıddîk-ı Ekber Efendimiz’in cömertliği daha üstün imiş.

Hz. Ali Efendimiz’in cömertliği de çok farklı. Onu söyleyemeyiz. Söylesek de anlayamayız.

Kâfirin bir tanesi bir kıza âşık olmuş. Bir şeyh de rüyâsında gördüğü bir Hristiyan kızına âşık olmuş. Her şeyini bırakıp o diyara gitmiş. Hristiyan dinini yaşamış. 7 sene çabalamış. Sonra o kıza almış. Ondan sonra da ömrü boyunca ağlamış. Allah’a yalvarmış. Her ağladıkça Allah onu terakkî ettirmiş.

Salih Baba da:

*Çektiğim derdi belâyı Şeyhi San’â çekmedi
Söyle açsın babını derbânım Allah aşkına*

*Dûhter-i tersâ yüzünden tâ Yemen’de berk urup
Âhiri güttürdü hınzır Mürşid-i San’â’ya aşk*

“Salih evlat, sadaka-i cariyedir.”

“Şeriatı muhafaza eden tarikattır.”

Hoş geldiniz, safa geldiniz. Feyiz getirdiniz. Allah’a şükür, çok şükür. Allah taklidimizi tahkike çevirsin.

Amelimiz tarikatta ve şeriatı görmüş olduğumuz hizmetler.

Şeriat Allah’ın emirleri, yasakları; Kur’an, Sünnet.

Tarikat da aynısı, gayrisi değil. Şeriat-tarikat birdir. Birbirine merbubiyeti vardır. Ayrı ayrı değil. Biz ruhumuzun nasıl olduğunu bilemiyoruz. Ruhumuzun esrârını, sırrını bilemiyoruz. Cesedi dolandıran ruh çıkınca, ceset yok olup gidiyor. Öyle ise bileceksiniz ki şeriat ceset, tarikat ruhtur.

Cenâb-ı Hak: “Kur’an’ı insanlara indirdik. Peygamberi de insanlara gönderdik.” Buyuruyor.

Kur’an’ı, peygamberi tanımayan insan vahşi hayvandır. Âmentü’nün şartlarından birisi de öldükten sonra dirileceğiz. Dirilince ne olacak? Haşır, neşir var. Dünya âleminde ne yemiş? Neden yemiş? Nasıl yemiş? Ne harcamış? Nasıl kazanmış? Ne içmiş? Nerede gezmiş? Ameli nedir? Bunların hesabı görülecek. Bu hesaplar bittikten sonra, insanlar iki zümreye ayrılacak, cehennemliklere vesika verilecek, onlar cehenneme gidecek. Diğerlerine de verilecek onlar da cennete ayrılacak. Âyet bunlar. Cehennem çok azaplı bir yer. Cennet ise çok safalı bir yer. Sonu yok, ilelebet yaşayacak.

İnsan kıymetini nasıl bulur? İnsan velâyet sahibi olur. İnsanlardan seçilmiş olur. Velî olur, velî olması için ne ile seçilecek? Şeriatı, tarikâtı olacak, tarikâtı olmazsa avamdır. Emsali mislidir. Ne zaman ki tarikâtı olursa emsali misli değil. İnsanlardan ileri geçer. İnsanlar seçilir.

Velî demek, Allah’ın varlığını taşıyan bir insandır.

Allah’tan gelen ruh Allah’a ulaşınca Allah’ın irâdesi bizde tecellî ediyor. Bizim irâdemiz Allah’ın irâdesine karışıyor. Allah’ın akli bizde tecellî ediyor. Kim bunlar? Velîler ve nebîler.

Hızır, Hz. Musâ Kelîmullâh Tevrat sahibi. Azim bir peygamber iken bilmediği bir ilmi Hızır aleyhisselam’dan gitti öğrendi. Hızır aleyhisselam da bir velî. Nebî değil. Aslında Hızır Aleyhisselam âb-ı hayat içmiş, çok yaşamış. Her gelen nebînin kitabına uyma mecburiyeti var.

Allah’ın kanunları değişiyor ya? Hızır Aleyhisselam hayattadır. Onun da ameli vardır. Öyle ise Kur’an’dan evvel ne vardı? İncil. İncil’le amel ediyordu. Her gelen kitaba uymuştur. Ve her gelen nebîye hizmet görmüştür. Zâhirde Cenâb-ı Hak ne buyurdu?

“Yâ Kelîmim o ilimden sen bir harf bilmiyorsun.”

Niye böyle buyurdu Cenâb-ı Hak? Çünkü ona sordular.

— “Yâ Kelimullâh senden daha âlim kimse var mı?” diye. Onun verdiği cevap:

— “Hayır benden âlim kimse yok.” oldu. Haklı cevap verdi. Soranlar da haklı. Niçin? Burada anlaşılmayan bir sır var.

Allah kanununu değiştiriyor. İnen kitaplar Allah’ın kanunlarıdır.

Çünkü Tevrat indi. Suhufların hükmünü kaldırdı. Suhuf İbrahim aleyhisselam’a inen on suhuftu. Yüz suhuf dört peygambere inmiş.

Evvela on suhuf Hz. Âdem’e inmiş. O onunla amel etmiş. Allah ona emirlerini öyle bildirmiş.

Şit aleyhisselam’a 50 suhuf inmiş. Hz. Âdem’e (Şit aleyhisselam’ın babasına) inen on suhufun hükmü kalkmış.

Oldu altmış suhuf. Otuz suhuf da İdris aleyhisselam’a indi, oldu doksan. En son on suhuf İbrahim aleyhisselam’a inmiş. Suhuflar tamam oldu. Onunki devam etmiş. Büyük kitaplardan Tevrat inince o da kalktı. Böylece ona: “Yâ Kelimullâh, senden daha âlim kimse var mı?” diye sormak haklı idi. Niçin? Ondan önce gelen peygamberler vardı. Hz. Musâ Kelimullâh, Şuayib aleyhisselam’dan gitti âsâyı aldı. Âsâ cennetten gelmişti. Hz. Âdem’le beraber cennetten gelmişti. Bu âsâ peygamberlerden birbirlerine emânet vererek, saklaya saklaya Şuayib aleyhisselam’dan Hz. Musâ’nın eline kadar geldi. Şarktan garbe hükmeden Firavun’u o âsâ ile yendi, âsânın marifeti ile. Böyle olduğu halde, “Benden başka âlim yok.” dediği için Allah’ın hoşuna gitmedi.

Allah’ın karşısına varlıkla çıkılmıyor.

Biz İbrahim milletindeniz. Peygamber Efendimiz’in de cediti. Peygamber Efendimizden sonra Allah’ın indinde en çok sevilen -Halil- İbrahim aleyhisselam’dır. Allah-u Teâlâ ona “dostum” dedi.

“Dostum İbrahim” demiştir. Onun büyük ameli misafirperverlikmiş. Misafir gelirse yemek yer, içermiş. Misafir gelmezse, yemek yemezmiş. Bu nedenden üç gün üst üste oruç tutmuş. Sonra da gönülüne gelmiş. “Benim gibi oruç tutan var mı?” diye, bu da Allah’ın hoşuna gelmemiş. Ona hikmetlerini göstermiş.

Allah-u Teâlâ, Hz. Musâ’yı Hızır aleyhisselam’a gönderdi. Ondan ledünnî ilmini öğretti. Tasavvuf ilmi budur. Allah kullarına kalbinden doğdurur. Cenâb-ı Hak vâsıtasız bildiriyor.

Peygamberlere vâsıtalı bildirmiştir. Meleğin gelmesi vâsıtaadır. Ama evliyâullâhın böyle bir delili yoktur. Evliyâullâhın delili nedir? Kudsi hadisinde buyuruyor ki Cenâb-ı Hak:

“O velî kulumun konuşan dili benim dilim, o velî kulumun gören gözü benim gözüm, O velî kulumun işiten kulağı benim kulağım, O velî kulumun uzanan eli benim elim, O velî kulumun düşünen aklı benim aklım.”

İşte, delil, bu Hadis-i Kudsi’ler. Şüphe götürmez. Âyet kadar geçerlidir. Âyete inandığımız kadar ona da inanacağız.

Nebîlerde nübüvvet ve velâyet vardır. Velîlerde sadece velâyet vardır. Tasavvuf kitaplarında “Velâyet nübüvvetten büyüktür.” deniliyor. Buradaki büyüklük bir peygamberin velâyetinin nübüvvetinden büyüklüğü anlamındadır. Zâhirde şüphesiz delil olan nübüvvetidir.

Zâhirde Cebrâil Kur'an-ı Kerim'i getirdi. Ama, Peygamber Efendimiz, Cebrâil gelmezden de Cenâb-ı Hak ile görüşürmüş, konuşmuş. Doksan bin kelâmı konuşmadı mı Allah ile? Miraç'ta Cebrâil yok. Cebrâil kaldı aşağılarda. Ama Cebrâil'den sonra Peygamber Efendimiz yedi vâsita ile daha gitti. O vâsıtaların hepsinin bir kalacak yeri vardı, kaldı. Sonra Peygamber Efendimiz Allah ile baş başa kaldı. *Mevlid-i Şerif* te geçiyor:

*Gel Habîbim sana âşık olmuşam
Cümle halkı sana bende kalmışam*

Evet, Peygamberlerimizde velâyet var, nübüvvet var. Peygamberlerimizin velâyetleri nübüvvetlerinden büyüktür. Yoksa bir velînin velâyeti nübüvvetten büyük olamaz.

Bir nebînin milyonlarca ümmeti olmuş. Milyonlarca velîsi olmuş. Ümmet-i Muhammed'in velîsi hesap edilir mi? Sayısını Allah bilir. Bunlar nerden almıştır gücü? Nübüvvetten almışlar. Nasıl, bir velî nübüvvetten (nebîden) büyük olabilir?

Hızır, bilmediği bir ilmi Hızır aleyhisselam'dan gitti, öğrendi. Onun yanına, bir generalin yanına gider gibi gitti.

Hızır aleyhisselam'ın yanına gittiği vakit sanki bir er gibi yakasını, paçasını toplayarak gitmiş, ondan müsaade almadan da ona selam vermemiş.

Süleyman aleyhisselam da bütün inse cinne, bütün mükevvenâta, ne kadar canlı varsa, hatta cansızları da, rüzgârları da Allah onun emrine vermiş. Denizde, karada, havada ne kadar varsa hepsini onun emrine vermiş, melekler hariç. Öyle iken Belkıs'ın köşkünü kendisi getirmiyor. "Kim getirecek onu?" diyor. Uzak yerden gelecek.

Cinler var, Allah onları o kadar hareketli yaratmış ki, öyle bir maharet vermiş ki, ama bir evliyâ cinden daha maharetli oluyor. Cinlerden peygamber gelmemiş, cinlerden velî yoktur. Mürşitler, cinlerin de mürşidi oluyor. Mürşitler var ki mürşid-i sakaleyn. Nasıl ki Peygamber Efendimiz insin, cinnin peygamberi idi, zamanın gavsı ve kutbu'l-aktâb olan velîler, mürşid-i sakaleyn olurlar. Çünkü onlar her asırda bir tane oluyorlar. Yeryüzünde bir milyon velî olsa, Gavs bir tanedir. Kutbu'l-Aktâb bir tanedir. Kutbu'l-irşâd değil. Bunlar mürşid-i sakaleyn olurlar. Bugün insanlar içerisinde seçilmiş olanlar, velî olanlar cinlerden daha da maharetlidir. Cinlere de Allah öyle maharet halk etmiş ki onlar göz çırpıda şarktan garba gidiyorlar, şimşek çakar gibi. Sonra bir milyon adamın yapamadığını bir cin yapar. Fakat bir insanın ulaştığı maharet onları da geçiyor. Meleği de geçiyor. Melekten de üstün oluyor. Ama velî olan bir insan için durum böyle. Çünkü velî olan kimsenin ruhu terakkî etmiştir. Allah'tan gelen ruh Allah'ın zatına ulaşmıştır. Öyle ise o gücünü Allah'tan alıyor. Cinne vermiş olduğu gücü, melekler verdiği gücü, o insana veriyor. Böylece o insan hepsinden üstün oluyor. Evet bunlara inanmak lazım insanlar için.

Şeriat, tarikat, hakikat, marifet var insanlar için.

Nakşibendî Efendimiz'in ve büyük zatların, şimdiki velîlerde de var mıdır? Vardır. Ama şimdi gizlenmiş, emir yok. Onlardaki yetki alınmıştır. Tarikatın sahibi de Peygamber Efendimiz, şeriatın sahibi de Peygamber Efendimiz. Ama şeriatı da muhafaza eden tarikattır, velîlerdir.

Olardır şehri ilmin pâsubânı

Şeriat ilminin bekçisi de onlardır, diyor. Mesela, İncil niye o kadar tahri-fâta uğramış? Onlar da velî az imiş. Hz. İsa'ya on iki kişi inanmış. Bunları da asacaklarmış, onlar da dağılmışlar, hepsi bir tarafa gitmişler. Gizli gizli neşredebilmişler, onun için tahri-fâta uğramış.

Tâ ki Kur'an gelmeden evvel, Peygamber Efendimiz gelmeden evvel, İncil tahri-fâta uğramıştı. İncil'e göre amel etmiyorlardı. İncil'i kendilerine uydurmuşlardı. Ama onların içerisinde hakikaten İncil'i yaşayanlar vardı. Onlar azınlıkta ve gizli idiler.

Mesela Ashab-ı KeHF deniliyor. Bu kadar söyleniyor. Bu kadar ziyaretçiler gidiyor. Orada Peygamber de var. Dalyan aleyhisselam, peygamberdir. Tarsus'un arkasında, kabri de orada mevcut. Fakat ondan hiç insanlar bahsetmiyorlar. Ziyaretçiler Tarsus'a gidiyorlar. Ashab-ı KeHF'i ziyaret ediyorlar da peygamberi duymadıkları için onu ziyaret etmiyorlar. Dalyan aleyhisselam Peygamber. Ashab-ı KeHF ise Benî İsrail'in velîlerinden. Niye bu böyle olmuş? Onlar küfrün şiddetinde, küfrün baskısında inançlarını yaşamışlar. Gizli gizli yaşamışlar. O yönden terakkî etmişler, velî olmuşlar. Duyulmuş, bilinmiş, "Halkı teşvik ediyorlar, irşâd ediyorlar." diye, bunları öldürmek istemişler. Dağdaki mağaraya tepeden inmişler. Allah'ın halkiyeti orada, Allah onlara uyku vermiş, uyumuşlar. 300 sene uyumuşlar, çürümemişler, Cenâb-ı Hak ne buyuruyor?

"Biz onları sağdan sola çevirdik, soldan sağa. Daima hareket ettirdik ki çürümesinler diye."

Bu arada onları takip eden köpek var, kelp. Allah onlara da aynı muameleyi yapıyor. O kelp de dirilecek. Halbuki insandan ve cinden başka dirilecek hiçbir mahluk olmayacak. Ama o ebedî cennette yaşayacak. Allah'ın cilveleri.

Bunlar Cenâb-ı Hak'ın hikmetleri. Burada bizim anlayacağımız ne olacak? Velînin peşine takılan bir kıtmiri (köpeği) Cenâb-ı Hak cennette yaşatacak.

Gelelim şimdi, Nuh Aleyhisselam, ulu'l-azim bir peygamber. İnsanların ikinci babasıdır. Onun oğlu da ebedî cehennemde kalacak, yanacak. Niçin?

Çünkü o babasına tâbi olmadı. Hatta babası onu kurtarmak için gemiyi sürdü kurtaramadı, boğuldu. Binmiyor ki gemisine, kaçıyor. Acıdı tabii, evlat.

— "Yâ Rabbî, sen benim ehlimi suya gark etmeyecektin!" diyor.

Cenâb-ı Hak'tan tenkid duydu.

— "Yâ Nuh! O senin oğlun ama ehlin değil. Senin ehlin sana inanıp gemiye binenler."

Bakınız ulu'l-azim bir peygamberin oğlu ehli olmuyor ve cehennemde yanıyor. Bir kıtmir de bir velîye takılıp giderse onu da Allah cennette yaşatıyor.

Allah bizi insan olarak halk etmiş. İnsan olduğumuzu bilelim. İnsanlık şerefine lâyık olalım.

Bakın şimdi! Bir altın var, kıymetli. Onun da çeşitleri var. Mücevherât çok çeşitli, çeşitli. Hepsinin aslı nedir? Toprakta alınmıştır. Bunlar taştan,

topraktan ayırt ediliyor, aslı o. Bir de kömür var, onun da aslı toprak. Demek ki bu insanların maddesi toprak olduğu için, bu ceset cehenneme gider yanarsa kömür olur. Cennete giderse mücevherât oluyor. Cenâb-ı Hak dünyayı da insanlarla ziynetlendirmiş. Cenneti de insanlarla ziynetlendirecek, süsleyecek. Kelâm-ı kibar:

*Sen olmuşken kamu halkın emîri
Yeter oldun bu dünyanın esiri*

Diyor ki: Sen bütün mahlukâtın âmirisin, üstünüsün. Niçin bu dünyaya esir oldun? Dünyaya esir olanlar ne duyarlar? Kıymetlerini kaybediyorlar. Dünyaya esir olanlar kimler? Dünyayı çok sevip günah bilmeyenler, sevap bilmeyenler. Ameli yok, günahı çok. Hepsî dünyanın esiri. Bir kelâm da var ki:

Latîf-i âlemin ara gör duracak yer mi bura

Çok kıymetli, kibar bir âlem var senin için. Orayı iste. Bu süflî âleme niye takılıp kalyorsun sen? Evet.

*Şeriat, tarikat yoldur varana
Hakikat, marifet ondan içeri*

Şeriat cesetle, tarikat ruh ile dir. Tarikat olmazsa ruh terakkî edemez. Şeriat insanı bir noktaya kadar götürür. O da nedir? Hayvanî sıfattan beşerî sığfata getirir. Cehennemden kurtarır. Cennete götürür.

Şeriat nedir? Allah'ın emirleri. Allah'ın yasakları. Cenâb-ı Hak buyuruyor ki:

“Biz Kur'an'ı dağlara arz ettik, yüklenemediler. Dağlara verdik de dağlar almadılar. Biz taşıyamayız dediler. İnsanlar Kur'an'ı yükledi.”

Kur'an Allah'ın emri. Dağlara Allah'ın bir emri var mı? Onlar için bir ibâdet var mı, yasak var mı? Yok. Demek ki, bu insan Allah'ın emrini yerine getirirse dağlardan da güçlü. Dağlardan da kıymetli, dağlardan da büyük. Onun için. Salih Baba ne buyurmuş:

Himmetü'r-ricâl sende Taklû'l-cibâl sende

Erenlerin himmeti dağları yerinden kaldırır, savurur, yok eder. Onun için buyrulmuş:

*Yek nazar eylese ârif-i billâh
Aslı kemhâreyi mücevher eyler*

Ârif-i billâh: Allah'tan ayık olanlar. Allah'tan ayık nasıl olur? Allah'ı unutmamak.

*Bil şeriat emr ü nehyi bilmek imiş ey gönül
Hem tarikat râh-ı Hakk'a gelmek imiş ey gönül
Marifet Hak ile meşgul olmak imiş ey gönül*

Şeriat: Emri, nehyi bilmek. Tarikat: Allah yoluna girmek.

Şeriat da Allah yolu ama, tarikat emniyetli bir yol. Orada hiç tehlike yok. O yola giren sapaşağlam çıkar. Hiçbir tüyüne hata gelmeden merciine ulaşır. Allah'tan gelen ruh Allah'a ulaşır.

Şeriat ise emniyete alınmamıştır. O yolda soyguncular var. Vurguncular var. Şeriatı riya vardır. Gösteriş vardır. Şeriat Allah'ın emri. Allah'ın

emirlerinde, başta namaz geliyor. Kur'an-ı Kerim'de doksan dokuz yerde namazı emrediyor.

Cenâb-ı Hak: *“Namazdan sonra, (ebeveyninize ihsanda bulunun) annenize babanıza hizmette, ihsanda bulunun. Hürmette bulunun. İkranda bulunun.”* buyuruyor.

Namaz ibâdetin ufku, namaz dinin direği, namaz müminin mirâcı.

Bu binanın kolonları olmasa bu bina durur mu? Durmaz. Namaz olmazsa insanın dini çöker. Zaten başta namaz geliyor. Kelâm-ı kibarda buyurmuş:

Riyâ ile olan amel seni nârdan halas etmez

Cenâb-ı Hak buyuruyor:

“Namaz kılanlar veyl deresinde azap görecek.”

Böyle bir âyet var. Niye? Namaz dinin direği oluyor da ondan. Namaz kılanlar niye azap görüyorlar ki?

Allah öyle buyuruyor. Çünkü bir amel var. Bir de itikat var. İtikatsız ameller böyledir. Demek ki onu bir alet edinmiş, sanat edinmiş. Veyahut da onu bir menfaate yöneltmiş. Onunla insanları kandırıyor. Namaz kılarak kendisini Müslüman gösteriyor.

Kötü malını iyi satmak için. Malını fazlaya satsın. Veya gösteriyor ki, bir makam mevki versinler ona. Veya insanlar onu sevsin diye, onlarla geçinmek için. Onlardan yararlanmak için ne yapıyor? Namaz kılıyor. Böyleleri münâfik oluyorlar. Bu münâfiklik Vakt-i Saâdet'te de varmış. Kıyâmete kadar da devam eder.

Cenâb-ı Hak münâfik olup namaz kılanlar: *“Veyl deresinde azap görecekler.”* buyuruyor.

İki âyet var. Namazla ilgili. Bunlar birbirinin tam tersi. Birisinde buyuruyor ki:

“Namaz insanları her bir münkirâttan geri alır.”

Birinde de buyuruyor ki:

“Namaz insanları hiçbir kötülükten geri almaz.”

Demek ki, şeriat Allah'ın emri. Burada da namaz başta geliyor. Öyle ise namaz kılan bir kimse, oruç tutan bir kimse, kendisini ibâdetinde gösteren bir kimse, eğer itikatı yoksa cehennemde yanacak. Çünkü o emniyetsiz yola girmiş. Bir de namazına riyâ katıyor. Bu nedir? Her zaman kılmıyor da bazan kılıyor, bazan kılmıyor. Kendi başına kaldığı zaman veya zevke, sefaya gitmiş, oraya dalmış namazını kılmıyor. Gelmiş, dört tane Müslüman'ın içerisinde onlarla beraber namaz kılıyor. Veyahut da sadece cumadan cumaya gidiyor. Veya 24 saat içerisinde bir vakti de camide kılmıyor. Bunlar nedir? Riyâ budur. Böyle namaz insanı kurtarmaz. Bir de namazı ona varlık oluyorsa, Allah'ın karşısına varlıkla çıkılmaz.

Bir insanın tarikâtı var da namaz kılmıyor mu? Bir insanın tarikâtı var da beş vakit namazdan fazla namaz mı kılıyor? Eksik namaz mı kılıyor? Yok. Orucu fazla mı tutuyor? Yok. Eksik mi tutuyor? Hayır. Yalnız nafîle ibâdetleri vardır. Nafîle ibâdetleri tarikâtı olmayan da işleyebilir.

Cenâb-ı Hak: *“Kulum bana nafîle ibâdetle yaklaşır.”* buyuruyor.

Tarikatı olmayanlar nafile ibâdetler yaparlar. Fakat onların nafile ibâdetleri kendiliklerinden olduğu için, emir hududunda olmadığı için onlara riyâ karışır. Onlara şeytan el atar. Onlar amel varlığına düşer. Amel varlığından kurtulamazlar. Amelinden dolayı kendisini insandan üstün görür. Halbuki Cenâb-ı Hak ne buyuruyor:

“Her kim ki Allah için alçalırsa, biz onu yükseltiriz.”

Öyle ise amel, ilim, insanı alçak gönüllü yapmalıdır. Amel, ilim insanı yükseltiyorsa, zararlıdır. Yararlı değildir, kurtaramaz. Hadiste var:

“Kişi ameli ile cennete giremez ancak Allah’ın fazl u keremi ve kişinin mertliği kişiyi cennete sokar.”

Allah’ın fazl u keremi kimleredir? Mertlere, cömertlere. Fakat sadece elinden üç kuruş Ahmet’e vermişsin, beş kuruş Mehmet’e vermişsin. Yok, yol yaptırmışsın, cami yaptırmışsın. Bunlar değil mertlik. Amelde de mertlik vardır. Canda da mertlik vardır. Vücudunda, bedeninde de mertlik vardır. Bedeninden de mertlik edecek. Mert aslında nefisini yenendir. Merdin bir anlamı, malından, kendinden veren. Merdin bir anlamı da güçlü olmak, esas mert güçlü olandır. Güçlü olansa nefisini yenendir.

Kahraman olanlar hasmını bastı

Kemankeş olanlar yayını astı

Senin ilmin, amelin var. Ama hiç ilmi ameli olmayanın ayaklarının altına, onun seviyesine inebiliyor musun? Onun ayaklarının altına yüzünü koyabiliyor musun? Koyacaksın! Alçalmak bu demek.

Firâk-ı yâr ile âh u enin ol

Ayaklar altında zîr u zemîn ol

Toprak ol, çığnesinler seni. Ayaklar kimde? İnsanlarda. Ayaklar altında toprak ol, çığnen. Ama ilim insanı alçaltmaz, yükseltir. Tasavvuf ilmi insanı alçaltır, alçaltır.

Zâhirde alçaltır, mânâda yükseltir.

Onun cesedi alçaldıkça, ruhu yükselir. Bir insanın cismi zâhiren yükseldikçe, mânânen alçalır. Çünkü Allah’ın emri böyle.

Cenâb-ı Hak *“Kim ki tekebbür, kibir sahibi olursa biz onu hakir, yoksul ederiz.”* buyuruyor.

İşte kelâm-ı kibardaki yâr: Allah. Firâk: Allah’tan ayrılmış gelmiş ruh. Senin ruhun Allah’a âşıktır. Allah’tan başka bir şey istemez. Ne dünya ister ne mal ister ne de evlat ister. Bunları nefis istiyor. Âhireti de nefis istiyor. Cenneti de nefis istiyor. Ruh bunların hiçbirini istemez. Ancak Allah’a âşıktır. Allah’ın cemâlini görmek ister. Ama Allah’ın cemâlini kimler görürler? Dünyadan geçecek, âhiretten geçecek, canından geçecek ki cânânı bulsun. Terk-i cân olmayan cânânı bulamaz. Allah’ın emri de böyledir zaten.

Onun için terk-i dünya olması lazım. Malı çok olsun, malının olmaması değil. Malı olsun ama emir hududunda olsun. İbadeti ile beraber olsun. Bu malı haram yerlerden, yasak yerlerden kazanmasın. Yasak yerlere harcamasın. Gönlüne girmesin, sevmesin. Malının çobanı olsun. Malının çobanı olduğunu bilirse o malı Allah için kazanır, Allah için harcar. Bu ne demektir?

Bir ağa vardır. Bir sürü koyunu olur. 200, 300, 500... neyse bir çoban tutar. O mal kimin oluyor? Ağanın oluyor. Çoban ne yapıyor? O sürüyü muhafaza ediyor. Ama sürü kendinin olsa bir tanesini isteyenlere vermez. Ağa dese ki: “Ahmet’e on tane koyun ver.” çoban “vermem” diyemez ki. “Mehmet’e de beş tane getir keselim.” dese çoban bunu vermemezlik yapar mı? Yapamaz. Öyle ise kişi malının çobanı olduğunu bilirse Allah için kazanır. Allah için harcar.

*Bu mal sende emânettir
İşin dâim hiyânettir
Kamu nefse siyânettir
Ne çok sevdin bu boş hânı*

Bu hâneden mânâ dünyadır. Görünen cisimlerin hepsi. Bunlar hep mâsivâdir. Bunlar yok olup gidecekler. Bunlara niçin aldanıp kalıyorsun? Dünyayı sevdiğin için aldaniyorsun. Bunlar sûret. Gözüne çok güzel görünür. Ama bunlar seni aldatıyor. Bu emânetlere de hiyânetlik ediyorsun. Bunlar neler?

Elin, dilin, gözün, kulağın, ayağın, kalbin... Dünya sevginden dolayı bunlara hiyânet ediyorsun. Halbuki emânete hiyânetlik günâh-ı kebâir, büyük günâhtır. İnsan cehennemden kurtulamaz. Gözümüzle her yasağa baktıkça günâh-ı kebair. Bu dilimizle her yasağı konuştuğumuz günâh işliyoruz. Ayağımızla yasak yerlere gittiğimiz zaman yasak işliyoruz. Her yasağa elimizi uzattığımız zaman yasak işliyoruz. Bize emânet olan kalbimizde kötü şeyleri düşünüyorsak orayı kirletiyoruz. Kalbimiz Allah’ın evi. Siz evinizi kirletip oturabilir misiniz? O halde kalbimize de Allah’tan başka düşünceler koymayacağız, emâneti koruyacağız. Allah Kur’an göndermiş. Kur’an’a sımsıkı sarılmamız lazım.

Cenâb-ı Hak: “*Biz insanı çok kıymetli halk ettik.*” buyuruyor.

Ama hangi insan? Şeriatı, tarikâtı, hakikati, marifeti olan insan.

Tarikata şeriatla ulaşıyor. Şeriatızsız tarikata ulaşılamaz. Şeriatla eksikliği varsa tarikâtı yok demektir. Şeriat tamam olacak ki tarikata geçebilsin. Tarikat şeriatın üzerinde. Tarikatı da anlayıp yaşayacak ki hakikate geçebilsin. Tarikatı yaşayabilmek için güzel ahlâk sahibi olacak. Güzel amel sahibi olacak. İnsanlara yararlı, faydalı oluyor. Çünkü şeriat Allah’ın emri, Allah diyor ki:

“İnsanlara zararlı olmayın. İnsanlara yararlı olun. İnsanları sevin. İnsanları sayın. İnsanları çetinlikten kurtarın. Elinizle, dilinizle, malınızla onlara yardımda bulunun.”

79 ahlâk-ı zemîme nefsin sıfatlarıdır. Nefsin sıfatlarından kurtulamazsan sen de ahlâk-ı hamîde yok. Kötü ahlâklar var. Nefis denen bu mahluk münkirdir. Rabb’ısına münkirlik yapar. Bu nefis Rabb’ısının bütün nimetlerini inkâr eder. Bundan nasıl kurtulacağız?

79 ahlâk-ı zemîmesinin bir kısmı hatta birçoğu şeriatla gider. Bir kısmı da tarikatla gider.

Peygamber Efendimiz ahlâk-ı hamîdeden sohbet ettiği zaman, Sıddîk-i Ekber Efendimiz:

— “Yâ Resulallah, bu ahlâk-ı hamîdeden bende de var mı?” diyor.

O da:

— “Sende cem olmuş yâ Ebâbekir...” diye buyuruyor.

Tamamlanmış. Niye tamamlanmış? O kadar sahâbenin içerisinde Allah emrediyor: “*Yanına Ebubekir’i al. Hicret et.*” diyor. Mağaraya beraber giriyorlar. Mağarada ona zikir tarif etti:

“*Yâ yâr-ı gârım, ağzını yum. Dişini dişinin üzerine koy. Dilini üst damağına birleştir. Kalbinden ‘Lâ ilâhe illallâh’ de.*”

- “Yâ Ebâbekir, sende 79 ahlâk-ı hamîde mevcut, hepsi tamam.”

O dar zamanda, sıkıntılı zamanda düşman peşlerine gelmiş. Mağaranın ağzında gümül gümül gümülyorlar. “Buraya girmiştir, girmemiştir.” diye konuşuyorlar. O dar zamanda, ne yapmış? Ona tarikat talimi vermiş. Zikir vermiş. Mağarada vermiş.

Öyleyse “tarikat yok” diyenler nedir?

Allah yolunda eşkiyadır. Allah’ın yolunu kesiyorlar. Bırakmıyorlar ki insanlar Allah’a gitsin. Tarikatı inkâr küfürdür. Evliyâullâhı inkâr küfürdür. Çünkü o zaman Peygamber’in de velâyetini inkâr etmiş oluruz. Zaten onlar sadece Peygamber’in velâyetine değil ki, nübüvvetine de inanmıyorlar. Vahhabiler var. Bunlar yayılmışlar. Türkiye’ye de sıçramışlar. Allah korusun, Cenâb-ı Hak korusun. Allah onların şerrinden bütün inananları korusun. Onlar nübüvveti de inkâr ediyorlar.

Allah’a giden yol çok uzaktır. Şeriatla bu yol uzar. Tarikat Allah’a giden yolu kısaltır. Şeriatla bu yol bitmez. Ama şeriatlı da hiç gidilmez.

Kul ile Allah arasında tek bir vâsita vardır. O da meşâyih. Çünkü Allah’ı sana sevdirecek odur. Seni Allah’a götürecektir de odur.

Salih Baba Hazretleri öyle buyurmuş:

*Salih kapında bir kuldür
Gedâ şâhından mesuldür*

Gedâ: Kul. Şah da: Efendisi.

Burada bir efendi var ki Rabb’ımız. Bir de var ki Peygamber Efendimiz. Bir efendimiz de var ki Şeyh efendimiz.

Mevlam demek efendim manasına gelir. Allah da efendimiz. Peygamber Efendimiz de efendimiz. Mürşidimiz de efendimiz. Mürşidimizin efendimiz olmasının sebebi, Peygamber Efendimiz’i mürşidimizle tanıyacağız. Onunla bileceğiz. Onunla bulacağız.

Allah efendimizse, Peygamber de efendimiz, mürşit de efendimiz. Allah’ı onunla göreceğiz. Onunla bileceğiz. Onunla bulacağız, Allah’ın emri:

“*Habîbim, seni seven Beni sever. Seni sevmeyen Beni sevemez.*”

Salih Baba ne buyurmuş:

*Ânın nûru Muhammed’den değil mi
Zuhûrâtı muhabbetten değil mi*

*Cemâlin göreni hayrân eder ol
Gönüller şehrinde seyrân eder ol*

Kime buyurmuş? Mürşidine.

Evliyâullâh’ta ki nur, Peygamber Efendimiz’in nûrudur.

Allah Peygamber Efendimiz'i muhabbetinden halk etti. Bizi de onun nûrundan halk etti. Bizi muhabbetinden halk etti. Bizim aslımız muhabbettir. Muhabbet Allah'ın sevgisi. Allah bizi sevgisinden halk etti ise, biz onu niye sevmeyelim? Biz onu sevmezsek ona hıyânet etmiş olmaz mıyız? Öyle ise sevicek Allah'tır.

Cenâb-ı Hak: “*Mallarınız, evlatlarınız sizin için fitnedir.*” buyuruyor.

Allah'a şükür, inşallah malımız fitne değildir. Ama evladımız fitnedir. Ondan kurtaramayız. Ondan da kurtulalım. Eğer evladımızı Allah için seversek, Allah'ı daha çok seversek, o da fitne olmaz.

Evet, evlatlarımızı Hak için sevelim.

Hak için sevdiğimin var mı vebâli

Evlat her şeyden çok sevilir. Annenin babanın evladına o kadar çok sevgisi var ki icâbında canından fazla seviyor.

Evladı ateşe atıldığı zaman babası kendisini atar. Babası, kendisini atmazsa da annesi atar. Her baba atamazmış. Ama her anne atarmış. Bunun da geçmişte bir hakikati var ki.

Geçmişte ehl-i küfürden de dünyaya hâkim olanlar olmuşlar. Nuhdunaz isminde bir tanesi. Çok zalimmiş. Dünyaya zulmü ile kendisini saydırmış. İnsanlara zulmediyor. En büyük zulmü de şu: Büyük bir alan ortasında büyük bir ateş yakıyor. O ateşi nâr ediyor. Oranın üzerinden insanları yalın ayak geçiriyormuş. O insanların ateşten hoplamasından, zıplamasından, keyif alıyormuş.

Zalim, bir seferinde insanları toplamış, oradan geçirecek. Geçenler görünüyor, sağlam çıkmıyor. Fakat annenin bir tanesi oğlu ile berabermiş. “Ben yanayım oğlum kurtulsun.” demiş. Memelerini kesmiş, oğlunun ayaklarının altına bağlamış, herkes yanmış, o hanım da ölmüş, oğlu kurtulmuş. Demek ki annenin şefkati babadan daha fazla oluyor. Babanın da şefkati vardır.

Demek bu kadar sevmiş olduğumuz evlatlarımız fitne olabiliyor bize. Ama Allah için olursa fitne değil tabii. Allah için olması için onun sade dünyasını değil, âhiretini de düşünelim. Sadece maddesini değil, mâneviyatını da düşünelim.

Şimdi maddiyat düşünülüyor, evladı zengin olsun, tahsilli olsun başka bir şey düşünülüyor. Biz de diyoruz ki: “Tahsili de olsun, zengin de olsun, ameli de olsun. Ama biz tahsilini düşünürken, din ilmini de düşünelim, kültür ilmi ile zenginliğini Allah'a bıraksak. Cenâb-ı Hak ne dilemişse o olur. Bizim görevimiz ona din ilmini öğretmek. Bunu yaparsak muvaffak oluruz. Ama diğerlerini yaparsak muvaffak olamayız. Zaten ehli dünya olan bunu düşünmüyor. O zaman fitne oluyor.”

Evet, hayırlı evlattan bizim faydamız var. Bizim kurtuluşumuz var. Bizim için büyük bir ameldir. Amelsiz evlattan sen zarar göreceksin. Ameli olmayan evlat azabı gördükçe senin yakana sarılacak. “Yâ Rabbî, benim hakkımı bu babamdan al. Bana öğretmemiş ki ben işleyeyim.” Eğer sâlih evlat ise her amel işledikçe Allah'tan sana mağfîret diliyor. Senin azabını kaldırıyor. Baba evlattan öyle yararlanıyor. Sâlih evladın varsa, ona İslâmiyet'i öğrettinse, o amel işledikçe sana hisse ayrılıyor. Sadaka-i câriye oluyor. Senin azabını kaldırıyor. Bunu hocalar da vaazlarında söylerler.

Adamın bir tanesi ölmüş. Çocuğu geriye kalmış. Hatta bu çocuk, adam ölürken yokmuş, ana rahminde imiş. Çocuk o öldükten sonra dünyaya gelmiş. Velîler; kabristandan geçerken kim azap görüyor, kim azap görmüyor, görürler. Evliyâullâhın bir tanesi, oradan geçerken bakmış ki adamın bir tanesi azap görüyor. Her geçtikçe Fâtiha okumuş. Onun azâbını görürmüş. Bir seferinde bakmış ki azâbı kalkmış. Allah'tan sormuş:

— “Yâ Rabbî, Sen Alîm'sin, Kâdir'sin. Bu ruh burada azap görüyordu, azap kalkmış. Ölünün ameli olmaz. Amelsiz de azaptan kurtulunmaz. Nasıl kurtuldu?”

— “Ey benim velî kulum. Kulum isyan etti. Günahı için azap görüyordu. Fakat onun kendinden sonra bir oğlu oldu, büyüdü. Annesi onu hocaya gönderdi. Hoca ona besmeleyi, benim ismimi okuttu: “*Bismillâhirrahmânirrahîm*” Benim ismimi andı. Benim şanıma düşmedi ki oğlu benim ismimi okusun da ben onun babasına azap çektireyim. Böylece azabımı kaldırdım.”

Bakın efendiler, salih evlat sadakayı câriyedir. Onun için baba evlattan yararlanıyor. Evlat, babadan yararlanamaz. Çünkü evladı, terbiye eden anne-babadır. Dinini, imanını öğrettiği için faydalanıyor. Baba öldü gitti. Öğrettiği İslâmiyet'i oğlu yaşıyorsa ondan faydalanıyor. Bir de babası ona bir şey öğretmemişse azâbı vardır. Evlat senin yakandan sarılacak, hem de ne diyecek: “Yâ Rabbî, bu zâlim babamdan benim hakkımı al.”

Teveccüh demek, Allah'a yönelmek demektir. Biz de yöneldik inşallah. Buraya bir taklit için gelmemişsinizdir inşallah. Buraya hicvetmek için gelmişse bu neye benzer biliyor musunuz?

Nisan yağmuru var. O yağmurun katrelerine yılan ağzını açarmış. Onun karnında zehir olurmuş. Denizdeki balık da ağzını açarmış. Orada da kıymetli bir cevher olurmuş, “dürr” isimli çok kıymetli mücevher olurmuş.

Cenâb-ı Hak: “*Biz insanların güzelliğine, boyuna, soyuna değil, kalplerine nazar ederiz.*” buyuruyor.

Kötü niyetle gelmişse o zehirlenir. Yağmur yılanın ağzında nasıl zehirlenirse o da zehirlenir. Evet, eğer iyi bir niyetle gelmişse, bu sohbet olur. Allah'ın rahmeti, Allah'ın rahmetinden tecelli eden yağmur katreleri gibi kalbimize düşer. İyi niyetle geldinizse “dürr” olur, kötü niyetle geldinizse “zehir” olur, zehirler. Allah inşallah evvela nefsimi, sonra da sizi hüsn-i niyet sahibi etsin.

Allah iyi niyetten, hüsn-i niyetten ayırmasın. Amin!

“Şöhrette afat vardır.”

Hoş geldiniz. Muhabbet getirdiniz. Feyiz getirdiniz.

Allah feyzinizi artırsın. Allah muhabbetinizi artırsın. Allah sonunuzu hayır getirsin. Çok hayırlı ömürler ihsan etsin. Cenâb-ı Hak vücudumuzu sağ etsin. Hayırlı ameller, hayırlı ömürler ihsan etsin. Allah arzunuza ulaştırın. Allah ilminizi artırsın. Allah hulusunuzun, ihlasınızın bârını, meyvesini yedirsın.

İyi niyetle gelmiş olasınız. Buraya gelmiş olmanız en büyük ameldir. Uzak yerlerden geldiniz, zahmet çektiniz, para harcadınız. Allah zahmetinize rahmet versin.

Allah emeklerinizi zâyi etmesin. Allah hamdınızı, şükürünüzü artırsın. Hamdolsun, şükrolsun. Çok şükürler olsun. Nihâyetsiz şükürler olsun. Rabb’ımızın ihsanına, keremine şükürler olsun.

İhsanda bulunmuş. Lütüfta bulunmuş. Bağışta bulunmuş. Bizim, iyiliğimizden, bildiğimizden değil. Rabb’imizin lütfu ihsanı. Allah zâyi ettirmesin.

Nimetlere şükür var. Şükür olmazsa nimet azalır. Azala azala yok olur. Şükür olursa nimet çoğalır, çoğalır. Deryalar gibi olur. Nedir nimetimiz? Allah bizi Müslüman halk etmiş. Bundan daha büyük nimet olur mu?

Çok yaşayan da ölür, az yaşayan da ölür. Zengin de ölür, fakir de ölür. Herkes yok olup gidiyor. Esas sonsuz hayat orada. Esas sonsuz hayat âhirette. Âhirete inanmak lazım. Âhirete inanmayanlar ehl-i iman sayılmamışlar. O zaman ne olur? İnsan ehl-i küfür olur. Onların azâbı büyük. O zaman ebedî cehennemde kalırlar. Âmentü’nün altı şartı var. Birisi de âhirete inanmak. İnsanlar nefisini arındırmalıdır. Nasıl olacak arındırmak?

İnsanlar sanki dört tarafı siyah perde ile kaplı bir yerde. Etrafı duvarla örülmüş. Bu duvarları cam ederse dışarıyı görür. Ceset perde oluyor. Bu ceset yok olunca duvarlar yok oluyor. Bu perde hem camdır hem de siyah bir duvardır veya siyah bir perdedir. Ruhu karanlıkta kalmış. Ne zaman ki insan gafletini giderirse o cesedi olur cam. Daha onun ruhu karanlıkta kalmaz.

Biz bir ruh taşıyoruz. Bu ruh Allah’tan gelmiştir. Neye benzer bu? Derya var, okyanuslar var, deniz var. Hepsi deniz aslında bunların. Allah’ın rahmeti bir okyanus, okyanuslarla kıyas edilmez o. Bu yağmur katreleri nereden geliyor? Okyanustan geliyor. Fakat bir katre ile bir okyanus bir midir? Milyonlarca yağmur katresi toplandığı zaman ancak su olup akar. Ama o su olur akarsa okyanusa gider karışır yine. Veyahut da topraktan kaynayıp çıkan sular var. Bir kısmı var ki serçe parmağımız kadar. Bir kısmı da var ki adamı alıp götürecektir güçte. O kadar kuvvetli akan su deryaya gidiyor. Nasıl gidiyor? Nehire yakın oluyor. Nehirin yatağı deryayı bulana kadar gidecek. Deryayı buldu mu daha hareket yok. Ama deryayı bulana

kadar bir sesi var, bir hareket var. Deryayı buldu mu, hareket ve ses biter. Ama nehri bulamayan dere, çay, ırmak deryaya gidemez.

Nehirden mânâ evliyâullâhtır. Deryadan mânâ Allah'ın zât-ı azametidir. Katre de bizim ruhlarımız ama bu ruhlar deryayı bulamazsa yok olur. Allah'tan geldik, Allah'a gideceksek Allah'ın rahmetini kazanmak var. Allah'ın gazabını kazanmak var. Gazabını kazanan da gidiyor, Allah'a rahmetini kazanan da gidiyor.

Allah'ın gazabı ve rahmeti kimler için? Bizler için. İnsanlar için. Onu bizim elimize vermiş. Onu bizim sa'yımıza gayretimize bırakmış. Akıl ve irâde vermiş ki onu bilelim diye. Akıl vermiş ki yararlı nedir, zararlı nedir, bilelim. İrade de vermiş ki o zararlı şeyden kendimizi koruyalım. Mesela, şurada bir ateş yanmış, sana doğru geliyor. Kaçacaksın ki kurtulasın. Orada da bir nimet var. Gideceksin ki oraya, alabilesin. Cenâb-ı Hak, akıl vermiş ki bizim için yararlı şeyleri elde edebilelim. Yararlı olan şeyler Allah'ın emirleri, zararlı olan şeyler Allah'ın yasakları. Bunu her akılı olanın bilmesi lazım. Her akılı olan mesuldür bundan. Bilecek. Ancak bilmeyenler, delilerdir. Allah delilerden kâr-zarar, hayır-şer, helâl-haram sormuyor. Akıllı kim? Kazancını, kârını, zararını, harçamasını, yemesini, içmesini bilen. Maddî kârını-zararını bilenler akıllı. Öyle ise bu akılı Allah bize niye vermiş? 'Yararlı nedir, zararlı nedir?' bilelim diye. Cüz'i irâdeyi niye vermiş bize? Yararlı şeyi gidip alalım. Zararlı şeyden de kaçalım diye. Allah bu kadar mükevvenâtı halk etmiş. Allah'ın halkiyyeti üçe ayrılır: Cemâdât, nebâtât, mahlûkât.

Cemâdât: Yer, taşlar, kayalar, madenler. Bunların sayısı yoktur. Cenâb-ı Hak şöyle buyuruyor:

"Kara topraklarında, insanların hiç bilemeyeceği, bulamayacağı yerler olacak, kıyâmet kopana kadar."

Bugün bakınız, dünyaya hükmeden Amerika Kıtası'nın kaç senelik mazisi var ki? Ne zaman bulundu? Hâlbuki dünyanın ömrü çok öncedir. İnsanlar 1492'de Amerika kıtasını bulunca oraya gidip yerleşmişler. İş-güç sahibi olmuşlar.

Mesnûât: Yerin bitirdikleri. Yerin sebzesi, meyvesi.

Mahlûkât: Yerin üzerinde taşıdığı canlılar. İnsanlar da mahluktur, cin de mahluktur, melek de mahluktur. Ama melek insanlara müsâvi bir mahluk değildir. İnsanlar müsâvilikte kalmıyorlar. Seviyesinde kalmıyorlar. Bir insan seviyesinde kalmazsa ya aşağı iner ya yukarı çıkar.

Mademki insanda bir irâde var. Bu irâdesi ile ya yükselir ya alçalır. Allah bir akıl vermiş ki kârını-zararını bilsin diye. Bir irâde de vermiş ki, o kârını-zararını korusun diye.

Şimdi, biz de orta vasattayız. Yukarıda diyelim ki altınlar var, mücevherât var. Çıkarsak onları elde ederiz. Aşağıda kömür var, odun var. Ateş almış yanıyor. İnersen sen de yanarsın orada. Ama biliyorsunuz ki aşağıda ateş var. O yanan nedir? Cehennem. Onun için cehenneme inanmak imandandır. Öldükten sonra dirileceğimize inanmak imandandır. Yukarıdaki mücevherâtın maksat cennettir. Çok kıymetli bir yer. Öyle ise, biliyorsan orayı, çık oraya. Niye ateş yanan yere iniyorsun? İnme, çık. İşte bu insanlara

Allah akıl vermiş. Kârını-zararını bilsinler diye irâde vermiş ki kâr etsin. Zarardan kaçsın.

Onun için Cenâb-ı Hak: “*İnsanlar hüsrandır.*” buyuruyor.

Hüsrân zarar. Ama bu zarar manevî zarar. Maddî zarar değil. Maddî zarar bizim için manevî kâr sayılıyor. Maddî zararı da Allah’tan bilirsek. Allah bize ikramda bulunacak.

Allah: “*Biz insanları, mallarının, canlarının ürünlerinin azalması ile imtihan ederiz. Sabrederlerse Bize gelecekler. Geldiklerinde Bizim onlara mükâfatımız olacak.*” buyuruyor.

Allah’ı çok zikretmemiz lazım. Terakkîmiz de budur. Biz şimdi buradayız. Hristiyanların, Mecusilerin, Yahudilerin, ateşe tapanların, güneşe tapanların hepsinin çocukları, İslâm fitratı üzerine doğar. Onlar 15 yaşına girdikten sonra annesi babası Yahudi ise o da Yahudi olur, Hristiyan ise o da Hristiyan olur, Müslüman ise o da Müslüman olur. Ateşe tapıyorsa onlar da ateşe taparlar. Her hayvanın yavrusu annesinin peşinden gider. Her kuşun civcivi annesini arar peşinden gider. İnsanlarda da dinî terbiyeyi çocuk, annesinden babasından alıyor. Ama on beş yaşına girdikten sonra ayırım başlıyor. Çünkü mükellef oluyor. Günahı-sevabı, hayrı-şerri bilmiyorsa, seçmiyorsa bu sefer de aşağıya iniyor.

Bu aşağıya inmek ne demektir? Bir köpeğin günahı, sevabı yoktur ki cehenneme girsin. Köpek ot gibi bitti, ot gibi gitti. Köpeği Allah insanlara hizmetçi halk etti, sürülerini bekliyor, bahçesini bekliyor, kapısını bekliyor. Hepsini insanlara hizmetçi halk etmiştir Cenâb-ı Hak. En zararlı olan hayvanı bile bizim için hizmetçi halk etmiştir. En zararlı olanın da bir yararlı tarafı var da bilemiyoruz.

Nuh aleyhisselam gemiyi yaptı. Gemiye bindi. Gemide su yok, tufan yok. Cenâb-ı Hak emretti ki: “*Yâ Nuh! Her hayvandan bir çift al.*”

Dişili, erkekli onları aldı da ondan sonra tekrar ürediler. O zaman hınzırı da aldı gemiye. Aslanı da aldı gemiye. Domuzu da aldı ki gemide olan pislikleri yesin diye. Bu domuzun burnuna fare düştü, pıskırdı. Bu defa fare gemiyi delmeye başladı çünkü zararlı hayvan. Cenâb-ı Hak: “*Yâ Nuh, aslanın belini siva.*” dedi.

Aslanın omuzundan kedi düştü. Eğer kedi orada halk olmasaydı, fareler gemiyi deleceklerdi. Gemi batacaktı. Bütün bu hayvanlar insanlar için hizmet görüyorlar. Zararlı oldukları kadar yararlı tarafları da var. Ama göremiyoruz:

Cenâb-ı Hak: “*Biz insanları ve cinleri halk ettik. Bizi mabut bilsinler.*” buyuruyor.

Bu kadar mahlukâtın içerisinde Cenâb-ı Allah niçin insanları, cinleri halk ediyor? İnsanlar, cinler madde değil, ruh taşıyorlar. Ruh yok olmaz. Bu cesetler dünyaya gelmeden önce ruhun nerelerde, ne kadar süre kaldığı bilinmiyor. İlm-i ezeli ruhlar halk edilmiştir. İlm-i ezeli ise Allah’ın kendi bilgisidir. Ne kullarına ne ulemâsına ne de nebîsine bildirmiştir. Fakat ilm-i ezeli bu zamana kadar gelmişler. Semâda çok âlemler var. Âlemlerden geçmişler gelmişler. Dolana dolana gelmişler.

Sayırsız ruhlar gelmiş. Evvela Hz. Âdem'e ruh indirmiş Cenâb-ı Hak. Biz onun tohumlarıyız. Ancak Allah ezelde halk etmiş. Ruhlarımız ilm-i ezeldede "belâ" demiş. Ama bunu ruhumuz dememiştir. Ona dedirten Allah. İlm-i ezeldede bizi seçmiş, ruhumuza "belâ" dedirtmiş. Bizi küfürde koymamış. Ehl-i küfür olanlar da dünyaya gelmişler. Ama Allah'a inanmamışlar. İnen kitaplara inanmamışlar. Bazıları bazı peygamberlere inanmamışlar. Öyle peygamberler olmuş ki hiç inanmamışlar. Öyle olmuş ki bir tane ümmeti olmuş. Hiç inanmayanlar olmuş. Hiç ümmeti olmayan peygamber olmuş. Peki, Cenâb-ı Hak inanmayanları olan peygamberler zamanında bizi halk etseydi, şeriatları battal olmuş olan, kitapları battal olmuş olan dönemde bizi halk etseydi?

Battal olması da Allah'ın dileğiyle olmuştur. Eğer o kitaplar Hak tarafından battal olmasaydı, onlar da Müslüman sayılırdı. İncil ve Tevrat'ı kabul edenler Müslüman sayılırdı. Bu kitaplar ne kadar tahrip edilse bile aslı vardır, hakikati vardır. Bunlar Allah tarafından değiştirilmiş. Çünkü Allah'ın kanunu değişmiş. Onlara Tevrat'ta ve İncil'de nasıl kazanıp, nasıl harca-yacakları, yaşama biçimleri bildirilmiş. Fakat ibâdetleri sadece kilisede kalmış. Battal olmamış olsa bile başka bir yerde amelleri yoktur. Ama bizim peygamberimizi Cenâb-ı Hak sevdiğinden dolayı ona her yeri mescit kılmış.

Abdülhâlik Gücdüvanî Hazretleri'nin Evliyâ-yı Kebîr isminde bir müridine vasiyetnâmesi var. Ama o vasiyet hepimizdir. Çünkü bu tarikatın kurucusu Abdülhâlik Gücdüvanî Hazretleri bizim hatmemizin, teveccühümüzün sahibi odur. O icat etmiştir. Bu vasiyetnâme nedir?

Evvela diyor ki:

"Şöhret kazanma! Şöhrette afat vardır."

Onun için bizim büyüklerimiz tarihlere geçmemişlerdir. Şöhrette afat vardır.

Mübârek, Erzincan'da Terzi Baba isminde bir zât var. Kerâmetleri var, meşhur bir zâttır. Fakat Şah Dedemiz olan Pîri Sâmi Hazretleri demiş ki: "Eğer Terzi Baba'nın derecesinde halife çıkartsam iki yüz tane çıkarırım." demiş ve bu sahihtir. Fakat:

"Şöhret kazanma, şöhrette afat vardır. İsmi hüccetlere yazdırma."

Veysel Karânî Hazretleri ile Peygamber Efendimiz sağlıklarında birbirlerini görmemişlerdir. Ama Peygamber Efendimiz vasiyet etmiştir ki: "Hırkamı ona götürün." diye.

Götüren kim? Hz. Ali Efendimiz ve Hz. Ömer. İki halife. Hırkayı almadan evvel hırkanın hakkını vermiş (secdeye kapanmış). Hırkayı başlangıçta almamış.

Birbirlerini hiç görmedikleri halde, Uhud Muharebesi'nde kâfirler taşla saldırınca Peygamber Efendimiz'in dişi kırıldı. Bu sahneyi ta Yemen'den görmüş. Taşı almış, dişlerini kırmış. İşte, maneviyatta bu derece de Peygamberimize yakın.

Hırkayı götördükleri zaman, secdede uzun bir süre kalmış. Onlar da "Bu bayıldı mı, uyudu mu?" diye kaldırmışlar. Kaldırılınca demiş ki:

— “Niçin acele ettiniz. Ben hırkanın hakkını icrâ ediyordum. Ümmet-i Muhammed’in günahkârlarının affını Allah’tan diliyordum. Dörtte üçünü bağışlattım, dörtte biri kalmıştı.”

Peygamber Efendimiz, Üveys hakkında yaptığı sohbetin tatbikâtını mübârekler orada hırkayı verirken görüyorlar.

Neyse hırkayı veriyorlar. Hz. Ömer radiyallahuanh hakkında Peygamber Efendimiz buyurmuştur ki:

— “Benden sonra peygamber gelseydi, Hz. Ömer gelirdi.”

İşte Hz. Ömer Peygamber Efendimiz’in Üveys’i metheden çok hadislerini biliyor. Ondan istekte bulunuyor:

— “Yâ Üveys, bize bir nasihatta bulunsan.” Demiştir ki:

— “Sen bir şeyler biliyor musun?”

— “Biliyorum.” demiştir.

— “O halde bildiklerini unut. Allah’ı bil yeter.” Yine nasihat et demiştir:

— “Seni bilirlir mi?”

— “Bilirlir.”

— “O bilenlere kendini unuttur. Allah seni bilsin yeter.”

Yine nasihat et demiştir:

— “Hayır! Bu iki nasihatimi tutarsan yeter sana.”

Salih Baba’nın divanında da ne geçiyor:

‘Künfekân’ın sırrına ermek ne hacet bizlere

O divan bizim elimizde bir ameldir. Hem şeriattır hem tarikattır hem hakikattir hem marifettir. Vaaz, sohbet hepsi ondadır.

Bu mükevvenât Cenâb-ı Hakk’ın “Ol” demesi ile oldu. “Künfekân” bu demek.

“Feyekün” emri ise, yok demesi ile yok olacak.

“Kün ve feyekün” arasını Allah bilir. Âlimler de bildiği kadar bilirlir. Meşâyihin bildiğini âlimler bilemezler. Nebîlerin bildiğini velîler bilemezler. Velîlerin bildiğini âlimler bilemezler. Âlimlerin bildiğini de biz bilemeyiz.

“Künfekân” emrinde neler gelmiş, neler geçmiş, neler olmuş, neler bitmiş? Bunları âlimler bilir. Ne hikmetler ne hikmetler...

Âlimler nerden bilirlir? İnen Kur’an’dan. Ne diyor burada?

“Künfekân”ın sırrına ermek ne hacet bizlere

Aşka ermektir muradım nâm u nişân istemem

Nam: Duyurmak. Bir insanın kendisini etrafa duyurmasıdır. Nişan: Kendi varlığı, kendi görüntüsü. Kendi varlığı, kendi ilmi, kendi ameli ile kendisini yüksek görmek.

Diyor ki: Aşkdan daha kıymetli bir şey yok. Çünkü aşk insanda nam, nişan bırakmaz. O zaman Veysel Karanî Hazretleri’nin dediği olur:

“Seni biliyorlar mı? Allah bilsin yeter. Bilenlere unuttur. Bir şeyler biliyor musun? Biliyorum. Bildiklerini unut. Allah’ı bil yeter.”

Şükür, şükür, şükür... Acziyetimizi bileceğiz, kusurumuzu bileceğiz, noksanımızı bileceğiz. Zaten Allah bizi noksan sıfat yaratmış. Ama biz bile-

miyoruz. Sadece belli günahlar işliyoruz. Noksanlığımız onlar zannediyoruz. Bir de seçilmişler var. Seçilmişlere göre bizim her hâlimiz noksan.

Bir inanmış var. İnanmış ama inancını yaşamıyor. Biz onlara ne diyoruz? “Günah işliyor, kusur işliyor.” diyoruz. İşte, bizden seçilmişler var. Onlara karşı da bizim her hâlimiz noksan. Ne kadar ibâdetimiz amelimiz olursa olsun, bizim de onlara karşı çok noksanımız var.

Yürürken Allah’ı zikredemiyorsun. Yerken, Allah’ı zikredemiyorsun. Gideceğin yeri düşünüyorsun. “Ne kadar gittim, ne kadar kaldı?” diye. Allah kalbinde yok. İçiyorsun, Allah’ı zikretmiyorsun. Nefeslerin bütün boşuna. Gafil yiyorsun. Bunu bize bildiren kim oluyor? Evliyâullâh oluyor. O bize bir Allah sevgisi verecek.

Allah’ı kalbimizden unutmayacağız. Allah’ı unutursak eğer gafil yeriz, gafil içeriz, gafil konuşuruz. O zaman bizim terakkimiz olmaz. Aşağıya düşeriz, kalırız.

*İyiliğe iyilik insanların kârı,
Kötülüğe iyilik âriflerin kârı*

Demek şudur ki: Vebâl ehli kim oluyor? Bugün zamanımızda hacısında, hocasında bütün amel işleyenlerde bu vardır. Şahsî menfaat gözetiliyor.

Bugün ayırımlar var. Müslümanlar ayrılmışlar. Süleymancı, nurcu, ışıkçı vs. var, var... Çok var. Bunlar sözlerini kasıtlı konuşuyorlar. Kendilerini methediyorlar. Kendilerinden olmayanları zemmediyorlar. Bu garazî değil mi? Maksatlı değil mi, bu konuşmak? Biziz diyorlar. Kitap-Sünnet, tefrikayı yasaklamıştır. Kim ki tefrika yapıyorsa vebâli yükleniyor. Benim inancım kanaatim bu. Siz de ister inanın ister inanmayın. Öyle ise:

*Bu halkın çoğu kâl ehli
Kimi olmuş vebâl ehli
Gâyet azdır kemâl ehli
Cinni bırak cân ara bul
Bir kâmil insan ara bul*

Cinni bırak ne demek oluyor? Cenâb-ı Hak “Gul eûzü bi rabbîn’nas” suresinde cinlerle, insanları bir zikretmiş. Onun için bunları bırak. Bir kâmil insan ara.

“Vekûnû meassâdigîn (Sadıklarla olun.)”

Evet sözümüzü, menfaatimize göre konuşmayalım. Başkasına da menfaatimize göre konuşmayalım. Başkasına da zarar verecek söz konuşmayalım. İşimizi kendi çıkarımıza göre işlemeyelim. Başkasına da zarar verecek iş işlemeyelim. Eğer kemâl ehli olmak istiyorsanız böyle. Yaşantınız İslâm’a uygun olsun. Yemeniz, giyinmeniz, almanız, vermeniz, konuşmanız İslâm’a uymalı.

Kimseyi incitme, kimseden de incinme.

Cenâb-ı Hak: “Herkes bildiğinin âlimidir.” buyuruyor.

“Şerleri bilemiyoruz.” demeyin. Senin bildiğin şer var. En zararlısını, en önemlisini sen biliyorsun. Bildiğin günah var. En önemlisini biliyorsun. Bildiğin haram var.

Hanımlar için ne? Kısa etek giyinmiş, göğüs, bağır açık. Kol-bacak açık. Bunlar bilmiyorlar mı? Eğer bunların içerisinde Hristiyan varsa, İsevî,

Mûsevî varsa ki onlarda da yok. Esas Katolik Hristiyanlar kapalılar. Açık değil. İşte bilerek işlenen günah.

Sizler için de var. Zamanımızda aile huzursuzluğu o kadar çoğalmış ki bu kadar insanlardan şikâyet geliyor gittiğimiz yerlerde.

Beyi hanımından şikâyetçi, hanımı beyinden şikâyetçi. Oğlu babasından, babası oğlundan şikâyetçi.

Nakşibendî Efendimiz buyuruyor ki:

“Her sözü mahallinde konuşun, her sözü mahallinde düşünün. Mahalli olmayan yerde söylediğiniz sözden fayda elde edilmez.”

Şimdi burada hanım olarak hepinizin tesettürü var. Namazınızda, niyâzınızdasınız. Benim kanaatim, hepsi değilse bile çok hanımlar beylerine itaatsizlik ediyorlar. Anlayışım, hissiyâtım, görüşüm bu. Hâlbuki hanımlar, Allah’a itaatten sonra beylerine itaat edecekler. Hanım, beyinin kölesidir. Kölesi denince ona zulüm mü edecek? Hanım da beyine emânettir. Aynı sohbet erkeklere de söyleniyor. Hanımlarınız size emânettir. Onlara işkence yapmayın. Onları ihtiyaçlı bırakmayın. Onlara eziyet etmeyin. Siz böyle olmayın.

Beyi hanımından şikâyetçi. Diyor ki: “Ben hanımı örttüremiyorum. Namaz kıldıramıyorum.”

Çok hanım da beyinden şikâyetçi. “Ben namaz kılacağım beyim bırakmıyor. Başımı örteceğim, beyim bırakmıyor.”

Çok dikkatli olmak lazım. Siz, size düşen görevinizi yapın. Allah’a karşı olan kulluk görevinizi yapın. Hanım beyinden izinsiz hiçbir yere gitmeyecek. Hanım iki yerde beyini dinlemez.

1- İlim öğrenmede: Vaaz, sohbet dinlemede,

2- İbâdetde: Zikir yaparken, namaz kılarken.

Beyi kızırırsa gizli yapar bildirmez. Sair zamanlarda sözünü dinleyecek.

Fâtımatü’z Zehrâ Validemiz (Seyyid-i Nisâ), hanımlara o şefaata edecek. Peygamber Efendimiz’in verdiği yetki ile azâba girecek hanımları o kurtaracak, hepsini değil. Şefaata de şöyledir: Bir talebe okur. Mesela on tane dersi var. Bu derslerin dokuz tanesini vermiş. Bir tanesi kalmış. Not değeri olarak diyelim ki beş alması gerekiyor. Ama öğrencinin notu eğer dört ise, heyet beş verip kurtarıyorlar. Şefaata meselesi de böyledir. Muhakkak ki sevabımız, günahımızdan ağır gelirse, kurtulacağız. Eğer günahımız sevabımızdan ağır gelirse kurtulamayız.

Fâtımatü’z Zehrâ Validemiz babasına sormuş:

— “Babacığım, âhirette komşu olacak hanımlardan bir tanesini bana haber verir misin?”

— “Tabii kızım. Filanca mahalledeki filanca evde oturan deve çobanının hanımı. Git ona müjdele. Sen bana cennette komşu olacaksın.” de. Gitmiş görüşmeye kapıyı vurmuş. Hanım:

— “Kim o?” demiş.

— “Ben Fâtımatü’z Zehrâ. Resûlullâh’ın, iki cihan sultanı Hz. Muhammed’in kızıyım, demiş, Hz. Ali’nin zevcesiyim. Cennetin ziyetleri olan Hasan, Hüseyin’in annesiyim.”

Cenâb-ı Hak Hasan ve Hüseyin Efendilerimiz'in nûru ile cenneti ziynetlendirecek. Arş-ı âlâ'yı da onların nuru ile süslemiş. demiş ki:

- "Hoş geldiniz, sefâ geldiniz. Ama ben beyimden izin almadan seni içeri alamam, özür dilerim, beni affet. Bugün beyimden izin alayım da yarın oturalım." demiş.

Beyimden izin almış. Fakat Hasan Efendimiz ertesi gün annesinin peşine takılmış. Kapıyı vurmuş.

— "Kim o?"

— "Ben Fâtımatü'z Zehrâ."

— "Yanında kimse var mı?"

— "Bir küçük oğlum var."

— "Ben oğlunuza izin almadım. İçeri alamam. Affet beni demiş."

Diğer gün tekrar geldiklerinde. Onlara izin alınmış. Fakat bu sefer de Hüseyin Efendimiz takılmış peşine.

Kapıyı vurunca: Yine soruyor?

— "Yanında kim var?"

— "Oğlum Hasan ve Hüseyin."

— "Ben sadece Hasan için beyimden izin aldım. Hüseyin'i söylemedim." diyor.

Özür diliyorlar. Dönmüşler. Diğer gün geldiklerinde kapıyı açmış, içeri almış. Son derece hizmet-hürmet etmiş. Tabii bunlara bir ikramı olacak, getirmiş. Normal ekmek koymuş, su koymuş. Kendisi de avludaki güneşte kurumuş ekmekle, ısınmış suyu almış. Onu yiyor. Bunlara koymuş olduğu soğuk su ve yumuşak ekmek.

— "Niçin sen bu sıcak suyu içiyorsun? Niçin ekmeği güneşte kurutuyorsun?" diye sormuşlar.

— "Benim beyim sabahtan akşama kadar güneşin altında. Onun yediği kuru ekmek. İçtiği güneşin altında ısınmış su, beyim bu hâldeyken ben nasıl yumuşak ekmek yerim, nasıl soğuk su içerim, buna Allah razı olur mu?"

Cenâb-ı Hak buyuruyor ki: *"Eğer hanımlara bizden başkasına secde emretseydim efendilerine secde emrederdim."*

Zamana göre hareket etmeyelim. Hanımlara hürriyet var diye Allah'ın kanununa karşı mı gelelim? Cenneti kazanmak istiyorsak bu böyle. Ama şu da var: İki yerde dinlemez beyini.

1- İbadet yapmakta,

2- İlim öğrenmekte.

Beyi vuruyor, dövüyorsa gizli yapar. Bunların dışında beyinin emrine tâbi olacak. Kapanmak isteyen bir hanımın kapanmasına beyi müsaade etmiyorsa onun günahını beyi çeker. Ama namaz öyle değil. Namazı beyinden gizli de olsa kılacak. İlmî ondan gizli öğrenecek.

Cenâb-ı Hak ilminizi, bilginizi artırsın. Ferâsetimizi artırsın. Müslümanın ferâseti (ileri görüşlülük, anlayış) kerâmetten üstündür. Peygamber Efendimiz'in emri böyle.

Kerâmette şöhret var. Şöhrette afat var. İnsan Müslümanlığını ne kadar kuvvetleştirirse o kadar ferâsetli olur.

Allah'a şükür. Bakın şeriatımız var, tarikatımız var. Şeriat ne? İslâm. Âmentü'nün şartlarına uymak. İslâm'ın şartlarını yaşamak. Tarikatsız olmaz. Kuşun uçması için iki kanadı olacak. Tek kanadıyla uçamaz. Velîlerin kelâmı:

Şeriat tarikat yoldur varana

Sadece şeriatla gidilemez. Tarikat da lazımdır. Hangi yol? Allah yolu. Allah'a gideceğiz.

İnsanların mükâfatı da âhirette, cezası da âhirette. Allah, itaat edenlerin mükâfatını ve itaat etmeyenlerin cezasını âhirette verecek. Mükâfat cennette, ceza cehennemde olacak.

Beyi dersli hanımı dersli değilse yanlış. Hanımı dersli, beyi dersli değilse o da yanlış. Bunlar hayat arkadaşı. Birisi getiriyor, öteki pişiriyor.

Tarikatsız insanın, râbıtasız insanın her işinde, düşünmesinde zulmet vardır. Tarikatı olan bir kimsenin her işinde bir feyiz vardır. Her işinde bir bereket vardır.

Beyi başka bir tarikatta, hanım başka bir tarikatta ise ayrı ayrı yollardan gidiyorlar. Burada da hanımın beyine uyması lazım. Çünkü Cenâb-ı Hak hanımı noksan halk etmiş. Hanımı beyinin emrine vermiştir. Beyi nereye gidiyorsa o da onunla gitmesi lazım. Ama Allah'ın emri hududunda. Yasaklarında değil.

Tarikatların hepsi haktır. Bazıları geliyor mesela:

— “Benim tarikatım var ama değişeceğim” diyor.

Soruyoruz?

— “Sen yapıyor musun tarikatının icaplarını?”

Devam ediyorsa, neye değişiyor? Tarikatların hepsi birdir.

Ama bir ferdî amel var. Bir de toplu amel var. Bizim hatmemiz toplu bir ameldir. Hatmeye tarikatı olmayanlar hiç oturamaz.

Tarikatların içinde en üstün olanı Nakşibendî tarikatıdır. Çünkü kurucusu olan Bahaeddin Nakşibendî reis-i evliyâdır. Peygamber Efendimiz'den sonra ne kadar evliyâ yaşamışsa, hepsinin reisi seçilmiş. Hepsinden ileri geçmiş. Kelâm-ı kibarda geçiyor:

Âşkına Hazret-i Pîr-i Tagî'nin

Reis-i evliyâ din çerâğının

Hakikat bahrinin çar ırmağının

Keştibân eyle o deryâya bizi

Nakşibendî Efendimiz'in dört nehirden almış olduğu feyiz bir derya olmuş. Silsilede geçiyor: “*Ve'l Kâdiriyyeti ve's Sühreverdiyyeti ve'l Kübreviyyeti ve'l Çeştîyye*”. Bunların hepsi geçmişte büyük tarikat kurucuları. Onun için Nakşibendî tarikatı bütün tarikatların en büyüğüdür. Bu tarikata layık olalım.

Allah hepinizden razı olsun. Muhabbetinizle yaşayalım. Muhabbetinizle göçesiniz. Evet amelsiz olmaz. Ama amelin makbulü; maksatsız, menfaatsiz olanıdır. Maksatsız, menfaatsiz amel de ancak aşka dûcâr olanların amelidir.

Niçin? Amel de bir varlıktır insanlarda. İşlemiş olduğu amel gözünün önüne geliyorsa o makbul değil. Hep ameller gözünden, gönlünden silinecek. Hepsini atacak. Aşk, muhabbeti olmazsa böyle amel işleyemez. Ameli güzel işle, işlememiş gibi ol.

Talip ne demek? İsteyen. Mürit ancak isteğini biliyor. Bu da evliyâul-lâhın himmetiyle. Evliyâullâh olmazsa altın, gümüş, apartman ister. Nakşi-bendî tarikatından himmet ve muhabbet alanın gönlünden bunlar çıkar gider.

*Ricam senden hemân ancak rızadır
Bu abd-i âcize hem-nâ sezâdır
Ata-yı lütfü ihsanın gözedir
Zayıf abdem ki gaffârım sen oldun*

*Bîhamdülillâh kamû varım sen oldun
Her eşyada talepkârım sen oldun
Neye baksam seni anda görürem
Bu mânâda mededkârım sen oldun*

İşte böyle... Gönlünden hepsini atar. Yapmış olduğu iyilikler gönlüne gelmez. Marifeti, mahareti gönlüne gelmez. Yapmış olduğu hayırlar, hiçbir şey gönlüne gelmez. Amelin makbul olanı da o. Ameli güzel işle, işlememiş gibi bil.

“Talip” sa’yında doğan gibi, sebâtında kelp gibi olacak. Allah doğan diye bir kuş halk etmiş. Doğandaki sürati Allah hiçbir kuşa vermemiş. Öyle süratli ki avını görünce hiçbiri kurtulamıyor. Kelpte de bir hassa var. O da ağasının kapısını bekliyor. Aç da kalsa ağasının kapısını bekliyor. Bir kemik atsalar bekler. Kelpteki sebat da buymuş.

Demek ki talip sa’yında doğan gibi olacak. Süratli olacak. Sebâtında da hiçbir şey beklemeyecek. “Ben şu kadar zamandır amel işliyorum, ders yapıyorum. Şu hizmetim var, şu iyiliğim var.” diye bunları hiç söylemeyecek. Bunları hiçe sayacak ki o ameller makbul olsun. Allah’ın indinde, o kadar makbul olur. Resûlullâh’ın indinde, o kadar makbul olur.

Peygamber Efendimiz, gece sabahlara kadar namaz kılıyormuş. Aişe Validemiz ona:

— “Yâ Resûlallâh! Niçin sen bu kadar kendine zahmet ediyorsun? Allah seni ‘Rahmeten’lil-âlemîn’ olarak gönderdi.” diyormuş.

Allah, Peygamber Efendimiz için buyuruyor ki: “*Habîbim! Bu kâinatı senin için halk ettim. Seni halk etmeseydim bu kâinatı halk etmeyecektim.*”

Bu kâinat derken “yerleri, gökleri, melekleri, insi, cinni, cenneti, cehennemi, dünyayı, âhireti, görünen, görünmeyen, ne kadar halkiyet varsa, hepsini senin için halk ettim.” Böyle iken gece sabaha kadar namaz kılıyormuş, dizleri şişiyormuş. Aişe Validemiz de bunu görüp acıyormuş:

— “Yâ Resûlallâh, niçin kendine zahmet ediyorsun. Allah seni büyük halk etmiş. ‘Rahmeten’lil-âlemîn’ olarak göndermiş Allah seni. ‘Rahmeten’lil-âlemîn’sin, niçin kendine zahmet ediyorsun?”

— “Yâ Aişe! Rabb’ıma olan kulluğumu yapmayayım mı?”

Ama Miraç'ta da Cenâb-ı Hak buyurmuş ki: “*Habîbim bana ne getirdin?*” Dememiş ki: “*Sabaha kadar namaz kıldım. Şu kadar maharetlerim, marifetlerim var.*” dememiş.

Kırk bin mucize göstermiş, kuru hurma kütüğünü yeşertmiş, çürümeye yaklaşmış hurma kütüğünü elleri ile sıvamış, hurma vermiş, on parmağından çeşmeler akmış. Böyle iken, Miraç'ta:

— “Habîbim bana ne getirdin?” sualine:

— “Yâ Rabbî, Sen muhtaç değilsin, Sen Gani'sin. Sen fakir değilsin, her şey Sana ait. Muhtaç benim, ben Sana yokluğumla geldim, yokluk getirdim.”

Cenâb-ı Hakkın o kadar hoşuna gitmiş ki:

— “Habîbim! Çok makbul bir hediye getirdin.”

Allah azamet sahibi, Allah varlık sahibi. Biz varlık sahibi değiliz. Esas varlığımız cesedimiz. Demek ki, biz fakiriz, biz yoksuluz. Fakirliğimizi, yoksulluğumuzu bilelim.

Cenâb-ı Hak anasız, babasız bir yetime ihsanda bulunmamızı emrediyor. Veya zenginiz, kapımıza gelen bir fakire ihsanda bulunmamızı emrediyor. Biz onun fakirine ihsanda bulunursak o bize ihsan etmez mi? Yeter ki fakir olduğumuzu bilelim. Bu emirlerden, bu çileden anlaşılıyor ki Allah'ın karşısına varlıkla çıkılmaz. Allah'ın karşısına yoklukla çıkılacak.

Allah sonumuzu hayır getirsin. Sizin de bizim de Allah sonumuzu hayır getirsin.

Gelecek haftaya gidiyoruz. Bir kuş varmış. Yazın ağustos ayında gölgeye gitmez, kendini güneşe vururmuş. Isıyı içerisine depo edermiş. Güneş enerjisini içerisine alıyor. Kışın onu yavaş yavaş harcamakla kışı çıkarıyor. Onu almazsa kışın üşüyor.

Siz de bir daha gelinceye kadar muhabbet enerjisi alın. Hâşâ, burada yanlış anlaşılmasın. Sohbet bizim değil, sohbet sizin. Size oluyor. Siz konuşuyorsunuz, biz değil. Sizin muhabbetinizden ileri geliyor. Onun için bu size râbîta olsun, unutmayın.

“Emânete hiyanet etmek münâfıklıktır.”

Bir gönülde kenz açılmaz

Tâ ki pürnûr olmadan

“Künt-ü Kenzin mahviyyen” emri fermanı var ki “Ben bir gizli hazine idim. Aşikâr olmak için, cinleri ve insanları halk ettim.”

Gizli hazine nerede aşikâr oluyor? İnsanların kalbinde.

Zâhirde altın gibi bir cismi yok ki. Altın gibi vücut değil ki, zâhirde görünsün.

Ama Cenâb-ı Hak noksan sıfattan berî. Cenâb-ı Hak mekândan münez-zeh. Hiçbir mekâna sığmaz. Hiçbir sıfata benzemez. Ona sıfat düşünülmez. Ona mekân düşünülmez.

Ama: “Ben mü'min kululumun kalbine sığarım.” buyuruyor.

Bir gönülde kenz açılmaz

Tâ ki pürnûr olmadan

Pürnûrdan mânâ, temizlenmektir.

Padişah konmaz saraya

Hâne ma'mur olmadan

Padişahların oturduğu yere saray derler. Ama o saray padişaha mahsus. Orası o kadar temiz ki orada hiç kir-pas olmadığı gibi orada çok ziyet var. Orası, padişahın rahat edeceği şekilde hazırlanmış. Padişah her yerde olmaz. Her yere girmez. Bir sarayı var, orası onun için hazırlanmış. Burada padişahtan mânâ Allah'tır. Haneden mânâ insanların kalbidir.

Pürnûr: Temizlenmekten mânâ; insanlar, kalbinden, Allah'tan başka her şeyi çıkaracak. Çünkü Allah'tan başka ne varsa kalbinde, kalbi temiz değil. Her şeyi kalbinden çıkarırsın ki Padişah o saraya gelsin.

Nefsani arzularınızın peşinde olmayın. Dünya muhabbeti gönlünüze girmesin, yiyin-için, alın-verin. Ama Allah'ın emri hududunda, helâlinden. Şeriatımıza, tarikatımıza uygun olsun. Buyuruyorlar ki:

“Yiyiniz, içiniz, israf etmeyiniz.”

Allah'ın emri bu. Meşâyihler de buyuruyor ki: “Ne yerseniz yiyiniz. Lokma helâl olacak. Ne içerseniz için, gafil yemeyin, gafil içmeyin. Gafil yerseniz, nefsinize yedirirsiniz. Ayık yerseniz, ruhunuza yedirirsiniz. Yenilen nimetin gıdası ayık yenilince ruha gider. Gafil yerseniz onun gıdası nefse olur.”

Bir talibe üç şart koşmuşlar:

Talip: Öğrenci gibi ders alan mürid.

1- Vücudun daima abdestli olması çok önemlidir. Şeriatımızda da tarikatımızda da çok önemlidir. Abdest insana manevî bir silahtır. Abdestli olan bir kimseyi şeytan kandıramazmış. Vesvese veremezmiş. Çünkü niçin?

O her zaman ibâdete, amele hazır. Her amel abdestli oluyor ya. Abdestsiz bir amel işlenmez. Abdestsiz Kur'an okunmaz, abdestsiz namaz kılınmaz. Özürsüz olan için.

2- Lokmada ihtiyat emrediyorlar. Lokmanız helâl olsun diyorlar. Bu zamanda en çetini de bu. En müşkül işimiz de bu. En büyük mesele de bu. Çünkü helâl lokma kalmadı. Ama ne yapalım? İbadet on cüz. Dokuzu helâl lokma. Nakşibendî Efendimiz'in emri böyle. Yani sen ve ben yaşadığımız hayat süresince malî ve bedenî yapmış olduğumuz amellerin hepsinin on misli karşılığı helâl lokmamız. Şüpheli şeyleri yemeyin.

3- Bir de hıfz-ı nisbet. Muhabbetinizi muhafaza edin. Muhabbet demek; meşâyih sevgisi, Resûlullâh ve Allah sevgisi. Bunlar değişmez.

Hakikaten, itimat edin. Biz Allah'ı ancak meşâyihimizle hatırlıyoruz. Meşâyihimizi unuttuğumuz zaman Allah'ı unutuyoruz.

Onun için hıfz-ı nisbet. Burada iki anlam var: Allah'a olan sevginizi, Resûlullâh'a olan sevginizi, meşâyihinize olan sevginizi muhafaza edin, kimseye duyurmayın. Bilhassa cezbe sahipleri, hıfz-ı nisbet yapamıyorsunuz. Muhafaza etmezseniz terakki etmezsiniz. Bizim tarikatımız cezbe tarikatı. Cezbe ile de mürid terakki eder. Ama bir noktaya kadar. Ondan sonra cezbeden de geçecek.

Terakkimiz için:

- Cezbe, şuğul-u bâtinî (istenmeyen düşünceleri atmak)
- Zikir, fikir, şükür vardır.

Şükür: Nimetlerimize şükredeceğiz. En büyük nimetimiz Müslüman olmamız. Sonra en büyük nimetimiz tarikatlı olmamız. En büyük nimetimiz meşâyihimizi tanımamız. Nimete şükür olursa, nimet büyüyor. Nimete küfür olursa nimet elinden gidiyor. Nimetin münkiri oluyorsa, nimeti elinden gidiyor. Bilhassa nimetin münkiri olanlar kimler?

“Ben seviyorum.” diyorsa nimetin münkiri oluyor.

“Kendileri sevdireyorlar.” diyenler, nimetinin şükürünü eda ediyorlar.

Nimetinin şükürünü eda etmek nedir? Her yaşantısı şeriata, tarikata uyacak. Uymazsa eğer şükürünü eda etmiş olmuyor. Şükürünü eda ederse nimeti büyür.

Nedir nimet? Allah sevgisi var mı, Tarikat sevgisi var mı, meşâyih sevgisi var mı? Budur nimetimiz. Fakat bu nimetimiz büyürse, sevip de göremediğimizi görürüz.

Cenâb-ı Hak buyuruyor: “*Bilirse nimetini, büyütürüm, artırırım, yükseltirim. Bilmese elinden alırım.*” diyor.

Hıfz-ı nisbet: Her azamızı bütün yasaklardan korumamız lazım. Muhabbetimizi gizlemek lazım. Tarikatı olmayanın yanında tarikattan bahsetmeyelim. Her organlarımızı ibâdete yöneltmek lazım. Cezbesi olmayanların yanında cezbeye dikkat edelim.

Bizim burada cezbeyle itiraz edenler olmaz. Ama belki de olan da vardır, bilmeyerekten. Bilmeyerek dersek, niye gelmiş buraya? Tarikata inanmış gelmiş. Ama cezbeyle bilmiyor. Tarikata inanıp gelenler, inandıkları için buraya gelmişler. İnanmayanlar buraya gelmezler, o halde bu gelen cemaat

cezbenin hak olduğunu kabul etsin. Cezbeyi inkâr etmeyin. Çünkü cezbe irâde dışı. Gayr-i ihtiyarî oluyor.

Cezbe demek: Bir insan cereyana çarpıldığı zaman, o insanda bağırma, çağırma irâdesi ile mi oluyor? Cereyanın vermiş olduğu güç onda. O insandaki çırpınma, hareket, cereyanın vermiş olduğu bir şey. Cezbe manevî cereyandır. O sevgi kalbine sığmıyor, taşıyor. Bu hâl Mevlânâ'da da olmuş. Mevlânâ'daki aşk ona neler söyletmiş. Ne hareketler yaptırmış? O büyük âlime! Cezbe sahipleri cezbelerini muhafaza etsinler. Burada sohbet var, Allah'a şükür. Sohbetin nuruna akseden râbita nurundan cezbe tecelli ediyor. Ama burada olabilir.

Tarikat sohbeti olmayan yerlerde yabancılar yanında cezbeyi muhafaza edin. Onlar cezbeyi inkâr ederlerse, cezbeyi inkâr küfürdür. Siz de sebep oluyorsunuz, günahına sebep oluyorsunuz, yasaklığı budur. Ayrıca, hıfz-ı nisbeti muhafaza edin ki, o sizde büyüsün, etmezseniz büyüzmez.

Hani sen bir annesin. Çocuğuna mama yediriyorsun, eğer fazla yedirirsen kusuyor. Anladın ki fazla geldi. Ne yaparsın? Kısarsın, azaltırsın. Şimdi, siz de cezbenizi muhafaza etmezseniz kısarlar, alırlar. Çok seveyim derken, bu sefer sevemez insan. Cezbe insanı terakki ettirir. Çok zikir yapanla beraber gider. Hiç zikri yoktur. Ama cezbesi var. Onun kalbi hiç Allah'ı unutmuyor. Durum böyleyken ister zikretsin ister zikretmesin. İster tesbih çeksin ister çekmesin. Mühim olan Allah'ı unutmamaktır. Salih Baba ne buyuruyor?

Bil şeriat emr ü nehyi bilmek imiş ey gönül

Hem tarikat rah-ı Hakk'a gelmek imiş ey gönül

Marifet Hak ile meşgul olmak imiş ey gönül

Halbuki marifetullah en son. Şeriat, tarikat, hakikat; marifet son. Marifetullah ne imiş insanlarda? Kalbini Allah ile meşgul etmek.

Allah ile meşgul etmek ne demek?

Sadece namaz kılarken değil. Tesbih çekerken değil. Kur'an okurken, sohbet, vaaz dinlerken değil. Ya? Hasta olduğu zamanda, işi olduğu zamanda, meşgul olduğu zamanda, yattığın, uyuduğun zamanda, teneffüs ettiğin nefeste, alırken *Allah*, verirken *Allah*. Ama cezbeden de geçecek insan. Nasıl ki amelinden geçmezse ameli mâni oluyor, perde oluyor. Cezbe sahibi de böyle kaybeder. Mahalli var. Eğer cezbeden geçmezse orada kalır.

Şuğul-u bâtında miktar böyledir. İstemediği düşünceleri atacağım, kalbimden çıkaracağım diye kişi cihad yapar. Eğer şuğul olmazsa cihad yapamaz. Cihad yapmayınca da terakkisi olmaz.

Bazıları söylüyorlar:

— “Derse oturuyorum uykum geliyor.” Yat uyu. Sonra dersini yap.

— “Yine uykum geliyor.” diyorlar. Öyle ise sendeki hâldir, uyu değil. Senin elinde değil, istemeyerek gelir. Uykulu olarak dersini yap. Ama ne kadar çektin? Nasıl oldu? Bir tahminin var. O dersi normal yapmış olsaydın kaç dakikada yapıyordun? Diyelim yirmi dakika, yine o yirmi dakikada uykulu uykulu, bayıla serile o dersi yap. İster tam olsun ister eksik olsun. Tamam. Böyle böyle bu hâl senden geçecek, sen dersi terk ederek bu hâli söküp atamazsın ki. O sende bir tembellik, bir hastalık meydana getirir. Allah korusun.

Niçin 24 saati, yirmi dört olarak kabul etmişler. İşin varsa işini yap. Uykun varsa uyu. Ama dersini yap. Namazını kıl. Bakın burada gençler var. Dünya gençlerin peşindedir. Gençlere kancasını takmıştır. İhtiyarları bırakmıştır. Ama mühim olan dünya bizi bırakmadan, biz dünyayı bırakalım. Fırsatı kaçırmış oluruz. Gençliğimizi zayi etmiş oluruz. “Fazla kazanayım. Fazla yiyeyim.” diyerek ibâdetini bırakıyorsan, sen oldun dünyanın kölesi.

Ticaretinizi yapın. Kimseye muhtaç olmayın. İbadetinizi yapın. Dünya sizi aldatmasın. Eğer ibâdetinizi yapmazsanız dünya sizi aldatır. Dünya çok kalleştir. Ruh-i revanî, ruh-i nuranî, ruh-i sultanî...

Hevâyi hevesten ayık olmadım

Asla bir amele fâik olmadım

Esrâr-ı pîrime lâyük olmadım

Pîrimizin esrârına layık olalım. Bunun için bütün hevâyî arzuları gönlümüzden çıkaralım.

Bir yerde ki gül yoktur gülşâneye varmam

Hem sohbet-i pîr olmadığı hâneye varmam

Aşk ehlinin ahvâlini pervâneye sormam

Bülbül nasıl gül olmayan bahçeye gitmezse, ben de pîrimin sohbetinin olmadığı haneye gitmem. Aşk ehlindeki ahvâli de pervaneye sormam. Pervane kendisini ateşe atıp yakıyorsa, aşk ehlinde de öyle bir hâl var.

İnsanların gönlünde 79 ahlâk-ı zemîme var ya, onlar da birer kelebektir. Onları yakan, yok eden aşktır. Allah aşkıdır. Onun için dikkat edin. Aşkınızı muhafaza edin.

Allah aşkınızı muhabbetinizi muhafaza etsin. Aşkınızı muhabbetinizi artırsın, eksiltmesin. Ömür boyunca aşkınızla muhabbetinizle yaşayasınız. Aşkınızla muhabbetinizle dünyadan geçesiniz. Burada irâdemiz var. İrademizi kullanacağız. Niye kullanacağız? Hani bir insana bir şey emânet bırakılır. O insan o emâneti muhafaza ederse, sadıktır. İyi insandır. Etmezse kâziptir. İyi bir insan değildir. Allah'ın emri de öyledir. Peygamber Efendimiz buyurmuş: Münâfıkın üç alâmetinden birisi emânete hiyanetlik etmek. Emâneti muhafaza etmemek. Kıymetini bilmez.

Zaten başka bir emirde Cenâb-ı Hak:

“Ben kuluma vermiş olduğum nimeti; kulum kıymetini bilirse, artırırım, büyütürüm, yükseltirim. Bilmezse elinden alırım.”

Bil emânettir muhabbet sana Mevla'dan gelir

Doğru Mecnun oldun ise bil ki Leylâ'dan gelir

Burada “mevlâ” efendim demektir. Bir tane Leyla, bir tane Mecnun gelip geçmiştir. Ama tasavvuf ehlinde, Mecnunlar çoktur. Sayısız... Sevmek elimizde değil. Sevmek Allah'ın ihsanıdır. Cenâb-ı Hak; Resûlu vâsıtası ile meşâyihî vâsıtası ile veriyor. Ama bu sevgiyi muhafaza edeceğiz. O zaman Cenâb-ı Hak cemâlini gösterecek. Ama âşıklarına gösterecek. Haktır.

Allah hepinizin imanını, amelini muhafaza etsin.

Mürşitler benzer güle

Müritler benzer bülbüle

Sev Hakkı seven ile

“Çok zenginsin ama fakir bir kimse gibi ol.”

Hoş geldiniz, sefâ getirdiniz.

Allah şikâyetçi etmesin. Şikâyet iyi değil, isyana gider. Allah'tan gelene razı olmak lazım. Hayır, şer, sefâ, cefâ, hastalık, yokluk her şey Allah'tan gelir. Allah'tan gelene razı olmak lazım. Hoşumuza giden şeyler de Allah'tan gelir, hoşumuza gitmeyen şeyler de Allah'tan gelir. Ama Allah irâdemizle aldatmasın. Herhangi bir kişi bir günah işliyor da bunu Allah'tan biliyorsa onun gideceği yer cehennemdir. Allah'ın şerre rızası yoktur.

Kâinata bu kadar varlık var. Niye insan olarak halk etmiş, Allah bizi?

“Biz insanları cinleri halk ettik ki bizi mabut bilsinler.”

Demek ki, evvela Allah'ın varlığına, birliğine inanacağız.

Kâinata bu kadar mahlûkât var. Bunların hiçbirine Allah'ın bir emri var mı? İnsan olduğumuzu bilelim. Cenâb-ı Hak insan olarak niye halk etmiş bizi? Allah'ı tanıyıp bilmemiz için. Ne için halk etmiş bizi? Onu tanıyalım. Ona itaat edelim. Ona ibâdet edelim, emirlerini tutalım, nehiyelerinden kaçalım diye. Bunu bilmezsek insan olamayız. Bizi ne için halk ettiğini Kur'an'da bildirmiş, peygamberler göndermiş.

Hayvanlara kitap gelmemiş. Hayvanlara peygamber gelmemiş. Hayvanlar için Cenâb-ı Hakk'ın günah-sevap, helâl-haram diye emri var mı? Yoktur. Öyleyse Allah'ın emirlerini tutmayan bir insan, Allah'ın yasaklarından kaçmayan bir insan. Bunları bilmezsek eğer, insan olamayız. Günah bilmez, sevap bilmez, hayır bilmez, şer bilmez, ameli yok, günahı çok. Dünya bunlarla dolu. Bir gün gelecek ki: *“Yâ Rabbî, sen beni hayvan halk edeydin de ben bu azabı görmeyeydim!”* diyecek.

Kimi yapar kimi yıkar

Kimi hayran olup bakar

Burada hayran bakanlar kim? Âhirete gönül verenler. Âhireti sevenler. Onlar dünyayı sevmeyenler. Dünyaya çok meyyal olanlar, hep dünyayı düşünüp dünya ile konuşanlar, onları kınarlar. İnsan hep dünyayı düşünüyorsa, dünya ile uğraşıyorsa, bu gaflettir. Ne için bu gaflettir? Ebedî hayatı için, ebedî kurtuluşu için. Uykudadır o. Uyuyor. Bizim ebedî yaşayacak yerimiz âhirettir. Dünyaya niye gelmiş bu insanlar? Cennetlik ve cehennemlik olanlar ayıklansın diye. Âhiret hayatında Allah'ın cenneti var, cehennemi var. Âhirete inanmazsa insan Müslüman olamıyor.

Hiç kuluna zulmeder mi Mevlâsı

Kulun çektiği kendi cezası

Allah kulunu azap çeksın diye yaratmamış. Kendisini tanınsınlar diye yaratmış. Bu dünyaya gelmekten maksadımız, görevimiz Rabb'ımızı bilmek.

Rabb'ımıza itaat edeceğiz. Bizim görevimiz bu. Rabb'ımızı bildikse Allah bize mükâfatını verir. Mükâfat nerede? Cennette. Cennet hayatını ne kadar methetsek binde birini söyleyemeyiz. Ama Allah'ı tanımazsak, rızkımızın sahibi bilmezsek? Allah bilmeyenlere âhirette bildirecek. Ne ile? Cehennemde azabıyla bildirecek. Dünyada inananlara rahmetiyle bildiriyor; fakat âhirette inanmayanlara azabıyla bildirecek. O zaman ne diyecekler onlar?

“Yâ Rabbî, Sen bizi toprak halk edeydin de biz bu azabı görmeyeydik!”

Hayvan da değil, toprak. Çünkü gene hayvan da bir can taşıyor.

Sizi buraya Allah sevgisi, Allah muhabbeti getirdi. İnanan bir insan inancına göre aklını ve irâdesini kullanırsa kurtulur. Kullanamazsa kurtulamaz.

İnanç nedir? Hayır-şer, helâl-haram.

Hayır: Allah'ın emri. Şer: Allah'ın nehyi.

Hayır düşünün, hayır işleyin; şer düşünmeyin, şer işlemeyin. Günahları işlemeyin, günahlar yasaklanmış. Sevaplar nelerdir? Namaz, zekât, oruç ve hac.

Bir de helâl-haram var. Haram yasaklanmış. Helâl kazanın, helâl yiyin. Cemaatimizden şöyle düşünenler olabilir. “Ben bilmiyorum bunları.” Bilmek ayıp değil, öğrenmemek ayıp.

Cenâb-ı Hak ne buyuruyor:

“Kulum tevbe et. Tevbeni kabul edeceğim.”

Bilerek veya bilmeyerek günah işlemiş. Bilmeyerek günah işlemişse onun tevbesi, çabuk kabul olur. “Bilmedim yâ Rabbî!” dedi mi tamam, onun günahını sildi attı.

Bilerek günah işlemişse ağlaması lazım, gözyaşı dökmesi lazım. O günahları gözyaşı ile silmesi lazım. Allah affediyor. Kırk gün günahkâr, bir gün tevbekâr. Yeter ki kul günahını bilsin. Mademki Allah bize tevbe âyeti göndermiş: *“Tevbe et kulum. Kabul edeceğim”* diye emri varsa, o zaman ne kadar günahkâr olursan ol. Yeter ki günahına son diyebil! Ondaki geri dön! Daha yapma onu! Pişmanlık duy...

Tevbe iki çeşittir:

1- Tevbe-i Sâdık: Nedâmet duyduktan sonra bir daha oraya dönmez. Bir daha işlemez. Allah affeder onu.

“Estağfirullâh” tevbe demek. Nasıl ki elbisenin pisini, vücudunuzun pisini sabun gideriyorsa, insanların kirini, günahını da “istiğfâr” gideriyor. Öyledir. Nedâmettir. Rabb'ısını bilmektir, Rabb'ısına sığınmaktır. Ama bunu yapmazsa, bu dünyada bu günahlarından sıyrılmazsa, silinmezse, âhirette o günahlarından dolayı yanacaktır. İnsanların günahı demir pasına benzer. Demirin pasını hiçbir şey gidermez, sadece ateş giderir. İnsanların da günahının gitmesi için cehennemde yanması gerekiyor. Ama bu inananlar için. İnanmayanlar ebediyen cehennemde yanacaklar. Allah'ı inkâr edenler, Allah yok diyenler, Allah'a şirk koşanlar.

Mesela Hristiyanlar Hz. İsa'ya Allah'ın oğlu diyorlar veya taşlara, güneşe tapanlar var. Ağaçlara tapıyorlar, buzağıya tapıyorlar. Çok çeşitli. Bunlar ebedî çikmazlar cehennemden.

Cehennemden kimler çıkacak? Nasıl ki demirin pasını ateş götürüyor. Bizim de pasımızı ateş götürecektir. Güçsüz olduğumuzu anlayalım. Yani cehennem azabına dayanamayız. Biz zayıfız, gücümüz yok. Nasıl anlayacağız? Vücudumuzdaki en küçük parmağımızı ateşe tut bakalım. Dayanabiliyor musun? Eğer dayanabiliyorsan, her gün günah işle. Git cehennemde de yan. Cehennem haktır, Cennet haktır. Ahirette insanların yaşanacak, barınacak yeri yoktur cehennem ve cennetten başka. Cenneti kazandıysa ebedî cennet-tesin. Cehennemi kazandıysa, cehenneme gideceksin. İmanın varsa, amelin noksansa, cehennemde yanar, temizlenir çıkarsın. İmanın yoksa ebedî cehennemde kalırsın.

Biz burada şundan korkalım: İmanımız var. Ama imanımızı amel muhafaza edecek.

Tarikata gelince, amelimize güvenmeyin, amelimize güvenenler *Allah!* diye bağırılmaz. Anlıyor musunuz? Bu bir aşktır. Çünkü amel üçtür.

Bir var ki, cenneti arzu eder. Cenneti kazanmak için amel işlerler. Haktır.

Bir de vardır ki cehennemden kurtulmak için amel işlerler bu da haktır.

Bir de vardır ki ne cennet ne de cehennem için amel işliyor. Hâlbuki bunlar da cennet için işlenen ameller de insanı cennete sokamıyor. Cenâb-ı Hak yine bildiriyor:

“Kulum bana itaat ede ede cennete yaklaşır.”

Kim itaat etmişse.

İşte bir de Allah arzusu ile amel yapılır ki, onda hiç kayma olmaz.

Diğerlerinde az da olsa kayma oluyor.

“Kulum bana itaat ede ede cennete yaklaşır. Bir karış kalır ki cennete girsin. Biz ona cenneti vaad etmişsek o günah işleye işleye cehenneme yaklaşır. Orda bir amel işler, döner gider cennete.”

“Bir amel işlemekle” demek nedir? Çok günah işlemiş, çok yaşamış. Ama Allah hidâyet etmiş. Onun gönlünde bir Allah korkusu tecelli etmiş. Gönlünden havf duyaraktan, inleyerekten, sızlayarakten *“Aman yâ Rabbî affet!”* demiş. Amele başlamış. Allah onu cennete yolluyor.

Bir de var ki amel işleye işleye cennete yaklaşmış. Ama orada bir günah işler, gider cehenneme. Ama bu hâl yüz kişide, bin kişide, milyonda bir tanedir. Şimdi biz öyle bir havf duyalım ki amel işleyip de bir karış kalınca cennetten uzaklaşmayalım.

Bir insan günah işleyip de cehennemden kurtulamam demesin. Umutsuzluktur, büyük günahıdır. Çünkü Allah'ın rahmetini eksik görüyor. Günah işleyip de *“Aman yâ Rabbî ben ne yapmışım, affet Sen beni!”* der. O da düşmez cennete gider. Fakat bunların sayısı da çok azdır. Yüzde bir veya binde bir tanedir. Olsun o günah işleyenler binde bir tane olduklarını unutsunlar da *“Aman yâ Rabbî!”* halkasına sarılsınlar. Tevbe olsunlar. Pişman olsunlar ettiklerinden.

İtaat edenler günah işlemekten korkar. Burada en sağlam yapılan amel Allah için yapılan. Biz itaat edelim de. Mülk onun, ahiret onun, cennet onun, cehennem onun. Hâlik O.

Dünyada da ister sağlam etsin ister hasta etsin. Diler hasta eder, diler zengin eder, diler fakir eder, diler âlim eder, diler cahil eder, diler sakat eder, diler sağlam eder. Sakat olsun ama imanı olsun. Sağ olup imanımız olmayacaksa. Sakatın da ameli var mıdır? Var. Allah onun yapacağı şekilde yapacağı amelleri kolaylaştırmıştır. Zengin olup da imanımız olmayacaksa fakir olalım. İmanımız olsun, amelimiz olsun. Cehennem korkusu, cennet arzusu vardır insanlarda. Allah'ın gazabından korkarlar. Gazabı cehennemde, Allah'ın rahmetini umarlar. Rahmeti de cennette, rahmete ulaşanlar da cennette müsavi değildir. Cennete girenlerin hepsi Allah'ın rahmetine aynı şekilde ulaşmış değildir. Rahmeti çok büyük, sınırı yoktur. Cennette lüks bir hayat var. Ama öyle kulları var ki cennetten ileri gitmek istiyorlar. Cennetin ilerisine gidemezlerse, Allah'ın cemâlini göremezler. Cennetin ilerisi nedir? “Âlâ-yı illiyyîn”. Öyle bir makam var. Allah'ın cemâlini görebilirsin.

Oraya kadar yüz tane dere var. Orada Allah cemâlini gösteriyor. Oraya giremeyeceğini göstermiyor. Allah'ın kanun-i ilâhisi öyle.

Bir de cehennem var. Cehennemdeki azaplar da müsavi değil. Birisi çok büyük günah işlemiş. Diğeri de onun yarısı kadar günah işlemiş. İkisine bir mi azap gösterecek? Herkesin günahına göre orada azap yerleri değişiyor. Birden başlıyor, yüze kadar. Yüzüncü derecesi neresi? Cehennem en azaplı, şiddetli yeri. Orası da esfel-i safilîn. “Vettîyn” Suresi'nde var.

Salih Baba söylüyor:

İmtihan-ı yârdır cevri ile sitem

İmtihan: Allah'ın vermiş olduğu, hastalık, sağlık, varlık-yokluk.

İmtihani kazanmak için ne lazım? Hastalığa sabır, sağlığa şükür. İtibara şükür, zillete sabır.

Zillet de imtihandır insanlara. Huzursuz oluyorsa o zillet oluyor insanlara. Bu da sebepli oluyor, sebepsiz oluyor. Bu zamanımızda sebepsiz huzursuzluklar çok var. Zaten aile huzursuzluğu çok. Almış her tarafta gidiyor.

Bundan başka da bir rûhî hastayı doktora götürüyorsunuz, doktor bir şey bulamıyor. Hocaya götürüyorsunuz, hoca bir şey bulamıyor. İşte bu zillettir. Cenâb-ı Allah bununla da bizi imtihan ediyor.

Sadece ruh hastalığı için değil normal insan için de. Bakarsınız ki varlığı, sağlığı yerinde olan bir insanın da içinde bir sıkıntı var.

Bunun sebebi nedir? Bunun sebebi şudur ki: Müslüman'a dünyada rahatlık olmaz.

Allah hem dünyada hem âhirette kuluna azap etmiyor. Dünyada azap ediyorsa, âhirette etmiyor.

“Dünya müminin zindanıdır.” buyuruyor.

Zindan da bir azap yeri değil midir? Azap yeridir. Zindan sevilir mi? Dünyayı sevmeyelim. Ama biz gafletten dolayı çok karanlık olan dünyayı aydınlık görüyoruz. Dünya kâfirler için aydınlıktır. Karanlık nedir? Müslümanın çilesi, belâsı, bütün çetin hâlleri. Bu çetin hâllerle karşılaşmışsa dünya ona zindandır. Eğer sağlam bir müminse Allah'a şükür o kurtarır. İmtihani da verir, sabrederse. Hastalanmışsa sabretmesi lazım, sağlığı varsa

şükretmesi lazım. Sağlığa şükür şudur ki ibâdetdir. Yoksa gezmek, tozmak, yemek, içmek değil.

Fakirliği de varlık gibi kabul ettinse imtihanı başardın.

Burada şükredip sabreden hasta âhirette sağlamdır. Sabredemedi ise burada çekmiş olduğu zahmet yanına kalır.

Ey gönül sabret bu dehrin gamı kavgası geçer

Ey insan sabret diyor, bu dünyanın gamı kavgası geçer.

Sabreyle gönül bu da geçer

Bu dünyanın varlığına, yokluğuna, hastalığına kıymet verme! Bunlar geçici. Öyle bir şeye kıymet ver ki, itibar ver ki, yok olmasın, seninle beraber kalsın. Bu da âhirededir. Âhiret de amelle kazanılır.

Sabır ve şükür amele girer. Bütün çetin hâllerimize sabredeceğiz. Bütün iyi günlerimize, rahat neşeli günlerimize şükredeceğiz.

Bu kesret âlemin seyrân eyledim

Sabırdan bir büyük kâr bulamadım

Gezdim çâr köşeyi devrân eyledim

Sabırdan bir büyük kâr bulamadım

Bu kalabalık âlemi, bu büyük şehirleri, gezdim, seyran eyledim. Sabırdan bir büyük kâr bulamadım.

“Gezdim çâr köşeyi.” Dünyanın doğu, batı, kuzey, güneyini gezdim. Yine sabırdan bir büyük kâr bulamadım. Evet sabreden selamete ulaşacak.

Allah'tan gelen ruhların Allah'a gitmesi için bir delil var. O delil kim?

Canım kurban olsun Resûlullâh'a

Bizi kabul etti Âl-î Dergâha

Emreyledi Şeyhim Muhammed Şâh'a

Çıkarttı zulmetten bâlâya bizi

Hepimizin canı kurban Resûlullâh'a. Allah bizi onun için halk etti, onun şerefine halk etti. Varlığımızın sebebidir. Bizi âhirette azaptan kurtaracaktır. Şefaati bizim için haktır. Şefaati olmazsa kurtulamayız. Niye canımız kurban olmasın ki, çünkü o canlarımızı kurtaracağı için, canımız kurban olsun. Kurban demek; teslim olmak, zâhirde de canımızı kurtaracak birisine teslim etmiyor muyuz? Öyle ise bu canı da sahibine teslim etmek lazım. Sahibi de birincisi Allah'tır. İkincisi Resûlullâh'tır. Niçin? Evvel Resûlullâh'ın ruhunu halk etti, nurunu halk etti. Onun nurundan da bizi halk etti.

Âl-î dergâh: Yüksek dergâh. Zulmet: Dünyadır, cesettir, karanlıktır, cehalettir.

Önce ruh cesetten çıkıyor. Ölünce ceset kabire konuyor. Ruh önce arş-ı âlâya çıkıyor. Orada seyrini yapıyor. Ondan sonra iniyor. Cesete geliyor. Ceset zamanla yok oluyor. Şimdi şöyle: Bir insan rüya görüyor. Rüyasında çok yüksek yerler görür. Kıymetli yerler görür. Öyle rüyalar kıymetlidir. Çoğu insan rüya ile ikaz olmuştur. Rüya ile çok büyük nimetlere ulaşmışlardır. Yollarını düzeltmişlerdir. Küfürde iken küfürden kurtulmuşlardır.

Çok rüyalar da vardır ki insanlara korku, havf duyurur. Uyanınca çok sevinirsin. Gördüklerim rüya imiş dersin. Hatta bu korkulu rüya görenler hasta da oluyorlar. Hastalığa da tutuluyorlar. Bunlar, Allah korusun, cine, şeytana

da çarpılıyorlar. Bir de güzel rüya gördüğünde insan. O rüyayı bir zaman unutamaz.

İşte, bu dünya âlemi, âhirete geçtikten sonra rüyadır. Sen çok yaşamışsın, çok sefa görmüşsün, rüyada gördüğüne benzer. Çok yaşamışsın, çok cezalar görmüşsün, rüyada gördüğün gibidir.

Düşün bir geldiğin ili

Nereden geldin? Allah'tan geldin.

Ne taraftan gider yolu

Evet oraya da gideceksin. Nasıl gideceksin? Gitmek için şeriat var, tarikat var. Şeriatı öğrendin, işledin. Tarikatı kimden öğreneceksin? Meşâyihden öğreneceksin. Esas imanın hakikatini meşâyihden alacaksın. Cenâb-ı Hak ne buyuruyor:

“Sadıklarla beraber olun.”

Sadıklar kimler? Vefîlerdir. Sadıklar Allah'a hiç kusur işlememişler. İsyân etmemişler, her şeyden geçmişler. Hatta evlat sevgisinden de geçmişler. Kelâm-ı kibarda:

Ebterim gönülden evlâdım yoktur

Yuvasız bir kuşum bilâdım yoktur

Ne diyor? Evlatları da çıkarttım gönlümden. Mal, köşk, apartman... Bunları da çıkarttım gönlümden.

Senden başka sahip irşadım yoktur

Andelibem bu gülşâne gelmişem

Andelib: Bülbül. Bülbül daima gül bahçesini arar. Bir bahçe ne kadar yeşillikli, ağaçlı olsa, renk renk çiçekleri olsa meyveleri olsa oraya girmez. O dikenli, çalılı gül varsa, oraya girer. Yoksa girmez.

Bir meşâyih insanın gönlünden evlat sevgisini de çıkarır. Mal-mülk sevgisini de çıkarır.

Çünkü sizin o canlarınızdan fazla sevdiğiniz evlatlarımız sizin için fitnedir. Ama Allah için sevdiysek fitne değildir. Evladını, “evladım” diye sevme. Sen de bir kul, o da bir kul. Onu sana Allah emânet vermiş. Bu emâneti muhafaza etmek lazım. İnsan emâneti sevgi ile muhafaza eder. Emânette saygısı, sevgisi olmazsa muhafaza eder mi? Etmez.

Emâneti muhafaza etmek Allah'ın emridir. Emânete hıyânet Allah'ın nehyidir.

Senden başka sahip irşadım yoktur

Senden başka kimse beni sevindiremez. Ne mal ne mülk. Niçin?

“Sadıklarla olun” buyruluyor. Bu dünya âleminde Allah'a tam kulluğunu yapanları saymakla, sevmekle olur.

Allah'ın indinde en makbul olan amel tevâzudur, alçak gönüllülük. Tarikatın da büyük ameli tevâzudur.

Tevâzu fetheder fettâh bâbını

Fettâh bâbı: Kapalı kapılar, kilitli kapılar. Kapalı kapıları, kilitlenmiş yolları tevâzu açar. Tarikatın sıfatıdır.

Sen bir kaymakam oğlusun, valinin torunusun, bunlar sana varlık olmasın, bunlarla övünme. Çok güzelsin, bu da sana varlık olmasın. Çok maharetlisin, işgüzersin ondan da sana bir gurur gelmesin. Âlimsin, ilmin var, ondan da kendinde üstünlük görme. Çok amel işliyorsun, amelinden de üstünlük duyma.

Bunlardan kendine benlik çıkarma. Çok maharetlisin ama hiç maharetin yok gibi ol. Çok zenginsin ama, fakir bir kimse gibi ol.

Çünkü Allah: “*Biz kullarımızın kalplerine nazar ederiz.*” buyuruyor. “*Boylarına, soylarına, güzelliklerine, maharetlerine bakmayız. Ancak kalplerine nazar ederiz.*”

Hangi kalbe nazar ediyor? İlminden dolayı kendini yüksek görüyorsa, onun kalbine nazar etmez. Güzelliğinden dolayı kendisinde bir gurur varsa, onun da kalbine nazar etmez. Bir de buyuruyor ki:

“*Niyetlerine göre amellerini kabul ederim.*”

Gönlüme nakşoldu hubb-i cemâli

Hub: Sevgi demek. Cemâl: Yüz.

Yüzünün sevgisi, gönlüme işlendi. Nasıl ki o sevgi nakış gibi işlendi ise, gönlümden bütün masiva çıktı.

Terk eyledim cümle hep kıl u kâli

Bir gönüle meşâyih sevgisi işlenirse, dünya daha orada barınamaz. Allah her şeyi zıddiyetli halk etmiş. Her şey zıddiyetinin yanında yok olur. Bakınız güneş doğunca karanlığı gideriyor.

*Bir kimseye ki yar ola tevfiğ-i hidâyet
İrfan ile derya oluben kalbi çoşar da
Gönlünde tûlu eyler aşk-ı muhabbet
Görün nice mahbub-u hûda var bu beşerde
Sevdim seni seydâyı cihan hayır ve şerde
Âşık olanın ciğeri yanar da pişer de*

Aşıkların ciğeri yanarmış. Başka bir kelâm-ı kibarda geçer:

*Yürek kamı şarab oldu
Ciğer yandı kebab oldu
Gönül şehri harap oldu
Seni arayı arayı*

Ebubekir Sıddık Hazretleri hurma lifine sarılmış da namaz kılmış. Cenâb-ı Hak semavat halkının meleklerine: “Benim Sıddık kulumun kıyafetine gireceksiniz.” diye emretmiş. Ve hepsi girmişler. Cebrâil bir sefer Peygamber Efendimiz’e o kıyafetle gelmiş. Peygamber Efendimiz sormuş:

— “Ya karındaşım Cebrâil! Sen hiç bu kıyafetle gelmezdin. Bu ne hikmettir?”

— “Ya Resulallâh, senin yâr-ı gârın Ebubekir, namaz kılarken giyecek elbise bulamadı. Hurma lifinden dokunmuş hasıra sarındı, namaz kıldı. Cenâb-ı Hakk’ın hoşuna gitti. Emretti, melekleri hep bu kıyafete soktu. Ben de bu kıyafete giriyorum.” demiş. Bunlar hep yaşanmış, olmuş.

Ebubekir Hazretleri'nin kebab pişirip yediğine dair olayı hatırlamak lazım.

Evet:

Gönlünde tulû eyler aşk-ı muhabbet

Tulû: Güneşin doğuşudur. Güneş doğmadan karanlık gitmiyor. Öyle ise bizim kalbimiz de bir arzıdır. Hem de arzdan büyüktür.

Cenâb-ı Hak: “*Ben göklere, yerlere sığmam. Ama mümin kulunun kalbine sığarım.*” buyuruyor.

Göklerden, yerlerden daha büyük oluyor. Güneş nasıl arz üzerine doğunca karanlık kayboluyorsa, insanlardaki Allah, Resûlullâh, meşâyih aşkı da insanın kalbini öyle aydınlatıyor. Eğer o aşk doğmazsa kalbi karanlık kalıyor.

İnsanların kendi varlığı, önünde bir engeldir, dağdır. Onu delen birisi olacak. O da meşâyihdir.

Varlık dağıtı delmeyen

Ağlar iken gülmeyen

Şeyhini Hak bilmeyen

Düşer hüsrana sâki

Bir kimse şeyhini Hak bilmezse hüsrana düşer, zarara uğrar. Bu zarar nedir? Haşa, cehenneme gidecek değil; cennete gider. Ama Allah'ın cemâlini göremez. Cennet için yapmış olduğu amel onun varlığı olur, onun sermayesi olur. Onu da Allah verir. Kulunun hakkını verir.

Yunus Emre demiş ki:

Sensin benim canım canı

Sensiz kararım yokdurur

Cennette sen olmazsan

Vallah nazarım yokdurur

Düşünelim: Aşk-ı mecazlar var. Nefsi için sevdikleri oluyor. Gençler birbirlerine göz koyuyorlar. O sevgi ki, aşk-ı mecaz olduğu halde, onu yemekten, içmekten, hayatından geçiriyor. Öyle bir kimseye dünyanın en lüks dairesini verseler, çok kıymetli eşyalarla süsleseler, onu oraya koysalar, o yine sevdiğini ister. Der ki: “Ne yapacağım burayı? Gecekondu olsun da sevdiğimle beraber olayım.” der. Buna benzer şeyler olmuş.

Kur'an-ı Kerim'de geçer. Mısır'da çok krallar bulunmuş. Şarktan garba hükmeden hükümdarlar. Uzun yıllar saltanat sürmüşler. Tanrılık davasında bulunmuşlar. Yusuf aleyhisselam da oraya sultan olmuş. Yusuf aleyhisselam zamanında Mısır'ın bir sultanı varmış. Onun da Zeliha isminde bir hanımı varmış. Zeliha; zamanın, güzel, akıllı, şahsiyetli tek hanımı imiş. Yusuf aleyhisselam ise köle. Mısır'da en yüksek fiyatı vererek alıyorlar. Bir başkası daha fazla kârla başkasına satıyor. O da iki misli fiyatla başkasına satıyor. Böyle böyle en son fiyatı Zeliha verip alınca, onun verdiği fiyata kimsenin gücü yetmemiş.

Almış, ama Yusuf aleyhisselama âşık olmuş. Zeliha bir gece Yusuf aleyhisselamın, affedersiniz, yanına gitmiş. Yusuf aleyhisselam reddetmiş. O zaman “Yaklaşmazsan sana iftira ederim, astırırım, kestiririm.” demiş. Bu korku ile Yusuf aleyhisselam ona istemeyerek dönmüş, genç bir çocuk. O

sırada duvardan babası Yakup aleyhisselam görünmüş: “Yusuf çek elini!” demiş.

Halbuki zâhirde, Yusuf aleyhisselam'ı kardeşleri kuyuya attılar. “Kurt yedi” dediler. Babasının da ağlaya ağlaya gözleri kör oldu. Ama Yusuf'u o felaketten kurtarıyor. İşte bu râbitaya işarettir.

Diğer taraftan Zeliha'yı, kölesi ile görüşüyor diye suçu yüklemişler üzerine. Halbuki Yusuf aleyhisselam çocuk, öyle şeyler düşünülemez. Onu da hapse koymuşlar.

Zeliha da “Bana bu dünya haram olsun.” demiş. Kaç kat yerin altında. Oturma yok, yatma yok. Yiyeceği, içeceği yok. Toprak, karanlık. Orada “Sanem” isminde bir put varmış. Ona gece gündüz ağlayıp sayarmış: “Yusuf aleyhisselam zindana girdi. Dünya da bana zindan. O ne zaman zindandan çıkarsa ben de bu mahzenden çıkarım.”

Yedi sene zindanda kalmış. Bu süre içerisinde o kadar güzel, genç, saltanatlı hanım nine olmuş, ihtiyarlamış, kamburlaşmış, yüzü gözü kırışmış. Ağlaya ağlaya gözleri kör olmuş. Yüzüne bakılacak hâli kalmamış, “Sanem! Sanem!” diye yalvarıyor, ağlıyor. Niye? Yusuf aleyhisselam zindandan çık-sın da yine onunla görüşsünler. Tabii Yusuf aleyhisselam zindandan çıkıyor.

O puta “Sanem! Sanem!” diye yalvarırmış. Bir seher vaktinde yine Sanem! Sanem! diye yalvarırken, dili kayıyor. “Samed” diyor.

Sanem: Putun ismi.

Samed: Allah'ın ismi.

“Samed” deyince Allah cevap veriyor:

— “Lebbeyk...” kulum ne istiyorsun?

O zaman putun batıl olduğunu anlıyor, putu kırıyor. Allah'a yalvarıyor. Allah onu mahzenden çıkarıyor. Nine olmuş hanımı yine eski güzelliğine sokuyor. Yusuf aleyhisselam da zindandan çıkıyor. Yine bunlar evlilik hayatı da yaşıyorlar.

Biz bunu ne için ifade ettik?

Evet, zindandan çıkıyor. Bir de duyuyor ki Yusuf aleyhisselam Mısır'a Sultan olmuş. Köle elden ele satılıyordu. Sonra zindana girdi. Zindandan da Allah onu kurtarıp Mısır'a sultan ediyor. O sırada Zeliha diyor ki:

— “Beni Yusuf aleyhisselam'ın geçmiş olduğu yolun üzerine çıkarın.”

Çıkarmışlar. Oradan geçene kadar orayı beklemiş. Artık ne kadar beklemişse bekliyor. Diyorlar ki Yusuf aleyhisselam geliyor. Ama at ile geliyor. Tam geçerken haber veriyorlar. Çünkü gözleri görmüyor. O sırada sesleniyor.

— “Ya Yusuf! Dur, sana bir arzuhalim var.”

O da:

— “Ne diyorsun nine?” demiş.

— “Kamçıyı uzat da söyleyeyim.” Kamçıyı uzattığı zaman tutar tutmaz, Zeliha'nın aşkı kamçıdan cereyan geçer gibi geçmiş. Yusuf aleyhisselam'ın elini yakmış. Bırakınca:

— “Ya Yusuf, ben Zeliha’yım. Şimdi nine oldum. Senin aşkın beni böyle yaptı. Ben bu aşkı yıllardır çekiyorum. Sen bir kamçıdan geçen ateşe dayanamadın.” demiş.

— “Ne diyorsun?” deyince,

— “Ben seninle evleneceğim.”

— “Sen de evlilik özellikleri kalmamış ki...” deyince.

Allah:

— “Yâ Yusuf, sen rızâ göster, ben Zeliha’yı yine eski hâline sokarım.”

— Nasıl ki rızâ gösteriyorsa, Zeliha’yı eski hâlinden daha da güzel yapıyor. Hayatları başlıyor. Allah, insanlara ne yapıyor? Öyle de yapıyor, böyle de yapıyor.

Cenâb-ı Hak: “*Biz insanı çok güzel halk ettik.*” buyuruyor.

İnsanlar içerisinde veliler olsun nebiler olsun, Yusuf aleyhisselam kadar güzel kimse halk etmemiş. Onu görenler insan diyemiyorlarmış. Melek diyorlarmış. Fakat insan güzellerin güzeli olursa ondan da güzel oluyor. O beşeriyetteki güzel idi. Cisimdeki güzelliği.

Ama:

“*Lekâd halakne’l insâne fi ahsen-i takvîm*”, “*İnsanı güzellerin güzeli halk ettik.*”

Bu güzellik ruhî güzellik, beşerî güzellik değil. İnsan kör olur, sağır olur, siyah olur. Ne olursa olsun. Güzellik ruh güzelliğidir.

Ama ruh ne ile güzelleşir? Allah’a inanmak ve itaat etmekle güzelleşir.

İlim, amel, ihlas; şeriat, tarikat, hakikat ile güzelleşir.

“Evliyâullâh aynadır.”

Cümleten hoş geldiniz, sefa geldiniz.

Allah muhafaza etsin. Koruyalım, muhafızımız Allah'tır. Diler muhafaza eder, diler imtihan için bir işkence görebilirsiniz. Tarikatın düşmanı çok, şeriatın da düşmanı çok. Tarikatı zem edenler, tarikatı inkâr edenler nemrutturlar.

Ârifin Hak iledir haktır özü

Onların kiblesidir şeyhin yüzü

Değil münkirler, şeriatçılar da bu kelâmı hazmedemiyorlar. Şeriatçı kim? Kitap'ı, Sünnet'i yaşayanlar da hazmedemiyorlar. Ama anlayamıyorlar, anlasalar muhalefet etmeyecekler.

Ârif kim? Ayık kim? Allah'ı hiç unutmayan. Allah'ı bir nefes dahi unutmayan. Onların sözleri de haktır, özlere de haktır, hak iledir. Hak iledir ki Allah'tan gelen ruh onlarda Allah'a ulaşmıştır. Onların konuşmaları Cenâb-ı Hak'ın emri ile. Daha başkasını diyemiyorlar.

Anların kiblesidir şeyhin yüzü

İşte bunu anlayamazlar. Onlar zannederler ki şeyhe tapıyorlar. Ârifin iki kiblesi vardır. Bir cesedinin kiblesi, bir de ruhunun kiblesi. Cesedinin kiblesi Beytullah, ruhunun kiblesi de Allah'ın zâtıdır. Aslında idrak etmiş olsalar Beytullah'a secde olmaz, Beytullah bir yöndür. Bir emirdir: *Bu tarafa yönelin*. Peygamber Efendimiz'in tebliği on sene Mekke'de oldu, sonra Medine'ye geldi. Namaz kılacağı zaman Mescid-i Aksa'ya dönüyor. Mescid-i Aksa, Kudüs'tedir. Süleyman aleyhisselamın cinlere yaptırmış olduğu bir binadır.

Peygamber Efendimiz, yine o tarafa doğru namaz kılarken iki rekâtını kılmış, Cebrâil vahiy getirmiş:

“Yâ Habîbim! Mescid-i Aksa'dan Mescid-i Haram'a dön.”

Tam bir dönüş olmuş. Birisi kuzey iken diğeri güney. Güneye dönmüş. Demek ki burada Beytullah bir yöndür. Beytullah'a secde olmaz. Secde Allah'adır.

Âriflerin iki kiblesi vardır. Birisi amelinin, cesedinin kiblesi. Her amelde, her ibâdette Beytullah'a, kibleye dönerek ibâdet yaparlar. Dönülmezse amel makbul olmuyor. Ama bir de insanların ruhunun kiblesi vardır. O da Allah'ın zâtıdır.

Kelâmı kibarda:

“Allah-u nûr” un nûru

Sen de kılmış zuhûru

Cismin tecelli Tûru

Gönlün me'vâ'da sâkî

Kim bu? Evliyâullâh. Bir de şu vardır:

Gönül fehmedeli "Lâ"dan "İllâ"yı

Lâ: Yok. Her şeyi gönülden çıkarır, yok ederse.

İllâ: Var olan. Orada tecelli eder.

Gönül fehmedeli "Lâ"dan "İllâ"yı

Mecnun-veş biz de bulduk Leylâ 'yı

Nur-i cemâlinde seyret Mevlâ 'yı

Bir rûh-i musaffa Mir'atımız var

Mir'at: Aynadır. Evliyâullâh aynadır. Evliyâullâh Allah değildir. Haşa es-tagfurullah! Ama Allah'tan da ayrı değildir. Allah'ı gösteren bir aynadır. Niçin? Çünkü:

Evliyâullâh safiye makamına ulaşmış. Ruhun üç makamını geçmiş. Nefsin yedinci makamına ulaşmış.

1- Nefs-i emmâre

2- Nefs-i levvâme

3- Nefs-i mülhime

4- Nefs-i mutmainne

5- Nefs-i râziyye

6- Nefs-i marziyye

7- Nefs-i sâfiyye

Olar ruhu musaffadır ki Cem-ül Cem'e varmışlar

Cemîden farka gelmişler vekil-i Mustafa'dır pîr

Sâfiyye demek, safileşmiş demektir. Ham madde yanmış. Herhangi bir maddenin bir ham maddesi vardır. Has maddeye dönmesi için bir eğitim görüyor. Yeryüzünde ne kadar madenler varsa, hepsinin işleme ham maddesi gidiyor, has maddesi kalıyor. İnsanların da böyle ham maddesi vardır. Ancak sâfiyye makamına ulaşanların ham maddesi gidiyor, has maddesi kalıyor, sâfileşiyor. Bir de sâfinin anlamı, silinmiş bir aynadır. Ayna tozlu olsa, paslı olsa, ayna göstermez. Silinince aslı meydana çıkar. İşte evliyâullâh silinmiş bir aynadır. Ama Allah'ın aynası, Hak aynası. Hadis-i Şerif var, kelâm-ı kibar da doğruluyor:

Mirât-ı Muhammed'den Allah görünür

Peygamber Efendimiz Hak aynasıdır. Allah'ın da böyle bir emri var:

"Habîbim seni seven beni sever, seni sevemeyen beni sevemez. Seni bilen beni bilir, seni bilmeyen beni bilemez. Seni bulan beni bulur, seni bulamayan beni bulamaz. Seni gören beni görür, seni göremeyen beni göremez."

Hatta şöyle bir olay olmuştur:

Ebu Cehil -lanetullah- Peygamber Efendimiz'in karşısına geçmiş. Kötü sıfatları saymış. Peygamberimiz hiç onlara itiraz etmemiş. "Doğru söylüyorsun sen." demiş. Ne demişse "doğru" demiş. Bunu görenler var, duyanlar var.

Sıddık Ekber Efendimiz'in muhabbeti gelmiş, methetmiş. Güzel sıfatları saymış. Ona da: "Doğru söylüyorsun, doğru söylüyorsun, doğru söylüyorsun." demiş.

Sormuşlar:

— “Yâ Resûlallâh, Ebu Cehil size layık olmayan sıfatları söyledi. Doğru söylüyorsun dediniz. Yâr-ı gâriniz methetti, doğru söylüyorsun dediniz. Anlayamadık.” demişler.

Buyurmuş ki:

— “Biz mir’atız, Hak aynasıyız. Her ikisi de kendi sıfatlarını gördü. Kendi sıfatlarını saydı. Biz de ‘doğru söylüyorsunuz’ dedik.”

Bir de tasavvuf kitaplarında yazar. Muhyiddîn-i Arabî Hazretleri, kala-balık bir topluluk hâlinde bir yere davete gidiyormuş. Müridleri ile beraber, oradaki sokaktan geçerken bir köpek, Muhyiddîn-i Arabî Hazretleri’ne hücum ediyor. Cemaate hiçbir şey yapmıyor. İhvanların dikkatini çekiyor:

— “Niçin bu kadar insan varken Şeyh Efendiye gidiyor?” diyorlar.

Mübârek şöyle buyuruyor:

— “Şüpheye düşmeyin. Köpek bana gelmedi, kendisine geldi. Biz mir’atız. Köpek bizde kendisini gördü. Kendisine hücum ediyor.”

Evliyâullâh mir’attır.

Ben hazreti Şeyhim gibi mir’âtımı buldum

Mir’ât-ı musaffa’yı görüp zâtımı buldum

Hem sure-yi İhlâs ile isbâtımı buldum

Bu kelâmlar söylenmişse evliyâullâh aynadır. Ama neyin aynası? Hak aynasıdır. Hakkı gösteriyorsa, ariflerin de ruhunun kiblesi odur. Yani evliyâullâhta görmüş olduğu bir sıfat onun kiblesidir.

Evliyâullâhın zâhiri var, bâtını vardır. Zâhirine secde olmaz. Ama bâtını Allah’a ulaşmıştır. Onun ruhu Allah’tan ayrı değildir. Allah’a ulaşan bir ruhun cismi de nedir? Allah’ın sıfatları ile sıfatlanmıştır.

Bedensiz bir güzel gördüm efendim

İlikten damardan kandan içeri

Canan illerinden sordum efendim

Bir gizli cân vardır cânandan içeri

Beden kimde var? İnsanda. Bedende ne vardır? Kan ve damar. “Ondan içerdekini gördüm” diyor. İlikten, kandan içeri olan ne var? Ruh var.

Evliyâullâhın huzurunda, onun cesedine secde yapamazsınız. Onun manevî vücudunu görürseniz, istemeyerek, gayri ihtiyarî ona secde yaparsınız.

Mübârek Paşam Hazretleri zamanında, Abdüssamed isminde birisi vardı. Öğle namazını kılmamıştık, onlar kılmışlardı. İkramlar oldu. Sonra “namazlarını kılmadılar” denildi. Fakat orada sohbet edilen büyükçe bir odadan başka bir yer yok. Kible başka tarafta, sol tarafta Şeyh Efendimiz oturuyor. Bizde sağ tarafta namaza durduk. O Şeyh Efendimiz’e döndü. Ev sahibi de Ekrem Ocaklı Bey. Demokrat Parti döneminde yedi yıl mebusluk yapmış. O da bizlerle ilgileniyordu. Paşam Hazretleri bir şey söylemiyor. Dedi ki:

— “Abdüssamed Bey, yanlış duruyorsun. Kible böyle, öyle değil.” dedi.

Dönderdi ama, namaz bittikten sonra dedi ki:

— “Allah’ı nerede görürsem oraya secde ederim.” dedi.

Bu ağır kelâm tabii. Bu anlaşılmaz, şeriata muhalif gelir. “Allah’ı nerede görürsem oraya secde ederim.” dedi. Orada cisim, zâhiri cisim değil. Gizli bir cisim vardır. Evliyâullâhta Allah’ın sekiz sıfatı tecelli etmiştir.

Onu herkes göremez. Onu bilen, gören için, onun kıblesi odur.

“*Vekûnû maassâdikîn*” emrinde iki mânâ çıkarıyor:

Birincisinde: “*İlmiyle amel eden âlimlerle dost olun ki bilmediklerinizi öğrenesiniz.*”

Bir de buyuruyor ki: “*Gönül sahibine gönülden bağlanın.*”

Bu da sevgi ile. Onların mazhar olduğu nimete siz de kabiliyetiniz ölçüsünde mazhar olursunuz. Kabiliyet insanların kalbidir. Ama insanların hepsinin kalbi bir olmuyor. Öyle kalp var ki Allah’ın feyzi onun kalbine nehir gibi gelir. Öyle olduğu halde onu taşırılmaz. Bir de vardır ki, bileğim kalınlığında feyiz gelir, onu taşırır.

Velîlerde tecelli olur ama tecelli müsâvi değildir. Bütün velîler esmâ nurundan sıfat nuruna geçerler. Sıfat nurundan zât nuruna geçerler. Zât nurunda müsâvi değildirler. Sıfat nurunda müsâvidir. Esmâ nurunda müsâvidir. Ama zât nurunda müsâvi değildirler.

Velî vardır ki senede bir defa tecelli zâtı görmüş. Allah’ın zât nuru onda bir defa tecelli edermiş. Bu durum onu bir mertlik içerisine sokarmış. Bir sene devam edermiş. Nasıl ki bir insan yemek yediği zaman doyar. Acıkana kadar daha yemek istemez. Onlarda da manevî tokluk oluyor. Ruh hiçbir şeyle doymaz. Ancak Allah’ın zât nuru ile doyabiliyor. İşte bu da velîlerde farklılık gösteriyor. Ondan üstün olan ayda bir defa görmüş. Bir kat daha üstün olan haftada bir defa tecelli görmüş. Daha üstün olan günde bir defa görmüş. Günde beş defa tecelli gören velî de olurmuş.

Esmâ nurundan geçiliyor, sıfat nurundan geçiliyor, zât nurundan geçmek yok. Zât nurundan geçmek şöyle oluyor: halka dönmek. Zât nurunda kalanın halkla irtibatı kesilir. Bu hâller velîlerde olurmuş.

Reşahat’ta yazılıdır:

Hâce-i Ahrâr Hazretleri’nin zamanında, Abdurrahman Câmi Hazretleri çok âlimmiş. Onun kadar bir âlim dünya üzerine gelmemiş. Her asırda bir kere dünyada böyle bir âlim olurmuş. Beş asır boyunca onun gibi bir daha gelmemiş. Onun zamanından önce zâhir ulemâ, bâtin ulemâyı hiç tanımıyor. Varis-i enbiya biziz diyorlar. Onlara hiç yer vermiyorlar. Ancak zâhir ulemâ Peygamber Efendimiz’in nübüvvetinin varisidir. Velâyetinin varisi meşâyih-tir. Ama hem zâhir ilmi olur da bir de tarikata girse o zaman iki ilmi bitirmiş oluyor. Varis-i enbiyâ da odur, buna “Zülcenâheyn” deniyor.

İşte o zamanda bâtin ulemâyaya yer verilmiyor. Abdurrahman Câmi Hazretleri, Saadettin Kaşgârî Hazretleri’ne kendisini teslim etmiş. O zaman bütün zâhir ulemânın dili susmuş, daha da bir şey dememişler.

— “Artık biz tarikata bir şey söylemeyelim, insaf edelim. Eğer dervişlik hocalıktan üstün olmasaydı, Abdurrahman Câmi Hazretleri beş asırdan beri tek bir âlim gelmiş. Hocalığı bırakıp derviş olmazdı.” diyorlar.

Ama bu mübârek zât nurundan geçememiş. Yani halka dönememiş. Hakk’a ulaşmak var. Hak’tan halka dönmek var. Hakk’a ulaşmış, halka dönemiyorsa, irâdesine gelemiyor. Onlara “kâmil” deniliyor. Ama irâdesine dönen hem kâmil hem de “mükemmil”dir.

Kâmil: Kendisini yetiştirmiş. Mükemmil: Yetiştirici. Mükemmil oluyorsa yetiştirici değil.

Onun zamanında bir ırmak varmış. Irmağın bir tarafında Ubeydullah Hazretleri. Bir tarafında da Abdurrahman Câmi Hazretleri.

Abdurrahman Câmi Hazretleri'nin tarafındaki halk gidiyorlarmış ders almaya, ders vermiyormuş. İradesi yok. Hiç ayılamıyor ki... Halk ile irtibatı kesilmiş. Diğer tarafa gittikleri zaman:

— “Nereden geldiniz?”

— “Oradan.”

— “Abdurrahman Câmi Hazretleri var iken niye buraya geldiniz?”

— “Efendim gittik ama hiç konuşmadı. Ders vermedi, vermiyor.”

O zaman mübârek velîler daima birbirlerini yükseltirlermiş. Bir velî daima karşısındaki veliyi kendisinden üstün görmüş.

O zaman buyurmuş ki:

— “Abdurrahman Câmi Hazretleri şeyhlik kapısını kapamış. Yârlık kapısını açmış, orada kalmış.”

Yâr'dan mânâ Allah, orada kalmış. Fakat bir emri de var ki, buyuruyor ki:

— “Ben mürid edinme arzusunda olsaydım kürre-i arz üzerindeki hiç kimseyi kaptırmazdım, hepsini ben alırdım.”

Evet. İşte Abdurrahman Câmi Hazretleri'nin tarikata girmesinde ulemâ tasdik etmiş: “O zaman dervişlik hocalıktan üstün olmasaydı, Câmi Hazretleri hocalığı bırakmazdı” demişler.

Evet. Allah'a şükür. Tarikatı Allah bize nasip etmiş. Ama anlamak ve yaşamak nasip etsin. Anlamak ve yaşamak. Tarikata girenlerin hepsi tarikatı anlamış olmuyorlar.

Tarikatı anlamak meşâyihî bilmektir. Meşâyihî tanımamışsa, tarikatı anlamamıştır. Meşâyih Allah kapısıdır. Meşâyih Allah'a delildir. Yani meşâyihsiz Allah bulunmaz. Meşâyihsiz Allah görülmez. Meşâyihî böyle tanımak lazım.

Tarikatı nasıl anlamak lazım? Tarikatı nasıl yaşamak lazım?

Dört şartı var. Bu dört şartını elde ederse yaşamış olur. Tarikatı anlayıp yaşayınca hakikate geçerler. Her tarikata girenler hakikate geçemezler. Tarikatı anlayan, yaşayan hakikate geçer. Çünkü hakikatin yolu, tarikattan geçiyor. Tarikata da şeriatın geçiliyor. Şeriatı tamam olmazsa bir insanın, tarikata geçemiyor.

Cenâb-ı Allah bunları insanlara bahşetmiş. Bunların hepsi de insanlar için nimettir.

İnsanlarda seçkinlik vardır, seçilmişlik vardır. Şeriatı yaşamışsa insanlardan seçilmiştir. Tarikatı yaşamışsa o da seçilenlerden seçilmiştir. Hakikate ulaşmışsa, o da seçilenlerin, seçilenlerinin, seçilenlerinden seçilmiştir. Marifete ulaşıyorsa, marifet insanlıkta en son makamdır. Marifete ulaşan, Allah'ın büyük ihsanına ulaşır.

O insan silinmiş ayna. Ayna kendisini göstermez. Ama kirli paslı olursa kendisini gösterir. Silinmiş aynanın karşısına kim geçerse onu gösterir. Bizim gönlümüz de bir aynadır. İmanın hakikatine ulaşmak istiyorsan, çalış şeyhinde fâni ol.

Allah'ın zâtının nuru Lafza-i Celâl'dir. Onun nuru sende tecelli ederse, işte senin uzak yolun yaklaştı. Çetin yolun kolaylaştı. Başka tarikatların sonunda ulaştığı kârı biz başlangıçta veriyoruz.

O da nedir? Râbitaya olan sevgidir.

Sendeki Lafza-i Celâl'i kalbinde canlandırarak bu sevgidir.

Seni katre iken ummân eder şeyh

Seni hayvan iken insan eder şeyh

Buradaki esrâr da Mevlânâ'nın kelâmıdır. Bakın: Ben Konya'ya her sene gidiyorum. İlk gidişimde içeri girip ziyaret ettim. Bir daha girmedim. Dışardan ziyaret ettim.

Ayak tarafına geçtim, Fatiha okudum. Bir defa türbeye girdim, o da bilmeyerekten. Orada iki rekât namaz kılmak istedik, koymadılar. Burada namaz kılınmaz diye görevliler dediler. Halbuki o açık saçık turistler girmişler fotoğraf çekiyorlar. Bizi iki rekât namaza koymadılar.

Bir de oraya çalgılar dizmişler, her çeşit çalgı var, üzerlerinde etiketleri var. Diyor ki: Filanca dervişten Mevlânâ'ya hediye. Benim orada anladığım şu. “*Ne olursan ol, gel!*” demiş ya. Saz çalan da ud çalan da gelmiş, ellerindeki orada bırakmış.

“*Ne olursan ol, gel!*” buyurmuyor mu? Oraya saz çalan da gelmiş, ud çalan da gelmiş, orada bırakmış. Mevlânâ'nın türbesinde görülen çalgılar onun değil. Onlarla zikir yapılmamıştır. Orada bir tane ney var, Mevlânâ türbesine ait. O da yine Mevlânâ'nın değil. O da yine sonradan ilave edilmiştir, bu çalgılar iftiradır.

“*Ne olursan ol, gel!*” demiş ya. İşte... Ud çalmış adam oraya gelmiş bırakmış, saz çalmış adam orada bırakmış. Sebebi budur. Yani “Kaç yaşında olursan ol, gel!” diyor. “Ne günah işledinse işledin, gel.” Adam altmış yaşına gelmiş. Allah hidâyet etmiş, ayılmış. Allah'a dönmüş.

Bir de şu vardır:

Bir köyde bir hoca ile karşılaştık. Hocanın babası, sohbet esnasında bir iki şey sordu, cevaplandırdık. Yanıma geldi dedi ki:

— “Bunlar diyorlar ki: Tarikata girenin namaz kazâsı olmaz.”

— “Doğrudur.” dememle fırladı, gitti. Durmadı ki anlatalım.

Halbuki ben çok büyük âlimlerden duydum ki bu sünnetler kazâlara sayılacak.

Peygamber Efendimiz'in sünnetleri kazâlara sayılacak. Sayılmazsa bile, bizim tarikatımız öyle.

“Ameller niyete bağlı.”

Sen bütün günahlarından temizlenmek için boy abdesti alıyorsun. Günah hangisidir? Allah'a isyan. Emri tutulmazsa bu da bir isyandır. Bir de yasağı vardır. O da tutulmazsa günahdır. Yani bir yasağı var. Bir de emri var. Yap denilen emridir, yapma denilen yasağıdır, her ikisi de isyandır, her ikisi de günahdır.

Öyleyse bir insan boy abdesti almakla günahlarından temizleniyorsa, işte bizim tarikatımızın anlayışı budur. Bize kazâ namazı kıl demezler, emretmezler. Adam durmadı ki izah edelim. Ama kazâ namazı kılıyorsa, ona da mâni olmazlar.

“Herkesin kıyâmeti ölünce kopar.”

Cenâb-ı Hak gayemizi bildirsin. Gayemiz kulluk.

Allah bize niye rızık veriyor? Niye sıhhat veriyor? Onu zikredelim, ibâdet edelim. Namaz kılmak, oruç tutmak; hepsi zikirdir. Ama en güzel de kalpten Allah’ı unutmamak. Hepsinin iyisi de budur. Zikirlerin en efdali kalpten Allah’ı zikretmektir. Allah hepimize kalb-i selim versin. Burada bizim de gayretimiz olacak. Cenâb-ı Hakk’ın bağışlaması var. Bizim de çabamız, sâ’yımız var.

“Allah’ın fazl u tevfiği sâ’y edene.”

Çünkü sâ’y insanlara farz kılınmış. Allah bize zararlı şeyleri bildirmiş. Onlardan kaçınacağız. Yararlı şeyleri bildirmiş. Onları da elde edeceğiz. Böyle yaparsak Allah’ın fazl u tevfiği bize ulaşır. Ulaşırsa ne olur? Kabir azabından korur. Cehennemden korur. Âhiretin dehşetlerinden korur. Cennetine koyacak. Cemâlini gösterecek. Sonu gelmeyen sayısız nimetlere ulaştıracak. Ama sâ’y edenler için. Sâ’y etmeyene yok. Hep “ettevfik-i mea’s sa’y”

Sa’y eden Allah’ın fazl u tevfiğine ulaşır. Bütün mükevvenâtın âmiri Allah’tır. Gerçi her şeyin âmiri biziz. İnsanlar her şeyin âmiridir. Dünyayı insanlar imar ediyorlar. Toplumları, cemiyetleri yöneten insanlardır. Nasıl ki *Mevlid*’de dinliyorsunuz:

*Hak Teâlâ çün yarattı Âdem’i
Kıldı âdemle müzeyyen âlemi*

Hz. Âdem babamızı yarattı, onu dünyaya indirdi. Onun evlatları dünyayı süsledi, imar ettiler. Hünerleri, marifetleri ile bu âlemi donattılar. Her şeyin bir ham maddesi vardır. Yiyeceklerin, giyeceklerin. Hepsinin bir ham maddesi vardır. O ham maddeyi insanlar tebdil ediyorlar, değiştiriyorlar. Onun için biz memuruz. Amir Allah’tır. Allah’ın da bir emri vardır. Emrini tutarsak mükâfatlandırır. Yalnız amirin mükâfatı, yetkisi dahilindedir. Ama Al-lâh’ın yetkisi sonsuzdur, nimeti sonsuzdur. Bütün nimetler insanlar içindir.

*Sen olmuşken kamu halkın emiri
Yeter oldun bu dünyanın esiri*

Bütün halkiyyetin, mahlukâtın âmirisin sen. Niye böyle iken dünyaya esir oldun? Cenâb-ı Hak her ne halk etmişse senin için halk etmiştir. Niye bu dünyaya esir olduk? Kulluk görevimizi bilmedik de onun için esir olduk.

Dünyayı seven ne olur? Allah aldanmışlardan etmesin. Peygamber Efendimiz’in emri var. Büyüklerimizin de emri var. Dünyayı seven bütün halkın aşâğısı olur. Allah’ı mabud bilip O’na itaat etmeyen insan değildir. O halde hayvanlar için bir emir var mıdır? Onlar için günah sevap var mı?

İnsan Allah’a olan kulluğunu yaparsa bütün halkiyyetin üstünüdür. Allah’ın halkiyyeti üçe ayrılıyor:

1- Cemâdât: Yer. Çeşitli çeşitli madenler. Bu madenler sayısız. Sular çeşitli çeşitli. Petrol. Hepsi yerden çıkıyor. Yerin bitirdiklerinin de sayısı yok.

2- Nebâtat: Yerin bitirdikleri bitkiler, yer ve yerde olanlar.

3- Mahlûkât: Canlılar. Bunun da sayısı yok. Bunların da suda yaşayanı var, toprakta yaşayanı var, karada yaşayanların hepsinin benzeri deryada var. Bir de semada yaşayanlar var. Semada yaşayanların birçoğunu bilmiyoruz. Bildiklerimiz de var. Cenâb-ı Hak insanlara hizmet gören, insanlara zararı ve kârı olanları bildirmiş. Semada çok mahluk var. Onları bilmiyoruz. Cinler semada. Arş-ı âlâ'da melekler var. Cinler bizim için zararlıdır. Biz topraktan halk edilmişiz. Onlar ateşten. Ateşle toprak bir arada olmaz.

Toprağın bitirdiğini ateş yakar. Her şeyi toprak bitiriyor. Üzerinde yaşıyor, besliyor. Ama ateş yakıyor. Onun için cinler bizim için zararlıdır. Bunlardan kurtulmamız için daima ayık olmamız lazım. Ayık nedir? Gaflette olmayacağız, günahlar işlemeyeceğiz. İbadetimiz olacak, zikrimiz olacak, fikrimiz olacak ki onlardan biz kurtulalım. Bizi onlardan salavat, besmele, kelime-i şehadet ve diğer zikirler kurtarır. Çünkü o zaman uzaklaşıyorlar.

İşte, bütün mahlukatın üstünü insan. Ama insan insanlığını bilecek. Nasıl bilecek? İnsanlara inen Kur'an var. Kur'an'a inanacak. İnsanlara gelen peygambere inanacak. Eğer inanmazsa, insanlığını bilmezse, bütün mahlûkâtın en pisi, çirkin hayvanlardan da aşağıdır. İnsanlara en çok soğuk görünen, tiksindiren yılanıdır. İnsanlar yılanı görünce kaçarlar. Niye? Çünkü o bize evvelden düşmanlık etmiş.

Âdem babamızın cennetten atılmasına sebep yılan olmuş. Şeytanı o cennete sokmuş. O da Âdem babamıza günah işletmiş. Cennetten atılmış. Yoksa hepimiz cennette olacaktık. Cenâb-ı Hak yılanı öyle bir ceza veriyor ki o cennette dört ayaklı deve suretinde idi. Çok da bilgili ve akıllı bir mahluk imiş. Hz. Âdem'le Havva anamıza nasihat edermiş. Nasıl ki İblis yılanı cennete soktu ise Cenâb-ı Hak bunları suale çekince -zaten her şey malum ona, amenna ve saddaknâ-:

— “Yâ Âdem, buğday tanesini niye yedin?”

— “Havva yedirdi.”

— “Havva niçin yedirdin?”

— “Şeytan yedirdi.”

— “Şeytanı, benim düşmanımı, buraya kim soktu?”

— “Yılan soktu.”

İşte, o zaman Cenâb-ı Hak büyük ceza verdi:

— “Ben de senin ayaklarını yok ettim. Yerde sürüneceksin. İnsanoğlu taşla senin başını ezecek.”

İşte, bizim yılanı olan soğukluğumuz bundandır.

Yılandan daha korkunç ve pis hayvanlar vardır. Ama bizim nefsimiz yılan suretinde. Sen Allah'a olan ibâdetini yapmıyorsan yılan suretindedin. Bir gün öleceksin, bu suret yok olacak, sen de... Kabirde yılan suretinde olacaksın. O suretle cehenneme gideceksin.

Peygamber Efendimiz'in emri:

"İnsanlar ulvî, insanlar süflî."

Ulvî insanlar, Allah'ın cemâline ulaşıyorlar. En büyük rahmete...

Allah'ın gazabı da insanlar için, rahmeti de insanlar için. Hiçbir varlığa, hiçbir hayvana azap etmeyecek. Hiçbir varlığını cennete koymayacak. İnsandan başka cennete girecek yok. Bir de cinler var. Cinler çok azap görecekler. Cinlerin çok azı cennete gidecek. Çünkü onlar insanlara şerli olduğu için. İnsanı da Cenâb-ı Hak kıymetli halk etmiştir. Onlara olan şerlerinden dolayı onları cehenneme sürükleyecekler.

Cenâb-ı Hak buyuruyor:

"Biz insanları ve cinleri yarattık ki bizi mabut bilsinler."

"Biz Kur'an'ı insanlara, cinlere gönderdik."

"Peygamberi insanlara, cinlere gönderdik."

Cinlerden hiç peygamber gelmemiş. Cinlerden hiç yetişen velî olmamış. Cinlerden çok azı cennete gidecek.

Peygamber Efendimiz buyuruyor:

"Cehennem en çok cinlerle hanımlar dolduracak."

Allah'ın hikmetidir. Hanımları akıldan noksan halk etmiş. Hanımlardan yetişen vardır ama azınlıktadır. Cennete gideceklerdir. Ama cehenneme giden hanımlar daha çok olacaktır.

Erkeklerin de cehenneme gidenleri, cennete gidenlerinden çok olacaktır. Ama bunlar cemaatimiz değil. Aman sakın ha! Cemaatimiz için değil. Bu kıyafetinizi, bu yaşantınızı, bu muhabbetinizi muhafaza edin. Evet cennet hurisisiniz.

Sonra şöyle buyuruluyor:

Mum var ya, sıcağı görünce erir. Soğuğu görünce donar. Hanımlar tez imana gelirler. Tez imandan çıkarlar.

Erkeklerin şeriattaki yaşantılarına göre, hanımlarınki noksandır. Bir erkeğin amelini hanım işleyemiyor. Ama o amel onu cennete götürüyor.

Evet, Allah razı olsun. Allah muhabbetinizi artırsın. Allah ahir ve akıbetimizi hayır getirsin. Allah nimetimizin münkiri etmesin. Nimetimizin kadrini, kıymetini bildirsın.

Nimetimiz işte budur. Hiç nimet olur mu bundan ziyâde?

Cenâb-ı Hak, inşallah şeytanın vesvesesine, nefsin arzularına uydurmasın.

Bizim düşmanımız sadece şeytan değil, kendi nefsimiz. Kendi kendimizin düşmanıyız.

Bir ruh var. Bir de nefis var.

Cesedin varlığı ruh ile. Varlığını, hayatını oradan alır. Ama ruha ihanet ediyor. Nasıl ihanet ediyor? Gözlerinin yasağa bakması ile; kulaklarının yasakları dinlemesi ile; gıybet, malayanî dinlemek, çalgıları dinlemek, kötü kelâmları dinlemek... Dilinle yasak olan şeyleri konuşmak. İftira etmek, yalan söylemek bunlar ruha ihanettir.

Cesette altı duygu var. Bu altı duygu ruhtan aldığı kuvvetle ruha hizmet görüyor. Ruha cenneti kazandırıyor. Allah'ın rahmetini kazandırıyor.

Eğer bu altı duyu organını yasaklardan korumuyorsa, bu defa ruhtan aldığı kuvvetle, ruha ihanet ediyor. Hiyanetlik ediyor.

Bu mal sende emânettir

Bu mal nedir? Fabrikamız, apartmanımız veya ticaret mallarımız değil. Altın gümüş gibi mallarımız değil. Bunların sen çobanısın. Sende emânet olan nedir?

O altı tane duygu.

Göz, kulak, dil, el, ayak, kalp. Bunları muhafaza ettinse, Allah'ın rahmetine ulaştın. Muhafaza edemedinse, Allah'ın gazabına dûçâr oldun.

Allah'ın gazabını ne görüyor? Ruh görüyor. Rahmetine ne ulaşıyor? Ruh ulaşıyor.

Burada denilecek ki, 'bunu nefis işliyorsa, ruhun ne suçu var?' Eğer sen ibâdetini kâfi yaptıysa senin ruhun güzel bir sıfatla kalkar. Eğer isyan ettinse çirkin suretle kalkar.

Kalbi zikrullah temizler. Kalp aynı zamanda vücudun payitahtıdır.

Buraya bir padişah geliyor. Bu padişah hem zâlimdir hem de âdildir. İki tane padişah var. Zâlim padişah senin nefsin, bütün kötülükleri işledinse senin kalbine nefis hâkim oluyor. Makamları işgal ediyor. Başa geçiyor. Zulmünü izhâr ediyor. Başa zâlim padişah geçince, ne yapıyor? Halkına zulmediyor. Halkı çok sıkıntıya, bunaltıya sevk ediyor. Ama bir âdil padişah gelince halkını rahatlatıyor. Ama bizim vücudumuzda halk mı var, insanlar mı var?

Evet, senin vücudun büyük bir âlemdir. 79 ahlâk-ı zemîme var. Her birisi bir teşkilat. Bir de 79 ahlâk-ı hamîde var. Nasıl ki küfür hâkim olunca Müslümanlar siniyorlar. Yetki onda, silah onda, asker onda. Başkaldırının başını kesiyorlar. Bir de iman hâkim olduğu zaman küfür siniyor. Ama hiçbir zaman, iman hâkim olup da küfrü kesmemişlerdir. Küfre de adaletini yapmıştır, Allah'ın emri üzerine. Tarih boyunca Müslümanlar hâkim oldukları zaman, İslâm beldelerini aldıkları zaman, orada yaşayanları serbest bırakıyorlar. Zorlamıyorlar, "Sen Müslüman olacaksın, olmazsan keseceğim." demek yok. "Yalnız Allah'ın emri üzerine Müslüman olursan eğer, Müslümanlarla eşitsin. Müslüman olmazsan, cizye vereceksin. Fakat cizye verdiğinden dolayı senin malın canın Müslümanların emniyeti altında olacak."

Kâfir hâkim olduğu zaman Müslüman amelini serbestçe yapamıyor. Ama Müslüman hâkim olduğu zaman, kâfirlerin amellerine hiç müdahale etmiyor. Yalnız günâh-ı kebâirleri âşikâr işleyemiyorlar, gizli işliyorlar. İşte biz de Allah'ın vermiş olduğu o altı maddeyi inancımıza göre kullanacağız.

Müslümanlar akıllarını iki yönde kullanırlar: Akl-ı maad, akl-ı maaş. Kâfirlerin âhirete inançları yok. Âhirete inançları olmayınca akıllarını sadece dünya için kullanırlar. Din ilmi yok onlarda, kültür ilmi var. Ama Müslüman'ın hem din ilmi vardır hem kültür ilmi vardır. Akıl aslında birdir. Ama Müslümanlar hem dünyaya çalışıyorlar ve akl-ı maaşını hem âhirete çalışıyorlar ve akl-ı maadını kullanıyorlar. İşte o zaman âhiret için de aklını kullanıyorsa ilimdir, ameldir. Aklını iki tarafa kullanır. Cenâb-ı Hakk'ın emri de öyle:

"Dünyaya da çalışın, âhirete de çalışın." buyuruyor.

Aklını iki tarafa kullanıyor. Dünyaya kullanmış olduğu akli, akl-ı maaş. Âhirete kullanmış olduğu akli, akl-ı maad oluyor. Kim olursa olsun, inancı yoksa, ameli yoksa, onun akli şeytanî akıldır. İblis'in akıldır. Ama inancı var, inancını yaşıyorsa, onda iki akıl vardır. Hz. Âdem'in akli vardır onda. Onun için kelâm-ı kibârda geçiyor ya:

*Bu denli ilme mâlik iken İblis
Senin ilmini bilmedi o telbis*

Şeytan, Hz. Âdem'i Cenâb-ı Hak halk etmeden önce, binlerce sene meleklerle vaaz-u nasihat etmiş. Onlara hocalık yapmış. Allah'ın kudretlerini, hikmetlerini, halkiyetlerini anlatmış. Azaplarından, rahmetlerinden bahsetmiş. Fakat Hz. Âdem'i Cenâb-ı Hak halk edince, topraktan cesedini yaptı, canı yok. Hz. Allah buyuruyor ki:

“Ben kendi ruhumdan ruh üfledim.”

İşte, bütün insanlardaki ruh budur. Onun canı yok iken, hani heykeller var ya, aynı onlar gibi idi. Rengi yok, kanı yok. İnsanlara renk veren kandır.

Cenâb-ı Hak milyonlarca insan halk etmiş. Hepsini bir araya geldiği zaman hiç birbirine benziyor mu? Hepsinin yapısı bir, şekli bir, ama hiçbirini birbirine benzemiyor.

İşte, o zaman Hz. Âdem aksırmış.

Aksırmak Hak'tan, esnemek şeytandan.

İnsan esnerken sol elinin arkasını ağzına tutup, “Peygamber efendimiz esnemezmiş.” diyerek salavat getirecek, o esneme geçer. Aksırma geldiği zaman da “elhamdülillâh” diyeceksiniz.

Hz. Âdem aleyhisselâm, cana geldiği zaman, ilk hareketi aksırmak olmuş. Ama “elhamdülillâh” demiş. Rabb'ısına, Allah'a hamdetmiş, şükretmiş. Burada bir esrâr var. Nereden bilmiş, nasıl öğrenmiş? Demek ki Cenâb-ı Hak'ın ruhlara bir muamelesi var, Allah ruhlarına bildiriyor. Zaten ilm-i ezeliye *“Elestü bi rabbiküm”* fermanına ruhların hepsi “belâ” demedi. “Belâ” diyenler yine Müslümanların ruhudur.

Demek ki Cenâb-ı Hak'ın ihsanı orada ruhlara olmuş. Biz şimdi ehl-i küfür değiliz, ehl-i İslâm'ız. Tâ ilm-i ezeliye bizi küfürde bırakmamış. Dünyaya da Müslüman olarak gelmişiz. Peki, Müslüman olmanın delilleri nedir?

Allah'a inanmak: Bu da yine vâsita ile oluyor. Nasıl ki Hz. Âdem canlanınca Allah'a şükretmiş. Bu insanlar içerisinde de aklen Allah'ı bulanlar olmuş. Onlar hiç kimseden Allah'ın varlığını duymamışlar. Öyle bir ilim yok, amel yok. O halkın içerisinde nebî yok, velî yok. Allah'ın varlığını, birliğini akıl ile bulmuşlar. Zaten peygamberler de küfrün içine geliyorlar. Onları inandırmak için çalışıyorlar. Hz. Nuh aleyhisselâm bir türlü oğlunu inandıramadı. Gemiye bindiremedi. Bunlar Cenâb-ı Hak'ın bir lütfü, ihsanı oluyor.

“Sâ'y eden Allah'ın fazl u tevfikine ulaşır.”

Sâ'y nedir? Sözüümüz, işlerimiz, gayretimiz.

Sözüümüz daima Allah'ı zikredecek. İşlerimiz de daima Allah'ın emri hududunda olacak. “Belâ” demişiz, Müslüman olarak dünyaya gelmişiz. Bunu değerlendirmek için amelimiz olacak.

Cenâb-ı Hak, bizi bir vücutla dünyaya getirdi. Yine bir cesetle kalkacak. O vücudu biz yapıyoruz. Sen, ben yapıyoruz, onun için buyuruyor ki:

*Hiç kuluna zulmeder mi Mevlâsı
Kulun çektiği kendi cezası*

Bu vücudu ne ile yapıyorsun? O güzel vücudu nasıl yapıyorsun?

Gözünle, dilinle, kulağınla, elinle, ayağınla, kalbinle... Bunları yasaklardan korudunsa, Allah'a hizmet ettirdinse, o zaman sen kendi kendine bir yüce vücut kazanıyorsun.

Bir de inanmak çok önemli. Nasıl ki Peygamber Efendimiz miraçtan inince gördüklerini bahsetmiş. Ebu Cehil:

— “Yâ Muhammed, sen ne kadar yalan söylüyorsun, bir daha nereden dirileceğiz?” demiş.

Onun üzerine âyet inmiş:

“Habîbim! O inanmayanlara söyle ki: Onu yoktan var eden Allah'tır.”

Âyete rağmen yine inanmamış.

Hz. İbrahim Peygamber ile Sâre validemiz yaşlanmışlar, çocukları olmamış. Sonra Mısır Valisi Hacer Validemiz'i Sâre Validemiz'e hediye etmiş. Dolayısıyla İbrahim Aleyhisselâm'a sunulmuş. Sâre Validemiz'le kuma olmuşlar. Hacer Validemiz'den İsmail aleyhisselâm olmuş. Ondan önce Sâre Validemiz Hacer Validemiz'i çok seviyormuş. Fakat nasıl ki çocuk olmuş, onu kıskanmış, onları istememiş. Nur topu gibi çok sevdiği oğlu için Hz. İbrahim Allah'a sordu:

— “Yâ Rabbî, ben ne yapacağım?”

Cenâb-ı Hak:

— “Sâre nasıl istiyorsa öyle yap yâ İbrahim!” Cenâb-ı Hak Sâre Validemiz'e de İbrahim aleyhisselâm'ın oğulları olacağını söylemişti. Ama Sâre Validemiz inanmadı.

— Sen yüz yaşında, ben doksan yaşında. Nasıl çocuğumuz olsun?” İnanmadı. Ona da âyet gönderdi Cenâb-ı Hak:

— Yâ İbrahim, Sâre'ye söyle ki onu yoktan var eden Allah, ona çocuğu verir.”

Onun üzerine inandı. Amennâ dedi. İşte burada inanmak da inanmamak da Allah'ın bir lütfudur.

Ebu Cehil için âyet geliyor:

“Onu yoktan var eden Allah onu tekrar diriltir.”

Sâre Validemiz için de âyet geliyor:

“Onu yoktan var eden Allah, çocuğu verir.”

Ve oldu. İnanmak Allah'ın lütfudur. İnananların ruhu “belâ” dedi. Ama inananlara da “belâ” dedirten, o inanmayı lütfeden de Allah'tır. İşte biz “belâ” diyenler buraya geldik. Bu “belâ”nın üzerinde durmamız gerekiyor.

Sa'y eden Allah'ın fazl u tevfikine ulaşacak. Mademki inanç vermiş. İnancımız nedir? Mabudumuz olan Allah'a itaat. Bizi yoktan var etmiş. Rızıkımızı veriyor, sıhhatimizi veriyor. Bize çok, renk renk sayısız nimetler halk etmiş. Bu varlıklar sonunda yok olacak. İnsanların ruhları yok olmuyor, diriliyor. Allah onları cennete koyacak. Dünyada emsali, misli olmayan nimetler var. Ama bunlar maddî nimetler. Manevî nimet inancımız vardır. Göremiyoruz. Ne zaman görürüz? Cenâb-ı Hak buyuruyor:

“İnsanlar uykudadır. Ölünce dirilecekler.”

Ölünce maddî nimetler yok olur. Manevî nimetleri görürüz. Onun için manevî olarak görünüp de yok olmayan nimetlere kıymet vermek lazım.

Cenâb-ı Hak: *“Kulu, zatım için halk ettim.”* buyuruyor.

Burada sadece Allah’a inanıp, Allah’a itaat etmek değil. Allah bizi onun için halk etmişse onun cennetini kazanmaktır, cemâlini kazanmaktır.

O halde maddî nimetlere fazla kıymet vermeyelim. Maddî nimetleri, Allah’ı zikretmek için, Allah’a ibâdet etmek için elde edelim, faydalanalım. Ölüm çok yakındır. Cemaatimiz içerisinde en gencini düşündüğümüz zaman, onlar için de çok yakındır.

Büyüklerimiz şöyle misal veriyorlar: Bir memleketten çıktın. Başka bir memlekete gidiyorsun. Harekete geçtiğinden itibaren, çok uzak memleket sana daha yakınlaşır. Hareket ettiğin memleket daha uzaklaşır. Hareket ettiğin yerden devamlı uzaklaşıyorsun. Diğer tarafa yaklaşıyorsun. Demek ki bir insan doğunca, ölüm çok yakındır. Nasıl olsa ölüme doğru gidiyoruz. Ölüm bu kadar yakın. Ölümü düşünmek insanı dünyadan soğutur. Ölümü düşünen insanın dünya muhabbeti gönlünde olmaz. Bu umumiyetle mürşidi olmayan için böyledir. Mürşidi olanlar için ne lazım? Onlar huzur sahibi. Ölümü düşünmek değil, ölümlerle karşı karşıyadır.

Korktuğun bir şey var. “O gelirse bana, beni ne yapar? Bana zarar verir.” diye düşünüyorsun. Fakat göremiyorsun. Bir de vardır ki, korktuğundan, zarar gördüğün şeyle karşı karşıyasın. İşte, avam için ölümü düşünmek dünyayı sevdirmez. Dünyayı seven kim? Günahları işleyen. Hataları işleyen. Bizim tarikatımıza göre ölümü daha yakın görmek. Sadece düşünmek değil, yakın bilmek.

Azîzân Hazretleri cehrî ve hafî zikir yaptırıyormuş. Ona sormuşlar, çok ağır meseleleri sormuşlar. Hafî zikirin delilleri, âyetleri var. Cehrî zikrin de hadisleri vardır.

Şimdi sormuşlar:

— “Siz cehrî zikir yaptırıyorsunuz? Ne niyetle yaptırıyorsunuz? Bunun hakkında âyet hadis var mı?”

Cevabı şöyle vermiş:

— “Bizim dervişler ölüme hakke’l-yakîn inanmışlar.”

Hakke’l-yakîn inanmak: Her nefesi son nefes gibi almak. Her nefeste nefesini aldı mı “Tamam son nefesim” diyor. “İlk ve son nefesim.” diyor. Alınca “Bir daha alamam.” diyor. Verince “Bir daha veremem.” diyor. Ölümün görüldüğü bir nefestir. Çıktı ise girmez, girdi ise çıkmaz. Hakke’l-yakîn bilmek böyle bilmek imiş.

Ölümü insanlar ilme’l-yakîn, ayne’l-yakîn, hakke’l-yakîn bilirler.

İlme’l-yakîn: Ölecek. Ama ne zaman? Ölenleri görüyor. Ben de öleceğim. Ama ne zaman?

Ayne’l-yakîn: Her gün ölenleri görüyor. Ama sırası gelince ben de öleceğim.

Kıssadan alacağımız hisse var:

Adamın bir tanesi Azrail’le arkadaş olmuş. Azrail’e demiş ki:

— “Madem arkadaş olduk. Öleceğimi bir hafta önce haber ver, hazırlanayım.”

— “Peki.” demiş.

Bir gün komşularından Ahmet Ağa isminde bir tanesi ölmüş, onu defnetmişler.

Birkaç gün sonra komşularından Mehmet Ağa isminde birisi ölmüş, kaldırmışlar. Birkaç gün sonra bir başkası, onu da kaldırmışlar. Dört cihetinden ölenler olmuş. Nihâyet bir gün de gelmiş, bunun göğsüne Azrail çökünce demiş ki:

— “Hani biz arkadaş idik. Sen bana bir hafta önce haber verecektin?” deyince.

— “Ben sana bir hafta değil, bir ay önce haber verdim. Önünden bir komşunu götürdüm, demedin ki: “Sıra bana gelecek”. Sağ tarafından bir komşunu götürdüm, sol tarafından götürdüm, dört tarafından götürdüm. Sana dört taraftan haber verdim.”

İşte ayne'l-yakîn inanan insanlar böyle.

Ayne'l-yakîn: Bir ölüyü gördüğü zaman “sıra benim” der.

Hakke'l-yakîn: Her nefesi son nefesi bilmek. Bu hususta da yaşanmış bir olay vardır:

Ebubekir Sıddık Efendimiz'in oğlu Hz. Ömer Efendimiz'in oğlu ile oynuyorlarmış. Oynarlarken anlaşmazlıkları olmuş. Şöyle değil böyle, böyle değil öyle. O sırada Sıddık Ekber Efendimiz'in oğlu (bilerek değil) bilme-yerek bir kelâm sarfetmiş:

— “Ey uzun fikirlinin oğlu, bu böyle değil midir?”

O çocuk da anlamını gitmiş babasına sormuş:

— “Baba bana Ebubekir Efendi'nin oğlu ‘uzun fikirlinin oğlu’ dedi. Ne demek?”

O da anlayamamış. O da gidip Peygamber Efendimiz'e sormuş. Hem şikâyet etmek hem de manasını anlamak için. Fakat sorarken, Sıddık Ekber Efendimiz hemen yanı başına gelmiş. Resûlullâh:

— “Otur yâ Ebubekir...” demiş. Oturmuşlar.

Demiş ki Hz. Ömer'e:

— “Yâ Ömer, ölümü sen nasıl biliyorsun?”

— “Yâ Resûlallâh, her akşam yattığım zaman sabah kalkamam diye biliyorum.”

— “Yâ Ebubekir, sen nasıl biliyorsun?”

— “Yâ Resûlallâh: Öyle bir nefes ki girer, çıkmaz; çıkar, girmez. Bir nefes aldığım zaman vereceğime bir senedim yok. Verdiğim zaman da alacağıma bir senedim yok. Ben ölümü böyle biliyorum.” demiş.

Resûlullâh demiş ki:

— “Yâ Ömer! Ebubekir ölümü ne kadar yakın düşünüyor. Sen buna göre ne kadar uzun düşünüyorsun.” demiş.

Demek ki, ölüme inanmak da müsâvi değil. İlme'l-yakîn inananlar inanmış öleceklerine. Fakat müşrikler de inanmış öleceklerine. Her insan ölece-

ğini görüyor. Müşriklerde şu var ki: “Öldük, yok olduk, tamam.” diyorlar. Allah korusun, Müslümanlar öyle değil. Öldükten sonra tekrar dirileceğiz. Kabirde de bir azap yaşantıları olduğuna inanmışlar. Bu yaşantı çok fecidir, çok da zevklidir.

Sonra Hadis’te var, Peygamber Efendimiz’e sormuşlar:

— “Yâ Resûlallâh! Kıyâmet ne zaman kopacak?”

Her sormalarında Mübârek buyurmuş. Her sormalarında işaret zuhûratlarını söylemiş. Şu belirtiler olur. Fakat bir sefer sorduklarında da demiş ki:

— “Herkesin kıyâmeti ölünce kopar.”

“Herkesin kıyâmeti ölünce kopar.” Nedir? İnsanlar öldükten sonra dirilir. Cennetlik cehennemlik ayrılır. Kabir ya cennet bahçesidir veya cehennem çukurudur. Geçici bir kıyâmet. Oradaki sürede bir saat bir sene gibidir. Veya bir sene bir saat gibi kısa sürer.

Âriflerin kıyâmeti dâimdir

Ârif: Ayık, Allah’ı unutmayan. Ölümü unutmayan. Yani ârif olanların kıyâmeti daima karşısında. Ölümüne hakke’l-yakîn inanmışlar.

Kulûbu hep masivâdan sâimdir

Onların kalbine masiva girmez. Gönlüne az bir şey girse, ayıklığı yok olur. Peki, gelmiyor mu onların gönüllerine? Geliyor ama, Cenâb-ı Hak ne buyuruyor:

“Onların düşünen aklı benim aklımdır.”

“Velilerin kalbi benim evimdir.”

Kâbe inşâ-i Halîldir, sendedir beyt-i Celîl

Sensin Allah’ın delîli ruh-i sultân el-medet

Diyor ki: Dünyanın her köşesinden, İslâm beldesinden, hac mevsiminden, ayrı zamanlarda Müslümanlar Kâbe’ye geliyorlar. Umrede de devamlı geliyorlar. Eskiden bu uçaklar, vâsıtalar yok iken sadece Hacc’a gidiyorlarmış. Ama şimdi bir Hac yapıyorsa, on sefer umre yapıyorlar. Neden dolayı? Kolaylık var, vâsitalardan dolayı devamlı yaz-kış geliyorlar. Her taraftan geliyorlar. Bir de şu var: Hep genç, başka ülkelerden gelenler hep genç. Gelenlerin yüzde 60’ı genç oluyor, yüzde 30’u orta yaş, yüzde 10’u ihtiyar.

Âriflerin kalplerine dünya gelmez, onların kalpleri oruçludur. Dünya onların kalplerine girerse, bozulur. Ne olur bozulursa? Onlar da cezalandırılırlar.

Bizim büyüklerimizden Hâce-i Ahrâr Hazretleri yedi yaşında çocuk. Okula gidiyormuş. Bir gün yoldan geçerken, çamur ayakkabısını tutmuş. Dönmüş, ayakkabısını almak için. Orada gönlünde bir boşluk olmuş. Ayakkabısını alıncaya kadar Allah’ı zikredememiş. Zikredemeyince gönlünde bir boşluk olmuş. Bu neye benzer? Çeşmeden su akarken birden kesiliyor. Bir boşluk olmuş. Ayakkabısını almış. Takmış, ayağına. Bakmış, karşısında bir amca çift sürüyor. Onunla kendisini mukayese etmiş: “Şu amca bu kadar zahmetli iş yaparken Allah’ı unutmuyor da sen niçin bir ayakkabı alıncaya kadar Allah’ı unuttun?” diye. Kendi kendini dövmüş, kendisini tokatlamış. Öyle tokatlamış ki parmaklarının izi bir hafta yüzünden kaybolmamış. O zannedermiş ki hiç kimse Allah’ı bir an unutmaz. On iki

yaşına girince bakmış ki, insanlar gaflette. Almakla, vermekle, yemekle, içmekle uğraşıyorlar. Allah'ı hatırlamıyorlar.

Ârifler ne yapıyor? Eğer kalplerine dünya ile ilgili bir şey girerse oruçları bozulur. Boy abdesti alır ağlarlarmış. “Eyvah nefesimiz boşuna gitti!” diye. Âriflerdeki esrâra bakın. Biz de âriflerin ismini söylüyoruz. Onlar gibi yaşayamıyoruz.

*Ebterim gönülden evlâdım yoktur
Yuvasız bir kuşam bilâdım yoktur*

Allah sevgisine ducâr olan, evlat sevgisini de kalbinden çıkarır. Belki size ağır gelir. “Evlat sevgisi çıkarılır mı?” diye. Çıkarmazsa, fitneden kurtulamaz.

Cenâb-ı Hak, “*Evlatlarınız sizin için fitnedir.*” buyuruyor.

Fitne nedir? İki dostu birbirinden ayıran. İki seveni birbirinden ayıran. Öyle ise bizim dostumuz Allah'tır. Evlat sevgisi girerse Allah'tan ayırır.

Şeyh Efendimiz'in zamanında gördük. Çavuş isminde birisi vardı. Tekkede çok samimi hizmet görürdü, ahlâk-ı hamîde sahibi. Bütün ihvanların her zahmetine katlanıyor.

Şeyh Efendisi dünyasını değiştirdikten sonra gitmiş köyüne, evine. Bir tane oğlu, iki tane kızı var. Birisi deli, birisi akıllı. (Annemin annesinin köyü. Dedem de orada bir süre kalmış.) O köyde ona sofı diyorlar, çavuş diyorlar.

Fakat sanki hiç dünyada değil. Kendi başına yaşıyor. Köy işleri, bağ işleri ile hiç ilgilenmiyor. Şiddet-gazap diye bir şey yok. Ufak bir çocuk gitse de sakalını yolsa ona bile kızmıyor. Biraz büyük ve şımarık olan çocuklar alay ediyorlar.

Bu ne yapıyordu? Evden çıkıp camiye gidiyordu. Camiye giderken alçak bir sesle vird edinmiş.

*Ebterim gönülden evlâdım yoktur
Yuvasız bir kuşam bilâdım yoktur
Senden gayrı sâhib-irşâdım yoktur
Andelibim bu gülşâne gelmişem*

Bu onun zikri, evden camiye gelirken söylüyor. Camiden eve gelirken söylüyor. Tarlasına gidiyor, bunu söylüyor. Tohum ekiyor, bunu söylüyor. Düven sürüyor, bunu söylüyor.

Bir ilkbahar günü mayıs ayında... Köyün en büyük nehrinde çocuklar oynarken yedi yaşında oğlu suya gidiyor. Günlerden cuma. Hoca daha camiye gelmemiş. Bu da yine söylüyor: *Ebterim gönülden...* O sırada feryat kopmuş. Çocuklar bağırılmışlar. Arkadaşlarının suya düştüğünü söylemişler. Demişler ki:

— “Sofı, senin oğlun boğulan!” Demiş ki:

— “Sahibi verir, sahibi alır.” Hiç kendini bozmamış. Getirmişler çocuğun cenazesini kılmışlar. Ne gitmiş bakmış ne de el sürmüş. Yine aynısını söylemiş.

*Ebterim gönülden evlâdım yoktur
Yuvasız bir kuşam bilâdım yoktur*

Bunu böyle vird edinmiş. Demek ki, bunun sade sözünde değil, kalbindeymiş. Her sevgi gönlünden çıkmış. Bunun vefatında da gittik, Paşam Hazretleri'nin ziyaretine. Abdülaziz Efendi isminde bir arkadaşımla gittik. Kendisi hâfiz, yaşlı çok nurlu bir zât. Oğulları benden büyük. En küçük oğlu

benimle emsal. Biz o sıralarda yirmi yedi yaşındayız. Kendisi altmış yaşlarında idi.

Yine Paşam'ı ziyarete giderken, bu Çavuş dediğimizin kardeşi ile görüştük. Çavuş'un hasta olduğunu ondan öğrendik. Aradan bir müddet geçti. Biz Paşam Hazretleri'nin yanındayız. Sabah namazını kıldıktan sonra biraz yatmıştı. Kuşluk vakti idi. Yataktan kalkar kalkmaz:

— “Güzel Abdülaziz Efendi Çavuş'tan haberiniz var mı?” O da dedi ki:

— “Eyvah! Çavuş gitti!” dedi.

İki elini dizine vurdu. Daha sonra Çavuş'un kardeşini gördük. Aynı Paşam'ın dediği ve elini dizine vurduğu gün ve saatte Çavuş demiş ki:

— “Yer verin, yer verin. Geldi. Geldi.”

— “Kim geldi? Kim geldi?”

— “Bayburtlu Dede Efendi geldi.”

Bunlar tabii ki emek, hizmet.

Baba himmet, oğul hizmet.

Ama o da nasıl bir hizmet görmüş? Köye yakın olan Şeyh Efendi'nin (Beşir Hazretleri) üzüm bağı varmış. Onu beklermiş. Sığırlar, köpekler gelirmiş. Hatta insanlardan hırsızlık yapanlar olurmuş. Yol üzeri... Onun için beklermiş.

Mübârek Paşam Hazretleri buyurdu: “Hizmet için tekkeden ayrılmıyordun.”

Bir gün güneş doğmuş. İki-üç metre yükselmiş. Güneşe doğru oturuyormuş. Aklına şu gelmiş: “Derler ki mürşitler Hızır ile konuşurlar. Bizim Hz. Pîr de Hızır ile görüşüyor mu?” Bunu düşünmüş.

O esnada havadan bir kırıtlı tekkeye iniyor. Halbuki orada araba kapısı var. İnsanların girdiği kapı var. O demiş ki:

— “Tut bu atı.”

Atı ona tutturmuş. Uzun boylu, siyah cübbeli, başı yeşil sarıklı bir zât. Girmiş içeri. Şeyh Efendisi'ne sarılmış. Sonra kafa kafaya vermişler. Fısıf fısıf bir şeyler konuşmuşlar. Ondan sonra Şeyh Efendisi ne diyorsa, o da “Baş üstüne, baş üstüne...” diyor. Sanki bir âmir memuruna emreder gibi. Kutbu'l-Aktâb ve Gavs olanlara Hızır aleyhisselâm gelir. Her zaman gelir ve onlardan emir alır. Sonra sarılmışlar. Bir daha sarılmışlar. Hızır çıkmış. Dedem de peşinden çıkmış. Binmiş atına, yine havaya gitmiş. Bakın buradaki esrâra.

“Bizim Hz. Pîr de Hızır'la görüşür mü?” diye düşünürken havadan gelenin Hızır olduğunu bilememiş. Bunu idrak edememiş. Bu insan olsa kapıdan gelirdi.

O gittikten sonra Şeyh Efendisi:

— “Çavuş merak ediyordun. Kardeşliğini gördün mü?” demiş.

İşte, o zaman ayılmış. “Haaa, bu Hızır'dı!” demiş. Bunu bizzat Paşam Hazretleri'nden dinledik. İşte öyle. Teslim olmak lazım. Gece-gündüz, her zaman.

Ebterim gönülden evlâdım yoktur

Yuvasız bir kuşam bilâdım yoktur

Senden gayri sahib-irşâdım yoktur

Andelibim bu gülşâne gelmişem

demiş. Arif'e her eşya mir'attır. Seyreder. Kâmile her eşya evrattır. Yani her eşyanın zikrettiğini işitir.

Yunus Emre ne buyurmuş:

*Havadaki kuşlar ile çağırayım Mevlâm seni
Tur dağında Musâ ile çağırayım Mevlâm seni
Elindeki âsâ ile çağırayım Mevlâm seni*

Kâmile taşlar bile zikreder. Allah bildiriyor. Buyuruyor ki:

"Sizin o cansız gördüğünüz cemâdâtlar, taşlar bile beni zikreder."

Âlemlerde çok gizlilikler var. İnsan da bir âlemdir. Bizde de çok gizli şeyler var. Bir kere insanlarda altı letâif var ki çok kıymetlidir. Çok güçlü makamlar. Bunlarda öyle bir yetki var ki, insanın küçücük kalbi var. O açılınca, bütün dünyada ne varsa kalbinde seyrediyor.

Allah'ın zâtının ismi Allah'tır. O bin bir ismi, sıfatlarının ismidir. Bir filmi makineye koyunca her şeyi çeker. Kalp de Allah'ın filmi. O filmi makineye koymak lazım.

O makine evliyâullâhtır.

O kalbi evliyâullâha teslim edeceksin. Onu seveceksin. Sevmekte mahzur yoktur.

Cenâb-ı Hak: *"Evlâtlarınız ve mallarınız fitnedir."* buyuruyor.

Meşâyihler fitne değildir. Allah'ın emri var:

"Beni sevin. Sevdiklerimi sevin."

Meşâyihini severse kalp filmi açılır. Kalp filmi açılırsa, kâinatta ne varsa hepsini orada seyrediyor.

İbrahim Hakkı Hazretleri *Marifetnâme*'sinde deryaları, semaları, dünyaları yazmış. O zaman vâsıta yoktu. Dergâhından dışarı çıkmadı. Nasıl yazdı?

Peygamber Efendimiz'in hadisi var:

"Öyle zaman olur ki benim yanımda arş, kürs, levh, kalem zerre kalır."

Dünya yok. Dünya bunların yanında çok küçük.

"Öyle zamanım da olur ki: Yanım da Ayşe'den başka kimseyi göremem."

Velî demek, velâyet demek, büyük bir varlık demek. Allah'ın varlığı kulda tecelli eder.

Bir de ruh âlemi vardır. Ruh âlemi görünür insanlara. Sır âlemi açılınca, o zaman ona bütün sırlar aşikâr olur. Sır âlemi açılınca âlemlerin sırrına ulaşır.

"Ve ilâ rûhi sultâni'l-evliyâ ve bi mahremi sırrı esrârı enbiyâ, camiil kemâlâtis suriyyeti vel maneviyyeti eşşeyhü'l-ekber ve Kutbu'l-aktab."

Zamanın büyük şeyhi -Şeyhü'l-Ekber-, Kutbu'l-Aktab. kutubların başı. "Surî ve maneviyyeti." Kemâlâtı cem etmiş. Maneviyatını görenler ve görmeyenler suretine hayran oluyorlardı. Nezaket, nezafet... Onda görünen bir güzelliğe hayran oluyor insanlar.

"Sırrı esrârı enbiyâ" Peygamber Efendimiz'e yaklaşmış. Onun sırrına, esrârına vâkıf olmuş. Ama sır âlemi açılmazsa, bu kıymetleri insan bilemez, ondan sonra hafî makamı var ki. Onda da Allah korkusu tecelli eder.

Allah: “İste ki vereyim.” buyuruyor.

Ondan ne gelse yahşidir

Zira ol dostun bahşidir

Çün cümle O'nun işidir

İşte, hastalık da geliyor O'ndan, sağlık da geliyor O'ndan. Hani, hastalık başka bir yerden gelmiyor ki. Hani, zâhirde seni bir insan dövse, ne yapıyorsun? Ondan daha güçlüsüne gidip diyorsun ki ‘bu insan bana zarar veriyor.’ Zararı yapana diyemiyorsun ki, “Sen bana niye zarar veriyorsun?” desen daha büyüğünü yapacak. Geleni Allah'tan bileceksin. O zaman senin için zarar da bir, kâr da bir. Sağlık da bir, varlık da bir, yokluk da bir. Sabredeceğiz.

Soru:

— “Mahkemelik olan bir konuda ne yapacağız?”

— “O seni vermişse sen onu verme.”

— “Haksızlık bize olmuşsa?”

— “Sen haksızlığı Hak'tan bildinse şikâyet etmezsin. Fakat tedbirimizi alacağız. O seni şikâyet etmişse, zâhiren tedbirimizi alsak bile gönülden de ki: ‘Ben buna müstahakım.’ de. ‘Allah bunu bana musallat etti.’ de. ‘Bu benim eksikliğim.’ de.”

Medhe lâyıık şeyhimiz var

Zemme lâyıık nefsimiz var

Sonra ikram ettiler, iyilik yaptılar. Bunları nereden bileceksin? Râbítandan. “Ben bunlara layık değilim. Pîrim yaptırıyor.”

Bir insana insanlar hizmet verirler, hürmet gösterirler de “Ben ne iyi insanım ki, bana hizmet ediyorlar, hürmet gösteriyorlar?” diye kendisinden bilirse, o hizmet görenin bir zararı olmaz. Hizmet edilenin zararı olur.

Çünkü varlık olur. Varlık da şeytanî sıfattır. Varlık ancak Allah'a yakışır. Azamet ona yakışır.

“Ve bil kaderi hayrihî ve şerrihî” sözünde kalmayalım. Özüne geçelim. Öyle olursa eğer, bütün kötülükleri nefsimizden bileceğiz, iyilikleri Allah'tan bileceğiz. Kötü bir şey işlemeyeceğiz. Kötülükle karşılaştığımız zaman: “Biz buna layık idik, Allah'a olan kulluk görevimizi yapamadık. Allah bunu bize ceza verdi.” diye düşüneceğiz. Ceza Allah'tan gelir.

Evet:

Hiç kuluna zulmeder mi Mevlâsı

Kulun çektiği kendi cezâsı

Hak kulundan intikamı kul eli ile alır

İlm-i ledün bilmeyenler ânı kul yaptı sanır

Cümle işler Hâlık'ındır kul eliyle işlenir

Hakk'ın emri olmayınca sanma bir çöp deprenin

Allah'ın emri olmayınca, bir çöp yerinden deprenmez.

*İzn-i Bâri olmayınca
Ruhda gelmez bir ahed*

Allah'ın emri olmayınca bir şey meydana gelmez. Onun emri olmayınca sinek kanadını çıkarıp uçamaz. Her şeyi Allah'tan bilmek, her şeyi Allah'tan bilmek...

Sevdiren Allah, dövdüren Allah.

Biz bu cezaları kaldıramayız. Kaldıramayınca gizli şirk oluyor. Bunu kaldırmak için “vebi'l kaderi hayrihi ve şerrihi” fermanının sözünde kalmayıp özüne geçmek lazım. Özüne geçmiş olursak eğer, seven de bir olacak, döven de bir olacak. Hastalık da bir olacak, sağlık da bir olacak. Sana iyilik eden de bir olacak, kötülük eden de bir olacak. O zaman sen hakiki mabudunu bulmuş olacaksın. Bunlar çok kolay, çok da çetin.

Bilene, görene. Köre ne? Köre bir şey görmüyor. Görmeyince de bilmiyor.

*Şeriat, tarikat yoldur varana
Hakikat, marifet andan içeru*

*Bil şeriat emr ü nehyi bilmek imiş ey gönül
Hem tarikat râh-ı Hakk'a girmek imiş ey gönül*

Tarikat, Allah yoluna girmek. Şeriatla olanlar da Allah yolunda. Ama onlar tek ayak. Tarikat olunca çift ayaklı. Veya tek kanat. Tek kanatlı kuş çırpına çırpına gider. Ama çift kanat olunca uçarak gider. İşte şeriat cesetle, tarikat ruh ile ilgilidir. İkisi de hizmette, ikisi de nimetine ulaşacak. Ceset; necasetten, pislikten kurtulmak için, ibâdetli olacak. İbadeti olmayan hayvanî sıfatta kalıyor.

Hadesten taharet, necasetten taharet. Hadesten taharet: Gusül, abdest. Abdesti olmayan pis olur.

Necasetten taharet de: Boya ile cila ile kendisini kapatıyor. Gusül olmuyor. Gusül olmayınca namaz da yok. Çünkü gusülsüz namaz olmuyor. Namazını kılamıyorsa pislik vardır. Abdesti olmayanda pislik vardır. Cesedi temizleyen taharettir. Yani boy abdesti ve abdesttir. Aynı zamanda namazdır. İbadettir cesedi temizleyen. Bir de insanlarda ruh vardır. Ruhunu temizleyen nedir? Kalptir. Kalbi temizleyen ne oluyor? Zikrullah.

Öyle ise şöyle düşünelim: Ceset bir ülke ise, kalp payitahttır. Bu payitahta zalim bir hükümdar gelirse, o ülkeyi imar etmez. Yakar, yakar, tahrip eder. Halkına da eziyet eder, zulmeder. Ama bir adil insan gelirse eğer, hizmet verir. Halkı rahat ettirir. İhtiyaçları gidermek için çok şeyler yapar.

İşte, burada da kalp, cesedin payitahtıdır. O kalbe ruhu getirmek lazım. Ruha teslim etmek lazım. Yani Allah'a teslim etmek lazım. Allah'a teslim edince orada iç ve dış temizliğin hepsi olur. Füze gibi gidersin. Allah'tan geldin, Allah'a gideceksin. Füze gibi gidersin ve yolculuğu da bitirirsin. Eğer bir insanın tarikatı olmazsa, iç temizliği olmaz. Cenâb-ı Allah buyuruyor ki:

“Kalbinizde neyi beslerseniz, sizin mabudunuz odur.”

Ancak ve ancak tarikatı olanlardır kalbinden her şeyi çıkarabilenler. O kalp puthane değildir, beyt-i hakikattir, Allah'ın beytidir.

“Ben yerlere, göklere sığmam. Mümin kulumun kalbine sığarım.” buyuruluyor.
Bu mülk O'nundur.

Beyt: Ev demek. Beytullâh Allah'ın evi. Beytullâh ikidir. Biri var ki bütün Müslümanların her yerden gidip o beyti ziyaret etmeleri Allah'ın emriyledir. Beytullâh'a değil, Beytullâh sadece bir yöndür. Secde Allah'ın zâtınadır.

Vahiy gelmeden önce Peygamber Efendimiz Mescid-i Aksâ'ya doğru secde yapıyordu. Namazı o tarafa doğru kılıyordu. Kibleteyn Mescidi vardır. İki kibleli mescid. Hâlâ duruyor, yenilemişler. İşte o tarafa doğru namaz kılarken vahiy gelmiş: “*Habîbim, dön Mescid-i Haram'a.*”

Mescid-i Aksâ Kudüs'te. Süleyman aleyhisselâm'ın cinlere yaptırmış olduğu mescid. Vahiy gelmeden önce kible orasıydı.

Cin Mescidi başkadır. Peygamber Efendimiz orada cinlere sohbet edermiş.

Mescid-i Aksâ şimdi Yahudilerin eline geçti. Müslümanlara büyük bir hakarettir. Tarihler boyu Müslümanların olan bir yer, Yahudilerin eline geçti.

Peygamber Efendimiz'e 40 yaşında peygamberlik geldi. 43 yaşında tebliğe başladı. 53 yaşında Medine-i Münevvere'ye geldi. Yani on sene sonra hicret etti. Her türlü baskıya ve zorluklara rağmen tebliğini orada yaptı. Peygamber Efendimiz on üç sene Mescid-i Aksâ'ya doğru namaza durmuş. On üç seneden sonra: “*Habîbim, Mescid-i Aksâ'dan, Mescid-i Haram'a dön.*” diye emir gelmiş.

Gelen emir üzerine dört rekât olan namazın ikisini Mescid-i Aksâ'ya doğru kılmış, diğer ikisini de Mescid-i Haram'a doğru kılmış.

Onun için Beytullâh ikidir. Bir vardır Halil'in yaptığı ev, bir de var ki Celîl'in yaptığı ev. Celîl'in yaptığı ev insanların kalbi. Kâfirlerin kalbi de Celîl'in yaptığı ev. Fakat onlar kalplerine putları doldurmuşlar. Peygamber Efendimiz'e peygamberlik gelmeden önce Beytullâh'ta da putlar vardı. Peygamber Efendimiz o putlardan temizledi. Şimdi de Müslümanların ibâdet yeri oldu.

*Kâbe inşâ-i Halîldir, sendedir beyti Celîl
Sensin Allah'ın delili ruh-u sultân el-medet*

Burada ne buyuruluyor? Kâbe'yi Halil yaptı. Ama sendeki beyt, Celîl'in evi. Kim bu? Evliyâullâhın kalbi. Mümin kulumun kalbi deyince velî olmayanın kalbinde Allah'ın esmâ nuru vardır. Allah'ı hiç unutmuyor. Onda esmâ nuru vardır. Fakat velîlerde Allah'ın zât nuru vardır. Allah'ın zâtı vardır. Allah'ın sıfatları onda tecelli etmiştir.

Şeriatı, tarikatı yaşayanlar Allah'ı çok zikredecekler ki esmâ nuruna ulaşsınlar. O zikri de erbâbından alacak. Bir zikir de vardır ki lalaka-yı lisanda kalır, kalbe girmiyor. Kalbe sevgi ile girer. Ancak erbâbından alacak. Bir evliyâullâhtan alacak.

Cenâb-ı Hak: “*Kulum beni sev. Sevdiklerimi sev, kullarıma sevdire.*” buyuruyor.

Sevdiklerini seversen, kullarına seni sevdire.

Derviş: Hak için her şeyden geçmiş. Dervişin anlamını açıklayalım:

Azîzan Hazretlerine ağır meseleler sormuşlar. Birisi de şu:

— “Sen müridlere cehrî zikir yaptırıyorsun. Buradaki delilin nedir?”

— “Delilimiz şudur ki: Ahir nefeste kelime-i şهادet’i cehri okumamız. Cenâb-ı Hakk’ın emri.”

“Lâ ilâhe illallâh” söylenecek. “Muhammedün Resûlullâh” yok. “Eşhedü en lâ ilâhe illallâh, Muhammedün Resûlullâh” denilmeyecek.

Çünkü Peygamber Efendimiz bir vâsıttır. Biz Peygamber Efendimiz’i göremedik. Mürşit de bir vâsıttır. Mürşit Resûlullâh’a vâsıttır. Resûlullâh Allah’a vâsıttır.

Can cesetten çıktığı zaman Allah’a vâsıta kalmıyor. Onun için son nefeste “Lâ ilâhe illallâh” var. “Muhammedün Resûlullâh” yok.

İşte, Azizân Hazretleri “Lâ ilâhe illallâh” zikri yaptırırımıŝ.

Sormuşlar ki:

— “Buradaki deliliniz nedir?”

O da buyurmuş ki:

— “Bizim dervişler ölüme hakke’l-yakîn inanmışlar. Her nefeslerine son nefes olarak inanmışlar. Onun için bu zikri yapıyorlar.”

Her şeye hakke’l-yakîn inanmak lazım. Allah’ı da hakke’l-yakîn bilirler insanlar. Ama göremiyorlar.

Allah’ı bilmek, ibâdetle olur, hizmetle olur. Fakat Allah’ı görmek aşk ile olur. Allah aşkına dūçâr olmayan Allah’ı göremez. Allah aşkı olunca bütün perdeleri yakar, atar. Bu perdeler insanın kalbindedir.

Mansur’un sözü hak oluyor. Fakat halk anlayamamış. Sonradan “Biz anlayamamışız!” demişler. İşte:

Kendini kendi göre kendi bile

Bâkisini diyemez gelmez dile

Yani: Bir insan Allah’ı hakke’l-yakîn bilirse o, “O” olur. “O” da o olur. Bu cesette değil. Yanlış anlaşılmasın. Ruhta!

Allah’tan geldiniz. Yine Allah’a döneceksiniz.

“Her şey aslına rücû edecektir.”

Topraktan gelen toprağa gidecek. Niçin ruh Allah’a gitmesin? Gidecek ama o vâsıtayı bulmak lazım. Tarikatsız, mürşitsiz oraya ulaşılmaz.

Aman sizi göreyim! Şeriatta bir eksikliğinizi olmasın. Vücudunuzu arındırasınız, temizleyesiniz. Vücut arınırsa bir cam olur. Arınmazsa, temizlenmezse bir duvardır. Bir siyah perde.

Bakınız! Yunus aleyhisselâm balığın karnında zikre devam etti. “Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü mine-z zâlimîn” zikrine 40 gün devam etti. Ama 39 günde balık cam oldu, deryayı seyretti.

Masivânın illetinden pâk edip bu gönlümü

Kıl tarîk-i Nakşibendin hâdimi Allah için

Allah rızâsı için, beni Nakşibendî tarikatına hizmetçi kabul et ki, gönlümden mâsivanın kiri, pası silinsin.

Yakub-i Çerhî hazretleri büyük bir âlim. Gitmiş, Nakşibendî Efendimiz’e kendisini teslim etmiş. Daha önce rüya görmüş. Demişler ki: “Molla Yakup zâhir ilmini bitirdin. Bir de Azizler var. Azizlerin ilmini oku.” demişler.

Rüyadan uyanmış. Bu gördüğü rüya o kadar zevk vermiş ki “Nurlu bir kimsenin söylediği azizlerin ilmi nedir? Nasıl bir ilimdir?” Aramış, sormuş

(Bu nurlu kimse Hızır aleyhisselam). Neticede Nakşibendî Efendimiz'le görüşmeye gitmiş. Buhara'da tanıdıkları ile görüşmüş. Sonra Nakşibendî Efendimiz'le görüşmüş. Ondandır dua talep etmiş. O demiş ki:

— “Benden dua istiyorsun ama benim duam kabul müdür? Geçerli midir?”

— “Geçerli olması için ne lazım?”

— “Delil lazım.”

— “Delil nedir?”

— “Âyet, hadis.”

Onun için:

Bu aşk bir bahri ummandır

Buna haddi kenar olmaz

Delilim sırr-ı Kur'an'dır

Bunu bilende âr olmaz

Süre geldik ezelden

Pîrim Muhammed Ali'den

Şarâb-ı lem yezeliden

İçenlere hımâr olmaz

Evet delil istemiş. O da âyet okumuş:

— “Biz kulumuzu seversek, kullarımıza sevdirebiliriz. Biz sevdiklerimizi kullarımıza sevdirebiliriz.” demiş.

O da:

— “Biz azizlerdeniz.” demiş. Nasıl demişse rüya aklına gelmiş. Rüya canlanmış. Nakşibendî Efendimiz'e tâbi olmuş. Tâbi olmuş ama çok bir havf duyaraktan. Bu hadise sırasında kendinden geçiyormuş. Sonradan ayılmış.

— “Bana azizlerle ol dediler. Ben kaç aydır bu azizleri arıyordum, bulamıyordum.” demiş. Onu kendisine büyük bir suç kabul etmiş. Büyük bir kusur kabul etmiş. Ağlayarak geri dönmüş, gelmiş.

— “Efendim beni kabul edin.” O da:

— “Biz geç kabul ederiz. Güç kabul ederiz.” demiş.

Sabaha kadar ağlamış. Esrâra bakınız ki dört mezhepten icâzet almış zamanın âlimi, yerlerde sürünmüş. Kendisini cırmalamış. Niye ağlamış?

— “Yâ Rabbî, ben bir feraha ulaşmak isterken meşakkate düştüm. Ya beni kabul etmezse ne olurum?”

Sonra da diyor ki:

— “Ömrümde böyle bir sıkıntılı gece geçirmedim. Ya beni kabul etmezse ne olurum?” diye.

Sabah olmuş.

— “Kabul edildin.” demiş.

Yakub-i Çerhî, ondan sonra, Nakşibendî Efendimiz'in bir hizmetçisi gibi ona hizmet etmiş.

Bir gün de ona:

“Molla Yakup demiş, ilim ikidir:

Bir ilim vardır ki satır ilmi. Satırda yazılı olan. İnsanoğlu gider, medresede bir hocadan okur, icâzet alır. Bu insan oğluna hüccettir.

Bir ilim de vardır ki nebîler, velîler okurlar. Kalp ilmi, sadırda. İşte bu ilmi okumaya bak! Bu ilmi elde et!”

Allah makamınızı yüceltsin. Maddî-manevî, zâhir-bâtın. Dünyada, âhirette Cenâb-ı Hak hüsrana uğratmasın, zarara uğratmasın. Cennetini, cemâlini nasip etsin. Cennette büyük annelerinize komşu etsin. Beylerinize, evlatlarınızla, geçmişlerinizle, geleceklerinizle beraber cennette cem etsin.

Cennet kulların. Cenneti Allah kim için halk etti? Kulları için. Kulundan cennetini esirgemez. Kul kendisini cennete layık görsün.

Cenâb-ı Hak: *“Talebenâ vecedenâ (İste ki vereyim.)”* buyuruyor.

“Ey Habibim! Nedir o? Senin benden istediğin nedir ki? Bir avuç toprak.”

Cenâb-ı Hakk’ın Peygamber Efendimiz’e ne kadar bir sevgisi ne kadar bir muhabbeti ne kadar bir kıymet vermesi var ki, şöyle buyuruyor:

“Habîbim, seni halk etmeseydim, bu kâinatı, varlıkları, felekleri halk etmeyecektim.”

Buyurmuşsa ne oldu? Peygamber Efendimiz Miraç yaptı. Miraç’a çıktı. Miraç’ta da ümmetini diledi. Her zaman ümmetini diledi.

Tıfl iken ol diledi ümmeti

O annesinden doğmuş, dünyaya gelmiş, yüzünü yere koymuş, ümmetini dilemiş. Başka bir şey dilememiş. Bütün mübârek gecelerde, bayramlarda Allah’tan ümmetini dilemiş. Miraç’ta da ümmetini diledi.

Gece-gündüz, Cenâb-ı Hakk’a böyle münacaatta bulununca:

“Bir avuç toprağa minnet mi eyledin?”

Bir avuç topraktan mânâ Hz. Âdem babamızı topraktan halk etti. Bütün insanları ondan halk etti. ‘Sen onlar için bana niye bu kadar minnet ediyorsun?’ diyor. Ama Allah’ın hikmetlerine akıl yetmez.

Hz. Peygamber Efendimiz Cenâb-ı Hakk’a böyle bir dilekte, böyle bir bağışta bulununca Cenâb-ı Hak: *“Onları bir avuç topraktan halk ettim. Niye bunları kendine üzüntü ediyorsun? Niye minnet ediyorsun?”* diyor.

Ama O ümmeti için istiyor, ümmeti kim? Sünnetini işleyen, Allah’ın kitabına uyan. Kitap’tan, Sünnet’ten ayrılan ümmeti değil.

Kürre-i arz üzerinde bu kadar insanlar var. Hristiyan’ı var, ateşe tapan, güneşe tapan çeşitli şeylere tapanlar var. Bunlar değil. Hiçbir tapınağı olmayan, “Lâ ilâhe illallâh Muhammedün Resûlullâh” diyen.

Evet İslâm’ın şartı beş. “Eşhedü enlâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammedün abduhû ve Resûlühü.” Salat da bunun içerisinde, savm (oruç) da bunun içerisinde. Zekât da bunun içerisinde. Hac da bunun içerisinde.

Allah’tan başka Allah yok. İnandık, Allah’a itaat etmek için dünyaya geldik. Şefaâtçimiz Peygamber Efendimiz, Allah bütün insanları, bütün kâinatı onun için halk etti. Ama Cenâb-ı Hak:

“Ey Habibim! Nedir o? Bir avuç toprağa minnet eyledin. Ben bunları bir topraktan halk ettim. Sen bunlar için bana niye yalvarıyorsun?”

Bir de var ki: *“Habîbim! Benim hidâyet etmediğime sen şefaati edemezsin.”* buyuruyor.

Uyanmayanlar için. Peygamber Efendimiz uyanmayanlara üzülyordu. Kendi kavmidir, Mekke halkı. Daha da fazla üzüldükleri vardı. Halk için üzülyordu. İnansınlar, ateşten kurtulsunlar diye.

Bir de var ki, kendi çok yakınları. Onu himaye edenler. Kim bunlar? Ebu Talip, Hz. Abbas, Hz. Hamza. Ama sonunda Cenâb-ı Hak Hz. Hamza'ya, Hz. Abbas'a da nasip etti.

Ebu Talip için de *“inandı, inanmadı”* diyorlar. Fakat bize göre inanmıştır. Her ne kadar zâhire göre inanmadı denilirse de bize göre inanmıştır. Çünkü o bir siyaset güdüyordu. Kâfirlere karşı Peygamber Efendimiz için diyordu ki: *“Gençtir, ben bunu vazgeçiririm.”* Onları susturuyordu. Bir taraftan da altı tane oğlu vardı. Onlara diyordu ki: *“Aman, sakın Muhammed'e kimseyi söyletmeyin!”* diyordu.

Ama burada mademki Peygamber Efendimiz her yerde Cenâb-ı Hak'tan bizi dilemiş, Peygamber Efendimiz'in şefaati olmadan insanlar cehennemden kurtulamayacaklar. Şefaati olmadan cennete giremeyecekler. Cenâb-ı Hak Peygamber Efendimiz'i ayık bırakmayacak. Allah Peygamber Efendimiz'e cemâlini gösterecek o bayılacak. Günahkâr ümmetlerin günahı bitince ayılacak *“Hani benim günahkâr ümmetlerim?”* diye baş açık, yalın ayak gidecek. Cehennemden onları kurtarmak için. Ve de kurtaracak.

Bir de buyuruyor ki:

Zâtıma mir'at edindim zâtını

Bile yazdım adım ile adını

Cenâb-ı Hak evvel Peygamber Efendimiz'in ruhunu halk etmiş. Hz. Âdem'i ilk olarak halk etti. Dünyaya inmeden cennette idi. Cennette yaşadı. Eğer cennetten atılmasaydı hepimiz cennette olacaktık. Cennette doğup, cennette büyüüp, cennette yaşayacaktık. Onda da bir esrâr var. Esrârları toplanıyor. İki şeyde bitiyor. Birisi Cenâb-ı Hak'ın cemâl sıfatı, ikincisi celâl sıfatı. Celâl sıfatı azaptır. Cemâl sıfatı zevktir, sefâdır, mükâfattır.

Cemâl sıfatı cennette tecelli ediyor. Celâl sıfatı cehennemde tecelli ediyor. Bu dünyada cemâl sıfatına sahip olanlar gider cennete, celâl sıfatına sahip olanlar gider cehenneme. İkisi de haklıdır.

“Ve bi'l kaderi, hayrihi ve şerrihi”

Hayır da Allah'tan gelir, şer de Allah'tan. Allah'tan gelen hayır-şer bu dünya âleminde cennetliği, cehennemliği ayırıyor. Bir de sende olan hayır-şer vardır. O da seni cennete, cehenneme gönderiyor. Hayrı ve şerri bildirmiş. Günahı-sevabı bildirmiş, Günahların bizim için zararlı olduğunu bildirmiş. Kendi tatbikatımız kendi zararımıza veya yararımıza. Biz celâl sıfatına sahip olmayalım. Cemâl sıfatına sahip olalım. Senin önüne konulmuş iki çeşit yemek: Birisi tatlı, birisi ekşi. Hangisini seversen onu yersin.

Celâl sıfatı acıdır, cemâl sıfatı tatlıdır. Haramı-helâli, hayırı-şerri bildiğiniz kadar tatbik edin. Bilmediklerinizi Allah size öğretecek. Cenâb-ı Hak ne buyuruyor:

“Herkes bildiğinin âlimidir. Bildiklerinizle amel ederseniz, bilmediklerinizi biz Azîmüştân öğretiriz.”

Biz bilmediklerimizi kimden öğreneceğiz? Burada önemli olan imandır. İmanı olmayan, öğrenmek de istemez. Ona Allah'ın azaplarından âhiret gününden bir şey öğretilmez. İnanmayan dinlemez zaten. Burada bizim anlayacağımız, bilmediğimizi bilenden öğreneceğiz. Bildiğimizi işlersek bilmediğimizi öğreniriz. Mademki Cenâb-ı Hak bizi Müslüman bir belde, Müslüman bir anneden babadan meydana getirmiş. Muhakkak ki onun bir bilgisi olur. Neyi bilecek? Günah diye bir bilgisi vardır. Sevap diye bir inancı vardır. "Hayır" diye bir inancı vardır. "Şer" diye bir inancı vardır. Ama haramların hepsini bilmiyor. Bir tanesini biliyor. O bir tanesinden kaçmak, onu kurtaracak. Bir tane günahı bilip öğrenecek. Ondan kaçacak. Diğerlerini öğrenecek. Bunlar zâhir şeriat emirleri. Bizim için ikisi de önemlidir. Zâhir emirler cesede emredilmiştir. Kur'an cesede emredilmiştir.

Cenâb-ı Hak Kur'an'da: "*Doğuştan ölünceye kadar ilim öğrenin.*" diyor.

Her şeyin bir öğrenme zamanı var. Yirmi yaşına kadar ilim öğrenilir. Yirmi yaşından sonra okula da almazlar. Ancak insan kendisi çalışır, öğrenir. Dışardan onu tamamlar. Bir diploma alır. Ama okula devam etmiş kadar bilgi sahibi olamaz. Bir fakülteyi okuyarak bitirenle dışardan gelen bir olur mu?

Dışardan bitiren ne olur? Ya maaşı artar veya makamına mevkiine etkisi olur. Bunların sayısı da çok azınlıktadır. Bugün yüz tane fakülte bitiren varsa doksan tanesi okumuş, bitirmiştir. O da nasıldır? Çok zekidir. Ya maddi gücü yetmediği için veya mahrumiyet bölgesinde olduğu için okuyamamıştır. O ancak dışardan fakülteyi okuyup bitirebiliyor.

Bu sırada fakülte denilince sadece zâhir fakülte değil, bir de bâtın fakültesi var. Bu da ne ile? İlimle, amelle, ihlasla... Nedir bunlar? Şeriat, tarikat, hakikat, marifet.

Hakikate ulaşan ruhî bir tahsil yapmış olur. Ama hakikate geçmek için tarikat var. Tarikat bir mekteptir. Şeriat da bir mekteptir. Ama şeriat yazı ile oluyor. Hocadan oluyor. Tarikat da bir mekteptir. Onun ne yazısı var ne de zahir hocası var.

Okuruz ders-i âref'ten Hızır'ın olduk mahremi

Bülbülü bağ-ı hakikat güllerinin şebnemi

Nûrumuz Nûr-u Muhammed nefhâmuz Âdem demi

Hemdemiyiz sûr'a, hâcet kalmadı İsrâfil'e

Bu kelâmlar, çok manalı kelâmlar. Tasavvuf kelâmları, bunlar haktır. Ancak tarikata girenler, tarikâtı olanlar, tarikâtı tadanlar bunları anlar. Tarikatı olmayanlara roman gibi, hikâyeye gibi gelir. Ama hakikat olan bir şey, hikâyeyi kabul eder mi? Hikâyeye insanların uydurması ama hakikat aslı ile birdir. Burada geçer ki:

Hâk i bâd ü âb ı ateş bünyadım

Sûret-i beşerde âdemdir adım

Bilmem cinnîmiyem yoksa dîv-zâdım

Aslımdan bir haber veren yok bana

Bu da nedir? İsyân edene de etmeyene de Cenâb-ı Hak bir cisim halk etmiş. Onlara bir ruh üflemiş. Hepsinin cisimleri dört maddeden halk edilmiş. Bu dört maddeden halk edilen ceset süflüdür. Bu dört madde hamdır. Onu

tebdil etmek lazım. Onu hasa çevirmek lazım. Her şeyin bir ham maddesi var. Bir de hası var. Ama her şeyin, bütün bu mükevvenatta kullanmış olduğumuz her şeyin bir hammaddesi var, bir hası var. Mesela bu sehpanın ham maddesi ne idi? Ormanda bitmiş bir ağaç. Bu ağacı bulmasaydı ustası ne ile yapacaktı? Eğri büğrü bir ağacı ustası getirmiş. Böyle güzel yapmış. Öyle ise bizim de bu dört maddemizi çevirmek lazım. Nasıl çevireceğiz? Onun fabrikasında çevireceğiz. Evliyâullâha teslim olan onun fabrikasına girmiştir. Nasıl girmiştir?

Bu görünen bir fabrika değil. Ya? Görünmeyen bir fabrika. O ruhu yetiştiriyor. Ruhu terbiye ediyor. Ruhu ulaştırıyor. İnsanlar rüya görürler. Rüya da ne görürler? Çok güzel şeyler görürler. Ruh gitmiş. İstanbul'da neler görüyor? Dünyanın öbür tarafında neler görüyor? Ama güzel rüya gören bakar ki bir zevk var onda. Bir şevk var onda. Bir tat var. O rüyayı gördüğü için seviniyor. Ve rüyayı tabir ettirmek ister. Ama zâhir tabir edemez onu. Rüyanın da zâhiri var, bâtını var, hakikati var. Zâhirini zâhir bilir. Bâtınını bâtin bilir. Hakikatini hakikat ehli bilir.

Rüyanın bâtını meşâyihe aittir. Ama rüyayı açıklamazlar. Yalnız derler ki rüyayı nasıl görürsen gör, hayıra yor. Peygamber Efendimiz'in emri bu:

"Rüyayı nasıl görürseniz görün, hayıra yorun."

Hakikatini tabir ederlerse, bir de bakarsınız ki o kötü görmüş olduğunuz rüyalar tecelli eder. Ama "hayıra yorun" demek Peygamberimiz'in emri. Allah tebdil ediyor hayıra yorulunca.

Hz. Yusuf aleyhisselâm hapisanede iken ona iki tanesi gidiyor, rüya söylüyor. Onun da mucizesi rüya tabiri idi. İki kişiye rüya tabir etti. Birisi yalandan söyledi. Birisi de doğrusunu söyledi. Birisine dedi ki:

— "Sen hapisaneden kurtulacaksın. Padişahın sakası olacaksın. Yani içki masasında hizmet yapacaksın?"

Şimdiki zamanda içki haram, yasak. Peygamber Efendimiz'e inen kitapta içki haram oldu. O zamana kadar haram değildi ve de Cenâb-ı Hak içkiyi birdenbire yasaklamadı. Önce zararlarını bildirdi. Çünkü alışkanlıkları birdenbire kesemezsin, yavaş yavaş.

O zamanlarda Şam'a bir gün kervanla gittiler. Hatice Validemiz'in malını sattılar. O maldan çok kâr kazandılar. Peygamber Efendimiz Hatice Validemiz'in ücretlisi. Fakat o malın yanında Peygamber Efendimiz'in bulunması, mala çok kâr kazandırdı.

Yol üzerinde konakladıkları yerde Hristiyanların büyük bir kilisesi vardı. O kilisenin papazı, ruhbanı şimdiki gibi olmuyordu. Yetişkin idi. Hakiki İncil'i okuyorlardı. Kerâmete ulaşıyorlardı. İşte o İncil âlimi İncil'i okuduğu zaman ağlarmış. Ona niçin ağladığı sorulunca şu cevabı veriyor:

— "Burada bir yazı var. Onu görebilir miyim göremez miyim diye ağlıyorum." dermiş.

Bir rüyada ahir zaman Peygamberinin Mekke'den Şam'a sefer yapacağını görmüş. O sefer yaptığı, yol üzerinde konakladıkları yerde bir kuyu varmış. O kuyunun su vermesini Kitap'ta gösteriyor. Orada kurumuş bir ağacın yeşereceğini gösteriyor. Bir de o kervan üzerinde bir bulutla gelecekler. Bunu görüyormuş. Tabii kendi ilmine göre bunun zamanının yakın

olduğunu biliyormuş. Ama yaşlı olduğu için, “görebilir miyim, göremez miyim” diye ağlarmış. İncil’i her okuyuşunda ağlarmış. Onlara dermiş ki:

— “Ne zaman ki Hicaz’dan gelen, güneyden gelen bir kervanın üzerinde bulut görürseniz gelin bana müjdeleyin.”

İşte gelmişler:

— “Yâ Ulu! Bir kervan geldi. Üzerinde de bulut var.” demişler.

Bakmış, görmüş, sevinmiş. Bayılır gibi olmuş. Bayılmış, ayılmış; bayılmış, ayılmış. Bu ne kadar aşk! Ayılınca demiş ki:

— “Bu bir rüya mı? Yoksa gerçek mi?”

— “Rüya değil, geliyorlar.”

Gelmişler hepsi ağaçların dibine inmişler. Peygamber Efendimiz kuru ağacın dibine iniyor. Ve rahip bunu da görüyor. Sonra susuz kalıyorlar. Orada kurumuş bir kuyu var, suyu yok. Peygamber Efendimiz ona ağzını değdirince su geliyor. Rahip cennetten müjdelenmiş gibi bayılıyor, ayılıyor. Bayılıyor, ayılıyor. İşte o rahip o kervanı çok bir masrafla davet ediyor. Davet edilince hepsi davete gidiyorlar. Peygamber Efendimiz gitmiyor. Oradaki eşyalara bir bekçi lazım olmuş, hepsi gidiyorlar. Peygamber Efendimiz’e de çok ısrar ediyorlar. Fakat O gitmiyor, orayı bekliyor. Gidenleri de rahip karşılıyor. En önce şarap ikram ediyor.

Sonra misafirleri inceliyor. Kitap’ı açıp bakıyor.

— “Eyvah aradığım bunların içinde yoktur.” diyor. Soruyor:

— “Eşyaların yanında kimse kaldı mı?” Ebu Cehil:

— “Bir yetim kaldı orada.” diyor.

Hz. Hamza ona bir yumruk vuruyor.

— “Niye demiyorsun ki, hepimizin akıllısı orada kaldı?”

Rahip, Ebu Cehil’in sözüne çok üzülüyor. Hz. Hamza’nın sözüne de seviniyor. Tekrar rahip, Peygamber Efendimiz’i çok hürmet ederekten, yerlere, ayaklarına eğilerekten davet edip getiriyor. Ona da şarap ikram ediyor, içiyor. Süt getiriyor, sütü içiyor. O zamana kadar daha yasaklanmamıştı şarap. Peygamber Efendimiz zamanında yasaklandı. Böyle olduğu halde Peygamber Efendimiz şarabı ikram edilince içmiyor. Cenâb-ı Allah en evvel onun nurunu halk etmiş, onun nurundan zatını seyretmiş.

Zâtıma mir’at edindim zâtını

Bile yazdım adım ile adını

Mir’at: Ayna. Ben senin nurunu halk ettim. O nurda ayna gibi zâtımı seyrettim.

Cennette de “Lâ ilâhe illallâh, Muhammedün Resûlullâh” yazısı yazılı. O yazıyı Hz. Âdem babamız dünyaya inmeden gördü.

Allah’ın cemâli cennette tecelli etmiş. Fakat cennetin yanında bir de cehennemi halk etmiş.

Makam-ı nazda olan birisi öyle Allah’a kulluk etmiş ki... Yaklaşmış, yaklaşmış. Naz makamındaki insan Allah’tan ne dilerse Allah kabul eder. İşte o makamda birisi yalvarıyor:

— “Yâ Rabbî, bu cenneti halk ettin, güzel. Bu cehennemi ya böl ya kaldır ortadan.” Böyle yalvarıyormuş.

Musâ Kelîmullâh da Tûr-i Sinâ'ya gidermiş, Cenâb-ı Hak'la kelâm konuşmaya. Bir âbide rastlamış. Selam vermiş. Âbid selamını almamış, Hz. Musâ'nın dikkatini çekmiş. Hâlbuki selam vermek ve almak büyük bir amel, farz. Âbid olduğu da belli, ibâdet yapıyor.

Tûr-i Sinâ'da Allah'la konuşurken:

— “Yâ Rabbî her şey sana âyan. Bir âbid kulunu gördüm, selam verdim, selamımı almadı.”

Allah-u Teâlâ:

— “Yâ Kelîmim! O kulum bir haftadır bana yalvarıyor.”

— “Yâ Rabbî, bu cenneti halk ettin fakat bu cehennemi kaldır ortadan.’ diye yalvarıyor. Kendinde değil.”

“Ya Kelîmim, sen dönüşte giderken ona bir tokat vur.” demiş.

Hız. Musâ dönüşte orada onunla karşılaşılıyor. Bir tokat vuruyor. Çok da güçlü imiş. Celâlli imiş. Tokattan çok acı duyuyor âbid. Hız. Musâ'nın yüzüne bakıp secdeye kapanıyor. Ve diyor ki:

— “Yâ Rabbî, vazgeçtim ben niyetimden, cehennemi kaldırma, kaldırma! Cehennemi nimet halk ettin ki böyle zalimleri terbiye etmek için.”

Evet, Hız. Âdem babamız cennetten atılıyor. Bu dünyadaki bütün kâfir, mümin onun evladı. Onun için dünyada cennetlik cehennemlik ayrılıyor. Allah'a şükür. Biz cehennemlik değiliz. Cenneti de kazanmış değiliz. Ama inşallah cennet yolundayız. Cennet yolunda olalım. Cehennem yoluna düşmeyelim. Her kim ki günah-sevap bilmiyorsa, helâl-haram bilmiyorsa o, cehennem yolundadır. Cennet ve cehennem cesede değil, ruhadır. Ruhu görmeyoruz, edemiyoruz. Rüya tabir ediyoruz. Sıkıntılı korkulu rüya görünce, terleyip bunalıyorsun, uyanınca seviniyorsun. Birçok kimseler de ruh has-talığına yakalanıyorlar. Korkulu rüyaların etkisi ile akıllarını kaybediyorlar.

Bir de rüyada çok zevkli bir şey görür onu yaşamış gibi olur. İşte bu muameleler ruha oluyor. Sen uyuyorsun; senin ayağını çekseler, sürükleseler, hiçbir şeyden haberin olmuyor. Ama ruh görünüyor. Onun için rüyanın zâhiri vardır ki, zâhirini zâhir ulemâ tabir eder. Bâtınını bâtin ulemâ tabir eder. Zâhir ulemânın tabiri bâtin ulemânın tabirine uymaz. Niçin? Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“Rüyayı nasıl görürseniz görün, hayıra yorun.”

Niçin? Mesela: Bir damla su sert bir yüzeye düşünce orada top gibi kalır. Ama elimize bir çöp alır da onunla çekersek o damlayı, ne tarafa çeksek o tarafa kayar.

İşte Yusuf aleyhisselâm zindanda iken iki kişi rüya söylüyorlar. Birisi demiş ki, şöyle gördüm rüyayı:

— “Hapishaneden kurtulacaksın. Padişahın sâkisi olacaksın.”

Öbürünün rüyasında. Sini içerisindeki yemeği başında götürürken, kuşlar onu yediler. Ona da demiş ki:

— “Seni asacaklar, kuşlar beynini yiyecekler.” demiş:

— “Ben yalan söyledim.” Yani hükmü de yalan olsun istiyor. O da:

— “İster yalan olsun ister doğru olsun. Rüyayı tabir ettirdin. Rüyanın tabiri budur.”

Sonra cezası bitmiş. Hapisten kurtulmuş, gitmiş. Mısır Sultanı'nın sâkisi olmuş. Yani içki masasında hizmet görürmüş. Yusuf aleyhisselâm ona demiş ki:

— “Böyle birisi var. Suçsuz yere hapis yatıyor de padişaha.”

O da unutmuş söylememiş, yedi sene zindanda kalmış. Allah ona bildiriyor.

— “Yâ Yusuf, kurtuluşu padişahdan dilediğin için yedi sene kaldın hapiste, yoksa tez kurtulacaktın.”

O hapisten çıkan da yedi sene Mısır Sultanı'na gece gündüz hizmet ediyor. Diğerini de asıyorlar, kuşlar beynini yiyor. Hikmetlere bakın. Yusuf aleyhisselâm'ın yedi sene zindanda kalmasına da o sebep oluyor, kurtulmasına da o sebep oluyor.

Evet, yedi seneden sonra Mısır Sultanı bir rüya görüyor. Rühayı hiçbir zâhir ulemâ tabir edemiyor. Sultan'ın sakiliğini yapan kişi diyor ki:

— “Sultanım, hapiste yatan Yusuf isimli bir kişi var. O rüyayı nasıl tabir ederse öyle çıkıyor.” diyor.

Ona gönderiyor, rüyayı anlattırıyor. O diyor ki:

— “Beni hapisten çıkarın ki rüyayı tabir edeyim.” diyor.

Çıkarıyorlar.

— “Haydi, tabir et.” diyor. O da tabir ediyor.

Rüya şöyle:

Yedi tane buğday başağı, kalın, güçlü. Yedi tanesi de zayıf, cansız. Zayıf olanları güçlü olanlar yutuyor. Yok oluyor. Bir de yedi tane sığır; çok güçlü, kuvvetli. Yedi tanesi de zayıf. Onlar da onları yiyor. Şu şekilde tabir ediyor:

Mısır'da yedi sene bol mahsul olacak. Ekinler, meyveler her şey çok olacak. Yedi seneden sonra kıtlık olacak. Bunu öğrenince Padişah o yedi sene bolluk içerisinde olan sürede ambarlar yaptırıyor. Mahsulleri stok yapıyor. Kıtlık başlayınca biriktirilen yiyecekler altın gibi oluyor. Böylece çok büyük bir zenginlik varlık oluyor. O varlık da Yusuf aleyhisselâm'a kalmış.

Dedikleri nasıl ki aynen çıkıyorsa, Yusuf aleyhisselâm'ı kendisine başvezir alıyor. Kendisi öldükten sonra Mısır'a Sultan oluyor.

Evet, rüyayı nasıl görürsek görelim, hayıra yoracağız. Çünkü rüyanın asıl manasını bâtin ulemâsı bilir. Fakat onlar söylemezler. Aynen çıkacağı için.

Yusuf aleyhisselâm tabir ettiği zaman adam:

— “Yalan söyledim.” dedi. O da dedi:

— “İster yalan olsun ister doğru olsun olacağı bu.”

Ama şer de olsa yoruma göre Allah hayıra tebdil eder. Rüyanın zâhirine bakarsınız çok kötü gibi görünür ama tarikatta onun manası çok kıymetli olabilir.

Bir insan rüyasında içki içiyordur. Tarikata göre onun manası aşktır. Çünkü rüyayı, uyku uyurken görüyor. O halde mesul olan ruhtur. Cesedin ondan haberi yok. Ruh masumdur.

“Din nasihatle yaşar.”

Cenâb-ı Hak buyuruyor:

“Kulum ben sana şah damarından daha yakınum.”

Şah damarı nerede? Kalbimizde merkezî bir damar.

Allah’ın nurları vardır: Esmâ nuru, sıfat nuru, zât nuru. Bunlar insanların kalbinde tecelli eder. Allah zikredilirse esmâ nuru tecelli eder. Zikredilmezse etmez. Zikir iki türlüdür: Bir laklaka-yı lisanda kalıyor. Bir de kalbe iniyor. Zikir kalbe inmezse Allah’ın nurları tecelli etmez. Cenâb-ı Hakk’ı hangi ismi ile zikrediyorsak o ismi ile kalbe tecelli eder. İşte o zaman:

“Ben yerlere göklere sığmam, mümin kulumun kalbine sığarım.”

Avamın kalbinde esmâ nuru olur. Bir de velîler var, ulemâ var, âlim var. Cenâb-ı Allah ne buyuruyor:

“Sizin bileninizle bilmeyeniniz bir değildir.”

Bilen bilmeyenden farklıdır. Öyle ise avamdan, ilmi olmayanlardan farklı olanlar âlimlerdir. Âlimlerde bir esrâr var ki, avam bilmez.

Âlim kim? Âyet ve hadisten âşına olanlar.

Velîlerde bir esrâr var ki âlimler bilmez. Nebîlerde bir esrâr var ki velîler bilmez.

Mademki bilenler bilmeyenlerden farklıdır buyuruyor Cenâb-ı Hak, bilimler de farklı. Bir zâhir ilmi var, bir de bâtın ilmi var.

Satır ilmi var, sadır ilmi var, din ilmi var, ruh ilmi var. Sadır ilmi, satır ilminden çok daha büyüktür.

Bir noktada pinhân imiş

Gör neyledi bu derd bana

Ol cân içinde cân imiş

Gör neyledi bu derd bana

Oldu bu derd devlet bana

Hız. Ali Efendimiz buyurmuş ki:

“İlim bir noktadır, cahiller onu çoğalttı.”

Haşa estağfurullâh, kendisini cahil mi ediyor? İlimin kapısı o.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“İlimin şehri benim, kapısı Hz. Ali.”

O halde o kendisini cahil mi ediyor? Hayır. İlim bir noktadır diyor. Cahiller çoğalttı diyor. Aslında cahil isyan edendir, bilmeyenler. Neyi bilmeyenler?

Her şeyin bir merkezi var. Kâinatı aydınlatan bir güneş var. Güneşin de bir merkezi var. Görünüşte o merkez ne kadar küçük. Hâlbuki dünyadan büyük değil midir güneş? Bize ufak görünüyor.

İbrahim aleyhisselâm güneşi gördüğü zaman “Benim Rabb’ım budur.” demiş. Bakmış ki onda da bir hareket var. Doğuyor, batıyor. “Hayır” demiş, bu da mahlûk. Ayı görmüş, bakmış onda da bir hareket var, “Hayır” bu da olamaz. Görünenlerin bilinenlerin hepsini Allah zannetmiş.

Sonunda Allah’ı akıl ile bulmuş. Onun için ilim bir noktadır. O noktada insanların kalbinde olan Allah aşkıdır. Kimin kalbini Allah aşkı doldurursa, o nokta onun kalbinden doğar. O zaman o ilim satır ilminden çok üstündür.

Cenâb-ı Hakk’ın bir emri var ki:

“Herkes bildiğinin âlimi. Bildikleri ile amel ederlerse, bilmediklerini biz Azîmüştân onlara öğretiriz.”

Zâhirin burada bir yorumu var, bir tabiri var, bir anlayışı var. Ne diyor zâhir burada? İlmi ile âmil olacak. Hep âlimler âlim sayılmaz. İlmi ile âmil olanlar âlim sayılırlar.

Şimdi bu emre zâhirin tabiri şudur: Evvel şeriat, sonra tarikat. Öyle ise ilmi ile âmil olan bir âlimle teşrik-i mesâiniz olsun. Dost olun. Bilmediklerinizi öğrenirsiniz, sapık yollardan kurtulursunuz.

İlmi ile âmil olan bir dostu bulacağız. Onu dinleyeceğiz. Çünkü:

“Din nasihat, din nasihat, din nasihat...”

Üç defa tekrar ediliyor.

Din nasihatle kurulmuş.

Din nasihatle gelişir.

Din nasihatle yaşar.

Öyleyse bilmeyen bilenden öğrenmesi için onunla dost olacak. Zaten Allah her şeyi zıddiyet ile halk etmiş. Çift halk etmiş. Zâtı tektir. Her şeyi çift halk etmiştir. Mesela: Karanlık ile aydınlık, acı ile tatlı, hastalık ile sağlık, varlık ile yokluk, cefâ ile sefâ. Bunlar hep çifttir. Hep birbirinin zıddıdır. Bir de bizim için zararlı olan ile yararlı olan vardır. Eğer biz ilmi ile âmil olan birisi ile dost olursak kendimizi kurtarıyoruz.

“Kişi refîkenden azar.”

Kişiyi arkadaşı bozar. Zaten dört tane büyük manevî düşmanımızın birisi de kötü arkadaş. Kötü arkadaş kim? Günah bilmeyen, sevap bilmeyen, cahil. Eğer âlimi sevmezsek, âlim ile dost olmazsak, cahil ile düşüp kalkarız.

Evvela zâhirde aklımıza emredilen şeriat var. Allah’ın emirleri var. Bunları bilenden öğreneceğiz. Mademki insanlar için şeriat, tarikat, hakikat, marifet var. Allah bunları insanlara bildirmiş. Bunlar insanlar için büyük nimet. Ama evvel şeriattan başlayacağız. Şeriatı bilmiyorsan, bir bilenden öğreneceksin.

Cenâb-ı Hak *“Bilmediklerini biz Azîmüştân öğretiriz.”* buyuruyor.

Allah insanların kalbinden ilhamı doğdurur. Nebilere vahiy inmiş. Hep-sine vahiy inmemiş. Yüz yirmi dört bin peygamber gelmiş geçmiş. Bunlardan sadece dört büyük peygambere vahiy inmiş, kitap gelmiş, bir de yüz suhuf. O da dört büyük peygambere inmiş. Böylece sekiz peygambere vahiy inmiş. Diğer bütün peygamberler görevlerini nasıl yapmış? Allah’tan almış oldukları ilham ile. Fakat onların kalplerine doğmuş. Velîlerde de bu var. Nebilerde hem nübüvvet hem velâyet var. Ama velîlerde nübüvvet yoktur.

Velîler nebilerin varisleri oluyor, vekilleri oluyor. Nebîler Allah tarafından nebî olarak geliyor. Onun için ne buyurulmuş:

*Seçtikleri oldu nebî
Sevdikleri oldu velî*

Velîler de iki çeşit oluyor: Kesbî olanlar, vehbî olanlar...

Vehbî olanlar çok azınlıktadır. Abdülkadir Geylânî, Nakşibendî Efen-dimiz, Mevlânâ, İmam-ı Rabbanî büyük velîler. Bunların velî olacakları gösterilmiş. Hareketlerinden, yaşantılarından, sözlerinden, akıllarından, kerâmetlerinden belli oluyor.

Nebîler açık olarak mucize göstermiştir. Fakat velîlerin kerâmetleri gizli kalmıştır. Çünkü kerâmet, velâyette. Çünkü velâyet manevî bir güçtür.

Allah Hz. Âdem babamızın cesedini halk ettiği zaman melekler: “Yâ Rabbî, bu noksan sıfattır. Sana isyan eder.” dediler. Ama onlar cesedini gördüler öyle söylediler. Ruhtan haberleri yok.

*Habs etme tende bu cânı sen
Düşmana verme ânı sen*

Ruh çok kıymetli. Ama cesetle hapsedilmiş. Bu hapisten, bu cesetten ruhu kurtarmak lazım.

*Kafes bir gün uşağırsa
Kuş kafesten boşanırsa
Bir dikensiz gül isen
Hiç görme bu hâli sen*

Uşağır: Dağılır manasına. Kuş kafesten çıkar.

Bu nedir? Ölümle olur. Bu ruhtur. Ruh kafesten çıkınca nereye gidecek? Aydınlığa da çıkar. Karanlığa da gider.

Eğer Allah'ın rahmetini kazandı ise aydınlıklara çıkar. Allah'ın rahmetini kazanmadıysa karanlıklara, mihnetlere düşer. Allah'ın rahmetini kazanmak için emirlerini tutacağız, yasaklarından kaçınacağız. Yasaklar cesede emredilmiştir. Ruh cesetle kapalı. Nefis o kadar zâlim ki... Nefis münkirdir. Ama ruh, Allah'a âşıktır. Nefsin bu kadar arzuları var. Ruhun bir tane arzusuna ters düşüyor. Ruh bir yerden gelmiş, oraya ulaşmak ister, tek arzusu budur. Ama nefsin bütün arzuları ruhun arzusuna set oluyor, tutuyor, bırakmıyor ki gitsin. Bu ruh ne zaman çıkacak? Öldükten sonra çıkacak. Nereye gidecek? Ulvî âleme çıkar, süflî âleme de iner. Her şey yok olacak. İnsanlar ve cinler dirilecekler. Biz Allah'ı nasıl mabut bileceğiz?

“Hüvel-Evveli, Hüvel-Âhiri, Hüvez-Zâhiri, Hüvel- Bâtın”

O ezelîdir, ebedîdir, zâhirdir, bâtındır.

Peki, Allah'a şükür, evveline inandık, ahirine de inandık, zâhirine de inandıksa, neden göremiyoruz? Bu bir âyet: İnsan Kur'an-ı Kerim'in tümüne de inanmazsa kâfir olur. Âyetine de inanmazsa, bir kelimesine inanmazsa da kâfir olur. Bâtın yönüyle de Allah vardır, birdir. Ama göremiyoruz. Cenâb-ı Allah zâhir de benim diyor ama göremiyoruz. Zâhir görünenlerdir ama göremiyoruz. Burada mesele çataallıyor. Zâhir, bânın burada ayrılıyor.

Allah-u Teâlâ: “Yâ Musâ, sen beni dünyada göremezsin. Dağa nazar et.” diye buyurmuş.

Ama burada âyetlerin tevili vardır, tefsiri vardır. Âyetin tefsirine gelince: Musâ dağa bakıyor ki yok. Tûr Dağı yok oldu, gitti. Bâtında da diyor ki: Dağdan mânâ Hz. Musâ'nın varlığı idi. O yok oldu. Cesede perde olan varlığı kalktı. Görecek ruhtur. Ceset yok olmayınca ceset yetkisine ulaşamıyor. Cesedin yok olması nedir?

“*Mûtû kable ente mûtû (ölmeden evvel ölin.)*” buyuruyor.

Ölmeden evvel ölmek nedir? Her varlığından kurtulmaktır. Ölmeden evvel ölen insan var ya, o nimete ulaşan insandır. O da bir insandır. Bizler gibi yer içer, oturur, ama o bir alettir, kendisi yok. Onu Allah yediriyor, Allah içiriyor. İbrahim aleyhisselâm öyle imiş, bu bir hakikat. Kur'an-ı Kerim'de geçiyor. Biz O'nun ümmetiyiz.

“*Beni Rabb'im yedirir, beni Rabb'im içirir, beni Rabb'im yatırır, beni Rabb'im kaldırır, beni Rabb'im yürütür.*” demiş.

Şeriat, tarikat, hakikat, marifet var. Marifete ulaşamayan bu nimete ulaşamaz.

“*Kulli şey'in sebebâ*”

Allah her şeye bir sebep halk etmiş.

Mevlid-i Şerif'te şöyle bir ifade var:

Üç huri geldi bana oldu ayân

Bazıları derler: “*O üç dilberin biri Âsiye idi, biri Meryem idi, hurilerden bir Nigâr.*”

Âsiye Validemiz'e Cenâb-ı Allah çok büyük ihsan lütfetmiş. Firavun'un hanımı olduğu halde, gündüz Firavun'la beraber olurmuş, gece olunca Firavun'un yatağına gitmezmiş. Cenâb-ı Allah aynı Âsiye Validemiz'in suretinde bir cin halk eder, Firavun geceyi o cinle geçirirmiş.

Bir Firavun'un hanımı olduğu halde Allah ona ne kadar ihsanda bulunmuş. Onun büyüklüğünü, kudsiyetini, cennetteki makamını, hanımların büyüğü olduğunu Allah bize bildiriyor. Firavun onu kırmazmış. “Yaşlandık, demiş, bu oğula nasıl bakacağız?” demiş. Bu sefer ne yapmış Firavun? Musâ'ya bir süt annesi bulmuş. Firavun'un emri üzere, Musâ'nın doğduğu yıl doğan bütün erkek çocuklar kesilmişti. Hanımların memelerinde hep sütleri duruyordu. Hangi hanımı getirdilerse memesini tutmadı. Annesi gelince onun memesini tuttu, ama kimse bilmiyordu annesi olduğunu.

Yani Hz. Musâ, düşmanı olan Firavun'un kucağında büyüdü. Şarktan garba hükmeden Firavun'u Hz. Musâ yok etti.

Bir insan kendi ruhunu Mehdî, nefsini de Deccal bilecek. Nefsi de Cenâb-ı Hak halk etmiştir. O da bir mahluktur. Nefsi halk etmiş. Nefse sormuş:

— “Nefis sen kim? Ben kim?” O da:

— “Sen sensin, ben de benim.” demiş.

Cenâb-ı Hak:

— “Atın şunu cehenneme.” demiş.

Bin sene yanmış cehennemde:

— “Çıkarın getirin.” demiş, getirmişler, yine sormuş:

— “Sen kimsin?” Cevap:

— “Sen sensin, ben de benim.” demiş.

— “Atın cehenneme.” demiş. Bin sene daha soğuk cehennemde kalmış.

— “Getirin.” demiş. Sormuş nefise:

— “Sen kimsin? Ben kimim?”

Cevap yine:

— “Sen sensin, ben benim.”

Allah-u Teâlâ demiş:

— “Bunu üç gün aç bırakın.”

Üç gün yiyecek bulamayınca acziyetini anlamış:

— “Aman yâ Rabbî, sen alîm Allah’sın, Hâlik’sin, ben ise bir mahlukum.”

Ama ruh öyle değil. Hz. Allah ruhu nasıl ki Hz. Âdem’e üfledi ise, üflediği anda Allah’ı bin bir ismi ile zikretti. Hz. Âdem’de ruh yok iken, cesedinde hiçbir şey yoktu. Hareket yok idi, ses yok idi. Melekler onu beğenmediler. Cesedini beğenmediler. Şeytan zaten direndi. Melekler de:

— “Yâ Rabbî, bizim ibâdetimiz sana yetmiyor mu? Bunu yeryüzüne gönderiyorsun. Sana isyan eder.” Cenâb-ı Allah:

“Benim bildiğimi siz bilemezsiniz.” deyince kusurlarını anladılar. Allah’a öyle yalvardılar ki:

— “Aman yâ Rabbî, affet bizi, biz senin bildiğini bilemeyiz.”

Ama niye bu böyle oldu? Melekler cesedini gördüler. Cenâb-ı Allah: “Benim bildiğimi siz bilemezsiniz.” dedi.

Bir hakikat var ki, Peygamber Efendimiz’e ruhtan sormuşlar. Ruhtan cevap vermemiş. Bildiği halde ruhun esrârını söylememiş. Bunu akıl almıyor. İnsan ne kadar akıllı olursa olsun, akıl ruhun bir aletidir. Aleti düşünelim. Maharet alette midir? Yapanda mıdır? O aleti bir yapan var. Bir de çalıştırılması var. Çalıştırmazsa çalıştırmaz.

Akıl ruhun aletidir. Evet, Allah Habîbi’ni hiçbir zaman mahcup etmemiştir. Bilmediği için değil “ruhu anlamazlar” diye söylememiş. Sükût geçmiş. Bütün âyetlerin bir sebebi var. İşte orada Cebrâil bildiriyor. Allah söylüyor:

“Habîbim! Ruhtan soranlara de ki: Ruh Rabb’inin emrindedir.”

Ama ruhu nefsin elinden çıkaracağız ki Rabb’inin emrinde olsun. Nefsin pençesinden kurtaracağız ki... Niye nefsin pençesine düşmüş? Allah düşürmüş işte. Hz. Âdem’i cennette halk etmişti. Cennette kalsa idi, hep cennette olacaktık. O zaman küfür de olmazdı. Cehennem de olmazdı. Ama Cenâb-ı Hakk’ın celâli var, cemâli var. İsyân edenler Allah’ın celâlini alıyorlar. İtaat edenler cemâlini alıyorlar. Hep kul istiyor. Allah halk ediyor. Ne buyuruyor?

“*Talebena, vecedenâ (iste vereyim.)*” diyor.

Bir de:

Hiç kuluna zulmeder mi Mevlâsı

Kulun çektiği kendi cezası

Ceset çürüyecek, yok olacak. Bir altını toprağa gömsek yine altın olarak çıkar. Ruh da böyledir. Ruh yok olmaz. Cenâb-ı Hakk’ın zâtından

ayrılmıştır. Bakî olan Allah. Allah'tan gelen ruh da bakîdir. Yok olmaz. Sıkıntıyı da ruh görecek. Sefâyı da ruh görecek.

Bir korkulu rüya görünce, korktuğunuz zaman, uyanınca kurtulursunuz. Ama öldükten sonra kurtulmak yok. Öyle ise dünyada iken başımızın çaresine bakalım. İnandıkça bunlar olacaktır. Çok da yakın.

Verir kullarına mühlet

Lâkin eylemez ihmal

Bir gönülde iki sevgi olmaz. Allah da öyle buyuruyor:

“Biz insanlarda bir tane kalp halk ettik.”

İki tane kalp yok ki. Birine dünyayı, diğerine âhireti koysunlar. Eğer o kalpte dünya varsa âhîret sevgisi de olmaz, bizim sevgimiz de olmaz. İnsan sevmediği bir şeyi yemez. Sevmediği bir şeyi giymez, sevmediği kimsenin yanına gitmez, sevdiğinin yanına gider. Sevdiği işi işler. Sevdiği elbiseyi giyer. Öyle ise burada sevilecek âhîrettir. Âhîreti seveceğiz ki âhîrete sâ'yımız, gayretimiz olsun. Niye sevemiyoruz? Dünya sevgisinden. Dünya sevgisi olunca kalbi kara olur. Âhîreti sevince kalbi aydınlanır. Güneş doğunca arzın karanlığı gider. Güneş batınca arz karanlık olur. İşte günah-sevap, hayır-şer, helâl-haram bilmeyenlerin kalpleri karanlık gece gibidir.

“Mürşitsiz müşkül hallolmaz.”

Hızır aleyhisselâm hayat suyu içmiş, cesedi ölmemiş, kıyâmete kadar yaşayacak.

Âb-ı hayat suyundan mânâ, Allah'ın rahmet dalgaları. Hak için kullanılan kelâmlar. Bizlerin de ruhumuz, sulanmaya geldi buraya. Onun için Allah kandırsın, Allah doyursun, Cemâl'inden kandırsın. Evet.

Hızır âb-ı hayat içti nice zulmetleri geçti

Müritler de dudaklarından çıkan hayat suyunu içmeye geldi. Neyin hayat suyunu? Ruhun hayat suyunu. Ruhun dönmesi lazım. Ruh cesette iken ölüdür, diridir. Ruh cesetten çıkmadan evvel onu diriltirsek, o kıyâmette devam edecek. Yok eğer bu cesetten ruh çıkmadan onu diriltemezsek ruhun ölümü, orada devam edecek. Onun için Allah'a şükür, bin şükür. Allah bize bugünü ihsan etti. Allah size sâ'y u gayret verdi. Arzu verdi, geldiniz. Allah sâ'yınızı, amelinizi makbul etsin. Evet, bizim tarikatımız sohbet tarikatıdır.

Buraya uzaktan gelenler bilhassa hoş geldi, safa geldi. Hakkınızı helâl edin. Niçin bunu böyle söylüyoruz. Bizim gelmemiz lazım, gelemiyoruz. Siz geliyorsunuz. Sizin bizde bir hakkınız oluyor. Hakkınızı helâl edin. Allah gönülleri beraber etsin. Allah ruhumuza iltifat etsin. Bizim hatmemiz var, hatmemiz büyük amel. Hatmeye devam ederseniz, bilenler bilmeyenlerden faydalanırlar. Herkes bildiğinin alimidir.

“Herkes bildiği ile amel ederse bilmediklerini biz ona öğretiriz.”

Burada ilim ikidir. Bir avam ile bir âlim bir mi? Avamın satırdaki ilmi nedir? Beş vakit namaz. Beş vakit namazı kılacağız. Onu öğreneceğiz. “Yattım, kalktım.” değil. Abdesti öğreneceğiz. Namazda lazım olan Kur'an'ı öğreneceğiz. Orucumuzu öğreneceğiz. Bunlara kusur yok. Biz bunları öğrenirsek, bilmediklerimizi Allah bize ilhâmî olarak bildirecek. Bu da ancak Allah sevgisi, Resûlullâh sevgisi ile olur. Allah'ın sevgisini, Resûlullâh'ın sevgisini, meşâyihimizin sevgisini, aşklarını kalplerimize doldurursak o zaman Allah'ın bildirdikleri bizim kalbimizde tecelli eder. Onun için Allah'a olan sevginizi, Resûlullâh'a olan sevginizi, meşâyih'e olan sevginizi artırmaya bakın, çoğaltmaya bakın. Onun için de başta hatme geliyor. Bizim tarikatımız hatme tarikatı. Muhabbetimizi çoğaltacak, büyütecek, bizi her bir tehlikeden koruyacak, hatmemizdir. Hatme bizim kalemizdir. Kale, manevî bir hisarımızdır. O da her yerde var. Allah'a şükür. Allah hatmenin aşkını, meşâyih aşkını, âhiret aşkını, amel aşkını doldursun. Mâsivâdan, mâsivânın zulmetinden kalplerimizi aydınlatın.

*Berzâhta kalır ermez ise bu garib insan
Envâr-ı Muhammed ile enfâs-ı Mesihâ*

Berzâh: Karanlıktır. Günah-sevap bilmezse, helâl-haram bilmezse, insan karanlıktadır.

Garip insan nedir? Bütün insanlar bu dünyaya, gurbete gelmişlerdir. Bu insanlar dünyaya âhireti kazanmak için gelmişlerdir. Âhiret ne ile kazanılacak? İdrak, çalışmak, sâ'y ile kazanılacak. Âhiretin sonsuz lüks bir hayat olduğunu bilmezse idrâki yoktur. Dünyanın bu süsüne aldanırsa suretlere aldanmış olur.

*Suretlere aldanma bu nefse alâmettir
Benliğine dayanma bil sonu nedâmettir
Her bir yola inanma sanma ki selâmettir
Sen seni âşık sanma bir beyhûde âh ile
Var etti özün onlar ol nûr-i ilâh ile*

Allah'ın nurlarına bakın. Ama Allah'ı seveceksin. Seveceksin ki Allah'ın nuru kalbinde tecelli etsin. Sevmeyen kalpte, Allah'ın nuru tecelli eder mi? Sevmeyen kalp, karanlıktadır.

Bu dünyanın görünen süsü püsü hepsi surettir. Hepsini silinip yok olup gidecek. Nefsin bunlara aldanmasını.

Benlikli olma, benliğe dayanma. Çünkü şeytan benliklidir. Allah onu kulluktan reddetti. Benliği ne idi? Allah'ın emrine karşı geldi. Biz de namaz kılmazsak, ibâdet etmezsek Allah'ın emrine karşı gelmiş oluyoruz. Çünkü Allah şeytana secde emretti. O da secde etmedi. Allah onu lanetledi. Cenâb-ı Hakk'ın rahmetinden ona bir zerre yok. Hep gazabı olacak. Sonuna kadar, ilelebet azabı olacak.

Benlik bir de şöyle olur: Amelden, ilimden dolayı gurur, kibir olursa, kimseyi beğenmezsek, bundan da bir pişmanlık duyarız. Bu da nedâmettir.

Her bir yol da selâmet yolu değildir. Ancak selâmet yolu nedir? Allah'ın göndermiş olduğu kitap ve Allah'ın göndermiş olduğu Resûlullâh'ın yolu, selâmet yoludur. Kitap-Sünnet selâmet yoludur. Evet, bu bir fırsattır. Fırsatı kaçırmayalım.

*Hubb-i dünya bizi sarhoş eylemiş
Var mı ânın gibi bir rind-i gallâş
Gallâş: İnsanları aldatan, şaşırtan.*

Bizi dünya sevgisinden geçiren nedir? Nasihattir. Zenginlik istersen kanaat et. Senin amacın zenginlik ise hırs, tamah, koşturmakla zengin olamazsın, seni aldatır. Azaba ulaştırır.

Eğer âhiret zenginliğinin olursa, ferah olursan, koşmadan, yorulmadan, yıpranmadan da Allah verir. Çünkü Allah dilediğine veriyor.

Kârün vardır, Musâ Kelimullâh zamanında, çok zengin imiş. Ondanda zengin yokmuş. Allah zekât emretmiş, zekât vermemiş:

— “Ben hünerimle, marifetimle, aklımla, bilgimle kazandım. Kim karışır benim malıma!” demiş.

Allah her şeyini yok etti. Ama Müslüman olmuştu. Müslüman olduğu halde zekâta karşı çıktı. Onun için Allah öyle yaptı. Kâfir olsaydı, Allah ona öyle yapmazdı. Dünya kâfirlerin cenneti. Kâfir nedir? Allah'a âhirete inmayan. Müslüman için Allah'ın emirleri vardır. Emirler içerisinde zekât vardır, sadaka vardır. Zenginler için iki çeşit amel vardır:

- 1- Bedenî amel
- 2- Malî amel

Evet, zenginlere bakma. Onun aşağısına bak ki kanaat edesin. Ama şimdi bütün insanlarda kanaat yok. Fakirler zenginlere erişmek istiyor. Zenginler birbirini geçmek istiyor.

Vaaz-nasihât istersen ölümü düşün. Ölümü düşünürsen vaaz, nasihat sana tesir eder.

İlim istersen sabret.

Emirleri-yasakları bileceğiz. Bilmediğimizi öğreneceğiz.

Divanda geçer:

“Utlubu'l-ilme minel-mehdi ilel-lahd” durma sen

Hadis-i kudsi, Cenâb-ı Hak'ın emri:

“Ey insan! Doğuştan ölüncüye kadar ilim öğren.”

İlim ikidir:

1- Farz-ı kifâye

2- Farz-ı ayn

Farz-ı kifâye: Bazıların âlim olması. Fıkıh âlimi, tefsir âlimi, hadis âlimi, kelâm âlimi.

Ama tasavvuf, tefsir ilmini istemez, hadis ilmini istemez, kelâm ilmini istemez. Fıkıh ilmini istiyor. Fıkıh ilmi olacak. Çünkü herkesin dinî ilmihâlini bilmek farz-ı aynıdır. Farz-ı kifâye değil.

Bir ailede bir tane âlim olursa öbürlerine etkisi olur. Bir köyde bir tane âlim olursa diğerlerine geçer. Ama farz-ı aynın on beş yaşına girdikten sonra herkese farzdır. Farz-ı ayn ilim ne demek?

Alacağı abdesti bilecek, kılacağı namazı bilecek, tuttuğu orucu bilecek, gusül yapmasını bilecek. İşlemiş olduğu amelleri bilecek, yapacak. Bundan kurtuluş yok.

“Utlubu'l-ilme minel-mehdi ilel-lahd.”

Bunu açıklıyor kelâm-ı kibar.

Durma sen! Yani “Ben yaşlandım. Artık bir şey öğrenemem deme.” Allah'ın emrine göre öğreneceksin. Neyi öğreneceksin? Sen kırk yaşından sonra âlim olamazsın. Ama namazda okuyacağın Kur'an'ı öğrenirsin. Çünkü namazda kıraat, Kur'an okumak farzdır, öğreneceksin.

Aşırılar var, sureler var. Yâsin, Tebâreke, Er-Rahmân Sûresi, Âyete'l-Kürsî, Âmenerresûlü bunları öğrenin.

Elemtera'dan aşağıya namaz surelerini öğreniniz ki kıldığımız namaz kabul olsun.

Allah'a yer ve mekân tayin edilemez. Yalnız bir yer tayin edilir ki *“Mümin kulumun kalbindeyim.”* diyor.

İnsanların kalbi Allah'ın beytidir, evidir. Peygamber Efendimiz'e Kâbe'yi putlardan temizlemesi için emir geldi. Allah Fetih Suresi'ni indirdi.

“İnnâ fetahnâ leke fethan mübinâ”

“Habibim! Sana Mekke'nin fethini müyesser kıldım. Git Mekke'yi fethet!”

Burada Mekke fethedilmedi. Küfür fethedildi, küfür yıkıldı. Küfrün merkezi orası. Küfrün merkezi İslâm'ın merkezi oldu.

Ama Cenâb-ı Hak: *“Seni müyesser kıldım, git orayı fethet.”* dedi.

Kâbe iki ise birisi Mekke'deki taştan topraktan yapılan Kâbe. Diğer ise insanların kalbidir. Onu da küfürden kurtarmak lazım. Onu da temizlemek lazım. Onun için kelâm-ı kibarda:

Vechinde yazılı “Seb'ul-Mesâni”

“İnnâ fetahnâ”dan verir nişanı

Bir de buyuruyor ki:

“Seb’ul mesâni’dir yüzü

Nutk-u mesîhadır sözü

Bu da şudur ki:

Evliyâullâhın manevî yüzü görülürse veya evliyâullâhın manevî yüzüne inanırsan, o inancından dolayı kalbinde evliyâullâhın bir sevgisi olursa, kalbindeki bütün nakışları söker, atar. Putları atar. O zaman ne olur? Puthanelikten kurtulur. Evliyâullâh sevilirse puthâne olmaz mı? Olmaz. Haşa, çünkü evliyâullâh Allah için seviliyor. Evliyâullâh gönül bekçisidir. Gönül bir hazinedir. Hazineye bekçi lazım. Bu bekçi muhalifleri talan eder. Hazineden maksat nedir?

Cenâb-ı Allah *“Küntü kenzin mahviyye”* buyuruyor:

“Biz gizli bir hazine idik. Âşikâr olmak için insanları halk ettik.” buyuruyor.

Bu gizli hazine senin kalbinde. Bu gizli hazineyi sana bildirecek birisi olacak veya o gizli hazineye bir nöbetçi lazım, bir bekçi lazım. İşte evliyâullâh o hazinenin bekçisi ve nöbetçisidir. Bizim kalbimizi talan eden nedir? Dünya sevgisidir. Meşâyih Allah sevgisini muhafaza ediyor. Evliyâullâhı sevmek, Allah’ı sevmektir. Allah öyle buyuruyor. Mürşitsiz müşkül hallolmaz.

Mürşidi olanların yolu gâyet âsân imiş

Mürşidi olmayanların bildikleri gümân imiş

İnsan bir sağlam yol ararken, kavşağa geliyor. Birkaç tane yolla karşılaşıyor. “Hangisinden gideyim?” diye tereddüdü var. Ama bir bilen “Daha düşünme, şuradan gideceksin.” derse emin bir şekilde gider. Bunu da Allah bize zamanımızda ihsan etmiş. Bizim de bildiğimizden değil.

Bir kimseye kim yâr ola tevfik-i hidâyet

İrfan ile deryâ oluben kalbi coşar da

Burada Allah’ın bize fazl u tevfiği var. Evvela bizi Cenâb-ı Allah Müslüman halk etmiş. Bizi fesat ümmette bırakmamış. Habîbine ümmet etmiş.

Fesat ümmet nedir?

İslâm ülkesindeyiz. İslâm sülbünden gelmişiz. Ama günah-sevap bilmiyorlar. Allah’a, Resûlullâh’a itaat etmiyorlar.

Bu cemaatimizin bir inancı var ki buraya geldi. Şimdi bu saatte, bu mevsimde açık-saçık, parklarda, plaj yerlerinde gezenler var. Zevk yerlerinde gezenler var. Denizlere girenler var. Şimdi fesat ümmet onlar değil mi? Allah’ın yasaklarını işliyorlar. İtaat eden ise bu cemaat değil mi?

Şimdi itaat ümmetler var. Bunlar da ayrılmışlar: Süleymancılar, Nurcular, Işıklılar... Hepsi de itaat ümmet. Allah’a şükür. Allah sayılarını çoğaltsın.

Yalnız Allah tefrikadan kurtarsın onları. İyi, güzel hepsi de İslâm’a çalışıyorlar. Ama İslâm’da tefrika yok, tefrika yapmayın, tefrikacı da olmayın.

23-24 sene önce bu görev bana verilmiş. Hiçbir yerde siyaset yapmadım. Siyasetle uğraşmadım.

Allah’a şükür tefrikacı değilim. O diyor “biziz” diğeri diyor “biziz”. Böylece Müslümanlarda hangisinin peşinden gideceklerini bilemiyorlar. Kitap’tan, Sünnet’ten ayrılmayalım.

Kitap-Sünnet tefrikayı yasaklamış.

Salih Baba’nın divanında çok müjdeler var bize.

“Amellerin en büyüğü sohbettir.”

Allah dünyada, âhirette korktuklarımızdan emin etsin. Allah hulusunuzun, ihlasınızın bârını, meyvesini yedirsin. Allah, rızâsı olan amelleri işlemek nasip etsin. Rızası olan nimetlere mazhar kılsın. Allah ahir-akıbetimizi hayretsin. Allah hepinizden razı olsun.

Cümleten hoş geldiniz, safa geldiniz, safalar getirdiniz, muhabbet getirdiniz. Tabii sizi muhabbetiniz getirdi.

Muhabbet: Allah Sevgisi.

Muhabbet: Resûlullâh Sevgisi.

Muhabbet: Meşâyih Sevgisi.

Muhabbet: Âhiret Sevgisi.

Muhabbet: Amel-ibadet sevgisi.

En büyük amel de buraya gelişimiz, Rabb’ımız öyle buyuruyor:

Allah için bir araya gelin, Allah için birbirinizi tanıyın, Allah için birbirinizi sevin, Allah için konuşun...

Tabii ki sizi muhabbetiniz getirmiş buraya. Bir ziyafet için gelmediniz. Bir ticaret için gelmediniz. Bir akraba ziyaretine de gelmediniz. Bir maddî menfaat de yok. Sırf Allah rızâsı için geldiniz. Allah hepinizden razı olsun. Allah rızasından ayırmasın. Şu iyi bir duadır:

“Yâ Rabbî, rızan olan amelleri işlemek nasip et bize.

Rızan olan nimetlere mazhar kıl”.

Allah cennetini kazananlara verecek. Rızasını bahşedecek. Rızasını insanlar kazanamıyorlar. Ama Allah bahşedecek. Hatta cennet de öyle. Biz Kur’an’ın Müslüman’ıyız. Hadislerin Müslüman’ıyız. Cenâb-ı Allah ne buyuruyor:

“Kişi ameli ile cennete giremez.”

Amelsiz olan insan cenneti kazanabilir mi? Ama, ameli gösteriş için, âdet için, sanat için, riya için yapmışsa o amel onu cennete sokmaz. Amelinden gurur, kibir geliyorsa amelinden dolayı kendisini iyi görüyorsa, üstün görüyorsa yine cennete giremez. Cennet amelinin karşılığı değildir. Cenâb-ı Hak bize bu kadar yemeler, içmeler, nimetler, vücut sağlığı vermiş. Elimizle iş yapmamız, ayakla her yere yürümemiz, göz ile görmemiz, dil ile konuşmamız, kulak ile işitmemiz, aklımızla düşünmemiz. En büyük nimet akıl nimeti. Çok akıllılar var ki akl-ı maaşlarını kullanıyorlar. Kim onlar? Uzaya çıkanlar, aya-yıldıza gidenler, onlar kurtulamayacaklar. İlle de Allah’a inanmak lazım. Allah’ın göndermiş olduğu kitaba inanmak lazım. Allah’ın göndermiş olduğu peygambere inanmak lazım. Peki inanıyorsa, bu ne ile belli olur? Ameli ile belli olur. Amelini niçin işlediği bilinir mi?

Allah'ın mülküne varis olan kuldur. Peki Allah'ın mülkü mü var? Tabii. Hep mülkler Allah'ındır. Dünya-âhiret, yerler-gökler, bilinen-bilinmeyenler. Ama Allah'ın en büyük mülkü sendeki kalp.

Onun için evliyâullâh ne demiş? “Benim mülküm Allah'ın mülkünden büyük.” demiş. Anlayamamışlar. Sonra açıklamış:

“Ben yerlere, göklere, arşa, levhe, kaleme sığmam. Mümin kulunun kalbine sığarım.”

Evet hanımefendiler, Allah hepinizden razı olsun. Allah hepinizi arzu-nuza ulaştırın. Hanımlardan da yetişenler veliye oluyorlar. Çünkü neden?

Ancak bu yetiştirme, bu ulvilik, yükseklik, bu tıynet ruhtadır. Ceset çürüyüp gidiyor. Öyle ise hanımın ruhu ayrı, erkeğin ruhu ayrı değil. Cenâb-ı Hak Hz. Âdem'i erkek halk etti. “Onu biz yeryüzüne hâlife gönderiyoruz.” dedi. Ancak hanımlardan peygamber gelmediği gibi, hanımlardan veliye olur da halife olmaz.

Veli ile veliyenin ne farkı var?

Veli: Erkekler. Veliye: Hanımlar.

Ruhlar aynı bir yerden gelmişler. Allah kendi ruhundan üflemiş. Erkeklik, dişilik cesettedir. Ruhta böyle bir şey yoktur. Fark şudur ki hanımlar yetişir, yetiştirici değildir. Yoksa erkeğin ulaştığı nimetlere hanım da ulaşır.

Eğer Cenâb-ı Hak hanımları akılda, mirasta noksan halk etmişse, zulmetmemiştir. Adalet yapmıştır. Onlara da hak tanımış. Nasıl?

Havva anamız cennette iki tane buğday yedi. Ona bir şey olmadı. Âdem babamız bir tane buğday yedi. Allah ona gazap etti. Demek ki hanımların mesuliyeti ile erkeklerin mesuliyeti dinde bir değil.

Hanımlar çok günah işlemekle imandan çıkar. Erkekler az günah işlemekle imandan çıkar. Onun için hanım olsun, erkek olsun, hepimiz kuluz. Kulluğumuzu bilelim. Bizi yoktan var etti. Bu mükevvenâtı Cenâb-ı Hak yoktan var etti.

Bizi var etti. Bütün mükevvenâtı bizim için halk etti. Ama cennet-cehennemi de bizim için halk etti. Çünkü insanlar cennete gidecek. İnsanlar cehenneme gidecek. Başka hiçbir mahlûkât gitmez. Onlar ancak insanlara hizmet için halk edilmiştir.

Bugün güneş-ay, cemâdât, mesnûât hepsi insanlar için halk edilmiş. Hepsi insanlara hizmet görüyor. Yerden madenler alınıyor, çeşitli çeşitli... Petrol alınıyor. Bunlardan insanlar yararlanıyorlar. Yerin bitirdikleri var. Bu kadar bitkilerden kim yararlanıyor? İnsanlar. Bu kadar mahlûkât, canlılar, hayvanlar, insanlar için yaratılmıştır. Bizim için zararlı zannettiğimiz canlı varsa o da bizim için yararlıdır. Biz bilemiyoruz.

Bilinmez âlemin sırrı nihândır

Bu âlemlerin sırrı nihân. Sadece görünen mi? Değil. Görünmeyenler çok. Sadece bilinen mi? Değil. Bilinmeyen çok. Biz de insan olarak görünmüşüz, bilinmişiz. Bizde de öyle esrârlar, sırlar var ki bilinmiyor. Akıl almıyor.

Akl-ı cüz etmez ihâta

Akl-ı küll sensin gönül

Akl-1 cüz: Bir katredir. Çöpü suya batırdığımız zaman çöpe bulaşan bir katre, bir damla.

Akl-1 küll: Derya, okyanus.

İşte bizim aklımız derya, okyanustur. Nebîlerin aklı, akl-1 külldür. Öyle buyuruluyor:

“O velî kulumun düşünen aklı benim aklım.”

İnsanlarda akl-1 maaş var, akl-1 maad var. Aslında akıl birdir. Fakat dünyaya çalışıyorsa akl-1 maaş oluyor. Âhirete çalışıyorsa akl-1 maad oluyor. İnanıcı varsa akl-1 maadını kullanır, âhirete çalışır. İnanıcı yoksa, kullanmaz. Bir insanın iki tane âleti olur. Birisi ile bir iş yapar, diğeri ile başka iş yapar. O bir âletle iki iş yapamıyor.

Cenâb-ı Hak buyuruyor:

“Biz Kur’an’ı insanlara indirdik.”

“Biz peygamberi insanlara gönderdik.”

“Biz peygamber göndermediğimiz kavme azap etmeyiz. Peygamber göndeririz inananlar kurtulurlar. İnanmayanlara azap edeceğiz.”

Öyle ise bu insanlar gerçek mânâda insan mıdır? İnsan olması için Kur’an’a sahip olacak. Kur’an’a sahip olmuyorsa insan değildir. İnsan olmak için peygambere tâbi olacak.

Öyle ise, biz ne için dünyaya geldik? Akl-1 maadımızı kullanmak için. Âhirete çalışalım. Cenâb-ı Hak buyuruyor:

“Dünyaya da çalışın, âhirete de çalışın.”

Dünyaya ne ile çalışılır? Kültür ilmi ile. Kültür ilmi denilince sadece fakülte bitirip makam-mevki sahibi olmak değil. Hepsi makam-mevki sahibi olunca kim ekecek, kim biçecek ki onlar da yesin? Kim dokuyacak ki onlar da giyinsin? Bunların hepsi birbirine ihtiyaçlıdır.

Sohbet zuhur etti. İnanın bunu ben konuşmuyorum. Ben bir âletim, âlet. Açın teybi konuşurun. Bantı koyun tamam. Ama birisi karışınca keser. Konuşan kim? Pîrimiz. Konuşturan kim? Sizler.

Pîrimiz doldurmuş bize, teyp bantını doldurur gibi. O da bir himmettir. Siz de teybin düğmesine basıyorsunuz açılıyor, konuşuluyor. Evet kulluğumuzu bileceğiz. Âşık öyle buyurmuş:

Beni yoktan var eyledi

İrademi lütfeyledi

Kulum iste emreyledi

Ama biz isteğimizi bilsek. Bilemiyor muyuz? Onu da Allah’tan iste.

“Yâ Rabbî, rızan olan amelleri işlet. Yâ Rabbî, rızan olan nimetlere mazhar kıl.”

Yok benim fabrikam olsun, apartmanım olsun, oğlum-kızım olsun, bunlar değil. Veya cenneti kazanayım. Hayır! Kelâm-ı kibârda buyuruluyor ki:

Sofular cennette kaldı

Âşıklar didâra erdi

Sofu: Çok amel işleyen. Onlar diyor cennette kaldılar. Cenneti geçmeyen Allah’ın cemâline ulaşamıyor.

Didâr demek: Allah'ın cemâli. Haktır, Allah kuluna cemâlini gösterecek. Kuldaki kıymet budur. Hiçbir varlık Allah'ın cemâlini göremiyor. Ama insan görüyor. Ama kim görür? Şeriat, tarikat, hakikat, marifete ulaşan. Ama evvel şeriat. Maddî kârımızı-zararımızı bildiğimiz gibi manevî kârımızı-zararımızı da bileceğiz.

Cenâb-ı Hak: “*Dünyaya da âhirete de çalışın.*” buyuruyor.

Peki, biz inandıkça niye tek taraflı oluyoruz? O zaman kulluğumuzu bilemiyoruz.

*Âşık imdi varlığın ver yokluğa
Yokluk içinde sana varlık doğa*

Ne demektir bu söz? Kelâm-ı kibârdır. Âyet-i Kerîme'nin mealidir.:

“Küllî şey'ün halikün illâ veche.”

Âşık, âşık olduğu için her şeyini verir yokluğa. İsimler, cisimler onun gönlünden silinince her şey yok olur. Her şey yok olunca kendi varlığı, kendi ismi, kendi cismi, kendi sâ'yı da silinince o zaman hakikî varlık çıkar meydana.

Hakiki varlık ise Allah'tır. İşte âşık olmayan bu nimete ulaşamaz. Cenneti kazananlar: âbidler, zâhidler, sofular.

Hâce-i Ahrâr Hazretleri oğluna demiş ki: “Âbid olma, hâfız olma, hoca olma, zâhid olma, sofı olma, Müslüman ol oğlum, Müslüman ol!”

Cenâb-ı Hak da zaten: “*Ben mümin kulunun kalbine sığarım.*” buyuruyor. Ama mümin kullar müsavi değiller. Bir avam varlığından kurtulamamıştır. Varlığından kurtulmak için aşka düşecek. Bir cisim ateşe düşmezse yanmaz.

Aşk bir ateştir. Ateş nasıl yaktığı cisimleri yok ederse Allah aşkı da kalpteki cisimleri yok eder.

*Ehl-i dert bu yolda sararıp solub
Anladılar pîrsiz olmaz bir kulûb
Harfî savtı olmayan mekteb bulub
Biz hâfîd-i Pîr-i Tâgî olmuşuz
Pîr-i Sâmi'nin çırağı olmuşuz*

Demek ki aşka dūçâr olanlar çok sararmışlar, solmuşlar, gezmişler, dolaşmışlar. Aradıklarını nerede bulmuşlar? Bir evliyâullâhın kalbinde bulmuşlar.

Biz evliyâullâhın cesedine girecek değiliz. Ya nasıl olacak? Onu sevecek, sevecek, daima seveceğiz. Onu kalbimizde yaşata yaşata, onun sıfatı bize geçecek. Bizim sıfatımız o olacak. Onun sıfatı biz olacağız. Aşk-ı hakikate dūçâr olan daha aşk-ı mecazla uğraşmaz.

*Mecnun gibi dağdan dağa
Gezmek ne lazım âşığa
Gönlümde buldum yârimi
Kesrette yâri neylerim*

Ama burada aşk ikidir: Aşk-ı mecaz, aşk-ı hakikat.

Aşk-ı mecaz da ikidir: Bir var ki şehvetinden dolayı bir güzel görür. Onu bırakır, ona gider. Onu bırakır, ona gider. Bu değil. Erkek olsun hanım

olsun, bu değil. Ama bir kimseyi sevmişse, daha ondan çok güzellerini getirirler de bakmazsa o aşk-ı mecaz onu aşk-ı hakikate çevirecek.

Mecnun öyle işte. Leyla çok güzel değilmiş. Ama onu çok sevmiş. Hakikat aşkına ulaşmış.

İnsan bir isim ve cisim sahibi. İnsan yok olunca ismi de yok oluyor. Cismi de yok oluyor. Ölünce ismi de anılmıyor, cismi de anılmıyor. Bu isimler, cisimler diriler için. Esmâ nuru isimlerden görünür. Sıfat nuru cisimlerden görünür. Esmâ nuru Allah'ın bin bir isminin nuru. Sıfat nuru Allah'ın sekiz sıfatının nuru. Sıfatlardan görünür. Ama Allah'ın zâtı bir. Zâtının da nuru Lafza-i Celâl'dir. O da *Allah* kelimesidir. Eğer Lafza-i Celâl'in nuru kalbinde tecelli ederse, sen esmâ nurunu görmeden, sıfat nurunu görmeden, zât nuruna geçersin. Esmâ nurunda kalanlar, sıfat nurunda kalanlar zât nuruna geçememişler. Bizim zikrimiz Lafza-i Celâl olduğu için, ulaşırsak ulaşıyoruz. Peki, hepsi de Allah'ın nuru. Ama esmâ nuru sıfat nuruna göre küçüktür. Sıfat nuru da zât nuruna göre küçüktür. Allah'ın nurunun bin bir ismine taksim olması var.

Bir de sekiz sıfatına taksim olması var. Bir de zâtına ait gaybiyeti vardır.

Mesela, güneş ne kadar küçük görünüyor! Ama ziyâsı dünyayı ihâta etmiş. Ama çok küçük gördüğümüz güneşe yaklaştığımız zaman dünyadan büyük olduğunu anlıyoruz. Ama ziyâsı dünyayı kuşatmış. Bu nur onun nuru.

Allah'ın esmâ nuru da eşyayı ihâta etmiş. Sıfat nuru da eşyayı ihâta etmiş.

Cenâb-ı Hak Kur'an'da bize bildirmiş:

"Kad ehâta bi külli şey'in ilmâ (ilmen)" var.

"Ve hüve alâ külli şey'in kadîr." var.

"Vallahü bi külli şey'in muhîd" var.

Birisinde buyuruyor ki: *İlmiyle ihâta etmiş.*

Birinde de buyuruyor ki: *Kuvveti, kudreti ile eşyayı ihâta etmiş.*

Birisinde de buyuruyor ki: *Azameti ile ihâta etmiş.*

Ama bunu zâhir anlayamıyor. İlmiyle ihâta etmiş. Güneşi onun için misal veriyoruz. Ufacık görünen güneşin ışığı bütün dünyayı ihâta etmiş. Allah'ın ilmiyle eşyayı ihâta etmesi budur.

Allah kudreti ile ihâta etmiş. Küçücük bir karıncaya dahi kuvvet vermiş. Hep hareketler onun kuvvetinden meydana gelmiştir, kudretindedir.

Bir de zât nuru vardır. İşte, çok ufak görünen güneşin nuruna bakın. Bütün dünyayı ihâta etmiş. Ama insan güneşe gittikten sonra ışığı da kaybolur. Dünya da kaybolur. Çünkü güneş dünyadan çok büyük. O da nedir? Allah'tan gelen ruh Allah'a ulaşırsa, bu nimetlere kavuşur.

Evvela insan Allah'ın emirlerini yapacak (günah-sevap, helâl-haram). Eğer yapmazsa kuru davada kalır. Böyle bir kelâm var:

Duydum ki yârimin yeri kâf imiş

Dillerde söylenen kuru lâf imiş

Aslını sorarsan "nun" u "kâf" imiş

Pâyine yüz süremedim ne câre

Bütün insanların söyledikleri kuru lafta kalıyor. Benim yârimin yeri “kâf”.

Kâf: Gök kubbe.

Ama Cenâb-ı Hak buyuruyor ki.

“Biz yeşil kubbemizin altında velîlerimizi gizledik. Onları bizden başka kimse bilmiyor.”

Bu dünya âleminde bir insanın açlığını, sıkıntısını, işsizliğini, çıplaklığını bir kimse yok ederse, ne derler? “Yardım etti.” derler.

Yârdan mânâ, yardıma gelen. Ama bunların yardımları kuru lafta.

Niceleri yâr der gönlü binâda

Niceleri yâr der gönlü zinâda

Nicesinin gönlü bey ü şîrâda

Bu yâr kimdir bilemedim ne çâre

Bütün bu insanlar şehveti peşinde, zina peşinde.

Hadis-i Şerif'tir:

“Dünyanın ahir zamanında bina ile zina çoğalacak.”

Bu da şimdi çok. Almış başını gidiyor. Bütün genç kızlar, genç erkekler. Açık saçık birbirlerine sarılardan, dolaşarlardan geziyorlar. Sorsanız birbirleri ile akrabalıkları yok. Dahası da var. Neyse söylemeyelim. Halbuki zina büyük günah, zinanın cezası recimdir. Allah'ın kanuna göre zina yapan taş ile öldürülecek. Yalnız erkek veya hanımdan erkek evli de hanım bekar ise erkeği öldürürler. Bekârsa sopa ile döverler.

Allah'ı sevmek. Emirlerini tutmak lazım. Kelâm-ı kibarda buyuruyor:

Hüdâ'ya izzetin hakkı bana keşfet bu esrârı

Bu denli mahrem etmişken nedir bu gaflet-i insan

Âşık diyor bunu. “Yâ Rabbî, diyor, sen bu insanları bu kadar kıymetli yaratmışsın. Ama bu insanlar senden gafiller.” İnsanı halk etmiş ki onu zikretsin, ona şükretsin diye. Allah nasıl yoktan her şeyi var etmiş? Kâinatı nasıl yaratmış. Tefekkür edeceğiz. Kendi varoluşunu tefekkür etmek ve zikir demek, Allah'ı unutmamak demek. Nefsimizin süflî olduğunu düşüneceğiz. Yediklerimize, içtiklerimize şükredeceğiz. Münkir olmayacağız, insanlığımızı bilmek için. Ne kadar olsa bir canlı, cansızdan kıymetlidir. Cemâdât, taş demektir. Bir taş ile canlı böcek bir mi? Ama taştan da bir özellik vardır. Altın da taştan çıkıyor. Ama altın taştan ayrılmayınca taştır. Bir canlı ile kıymeti bir olmaz.

Canlı çok kıymetlidir. Bir yeşil otu da sebepsiz koparmak yasaktır. Bir yeşil ağacı da kırmak yasaktır. Hatta Hicaz Bölgesi'nde Mekke'nin etrafında bir sınır vardır. O bölgeden içeri girdiğin andan itibaren yeşil otu koparmazsın, bir canlıyı öldüremezsın. Ama sair zamanlarda da canlılara ve yeşil bitkilere hürmet lazımdır. Bir yeşil bir kuru ile mukayese edilmez. Yürüyen bir canlının da yeşil bir bitki ile kıymeti mukayese edilmez. Hepsinin böyle böyle kıymetini düşünelim. Hepsinin üstündedir insan.

Bu hepsinin üstünde olan insan âhirete gidince hepsinden aşağı olur. Veya hepsinden üstün olur. Melekten de üstün olur. Bu dünyada insan melekten üstün de olamaz. Çünkü onlar semada yaşıyorlar. Onlar farklı.

Bu kadar kıymetli olan insan niçin köpekten aşağıya düşebiliyor? Çünkü köpeğin azâbı olmayacak. Allah köpeği diriltip cehenneme koymaz. İnsanı diriltip cennete koyacak. İnsan hem dünyanın ziyneti hem de âhretin ziynetidir. Melekler sıfat nurundadırlar.

Bu dünyadaki insanın ziynet oluşu, buz üzerindeki yazıdır. Buz eriyince yazı da gider. Bu dünya yok olacak.

*Sûretlere aldanma bu nefse alâmettir
Benliğine dayanma bil sonu nedâmettir
Her bir yola inanma sanma ki selâmettir
Sen seni âşık sanma bir beyhûde âh ile
Var etti özün anlar ol nûr-u İlâh ile*

*Gör âşıkı ol mâhî şakkeyledi parmağı
Teşneleri kandırdı parmakları ırmağı*

Yani Peygamber Efendimiz Allah'ı çok seviyordu. Allah'ı çok sevdiği için Allah onun sözü ile ayı aşağıya indirdi. Ay iki parça oldu. Kâfirler mucize istediler. İşte mucizelerinden birisi budur. Ayın hiç doğmadığı, karanlık olduğu zamanda ayı doğdurmuş. Parmağını doğu tarafa uzatmış. Ay doğmuş, Kâbe'nin üzerine gelmiş. Aşağıya inmiş, Kâbe'yi yedi defa tavaf etmiş, iki parça olduğu halde:

— “*Lâ ilahe illallah Muhammedün Resûlullâh (Allah bir, Hak'tır. Sen Resûlsün).*” demiş.

Sonra ayın bir parçası sağ tarafından koynuna giriyor. Bir parçası da sol tarafından koynuna giriyor. Bütün oluşturuyor. Yine karşısında:

— “*Lâ ilahe illallah, Muhammedün Resûlullâh.*” diyor.

Göklere çıkıyor. Bir anda doğuya kayıyor. Yok olup gidiyor.

Peygamber Efendimiz bir seferde ordusu ile beraber çölde giderlerken suları bitti. Hayvanları ve kendileri susuzluktan telef oluyorlardı. Geldiler:

— “*Yâ Resûlullâh, sususuz.*” diye. O zaman on parmağı çeşme olmuş, akmış. Hayvanları da kendileri de kana kana içmişler.

Amellerin en büyüğü sohbetir.

Öyle ise buraya gelenler, hepiniz sadıksınız. Allah'a bir amel işlemek için gelmişsiniz.

Bizim tarikatımız sohbet tarikatıdır.

Sohbete gelen ayılır. Sohbete gelen terakkî eder.

Sohbete gelen nefsinin bilir.

Sohbete gelen Rabb'isini bilir.

Zikrin en büyüğü de hatmemizdir.

“Bizim tarikatımız sohbet tarikatıdır.”

Sonsuz şükürler. Allah hepinizden razı olsun. Allah muhabbetinizi artırsın. Allah arzuunuza ulaştırsın. Allah hulusunuzun bârını, meyvesini yedirsın.

Evet, insanları terakki ettiren maneviyâttır, ihlastır.

Muhabbet, ihlas, âdap, teslimiyet... Tarikatımızın şartları bunlar.

Allah'ı göremiyoruz ama, görüyormuş gibi davranmamız lazım; amele, ibâdete başladığımız zaman. Huşû ile ama bu mümkün değil. Mübtedide bu olamaz, müntehide olur. Her ne kadar mübtedi huşû ile namaz kılayım diye gayret etse de kılamaz.

Huşû demek: Namazda gönlüne hiçbir şey gelmeyecek. Mümkün mü? Hemen gelir gönlüne. Geliyor diye bırakmayacağız. Burada da cihat vardır, cihadımızı da yapacağız. Amelimizi de işleyeceğiz.

Hatta bu hususta tasavvuf kitabında bir yazı vardır. Nakşibendî Efendimiz'in zamanında o zamanın ulemâsı râbitaya karşı çıkmış. Yine de hâlâ bazıları karşı çıkar; bilmediklerinden, bilseler yapmazlar.

— “Namazda bir mürid râbitasını alırsa gönlüne, hayâli puttur.” demişler.

Nakşibendî Efendimiz bütün ulemâyı toplamış.

— “Gelin benim bir çorbamı için.” demiş. Onları yedirmiş, içirmiş. Bizat kendisi hizmetlerini görmüş. Yeme-içme faslı bittikten sonra demiş ki:

— “Mollalar benim bir müşkülüm var, halledin.” demiş.

— “Buyurun Efendim.” demişler.

— “Sizler demişsiniz ki, namazda râbita puttur.”

— “Evet.” demişler.

— “Peki, huzurda namaz kılmak kimlere mahsustur?”

— “Huzur sahiplerine mahsustur.”

Kendi sözleri ile onları bağlamış.

— “Huzur sahibi olmayan namaz kıldığı zaman namazda alacağı, vereceği, evladı, ailesi, malı, gönlüne gelmez mi? Bunlar put olmuyor mu? Peki!.. Allah için sevdiği bir Allah'ın velisi gönlüne gelirse put mu olur?”

Birbirlerine bakmışlar. Düşünmüşler eline ayağına kapanmışlar.

— “Affet” demişler.

İşte, öyle çıkıyorlar. Râbita haktır. Râbita olmazsa, biz gafletten ayrılmayız. Bizi gafletten kurtaran râbitadır. Onun için kelâm-ı kibârda geçer:

Ey tahâretten habersiz râbita bilmez habis

Nasıl ki tahâreti olmazsa, abdesti olmazsa, insan pis olursa... Râbitası olmayanın da kalbi pistir. Niçin? Cenâb-ı Allah:

“Kalbinizde neyi beslerseniz mâbudunuz odur.”

Kalpte râbîta sevgisi olduğu müddetçe bir kalbe başka sevgi gelmez. Hepsini atar. Râbîta sevgisi Allah içindir. Râbîtayı unutursa, Allah'ı da unutur. Râbîtayı unutmazsa Allah'ı unutmaz.

Nakşi cemâlinden kesmem gözümü

Sende buldum madenimi özümü

Burada maden ne, öz ne? Maden cismi, özü de ruhu. Ruh madde değil. Mahluk değil. Mahluk olan, madde olan; cesed, nefis.

Cenâb-ı Hak: “*Kendi ruhumdan ruh üfledim.*” buyuruyor.

Demek ki en büyük sır, en önemli sır bizde.

Cenâb-ı Hak buyuruyor ki:

“Kulum için sayısız nimet halk ettim. Bu sayısız nimetleri kulum için halk ettim. Kulu zâtım için halk ettim.”

Burada zâtı için halk etti ise zâtına, azametine inanacağız. Gazabından, azaplarından korkacağız. Nimetlerini bulacağız. Bu nimetler dünyada nasıl ki sayısız ise âhirette de sayısız nimet vardır. Âhiretteki nimetler cennette. Bu kadar hocalar vaazlarında bize bildiriyorlar. Cennetin hak olduğu yazılmıştır. Cennette nimetler müsâvi mi? Değildir. Farklı farklıdır. En büyük makam Peygamber Efendimiz'in makamıdır. Eğer sen Peygamber Efendimiz'in nuru nübüvvetine dahil oldunsa, sen de o makamla berabersin.

Berzâhta kalır ermez ise bu garip insan

Envâr-ı Muhammed ile enfâs-ı Mesîhâ

Berzâh: Karanlık. Eğer bu karanlıktan çıkamazsa, ulaşamazsa...

Envâr-ı Muhammed: Peygamber Efendimiz'in nurudur. Ona ulaşamazsa Hz. İsa'nın nefesi de zuhur etmez. Eğer nûr-ı nübüvvetine ulaşırsa Peygamberimiz'in nûru, zuhur eder. Ona vâris-i enbiyâ olur.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“Benim ümmetimin velîleri, benî İsrail'in peygamberleri derecesindedir.”

Evet, işte bu dört şah da tarikatta; muhabbet, ihlas, âdap ve teslimiyettir. Bunlar olmazsa insan, tarikattan hakikate geçemez.

Muhabbet, ihlas, âdap ve teslim; bunlar birbirini takviye ediyor.

Muhabbet meşâyihe olan sevgidir. Sevilecek. Allah'ın emridir. Meşâyihe olan sevgi nefsanî değildir.

Allah için sevilenin vebâli olmaz. Öyle ise, bu sevgiyi çoğaltmak için, azı var, çoğu var. Zerresi var, kübrâsı var. Bu cemaat buraya gelmişse, en azından râbîtada tarif ediliyor ya, baş parmağım kalınlığında feyz-i ilahi, Şeyh Efendimiz'in iki kaşının arasından, kalbimizin üzerine akıyor. İşte odur, bu cemaati getirmiş buraya. Bu hem emirdir hem ameldir. “*Baş parmağım kalınlığındaki feyz-i ilahi*” denilmesi, odur. Bu cemaatin içerisinde nehir gibi, Allah'tan feyzi gelen de vardır. Yok değildir. Ama bu nasıl büyüyecek? Ne kadar sevebilirse, o kadar terakkî eder. Hakikate ulaşmak için vâsıta aşktır. Aşksız hakikate bir insan ulaşamaz. Bütün maddelerden, mecazlardan geçemez.

Bir başka kelâm da:

Pervâne dönerim

Sensiz bir şey istemem

Aşka dūcâr olmuş. Aşk onu her şeyden, hepsinden geçirmiş. Canından da geçirmiş. Malından da geçirmiş. Amelinden de geçirmiş. İlim-amel bir perdedir. İlim-amel çok üstündür.

İlim: Allah'ı bilmek.

Amel: Allah'a yaklaşmak.

Yaklaştırır ama bir perde vardır. Perdeyi geçemez. O perde "Ben bildim. Ben geldim. Ben yaptım." demesi.

Dört şahtan birisi muhabbet.

Diğeri de ihlas.

İhlas sevdendir. Hangi tarikatın müridi olursa olsun, kendi tarikatını üstün görmek, meşâyihini büyük görmek hakkıdır. Başka tarikatı da küçük görmek hakkı değil. Tarikatların hepsi haklıdır.

Tarikatların hepsinin hak olması şudur ki: Allah bin bir ismi ile zikredilir. Bin bir ismi ile tarikatların zikirleri değişir. Birbirini tutmaz.

Her mürid için kendi meşâyihini üstün görmek haklıdır. Fakat başka meşâyihini küçük görmek hakkı değildir. Niçin? Meşâyihlerin hepsi velîdir, cem'ül-cem'dir. Eğer bir makama gitmemişlerse velî değildirlere.

Bize noksanlık işleten, Allah'tan gafil olmamızdır. Allah'ı hiç unutmazsa noksanlık olmaz. Allah'ı unutaraktan atmış olduğumuz adımlardan mesul oluruz. Allah'ı unutarak almış olduğumuz nefeslerden de mesulüz. Tek bir nefesimizi zâyî etsek büyük zararlarımız olur. Onun için Hâce-i Ahrâr Hazretleri buyuruyor ki:

"Bir kere Allah demek bin oğuldan hayırlıdır."

Ama nasıl Allah demek? Kalpten Allah demek. Mevlid-i Şerif'te buyrulmuştur.

Bir kez Allah dese aşk ile lisan

Dökülür cümle günah misli hazan

Misli hazan: Sonbaharda ağaçlar yapraklarını harıl harıl dökerler. İşte, aşk ile bir kere Allah dese, günahlarını böyle döker. Ama aşk ile kalpten gelen Allah. Bakınız *Allah!* diye bağıyorlar ya, işte odur. Bir âlime deseniz ki, "Bu cezbe hâlden birisini yap." yapamaz. Ama aşka dūcâr olursa onu yaptırır. İlim dinlemez. Evet, bu dört şâhı elde edelim ki hakikate geçebilelim.

Şeyh Efendimiz'i seveceğiz: Muhabbet.

İhlas: Büyük göreceğiz.

Adap: Şeyh Efendimiz'in zâhiri-bâtınını bir bilmektir. Bir yerdeki her yerde. Evliyâullâh, meşâyih; Allah'ın birliğine ulaşmışsa her yerden haberdardır. Niçin? Allah bildiriyor ona. Allah gösteriyor ona. Evliyâullâh için, tayy-i mekân vardır. Haklıdır.

Tayy-i mekân ne demek? Bir velî burada oturur. Şarkta, garpte görünür. Halbuki kendisi burada. Tâ şarkta, garpta bir vücutta görünür. Hizmet görür.

Gâip nedir? Uzaktakileri Cenâb-ı Hak ona hem işittirir hem gösterir. Bil-diren Allah.

Âdap da şudur ki: Meşâyihinin zâhirini, bânınını bir bilmek. Ne demek oluyor? Sen meşâyihinin huzurunda olduğun zaman oturman, kalkman,

konuşman, terbiyen, nezâketin, edebin nasılsa meşâyihin ne kadar uzakta olursa olsun “Ben onu göremiyorum. O beni görüyor.” diye âdabını muhafaza edeceksin.

Teslimiyet: Teslimiyet hepsinin başını bağlıyor. Sen bir âlet alacaksın, “Beni şeyhim hareket ettiriyor” diyeceksin. Başka çare yok. Hadi, sen sizin evde, ben bizim evde ne olur? Yerinde sayarsın. Bu dört şâhı elde ettinse, köşeyi döndün. Sıfat değişti, hakikate geçtin, ârif oldun. Ariflerin ayrı bir seyri vardır. Bu eşyanın mahiyetini onlar bilirler. Nasıl ki Allah’ı hakke’l-yakîn bilmek var. Resûlullâh’ı hakke’l-yakîn bilmek var. Bu eşyanın mahiyetini onlar bilirler. Bu sehpayı ayne’l-yakîn bilmek var, ilme’l-yakîn bilmek var, hakke’l-yakîn bilmek var.

İnsan nefsinin de ilme’l-yakîn, ayne’l-yakîn, hakke’l-yakîn bilir. Hepsinin başı hakke’l-yakîn bilmektir. Bunlar birbirinden farklı. Ne zaman ki insan kâmil oluyorsa insanlığın en son makamına ulaşmıştır. Sâfiyye makamına ulaşmak vardır. O zaman hem kâmil hem mükemmildir.

Kâmil olur, mükemmil olmaz. Kâmil ile kâmil-mükemmil arasında fazla bir fark yoktur. Yalnız bir fark varsa fakülte bitirmiş bir kimse bir görev almış; diğeri de bitirmiş, görev almıyor. İstiğrak hâline geçmişler. Daha, bir daha ayrılmamışlar.

İstiğrak hâli: Cenâb-ı Hakk’ın zât nuruna ulaşmışlar. Oradan bir daha ayrılmamışlar. Yani küllî irâdeye geçmişler, bir daha cüz’i irâdelerine dönmemişler. Ama dönmeyince de hizmet göremiyor. Çünkü tek taraflı oluyor. Dönecek ki bir tarafı cüz’i irâde, bir tarafı küllî irâde olacak ki görev yapabilirsin.

Cüz’i irâde demek: Beşeriyeti, cesedi. Cisim sahipleri ile beraber halleşmek, dertleşmek.

Küllî irâde: İradesi yok olmuş. Evet, hakikat de bizim için, marifet de bizim için. Ama biz henüz tarikattayız. Tarikatı anlamayınca hakikate geçemeyiz. Tarikatı da anlayamayız. Çünkü şeriatımız olmazsa tarikatımız olmaz. Şeriatımızı tamamlayalım ki tarikata geçelim. Bu idraktır, anlayıştır, ilimdir. Her ilmin üstünde bir ilim vardır.

Büyüklerimiz buyuruyorlar: Alimlerde bir esrâr var ki avam bilmez. Ne var? İlim sıfatı var. Fakat velîlerde bir esrâr var ki âlimler onu bilmez.

Âlimler eşyanın mahiyetini bilemedikleri için bu esrârı bilemezler. Eşyanın mahiyetini bilmek için Cenâb-ı Hakk’ın üç nuru vardır: Esmâ nûru, sıfat nûru, zât nûru. Bu nurlara ulaşması lazım.

Esmâ nûru ile sıfat nûru bir değildir. Zât nûru da sıfat nûru ile bir değildir.

Esmâ nûru, bin bir isminin nûru. Sıfat nûru ise sekiz sıfatının nûru.

Zât nûru ise Allah’ın zâtı ile birdir. Ona ulaşan ne oluyor? Eşyada yok olur, kendisi de yok olur. İşte o zaman bu eşyada Cenâb-ı Hakk’ın varlığı görünür.

Allah’ın zât nûruna ulaşınca, hakikatte küfür yok derler. Bunun sözünü söylerler de özünden haberleri olmaz. Hakikate ulaşan kimseye bütün eşya mir’attır. Ümmîsi, süflîsi, ne olursa olsun affeder. Çirkin bir cisim olsa bile onun için mir’at olmuştur. Tarikatın son makamıdır.

Her eşya cisim sahipleri. Canlı veya cansız. Hepsi bir evrad, zikir olmuştur.

Kâmile her eşya olmuştur evrâd

Ârif olanlara özge seyrandır

Ârifler için de bu eşya mir'attır. Bir hakikati gösterir.

Niyazı Mısırî demiş ki:

Âlem kamu bir yüz durur

Gören onu hayran imiş

İşte bu nimetleri Allah bizim için halk etmiştir. Ama sâ'yımıza bırakmıştır. Gezme ile, tozma ile, yeme ile, içme ile elde edilmez.

Hikmet-i ilâhi, Cenâb-ı Hakk'ın cilveleri. Zâhir var, bâtın var. Bâtını bilmeyenler hep zâhire hükmeder. Hikmeti anlayamazlar, bilemezler, bulamazlar.

Onun için İbrahim Hakkı Hazretleri:

"Sakın münkir olma, bâtın u zâhir"

Yani bâtını zâhiri inkâr etme. Zâhir nedir? Şeriat. Bâtın nedir? Hakikat.

Olmak istersen bu yolda mâhir

Harâbât ehline hor bakma zâkir

Defineye malik virâneler var

Evet, Allah'a şükür, çok şükür, bin şükür. Allah nimetimizin münkiri etmesin. Her nimetin daha büyüğü vardır. Küçükleri ile aldatmasın.

Bizim için evvel şeriatır. Şeriat ise Kitap'a, Sünnet'e, Allah'a ve Resûlullâh'a inanmaktır. "*Lâ ilâhe illallâh*" hepsinin içerisinde.

"Lâ ilâhe illallâh, Muhammedün Resûlullâh"

Bunsuz olmaz. Fakat bununla da olmuyor. Eğer şeriatı var tarikatı yoksa, bilmiştir, bulamamıştır. Ne olur? İlim-amel ile cenneti kazanır. Eğer ilim-amel varlığı varsa, cennetin penceresinden bile baktırmazlar. Çünkü çok âlimler çok âbidler ilimlerinden dolayı, amellerinden dolayı helâk olmuşlardır.

“Namaz, meşgûliyet dinlemez.”

Bizim de amelimizde eksikliğimiz olursa, noksanlığımıza göre azabımız olacak. Ama ehl-i dünya olanlar, ehl-i nâr olanlar ebedî azap görecekler. Hiç kurtulmazlar. Biz şimdi bu cemaate ehl-i dünya diyemeyiz. Ehl-i dünya olanlar kim? Onlar şimdi kulüplerde kumar oynayanlar, içki yerlerinde içki içenler. Veya günler gelir geçer camiye tanımayanlar. Biz ehl-i dünya değiliz ama ciddi olmamız lazım. Dünyayı düşündüğümüz kadar âhireti düşünmemiz lazım. Laçka olmayalım. Dünyaya çalıştığımız kadar âhirete de çalışmamız lazım. Fabrika olsun, makine olsun. Laçka olunca imalatını sağlam çıkarmaz. Evet âhiret için sa'yımız noksan. Dünyayı düşündüğümüz kadar âhireti düşünsek kurtulacağız. Dünyaya çalıştığımız kadar âhirete çalışsak, yine kurtulacağız, çünkü Cenâb-ı Hakk'ın emri çift:

“Dünyaya da çalışın, âhirete de çalışın.”

Hiçbir zaman ticaretimiz amelimize mâni olmayacak. İcabında bir milyon zararımız olacak da bir vakit namazımızı terk etmeyeceğiz. Bir terazinin iki kefesi vardır. Birisi biraz ağır gelse denge bozulur. Dünyaya çalıştığımız ticarettir. Âhirete çalıştığımız ibâdetdir. İbâdetimizi hafife almayalım.

İnsanlar maddî zararı bilerek işlemezler. Maddî zarardan kaçarlar. Ama kaçmakla kurtulamazlar. O gelir seni bulur. Ne kadar kaçsan maddî zarar seni bulacak. Çünkü niçin? Sen imtihan için gelmişsin. İmtihan ediyor seni. Zararlarla imtihan ediyor. Bir zarar var ki sen onu bile bile işliyorsun. İşte o zarar ölünce karşına çıkar. İşte o zarardan korkalım. O zarardan kaçalım. Ölünce karşımıza çıkmazın.

Nasıl ki bu dünyada insanlar kârın çoğuna koşuyorlar. Koşmazlarsa elde edemezler. Sanatkâr, ziraatçi, memur, ticaret adamı, hangisi olursa olsun, daha bol kazanmak için başka bir dala geçiyor.

Memur başka bir memuriyete geçiyor. Ticaretçi hangisini fazla görürse onu işliyor. Ziraatçi bile tarlasını ekerken hangisinden daha fazla kazanacaksa onu ekiyor. Bunlar düşünülüyor ve sâ'yla elde ediliyor. Âhiret kârı da böyledir.

Bizim için farz, vacip, sünnet, müstehap var.

Edille-i şeriyye: Kitap, Sünnet, İcma, Kıyas var.

Bir de ne var? Şeriat, tarikat, hakikat, marifet var.

Biz tarikatı anlayamayız, bilemeyiz. Tarikatı bilmek, anlamak Allah'ın bir ihsanıdır. Şimdi bu cemaate bir ihsan olmamış mı? Olmuş. Cenâb-ı Hak bizi insan olarak, ehl-i iman olarak halk ediyor. Sonra bize kemâl, akıl, güç, kuvvet, ilim veriyor. Ama bizim de bir sâ'yımız oluyor.

Onun için: “Talebenâ vecedenâ” diyor Cenâb-ı Hak, “kulum iste vereyim.” diyor.

Amellerimizde de büyüğünü aryalım. Amelin benlik olan büyüğünü de istemiyoruz. Cemaatimize değil de cemaatimizin dışında olan, cemaatimizde de beş vakit namazını kılmayan varsa onlara da söylüyoruz. Veya beş vakit namazından bir vaktini kaçırıyorsa, onlara da söylüyoruz. Çünkü:

Terk-i namaz var. Beynamaz var. Ehl-i salat var.

Huzur namazını kılan ehl-i salattır. Bazan kılar, bazan kılmazsa beynamazdır. Bu namaz riyâ da oluyor. Farz amele riyâ girmez. İnsanların yanında kılıp da yalnız kalınca kılmıyorsa; boş olduğu zaman kılıyor, işi olunca kılmıyorsa olmaz. Namaz, meşguliyet dinlemez. Hasta da olsa kılacak. Yolcu da olsa kılacak. Namazdan kurtuluş yoktur. Farz ameller vardır. Farz amellerde de evvela namaz geliyor. İslâm'ın şartı beş. Bu beş şart içerisinde başta namaz geliyor.

Savm, salât, hac, zekât, kelime-i şehâdet.

Namazı Cenâb-ı Hak, Kur'an-ı Kerîm'de bize doksan dokuz yerde emrediyor. Ama bizde bir ihmallik var. Laçka olmayalım. Eğer laçka olursak bir makine imalatını bozuk çıkarır. Namazda çok ciddi olacağız. Ne kadar meşakkat, mihnet, çetinlik olursa olsun namazımızı kılayacağız. Namaz ibâdetin ufuğudur. Bir vakit namazı bir milyar servetten üstün görmeliyiz. Çünkü biz Kitap'ın Müslüman'ıyız. Ulemâ âyetlerden, hadislerden bize söylüyorlar: Bir vakit namaz yerine yetmiş yıl yanacak, yetmiş bin yıl yanacak diyen ulemâ da var.

*Firâk-ı yâr ile âh u enîn ol
Ayaklar altına zîr ü zemîn ol
Sözünde sâdikul-va'dul emîn ol
Muhabbet güllerin görmek dilersen
Hakikat meyvesin dermek dilersen*

Zir ü zemin: Toprak ol çiğnesinler seni.

Sâdik-ul emîn: Sözünde sadık ve emin olmak. Allah'a vermiş olduğumuz bir söz var. İlm-i ezeliye "belâ" demişiz. O söz üzerinde durursak o zaman sadık oluruz. Sadık olursak eğer bir eminlik kazanırız. Sadık olmazsak eğer, emin olamayız. Kimsenin emniyetini kazanamayız. Sadık olacağız ki herkesin emniyetini kazanalım. O zaman herkes bizden memnun olur.

Tekebbür sahibini (kibirli insanı) Cenâb-ı Hak sevmiyor. Âlimler de dahil olmak üzere tevâzu ehlini seviyorlar. O zaman terakki ederler. Âlimler tekebbür sahibi olurlarsa o zaman sevilmezler ve terakki edemezler.

Firâk-ı yâr ile âh u enîn ol

Firâk: Ayrılık. Yâr: Allah.

Hz. Âdem babamız cennetten inince iki yüz sene ağladı. Âhından dağlar inliyordu, Melekler mutazarrır oldular.

Melekler onun âh u enîninden, ağlamasından aciz kalmışlar.

— "Yâ Rabbî, onun âh u enîninden seni zikredemiyoruz." demişler.

Cenâb-ı Hak süreyi kısaltmış. Ama bu âh u enîni ona cenneti kazandırdı.

Peki cennetten niçin indi? Cenâb-ı Hak:

— “Ya Âdem, burası senin. Her şey senin. Ye, iç fakat şundan yeme.” demişti.

Buğday için söylemişti. Cennette buğdaylar bir ağaç üzerindedir. Ama şeytan onu kandırdı. Bir tek tane yedirdi. Aslında o yemeyecekti. Hz. Havva anamız yedirdi. Havva anamızın hatasından dolayı. Cenâb-ı Hak akıldan noksan halk ediyor. Havva anamıza Allah iki tane yediği halde gazap etmedi. Âdem babamız daha yutmak için çiğnedi, suyu ağzına alır almaz gazap etti. Cennetten aşağıya attı.

*Firâk-ı yâr ile âh u enîn ol
Ayaklar altına zîr ü zemîn ol
Sözünde sadıku'l va 'dul-emîn ol
Muhabbet güllerini görmek dilersen
Hakikat meyvesin dermek dilersen*

Cenâb-ı Hak insanlara hakikati bahşetmiş. Marifeti bahşetmiş. İnsanlardaki kıymete bakınız. Marifete ulaşan insan ne olur? Biliyor musunuz? Ne olur?

Allah'la beraber olur. Allah'tan ayrı olmaz. Allah'tan gafil olmaz. Allah'ı bir an unutmaz. Aslında Allah'tan gelen ruh Allah'a ulaşmış. Allah'la birleşmiş. İşte bu nimetler insanlar için. Ama bu ne ile olur?

Şeriat, tarikat, hakikat, mârifet ile olur. Kitap, Sünnet, İcma, Kıyas ile olur. Farz, vacip, sünnet, müstehab... Bunlarsız bu insanlar bu nimetlere malik olabilir mi? Olamaz. Evet kelâm-ı kibârda:

*Zemine indi me'vâdan nice yıllar döküp kan yaş
Yalnız ağlayan Âdem değil Havva'da yangın var*

Burada esrârlar var. Tılsımlar var. Ama Âdem babamızın sade günahı o olmamış. Ama sebebi o. İki yüz sene ağlaması odur. Evlatlarının acısını duyması da odur. Cennette olsaydı, böyle bir şey duymayacaktı. Hastalık da görmeyecekti. Hiçbir mihneti, meşakkati olmayacaktı. Hepimiz orada olacaktık. Bu olayı Cenâb-ı Hak ilm-i ezeliye halk etmiş. Takdiri, mukadderâtı ile de zaman zaman, asır asır insanlar gelmiş. Şimdi bizim varlığımız dünyaya gelince meydana çıktı. Fakat ruhumuz ezelidir. Ruhumuzu Allah ilm-i ezeliye halk etmiş. Bu ruhlar; belli tarihte, belli günde gelmiş. Eğer bütün insanlar, cinler, melekler buna vâkıf olsalardı, bir ruhun gelişini, bir gün evvele alabilirler miydi? Alamazlardı. Veya dünyadan gidişini bir gün erteleyebilirler miydi? Kelâm-ı kibâr:

*Dünyaya geldim gitmeye
İlm ile hilme yetmeye
Aşk ile can seyretmeye*

İnsanlar dünyaya niye gelmişler? Gitmek için dünyaya gelmişler. Niye dünyaya gelmiş? İlim sahibi olmak için dünyaya gelmiş. Aşka ulaşmak için dünyaya gelmiştir. Aşktan mânâ Allah sevgisi. O bizi sevmiş, halk etmiş de biz onu niye sevmeyelim? Biz onu bilirsek, biz onu seversek, o zaman insan olacağız. Biz onu sevmezsek insanlığımıza delil ne olacak? Âdem babamıza delil ne olacak? Fıkıh kitaplarında yazar -Âdem olmamız için, hepimiz Âdem'iz, Âdem'in evlatlarıyız-; namaz kılacağız, namaz kılmayan Adem olamaz, insan da olamaz. Niçin?

Namazda ayakta durmak Arapça ‘elif’e işaret. Rükuda durmak Arapça ‘dal’a işaret. Secdede durmak Arapça ‘mim’e işaret. Âdem Arapça üç harften oluşur.

Biz bu dünyaya yemeye içmeye gelmedik. Niçin geldiğimizi bilelim. Allah bildirmiş. Bu dünyadan gideceğimize inanmışız. Bu dünyaya bir defa gelişimiz fırsat.

İbrahim Hakkı Hazretleri’nin “*fırsatı ganimet bil*” demesi budur. Böyle yapacağız, böyle yapmazsak zaten biz Hızır olamayız. Hızır da bir kuldur. Sen böyle olursan sen de Hızır olursun. Hatta Ümmet-i Muhammed içerisinde Hızır’dan daha yüksek velîler vardır. Hızır’ı geçen velîler vardır. Çünkü deliller var. Delilsiz bir şey konuşmaz insan. Delili şu: Hızır aleyhisselâm’ı Kur’an-ı Kerim’de Allah bildiriyor bize velî olarak. Yani nebî değil, velî olarak bildiriyor. Benî İsrail’in velisi. Peygamber Efendimiz’in emri var.

“Benim ümmetimin velîleri, benim ümmetimin ulemâsı Benî İsrail’in peygamberleri derecesindedir.”

Çok insanlar Hızır’a âşıktır. Hızır da ümmet-i Muhammed’in içerisindeki Kutub’lara, Gavs’lara âşıktır. Hatta kitapta yazılıdır. Hızır aleyhisselâm her bir surete girer.

Bir gün bir mecliste bulunmuş. Her mecliste bulunabilir. Bugün burada da vardır. İhtiyar suretinde görünür. Dilenci suretinde görünür. Göremedik, bilemedik.

*Cemûi âlemin ilmin bilen hem bildiren Allah
Ebu’l-Ervâh bilir ancak senin taksîm hisâbından*

Meşâyihine demiş: “Seni ancak Allah bilir” Bir de Peygamber Efendimiz bilir. Ruhların anasıdır. Onun için velîleri Allah bilir. Resûlullâh bilir.

Velîlerde yukardaki aşağıdakini bilir de aşağıdaki yukarıdakini bilemez.

Yukardan seyir var da aşağıdan seyir yok.

‘Her geceyi Kadir bil’

Biz o geceleri boş geçirmeyelim. Evet Allah bize Kadir Gecesi’ni bahşetmiştir. Kur’an-ı Kerim’de “*Bin aydan daha hayırlıdır.*” diyor Kadir gecesi için. Sene on iki ay. Bunların içerisinde bir ay Ramazan. Ramazan ayının içerisinde de gün Kadir Gecesi. Her senede bir gün Kadir Gecesi var. Bin aydan hayırlı olması nasıl oluyor?

Geçmiş ümmetlerin bin yıllık amelinden hayırlıdır. İçerisinde Kadir Gecesi olmayan bin ay. Cenâb-ı Allah onlara Kadir Gecesi bahşetmemiş.

“İçerisinde Kadir gecesi olmayan bin aydan hayırlıdır.”

Öyle ise bizim her senede bir gece Kadir Gecemiz var.

Eğer sen terakkî etmek istiyorsan.

*Her geceyi Kadir bil
Her gördüğünü Hızır bil*

Alçal anlamına. Kendini herkesten aşağı gör ki yükselsin.

“Velileri Allah bilir. Peygamber Efendimiz bilir.”

Muhammed Sâmi Hazretleri çok yorgun olduğu bir gün teheccüd namazına uyanamayacağından endişe etmiş. Beklese duracak hâli yok. Uyusa uyanamam endişesi var. Şimdi bize böyle bir zorluk yok. Yatsıyı kıldıktan bir süre sonra teheccüd kılıp yatabiliyoruz. Neyse o sırada hizmetinde olan Beşir Efendiye demiş ki:

— “Beşir Efendi, daha takatim kalmadı, duramıyorum. Yatsam kalkmam, bir saat sonra beni uyandır.” demiş. Yatmış uyumuş.

Beşir Efendi ayakta durarak bir saat beklemiş. Saat gelmiş. Seslenecek arkadaşı değil ki... Seslenemiyor. Nasıl sesleneceğini düşünüyor. Bir bunaltı, sıkıntı içerisinde. Allah’ın lütfu, ihsanı. Çok güzel sesi varmış. Çok da aşkı varmış. Beşir Efendi bir beyit okuduğu zaman hiç ayık kimse kalmazmış. Kısaca bir beyit söylemiş. O beyitle düşünmüş ki bir beyit söyleyeyim. Eğer hoşlanırsa, her zaman söylerim. Bilmeyerekten yapıyor. Uyanmış Mübârek. O kadar hoşuna gitmiş ki:

— “Beşir Efendi sen bu adabı kimden öğrendin?”

— “Efendim, himmetiniz.” demiş.

— “Tam yerinde bu âdabı yaptın sen. Ne arzun varsa iste.” demiş.

— “Kurban, Mehmet Efendi’nin affını istiyorum.”

Başka bir şey istememiş. Mübareğin o neşesi gitmiş. Çok istemiş.

— “Canım ne tutun Mehmed Efendi’nin yakasını!” demiş.

— “Efendim, başka bir isteğim yok. İstemiyorsanız kalsın.”

— “Peki, affettim. Pîr-i Tâgî de affetti. Nakşibendî Efendimiz de affetti. Resûlullâh Efendimiz de affetti. Allah da affetti.”

Öyle demesi ile tâ Erzincan’daki Mehmet Efendi’nin o siyahlığı gitmiş. Güzelliği yerine gelmiş. O koku ondan gitmiş. Eski hâline gelmiş. Evet.

Nakşibendî Efendimiz zamanında Seyfettin isminde biri varmış. Tüccar-mış, alavere yapıyormuş. Bunun demek ki niyeti iyi değilmiş. Maddiyata önem veriyormuş. Hatta bir ziyâfet vermiş. Çok masraf yapmış. O zamana göre hiç kimsenin yapmadığı çok leziz yemekler yaptırmış. Fakat o zamanlar yemeklerin peşinden tatlı vermek âdetmiş, sünnetmiş. Nakşibendî Efendimiz müridleri ile birlikte yemekleri yedikten sonra latîfe olarak:

— “Seyfettin Efendi yemeklerin çok güzeldi ama tatlısı yoktu. Niye?”

Bu onun çok ağırına gelmiş. Nakşibendî Efendimiz’e buğuz etmeğe başlamış. “Bu kadar yemekleri hazırladım da bir tatlıyı söz etti.” diye. Gönlündeki sevgi de gitmiş. Nakşibendî Efendimiz bunu fark edince ona demiş ki:

— “Senin arzun on iki bin akçeye sahip olmaktı. Haydi, ol bakalım ne olacak.”

On iki bin altına malik olmuş ama dünyası da gitmiş, imanı da gitmiş. Öyle bir hâle gelmiş ki Nakşibendî Efendimiz'in yüzünü görmüyor. Arkasından hakâret ediyor.

Bir gün o kadar ileri gitmiş ki... Arkasına yaslanarak:

— “Oh, şeyhsizlik ne güzel!” demiş. Böyle helâk olup gitmiş.

Yine Nakşibendî Hazretleri'nin dört tane Seyfettin isminde, dört tane de İsmail isminde müritleri varmış. İsmail ismindeki müridine emir verilmiş.

Tekkeye çok su lazım olmuş. Dereden suyun arka (su yolu) çevrilmesi lazımmış. Ve İsmail'e söylemiş.

— “Git dereden su bağla gelsin.” demiş.

O da gitmiş. Orada ark dolu imiş. Biraz oturmuş, beklemiş. Suyu bağlamadan gelmiş, ihmal etmiş. Gelince Nakşibendî Efendimiz sormuş:

— “Hani su?”

— “Efendim, temiz değildi. Üzerimde de bir ağırlık vardı, bağlamadan geldim.”

Dizlerine vurarak:

— “Eyvah! Su yerine kanını akıtsaydın senin için daha hayırlı olurdu.” demiş.

Bir-iki saat çalışsaymış suyu bağlayacakmış. Tembellik etmiş. Beklemiş, beklemiş gelmiş. Evliyâullâhta durma olmaz. Onu bir hizmete göndermiş. Hizmet görürse bir ihsan, bir himmet alır. Hizmetsiz himmet alınmaz. Orada bir tembellik var. Allah tembelleri sevmez. Meşâyih de sevmez.

Yani “ölene kadar kanın akaydı. Suyu bağlayaydın senin için hayırlı olurdu.” Öyle söyleyince bunda bir hastalık meydana gelmiş. Hasta olunca gitmiş evine, öyle bir kötü hasta olmuş ki ailesi çocukları bile istemiyor. O zaman demişler ki:

— Git Muhamed Pârisâ Hazretleri'ne o seni Nakşibendî Efendimiz'den dilesin.

Onu çok seviyormuş. Fakat hastalanan mürid başkasına gitmiş. Gittiği kimse de demiş ki:

— “Bu bizim işimiz değil. Biz bu işe şefaathî olamayız. Muhammed Pârisâ Hazretleri'ne git.” demiş. Gitmemiş, gelmiş. Yollayan kimse dayısı imiş. Gelince:

— “Ne yaptın?” diye sormuş.

— “Filan kimseye gittim. O da Muhammed Pârisâ'ya gönderdi.” demiş. Orada da bir ihmellik yapmış, tembellik etmiş. Gitseymiş bağışlatacakmış. Çünkü ahashabın içerisinde Nakşibendî Efendimiz'in Muhammed Pârisâ'dan fazla sevdiği kimse yokmuş. Onu kırmazmış. Ona da gitmemiş. Gitmeyince o hastalık onda çoğalmış. Nihâyet o hastalıkla ölmüş. Onun için kelâm-ı kibarda:

*Kıyamazsan başa cana
Irak dur girme meydana
Bu meydanda nice başlar
Kesilir hiç soran olmaz*

Allah yolunda canın başın kıymeti olmaz. Candan baştan geçemiyorsan girme buraya.

“Allah yolunda canın, başın kıymeti olmaz.”

İnsanları illetle zillet sarmış. Kanser sarar gibi sarmış. Sabreden bir kimse için fakirlik yok. Fakirlik açlık, çıplaklık. Şimdi, açlık, çıplaklık yok. En fakirin türlü türlü giyecekleri var. Kat kat elbiseleri var. En fakir bir saatlik yolu yürümüyor. Bir vâsıta ile gidiyor.

Biz elli yaşına kadar etlisini yedik, yağlısını yedik. Elli yaşımızdan sonra bize bir perhiz verdiler. Tatlı yok, baklava, börek, hamur yok. “Hububat yeme.” dediler. Ondan sonra kırmızı eti kestiler. “Balık-tavuk yiyeceksin.” dediler. O da ölçülü, tartılı. Şimdi bizden o eti de kestiler. Ne yiyorum şimdi ben? Sebze ve meyve. Bunlar da yağsız, tuzsuz. Ama şükür, bin şükür, çok şükür, şikâyetçi değilim. Bize burada ne deniliyor?

Ey zâlim! Sen bu zamana kadar etli yedin, yağlı yedin, tatlı yedin inkâr ettin.

Açlık bir ihtiyaç ise, ekmek de bir nimettir. Ekmeksiz hiçbir şey olmaz. Bugün şişmanlar ekmeği yemiyorlar ki şişmanlamamak için. Cenâb-ı Hak ekmekte muazzam bir gıda halk etmiş. Zaten nimet ekmektir.

Ekmeksiz kalan var mı? Varsa neden çöplere bu kadar çok ekmek dökülüyor? Bir parça ekmek ile bir tas çorba açlığımızı giderir. Bunu elde etmek pek kolay. Diğer yiyecekler olsa da olur, olmasa da olur.

Şimdi hastalık çoğalmış. Hangi hastaneye gitseniz, hastadan geçilmiyor.

Zillet? O da çok. Her nereye gitsek şikâyetçiler geliyor. Ağlayanlar geliyorlar, yalvaranlar geliyor. Sanki biz onları kurtaracaktık gibi. Hâşâ, estağfurullah.

Hanımı beyinden şikâyetçi. Beyi de hanımından görüyor. Babası oğlundan, oğlu da babasından şikâyetçi. İş sahibi iş yerinden huzursuz. Bu da zillettir. Akrabasından huzursuz. Çevresinden huzursuz.

**“Ey insan!
Doğuştan ölünceye kadar ilim öğren.”**

*Gelen geçer kalınmaz burada
İki kapılı bir handır*

Elbette ki dünya iki kapılı bir handır. Eskiden insanların yolculuklardaki ihtiyaçlarını gidermek için ithalat, ihracat, yeme, giyinme, kullanma eşyaları ticareti hayvanlarla yapılırdı. Deve, at, beygir, katır ile yapılırdı. Bunlar uzun müddet gittikten sonra dinlenmek ihtiyaçları oluyordu. Dinlenmeleri, yem yemeleri için insanların dinlenmeleri için kurulan yerlere han deniliyordu. Orada hayvanını dinlendiriyor, kendisi dinleniyor, sonra gidiyor. Fakat bu handa en az kalan bir saat kalmış. Çok kalanlar da bir gün kalmış. İşte bu dünyada çok yaşayan bir gün kalmış gibidir. Az yaşayan da bir saat kalmış gibidir.

*Kimi yapar kimi yıkar kimi hayran olup bakar
Bu bir handır giren çıkar bu esrârı nemî-dânem*

Âhiret gurbetçisiyiz. Âhireti kazanmak için bu dünyaya geldik. Yemeye, içmeye, gezmeye, tozmaya değil. Onu hayvanlar da yapıyorlar.

Ölümü uzak görmeyelim. Ölümü uzak görürsek, amelimizde ihmalliğimiz, tembelliğimiz olur. Ölümü çok yakın görelim. Zaten ölüme hakke’l-yakîn inanmak da bu imiş. Yani her nefesini son nefesi gibi bileceksin. Bakarsın ki verdiği nefestir, alamazsın. Veya alırsın veremezsin.

*Al elmanın, dördünü
Sev yiğidin merdini
Seveceksen güzel sev
Çekme çirkin derdini*

Tarikata girdikse, hakiki güzeli bulduksa onu seveceğiz. Hakiki güzel bizim meşâyihimiz.

Dört elmadan mânâ, edille-i şeriyye.

Kitap, Sünnet, İcma, Kıyas. Bunları yaşarsa kendisi güzel olur. Çirkin sıfattan kurtulur. Güzel olur. O zaman güzelleri tanır, sever.

Evvela sevillecek güzel Allah’tır. Ondan sonra da Allah’ı seven güzellerdir, güzel olanlar.

*Seveceksen güzel sev
Çekme çirkin derdini*

Çirkinden mânâ, kötü ahlâklı insanlar. Güzelden mânâ, güzel ahlâklı insanlar. Çünkü ahlâkı güzel olanlar güzel olur.

Tarikat; ruhun yükselmesi, terakkî etmesi demektir. Bir insanın cesedi yükselmez. Bir kuş iki kanadı ile yükselir. Hakikate geçmek için çift kanat lazım. Bu kanatlardan birisi şeriattır. Birisi de tarikattır.

Tarikatı iyi bilmek, iyi anlamak, iyi yaşamak lazım. Şeriatımızda da bildiklerimizle kalmayalım. Bilmediklerimizi de öğrenmeye çalışalım.

Neyi bilmiyoruz? Mesela, günahların birçoğunu bilmiyoruz. Veya küçük günahları hiç bilmiyoruz. Bildiklerimizle kalmayalım. Bilmediklerimizi öğrenelim. Eğer öğrenemiyorsanız, öğrenme çağınız geçmişse, bir bilenle beraber olun.

Cenâb-ı Hak buyuruyor ki:

“Ey insan! Doğuştan ölünceye kadar ilim öğren.”

“Beşikten mezara kadar ilim öğren.”

Halbuki ilim farz-ı kifâyedir. Farz-ı ayın değil.

Farz-ı ayın: Herkesin üzerine olan farz.

Farz-ı kifâye: Kendi üzerine değil. Mesela, bir ailede sekiz-on nüfus var. Bir tanesi bilirse diğerleri kurtuluyor. Ailede yoksa, bir köyde bir tane âlim varsa, köy kurtuluyor. Ama ilim öğrenme konusunda kurtuluyor. Diğer taraftan farz-ı ayın var. Herkes dînî ilmihâlini öğrenecek.

Ama adam mahrumiyet bölgesinde doğmuş. Yetim kalmış veyahut da annesi babası cahilmiş. Onu okutmayı düşünmemişler. Öğretmemişler, okula da gitmemiş. Öyle insanlar var ki, günahı sevabı bilmediği gibi kültür ilmini de bilmiyor. Kültür ilmini bilse; kültür ilmi din ilmine, din ilmi de kültür ilmine yardımcıdırlar. Ne kadar kültür ilmi olursa olsun, din ilmini bilmezse kültür ilmi kurtarmaz. Kültür ilmi din ilmini tez öğrenmeye yardımcı olur. Bir insanda ne kadar din ilmi olursa olsun, kültür ilmi de olması icap ediyor. Kültür ilmi olmazsa halka hitap edemiyor.

Şimdi bir adam var. Kur'an kursuna gitmemiş, Kur'an'ı okumayı bilmiyor. Fâtîha'yı bile bilmiyor. Kültür ilmi de yok. İlkokulu bitirmiş olsa orada duaların Türkçe yazılışı öğretiliyor. Namaz kılmayı bilmiyorsa orada öğretiliyor. Bu adam gelmiş kırk yaşına. Nasıl öğrenecek? “Kırk yaşına geldim. Altmış yaşına geldim” demekle kurtuluş yok. Öğrenecek. Erkek olsun hanım olsun. Neyi öğrenecek?

Namaz kılmayı öğrenecek, oruç tutmayı öğrenecek, abdest almayı öğrenecek, namazda okunacak sureleri öğrenecek. Bunlardan kurtuluş yok.

“Utlubu'l-ilme minel-mehdi ilel-lahd” durma sen

Birkaç esmâ bilmek ile Hakk'ı bildim sanma sen

Şimdi bu cemaat içerisinde kültürlü olanlar var. Öğretmen vardır. Kur'an'ı okuyan vardır. Belki hafız da vardır. Fıkıh kitaplarını okumuş, biliyor. Fakülte mezunları, lise mezunları vardır. Hiç okumamış olanlar da vardır. Elli-altmış yaşındaki insan fakülteyi okuyabilir mi? Peki, neyi öğrenecek? Namaz kılmayı öğrenecek. Kur'an'ı öğrenecek. Bu kelâm bunlar için.

Burada kültür ilmi olanlar varsa onlara da “*Sen bu bildiklerinle Allah'ı bildim sanma*” diyor.

Birkaç esmâ bilmek ile Hakk'ı bildim sanma sen

Bu söz de bunu belirtiyor.

Sohbet-i Pîre devam et rûz u şeb usanma sen

Zât-ı Hakk'ı anlamaktır bin bir esmâdan garâz

Allah'ı anlamak için, Allah'ı bilmek için, bir Allah'ı bilenin sohbetinde bulun.

Ehl-i dil: Gönül sahibi, huzur sahibi. Onun sözleri kalpten gelir. Akıldan, baştan değil.

İlmi okudun. Fakülteleri bitirdin. Ama bunları bilmekle Allah'ı bildim sanma sen.

Sohbet-i Pîr'e devam et ki Allah'ı bilesin. Cezbe, dolu bir silahtır. Râbıtadan gelir. Hakiki cezbe kimdedir? Biz biliriz.

“Mü'min mü'minin aynası...” (Hadis-i Şerif)

Bir insan başkasını iyi görüyorsa, bu iyilik onun kendisinde de vardır. Meşâyih aynadır. Mürid kendisini onda görür.

“İsraf haramdır.”

Çok çektim ise firâk
Kalmadı gönlümde merak
Aşkım bana oldu Burâk
Görün beni aşk neyledi
Âhîri derviş eyledi

Eğer şöhret kazanmışsa derviş olamıyor.

Derviş: Hak için her şeyden geçmiş.

*Künfekânın sırrına ermek ne hacet bizlere
Aşka ermektir murâdım nâm u nişân istemem*

Aşk, insanı riyâda bırakmaz, şöhrette bırakmaz. Şöhrette ve riyâda olan bir insan terakkî edemez. Riyâ çok tehlikeli. Şöhret kazanmayın. Şöhrette afat var. Şöhret nedir? Sevilmek, övülmek... vs.

Bizde riyâzet yoktur. Fakat bizde riyâzet şudur ki nefsin arzularını vermemek. Gafil yememek, yemek istediğin bir şey varsa onu yeme. Ne getiriliyorsa onu ye. Lokantada şu kızartmayı veya başka bir yemeği isteme veya evde ‘hanım bana şu tatlıyı şu yemeği yap’ deme. Ne pişirilip önüne ne getiriliyorsa onu ye. Onu da râbitali ye.

Yenen yemeklerde bâtının nûru vardır. Bir hayvan “Bismillâh! Allâhü ekber” demeden kesilip yenilirse, pis oluyor. Biz de Allah’ı anmadan yemeyeceğiz. Bir defa besmele çekmek sünnettir. Ama sadece besmele ile değil. Her kaşığı ağzımıza götürdüğümüzde, her lokmayı ağzımıza aldığımızda Allah’ı anarak yapmaktır. Mümkünse bütün yediklerimizde tek sayıya dikkat etmek. Elma geldi, erik geldi, çay geldi. Sayıyı ikide bitirmemek, bir veya üçe çıkarmak. Çünkü Allah tektir. Gelen çeşitli yemekler varsa, onları da üç ye, beş ye, yedi ye. Yediklerinden haberin olsun. Niye haberin olsun? Tek tek yemek için. Kaşığı ağzına rastgele götürme. Allah’ı unutma. Bu da olmuyorsa, râbitanı yemek yerken gördünse yediğin yemeği ona benzeterekten yemeğe dikkat et. Kaşığı böyle tuttu, ekmeği şu şekilde böldü gibi. Bizdeki riyâzet, Hadis-i Şerif’in mealine uygundur.

“Yiyiniz, içiniz, isrâf etmeyiniz.”

İsraf haramdır.

Peygamber Efendimiz ne buyuruyor? Midenizin boşluğunu üçe taksim ediniz.

Bir bölümü yemek için, bir bölümü su için, bir bölümü de hava için.

Bir bölümün hakkını diğerine geçirmeyin. Fazla yiyince ne olur? Suyu da fazla içersin. O zaman da rahatsız olursun!

Helâl lokma yemeğe dikkat edeceğiz. Haram lokmadan da kaçacağız. Kaçamadığımızdan Allah'a sığınacağız. Kaçamadığımız da var tabii. Şimdi "tamamen helâl lokma yiyelim" dersek aç kalırız. Hiçbir şey yemememiz lazım. Rüşvet de haram. Faiz de haram.

Faiz alanınki de haram, vereninki de haram.

Bir de şu var: Hayırın içinde şer var. Şerrin içinde hayır var. Şerrin küçüğünde hayırın büyüğü aranıyor. Adam bir şer işliyor ki ondan bir hayır doğuyor. O işi işlemezse o hayırı denk getiremeyecek. Bir de vardır ki şer işliyor, hayır gelsin diye. Olmaz. Bu yasaktır.

Cemii âlemin ilmi: Mükevvenâtta olan ilim.

İlim denilince: Allah'ın ilim sıfatı. Peki, bu ilim sadece insanlardan mı tecelli etmiş? İnste (insanlarda), cinde, melekde de tecelli etmiş. Fakat çoğu insanda tecellî etmiş. Çünkü insan her şeyin üstündedir. İlmin en çoğu ve en kıymetlisi insanlardadır.

Zerre kadar akli olan

Arıdan hisse kapar

Demek bizim zerre kadar ilmimiz veya aklımız yok. Peki, bu zerre kadar ilim kimdedir? Avamda. Okumuş, okumuş ilmi ezberlemiş. Eğer ledünnî ilmi okumamışsa her ilme âlim olamaz.

Mürşid-i kâmil, her ilme âlimdir.

Bütün bu mükevvenâtın ilmi, Peygamber Efendimiz'in ilminden katre, katre... küçüktür. Peygamber Efendimiz'in ilmi de Allah'ın ilmidir. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın sekiz sıfatı önce Peygamber Efendimiz'de tecelli etmiştir.

“Allah’ın sevdikleri kim? Âşıklar.”

*Bir kez Allah dese aşk ile lisân
Dökülür cümle günah misli hazân*

Bir insan aşk ile içinden gelerekten *Allah* derse. Bütün günahlarımız sonbahardaki ağaçların yapraklarının döküldüğü gibi dökülür.

Nakşibendî Efendimiz’in emridir. Sair tarikatların nihâyetteki kârını biz burada başlangıçta buluyoruz. Bu da aşktır, cezbedir.

Allah’ın esmâ nûru, sıfat nûru, zât nûru var. Sair tarikatlar esmâ nurundan sıfat nûruna, sıfat nûrundan zât nûruna ulaşıyorlar. Bizimki doğrudan doğruya... Sende tecellî eden Allah aşkı var ya, işte o sebeple esmâ nûrunu, sıfat nûrunu görmeden zât nûruna ulaşırsın. Çünkü esmâ ile sıfat ile bizi uğraştırmazlar. Bu yakınlık, bu kolaylık işte bundandır.

Bizde, bu kadar günahınla, bu kadar isyanınla, bu kadar eksiklikle git meşâyih. Sende aşk tecelli edecektir. Ama onu muhafaza etmek şart. O aşk sana verildi ise, nefis yolu ile, ibâdet-amel yolu ile gidenlerin dört yılda aldığını sen kırk dakikada alırsın. Kırk saniyede alırsın.

*Pîr-i Sâmi tuttu destim sâki-i sahbâ gibi
Yek nazarda aklım aldı dilber-i Rânâ gibi*

Varlığım dağıtı deldi açtı vuslat râhını

Varlık: İnsanın benliği, o bir dağdır.

Vuslat: Allah’a ulaşacak. Ama yolunu kesmiş. Delemiyor, aşamıyor.

Bir nefeste cûşa geldi şehri dil derya gibi

Vahdetin sırrını duyup yağmaya verdim gönlümü

Dost göründü her taraftan aynıma Leylâ gibi

Bize vahdetin sırrını duyuracak Allah’tır. Biz duyamayız. Bunun için Allah’ı hakke’l-yakîn bileceksin. Hakke’l-yakîn bilmek için âşık olacaksın. Âşık olmak için aşk ehlini bulacaksın. Allah öyle buyuruyor:

“Beni sevin. Sevdiklerimi sevin”

Allah’ın sevdikleri kim? Âşıklar. Bizde âşık olmak için âşıkları bulacağız. Allah’ı sevmek için Allah’ı sevenleri bulacağız. Vahdetin sırrını duymak budur.

Dost göründü her taraftan aynıma Leylâ gibi

Dosttan mânâ Allah. Bütün eşyadan Allah’ın sıfat nûru görünüyor. Bütün eşya senin için ayna olur. Bizde evvela râbita var. Râbita nûrunu görmedikten sonra bunlara ulaşamayız. Esmâ nurunu da meşâyihimizde göreceğiz. Sıfat nûrunu da meşâyihimizde göreceğiz. Zât nûrunu da meşâyihimizde

göreceğiz. Üçü de mevcuttur onda. Çünkü O esmâ nûrundan, sıfat nûrundan geçmiş. Zât nûrundan geçmiş. Seni, beni de geçirir. İnsanı amelden, ilimden geçiren aşktır. Aşk hiçbir yerde bırakmaz insanı. Amel, götürür götürür bir yerde bırakır. İlim, götürür götürür bir yerde takar. Kerâmet de yolu keser. Kerâmet de bir varlıktır. Evliyâullâh eğer arada vâsıta olmuşsa seni atlatacak. Çünkü o gitmiş, gelmiş, görmüş. Seni de götürecektir.

Evliyâullâhın görevi, Hak'tan alır halka verir. Ne verecek? Altın, inci mi verecek, apartman mı verecek? Allah sevgisi verecek. Allah sevgisini senin kalbine dolduracak. O yetkili. Allah'ı sana o sevdirecek. O sevgi ile seni Allah'a ulaştıracak. Halkı alır, Hakk'a götürür. Ne ile götürür? Allah'ı halka sevdirebilir. O sevgi ile götürür.

*Bulam dersin eğer aynı imâni
Çalış ki şeyhinde olasın fâni
Sana senden yakın olanı tanı*

Allah'a zaman yok, mekân yok. Evliyâullâh Allah'ın sıfatları ile sıfatlanmıştır. Evliyâullâh da mekândan münezzehtir. Evliyâullâh burada oturduğu halde, nerede anılsa orada ispâtını gösterir. Bin yerde, yüz bin yerde ispâtı vücut buldurur. Niçin? Tasavvuf kelâmları boşuna mı söylenmiş?

“Bir yerdesin, her yerdesin.”

Birliğine dahil oldunsa, her yerdesin. Zaman içinde zaman, mekân içinde mekân. Şeyhinde fâni olursan Allah'ın sıfat nûruna ulaşırsın. Bu ne demek? Allah'ın sıfatlarını evliyâullâhta görürsün. İşte râbîta-yı nakş-i cemâl budur. Biz daha râbîta-yı hayâldeyiz.

“Gönüllerde fetihlere ihtiyacımız var.”

*Derviş olan kaynar taşar
Dalgalar geldikçe coşar
Bilmem hangi dağdan aşar
O Leyla'nın yolu derviş*

Derviş: Hak için her şeyini yok eden.

Allah'a âşık olan âşıkların gözlerine mal, makam, mevki, apartman hiçbir şey görünmez.

Dervişlik hocalıktan ulvîdir.

Dervişlik sofuluktan ulvîdir.

Âlimlikten, zâhitlikten, âbidlikten hepsinden üstün olan dervişliktir. Derviş olmayan bir insan varlığından kurtulamıyor. Ne zaman derviş olursa her şeyden kurtulur. Derviş olmak için aşka dûçâr olacak. Diyeceksiniz ki biz âşık değil miyiz? Tabii âşıksınız. Âşık olmasanız buraya gelmezsiniz.

Cihânı bî-vefâ içre esir-i nefis olup kaldın

Bizim en büyük düşmanımız nefsimiz. En büyük zarar nefisten geliyor.

Esir: Düşmandan alınan kişiler. Hürriyetin kısıtlanması.

Cihânı bî-vefâ içre esir-i nefis olup kaldın

Bu fâni dünyaya geldin, nefisine esir oldun. Sen nefisine esir olmak için gelmedin. Sen çok kıymetlisin. Sen çok cevhersin. Nefis, her şeyden aşağıdadır. Ruh da her şeyden üstündür.

Çünkü Cenâb-ı Hak “*Kendi ruhumdan ruh üfledim.*” buyuruyor.

Tasavvufta nefis Firavun'dur, Ruh Musâ'dır. Nefis Deccal'dir. Ruh Mehdî'dir.

Deccâl nefisini zemmetti Kur'an'da Allah

Zemmolmuş iken sen kimi zemmedebilirsin

Sanma ki hakikat iline gidebilirsin

Sen kendini bırakır da başkasının nefisini zemmedersen, hakikat iline gidemezsin. Ne buyuruyor?

Beşer dilberlerinden bir güzel saydına gelmiştin

Sen dünyaya beşer dilberlerinden bir güzel olmaya veya bir güzel avlamaya gelmiştin. Dilberi bulacaksın. Dilber bulunmadan insan dilber olamaz. Dilber olmak var. Bir de dilberi bulmak var.

Dilber: Güzel. İnsanlar arasından, ilmiyle, ameliyle, şeriati ile, tarikati ile seçilen bir velidir. Çünkü Allah'ın sıfatları onda tecelli etmiş. Onun için güzel olmuş.

Güzel, Allah'tır.

Bu yüz güzelliği değil, iç güzelliği, kalp güzelliğidir. Herkesi de güzel görür. Bir insan kendisi doğru ise herkesi güzel ve doğru görür. Kendisi temizse herkesi temiz bilir.

Seni sayd eyledi dünyâ unuttun ahd-i mîsâkı

Sayd: Avlamak. Sen bir dilberi avlamaya gelmişken, yok oldun gittin.